FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

DOMNIA LUI WITIZA

FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

Domnia lui Witiza

În româneşte de Nina Ecaterina Popescu

Editura Univers
Bucureşti – 1972

Memoriei tatălui meu, care se bucura atât de mult de scrierile mele.

Cuprins

JOI _____ 5
VINERI _____ 38
SÂMBĂTĂ _____ 77
DUMINICĂ _____ 136
LUNI _____ 212

JOI

Manuel González, alias *Plinio*, şeful Gărzii municipale din Tomelloso, împreună cu don Lotario veterinarul, colaboratorul şi prietenul său nedespărţit, contemplau cu un aer plictisit piaţa oraşului de după geamul unuia din balcoanele Cazinoului San Fernando.

— În Castilia nu există primăvară, spuse don Lotario privind coroanele copacilor din piaţă răvăşite de vânt. Castilia e ca o femeie schimbătoare, care-ţi serveşte una caldă, alta rece, sau care trece brusc de la râs la plâns.

Cerul, de un cenuşiu dens şi obsedant, apăsa peste case şi turle, pătrundea prin uşi şi ferestre, amuţea păsări şi strigăte, îngropa sub el oraşul. Coroanele copacilor se zbăteau cu desperare încercând să înfrângă apăsarea care le sufoca.

— Mare lucru Castilia asta... din pricina ei noi, spaniolii, suntem atât de stranii... Uneori simt că n-o mai pot răbda, se aventură timid don Lotario. Asta se datorează pesemne originii mele levantine.

— Eu o rabd, dar nu pot spune că-mi place. E un pământ căruia cu greu îi poţi smulge ceva. Îmi plac oamenii din Castilia pentru că râd cu socoteală şi nu sunt încrezuţi... Dar câmpul şi clima, dracu să le ia!

— ...Scriitorii spun că peisajul este foarte frumos.

— Sigur, dar să-l priveşti doar. Şi mie mi se pare frumos, dar să nu stai aici.

— Aşa, toamna, să faci o plimbare prin munţi sau să

mănânci carne friptă cu usturoi, într-o grădină, nu-i deloc rău.

Îşi aprinseră câte o ţigară şi continuară în tăcere să privească piaţa cu tristeţe.

Acel cer de plumb strivea oamenii şi maşinile. În dreapta, lipsită de orice suflare, fără gardă, fără primar, fără păsărele, Primăria părea un vechi decor de teatru, aşezat acolo fără motiv. În faţă, Hanul cu Coloane, cu aerul său nordic şi însorit, cu coloane galben-roşiatice şi albe, hanul în care vechii căruţaşi şi neguţători dormeau pe jos ascultând noaptea întreagă cum caii şi măgarii lovesc cu copitele pardoseala de piatră. Iar în stânga cazinoului, biserica. Fier şi piatră, turn bont şi lucrături lipsite de eleganţă, în care, de cinci secole, sunt botezaţi tomellosanii. Lăcaş după care tânjesc bisericoasele, de alinare a celor îndureraţi şi de funeralii, de purpură şi de amintiri. Oraşul întreg se întindea în jurul rondului pieţei, drept, alb, cu peste treizeci de mii de suflete ce trăiau din cultivarea viţei-de-vie, supuşi capriciilor acesteia. Pe ici pe colo câte o fabrică de alcool, miros acru de poşircă, făclii puse pe jos în pivniţele din subsoluri, tractoare şi remorci, căruţe uitate prin colţuri, harnaşamente pentru măgarii de mult dispăruţi. Pace, trudă, multă trudă împotriva unui pământ îndărătnic şi lipsit de vlagă.

— Se pare că nu va fi furtună, începu să comenteze din nou veterinarul.

— Da de unde! Sunt semne c-o să ne cam supere prin iunie.

În spatele lor se auzea ţăcănitul pieselor de domino, câte un hohot de râs şi melodiile ce însoţeau anunţurile de televiziune.

— Don Lotario, să nu cumva să crezi că-mi place televiziunea, spuse şeful brusc şi fără nicio legătură cu

cele dinainte.

— Nici mie nu-mi place.

— Eu, din principiu, fac totul pe dos decât se spune la televiziune.

— Dacă le dai crezare la tot ce spun, ajungi să te tâmpeşti.

— Ne tratează ca pe nişte copii de la orfelinat, întări *Plinio.* Fiecare trebuie să fie lăsat să facă ceea ce-i trece prin cap, cu condiția să nu-i stânjenească pe ceilalți.

— Din păcate celor mai mulți dintre oameni nu le trece nimic prin cap. Proştii sunt mai numeroşi decât urâții, Manuel.

— Mie-mi spui... Şi dacă nu proşti, cel puțin lipsiți de idei, ceea ce e cam unul şi acelaşi lucru... Oare ce l-o fi apucat de aleargă? se întrerupse *Plinio* văzându-l pe caporalul Bălărie că traversează piața şi se îndreaptă spre cazino. Cum Bălărie obişnuia să se odihnească după fiecare pas pe care-l făcea, ca şi cum acela ar fi fost ultimul din viața lui, de fiecare dată când îl vedeau mergând cu viteză normală, căci de alergat nu alerga niciodată, *Plinio* şi don Lotario ştiau că vine cu vreo veste.

— Ia să vedem „bomba", Manuel, spuse don Lotario.

Plinio, care se gândise şi el, bineînțeles, la acelaşi lucru, îşi micşoră ochii şi-şi trecu încet mâna peste față. Se întoarse apoi cu spatele spre balcon, pentru ca Bălărie să-l poată vedea imediat ce va intra. Don Lotario, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, se întoarse şi el luând o poziție de aşteptare.

Caporalul apăru în uşa salonului, aruncă o privire de jur-împrejur şi-l zări imediat pe şef şi pe însoțitorul său. Se apropie ocolind mesele de joc şi, ducându-şi neglijent mâna la chipiu în chip de salut, dădu glas ordinului cu care fusese însărcinat:

— Şefule, vă cheamă domnu judecător.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu. A telefonat la poliție şi nu v-a găsit, aşa că mi-a ordonat să vă caut aici.

— Aşteaptă-mă aici, don Lotario. O fi vorba de vreun chef. Mă întorc imediat.

— Mă găseşti aici, Manuel, iar dacă întârzii, la grajdul de înfierat vitele.

Plinio plecă urmat de Bălărie. Don Lotario se aşează pe un scaun, lângă balcon, pentru a nu pierde din vedere uşa judecătoriei.

De când lucrul la câmp s-a mecanizat, toți veterinarii au fost trimişi la dracu-n praznic şi obligați să-şi completeze veniturile în fel şi chip. Toți, în afară de don Lotario. Cum şi el şi soția lui aveau vie, başca un capital bunişor strâns de-a lungul nenumăraților ani cât profesase, acum avea destul timp liber pentru a-l întovărăşi pe *Plinio* cu conştiința împăcată în toate incursiunile acestuia. Mai înainte, când meseria îi dădea atâta de furcă, de fiecare dată când pleca să hoinărească împreună cu *Plinio*, soția şi fiicele nu-i dădeau pace şi-i aruncau în față tot felul de vorbe de ocară: „Ce ruşine, un om care, în loc să-şi îngrijească bolnavii aşa cum porunceşte Dumnezeu, se joacă de-a v-ați-ascunselea ca un copil", sau „Nemaipomenit, să ai o meserie atât de respectabilă şi să-ți placă să fii polițai".

În anticamera domnului judecător se afla secretarul don Tomás alias *„don Tomaito"*, cum i se spunea la un pahar. Lui don Tomás îi plăcea să bea singur sau în tovărăşia altora, după cum se nimerea sau după cum îl apăsa melancolia. Celibatar fiind şi andaluz, nu se afla în apele lui decât atunci când în fața chipului său surâzător se afla un păhărel de jérez. Când bea singur,

în câte-o cârciumă mărginaşă, cu coatele sprijinite pe tejghea, ţigara în colţul gurii şi ochii ascunşi în spatele ochelarilor la înălţimea paharului, *„don Tomaito”* era trist ca o înmormântare de om sărac. Julián Ayesta care se nimerise prin acel oraş ca să ţină o conferinţă, când îl văzu pe „secre” în barul Lolei, împărtăşindu-se solitar dintr-un pahar, îl porecli „huhurezul”, cum se spune în America. Lui don Tomás îi plăcu porecla şi-şi inventă singur un cântecel:

Oamenii, că beau stingher,
îmi zic huhurez.
Nu ştiu ei ca mai stingher
printre ei mă pierz.

La judecătorie se mai afla şi achizitorul de vinuri Antonio, zis *Faraonul*, care purta pe scheletul său vreo sută douăzeci de kilograme de carne.

— Mi s-a spus că m-a chemat domnul judecător.

— Nu, eu te-am chemat, că domnul judecător e plecat la Alcázar.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Nimic, doar că lui Antonio i-a fost şterpelită o firidă.

— Cum adică, i-a fost şterpelită o firidă?

— Uite-aşa, pe proprietatea lui a fost îngropat un necunoscut... Până la urmă o să ne fure cu tot cu mormânt.

Plinio îl privi pe *Faraon* cu un aer întrebător.

Antonio, *Faraonul*, stătea călare pe un scaun, zâmbind cu toată faţa.

— Mai bine să-ţi povestească ei, adaugă secretarul care, din când în când, îşi corecta pronunţia andaluză.

— Păi, cum să fie... începu *Faraonul* cu multă

afectare, doar că azi de dimineață li s-a năzărit femeilor să facă o scurtă vizită morților, ca să le ducă flori şi chestii d-astea... Şi-atunci au văzut că firida mea... ştii care, cea pe care am cumpărat-o şi am astupat-o pentru că era goală. O țineam pentru soacră-mea, dac-o vrea bunul Dumnezeu, că deşi nu mai vede aproape defel, tot mai ocupă un loc în casă. Fireşte că soția şi fiică-mea, neaducându-şi aminte să fi înmormântat pe cineva în ultimul timp, s-au dus să-l caute pe îngrijitorul cimitirului.

— Iar acesta a căutat în registre, i-o tăie secretarul.

— Ce tot spune ăsta, Manuel? întrebă Antonio flegmatic.

Plinio făcu un gest de plictiseală. Dar dacă don Lotario ar fi fost de față şi-ar fi putut da seama că şeful, în sinea lui, savura întâmplarea, căci era „lată".

— Manuel, eu cred că ar trebui să te duci să arunci o privire pe-acolo – secretarul era superstițios ca un țigan – şi că îngrijitorul cimitirului ar trebui să scoată capacul să vedeți ce-i înăuntru. Şi dacă e vorba cumva de vreun mort deşi eu nu cred, dă-mi un telefon şi ne prezentăm cu necunoscutul la judecătorie.

— Pot să merg şi eu? întrebă *Faraonul* schițând gestul de a se ridica de pe scaun.

— Sigur, îi dădu permisiunea don Tomás.

— Anunță-l pe don Lotario, poate ne duce cu maşina lui şi câştigăm timp, adăugă *Faraonul*, gândindu-se la bucuria ce i-o vor face veterinarului, la reacția lui *Plinio* şi la comoditatea de care sufereau cu toții.

Şeful, fără să mai adauge niciun cuvânt, îi telefonă lui don Lotario.

Plecară cu maşina veterinarului, un „Seat 600". Cum acesta era neîncăpător pentru o încărcătură atât de mare, pe *Faraon* trebuiră să-l ajute cu ghionturi ca să

poată intra înăuntru.

— Nici nu-ți vine să crezi, don Lotario, că un om cu carieră şi situație ca dumneata, să nu aibă o maşină mai ca lumea, spuse *Faraonul* răsuflând uşurat când maşina demară în sfârşit şi luă drumul cimitirului.

Don Lotario însă nu catadicsi să-i răspundă, deoarece în acel moment *Plinio* tocmai îl punea la curent cu ceea ce aveau de făcut.

Veterinarului îi plăcea cazul, aşa cum sperase şi şeful. Conducea cu bărbia aproape lipită de volan şi cu ochii încruntați, ca întotdeauna când îşi punea multe speranțe în ceva.

— După cum vezi, don Lotario, ceea ce mi se întâmplă mie este tipic, continuă *Faraonul* când se convinse că don Lotario era informat asupra cazului. Nu s-a mai furat firida unui creştin de pe timpul goților.

— „Întunecată şi frământată a fost domnia lui Witiza”[1], rosti cu glas tare don Lotario.

— Ce tot spune individul ăsta? întrebă plin de mirare *Faraonul*.

Plinio râse din toată inima.

— Întotdeauna, când este vorba de domnii sau de goți, îmi vine în minte fraza asta pe care-am învățat-o la şcoală, îl lămuri veterinarul.

— Lasă-l în pace pe Witiza. Sărmanul rege, prin

[1] WITIZA – Penultimul rege vizigot al Spaniei (702—709). Ştirile despre domnia sa sunt confuze şi contradictorii. L-a asociat la tron pe fiul său Aquila, pentru a-i asigura succesiunea. În timpul domniei sale, musulmanii au făcut o a treia încercare de a invada Spania (primele două avuseseră loc pe vremea lui Wamba şi Ervigio-Egica). După moartea sa, nobilimea s-a răsculat împotriva lui Aquila şi l-a ales rege pe Rodrigo, duce de Bética. (n.t.)

câte-o mai fi trecut şi el! comentă Antonio.

Râseră cu toţii, apoi tăcură câteva momente, până ce don Lotario rupse din nou tăcerea:

— Eu ştiu că firidele goale sunt întotdeauna astupate.

— Da, domnule, dar pentru că n-o cumpărasem decât de-o lună, soţia mea a vrut s-o lăsam neastupată.

— De ce? întrebă *Plinio*.

— Ei! Ea zice că pentru aerisire. De fapt, crede că maică-sa o să dea ortul popii dintr-un moment în altul – lucru pe care eu nu-l prea cred – şi cum femeile din neamul Calonjas sunt exagerat de curate, soţia mea vrea s-o îngroape cu toaleta făcută în regula.

— Sunt grozave femeile astea! exclamă *Plinio*.

— Niciodată nu poţi şti ce au în cap, spuse *Faraonul*.

— Nici în cap şi nici în altceva, continuă *Plinio*, la ele totul se reduce la vintre.

— Chestia cu vintrea e un fel de-a vorbi.

— Asta pentru că Manuel e pudic şi, în loc să-i spună lucrului pe nume, vorbeşte despre ceea ce se află pe-alături.

Aleile cimitirului erau pustii. Sub cerul plumburiu al acelei după-amiezi vântoase, aminteau şi mai mult de drumul cel din urmă, fără de întoarcere.

Scoaterea *Faraonului* din „Seat" fu treabă serioasă, nu glumă.

— Eu nu înţeleg de ce nu fac maşinile pe măsura omului, mormăi el în timp ce-şi îndrepta ţinuta.

Fiind tare mărunţel şi subţire, don Lotario crezu că *Faraonul* făcea o aluzie directă la el, aşa că-i dădu imediat replica:

— Pentru că tu nu eşti om.

— Ei nu mai spune, dar ce sunt?

— Un animal, asta eşti!

— Ce tip şi don Lotario ăsta!

La intrarea în cimitir, groparul Matías, aşezat pe un taburet, termina de mestecat o bucată de brânză de Mancha destul de tare. Zărindu-l pe şef şi pe însoţitorii acestuia, înghiţi repede îmbucătura dintr-o singură smucitură a scripeţilor gâtului, apoi mai trase o duşcă din sticla cu vin alb pe care-o ţinea între genunchi.

— Să-ţi fie de bine, îi spuse *Plinio*, sărind din maşină.

— Păi, ştiţi, cum stomacul mi-i ferfeniţă, dacă nu mănânc des, mă apucă nişte dureri de-mi vine să mă tăvălesc pe jos.

— În schimb, dacă mai continui să bei poşircă şi să bagi în tine atâta mâncare, ai să faci o burtă cât o butie, zise don Lotario.

— Matías, nu lua în seamă ce-ţi spune el. Tu eşti fiinţă umană, iar el este doctor veterinar, rosti *Faraonul*.

— N-o să mă credeţi, dar am constatat că vinul nu-mi face rău. Ceea ce mă dă pe mine gata e coniacul. Pe când lucram la cârciuma ţinută de Peinados, domnişorul Leoncio, odihnească-se-n pace, spunea mereu că coniacul tămăduieşte totul. Deh, o fi, nu zic, dar eu parcă aş fi în chinurile facerii de fiecare dată când mă ating de el.

— Dar şi vinul e tot cam acelaşi lucru, insistă veterinarul.

— O fi cum spuneţi dumneavoastră, dar eu vinul nici nu-l simt. Nu-mi dă arsuri. Poate pentru că în atâţia ani m-am obişnuit cu el.

— Bine, bine, gata.

— Tu, groparule, mănâncă şi bea cât te ţin balamalele, interveni din nou Antonio, că doctorii şi veterinarii habar n-au de nimic. Mie mi-au spus să mă las de fumat şi uite că nu m-am lăsat şi nici n-am murit. Fiecare organism are „chichiţele” lui pe care nu le

cunoaşte nimeni.

— Să trecem la subiect, grăbi lucrurile *Plinio*, care devenise nerăbdător... Deci, Matías, tu zici că nu ştii cine a putut astupa firida aceea, nu?

— Nu, domnule.

— Bine, dar aici intră şi iese oricine are chef? întrebă el, ca om al poliției ce era.

— Desigur, răspunse Matías, fără să se tulbure absolut de loc. Deşi trist, totuşi acesta este un loc public.

— Unde mai mult se intră decât se iese, adăugă *Faraonul* râzând.

— Dar una sunt vizitele şi cortegiile funebre şi alta e să-ți închidă şi să-ți deschidă cineva firidele şi tu habar să n-ai.

— Nu ştiu ce să vă spun. Eu mă învârt toată ziua pe-aici. Doar dacă nu s-o fi întâmplat cumva noaptea.

— Noaptea, încui sau nu?

— Da, încui, şefule, dar pentru un hoț priceput uşa ferecată nu-i o problemă.

— Hai să mergem să vedem ce-i acolo. Ia-ți sculele.

— Ce-ați zice dacă vreun fricos ne-a lăsat aici o comoară, spuse *Faraonul* în timp ce se întorceau spre Galeria San Juan.

— Da, da. Ce mai comoară! îngăimă Matías care mergea în față cu o scăriță dublă pe umăr şi un târnăcop în mână.

În spatele grupului se auziră deodată nişte strigăte.

— Matías! Matías!

Era don Saturnino, medicul, urmat de alte câteva persoane îmbrăcate în doliu.

Matías păru foarte uimit văzându-i şi le strigă:

— Dar nu rămăsesem înțeleşi că mâine?

— Nu, drăguțule, spuse medicul apropiindu-se de el.

Ți-am spus doar că azi la şapte.

— Mi-ați spus că vineri la şapte.

— Dar azi ce-i, groparule? întrebă el, sigur de sine, aranjându-şi o şuviță de păr pe care i-o răvăşise vântul.

— Joi!

— Vineri!

Matías îi consultă pe toți din privire şi, față de acordul tuturor celor prezenți, spuse, privindu-şi vârful pantofilor:

— Adevărul e că stând mereu aici, printre morți, ajungi să încurci zilele *călindarului*.

— Fir-ai tu să fii cu *călindarul* tău cu tot.

— Despre ce-i vorba, doctore? i-o tăie *Plinio*.

— Despre o exhumare.

— Asta înseamnă că ai noroc, pentru că s-ar putea să prinzi doi iepuri dintr-o dată.

— Cum aşa? întrebă el pipăindu-şi nodul cravatei cu obişnuitu-i aer de plictiseală.

— Am să-ți explic imediat. Hai, Matías, mergem mai întâi la exhumare, apoi ne vedem de treaba noastră.

— Bine.

Lăsă scara la rădăcina unui chiparos şi o luă înainte, cu târnăcopul în mână, spre partea cimitirului vechi, de care trecuseră deja.

— S-a întâmplat că Matías ăsta e un joist, spuse *Faraonul*.

— Ce înseamnă joist? întrebă *Plinio*.

— Ba nu sunt nici joist, nici altceva. Vorba e că ziulica întreagă muncesc de mă spetesc.

— De ce vorbeşti dacă nu ştii ce înseamnă joist?

— Nici n-am nevoie să ştiu.

— Uitați-vă la el ce politicos e... Da, omule, un ziar al popilor pe care-l primeşte fiica mea, spune: „Dacă vreți să deveniți un bun joist, abonați-vă la acest ziar”.

Împreună cu don Saturnino, medicul, mai veneau încă cinci sau şase bărbaţi şi două femei, în ţinută de mare doliu, cu aspect foarte rustic şi care abia dacă schimbau câteva vorbe între ei.

După ce se foi îndelung, paznicul cimitirului se opri în faţa unei firide joase şi foarte vechi. Pe placa de marmură albă se putea citi această inscripţie scrisă cu litere cafenii: „Aici zace Mariano López Birria, Sergent în Glorioasa Infanterie Spaniolă. 1840—1896. Fiii săi îi păstrează veşnică amintire. Amin!"

Fără să mai aştepte vreun alt îndemn, Matías îşi scuipă în palme, îşi frecă mâinile şi începu să scobească pe sub marginile plăcii funerare încercând s-o scoată fără s-o spargă. Meseria, nimic de zis, Matías şi-o cunoştea.

Făceau cu toţii cerc în jurul groparului, cu ochii neclintiţi pe târnăcopul lui, în afară de *Plinio* şi de medic, care stăteau de vorbă puţin mai la o parte. Acesta asculta povestea cu firida care-i fusese furată *Faraonului*, pipăindu-şi într-una nodul cravatei. Anumiţi oameni mai glumeţi din oraş obişnuiau să spună că don Saturnino s-a înecat cu mărul lui Adam. Şi *Plinio*, fără să-şi dea seama – şi asta li se întâmpla tuturor celor care stăteau de vorbă cu medicul – cum nu avea cravata, îşi ducea din când în când mâna la gulerul uniformei, ca şi cum l-ar fi strâns.

— Doctore, firida e gata deschisă, îi strigă Matías.

— Vin imediat.

Mai schimbară totuşi câteva vorbe, poliţaiul şi medicul, până ce, în cele din urmă, doctorul se îndreptă spre firidă cu paşi târşiţi. Cercul se deschise pentru a-i face loc să treacă.

— Scoate afară sicriul.

Matías se aşeză pe vine şi începu să tragă încetişor

sicriul. Era un sicriu făcut dintr-o esență de lemn tare, care se conserva bine. Conținutul era, pesemne, foarte uşor, deoarcce sicriul fu ridicat fără niciun efort.

— Deschide-l!

Groparul băgă vârful târnăcopului între capac şi coşciug, în dreptul închizătorilor, forțându-l astfel în patru puncte diferite. Apoi, fără să mai aştepte nici o altă poruncă, apucă de capac din partea dinspre picioarele mortului şi-l ridică binişor. La vederea a ceea ce apăru înăuntru nimeni nu scoase o vorbă. Cei prezenți acolo, în acea după-amiază plumburie, priveau cadavrul cu interes.

Mortul, în uniformă albastră cu garnituri roşii şi galoane de sergent, îşi păstrase nealterate dimensiunile normale. Lucrul cel mai izbitor însă era poziția în care stătea: în poziție de drepți şi cu mâna dreaptă la chipiu. Omul murise salutând, sau salutase murind, lucru de altfel fără nicio importanță, iar familia îl lăsase în această poziție. Atitudinea sa rigidă nu era aceea a unui mort, ci a unui militar disciplinat. E adevărat că avea – nu poate fi totul perfect – chipiul puțin lăsat pe-o parte şi şuvițe negre de păr căzute pe frunte. Fața, deşi numai piele şi os, îşi păstrase totuşi culoarea, exprima vigoare. Mâinile păreau de carton. Cizmele, sabia, pintenii de infanterist, şi catarama centurii, la locul ei, toate erau ca noi-nouțe. Uniforma era uşor decolorată, de parcă ar fi fost prăfuită.

— Ăştia da oameni, rupse tăcerea *Faraonul*.

— De când mama m-a făcut n-am văzut aşa ceva, zise cu voce cântată „garda morților". Şi continuă: cred că pământul e foarte bun pentru conservarea cadavrelor, că în viața mea n-am mai văzut un corp atât de bine păstrat.

Rudele, sau ce-or fi fost, care veniseră împreună cu

don Saturnino, făceau nişte mutre foarte ciudate, parcă înfricoşaţi de faptul că au ceva comun cu acel individ atât de hotărât în atitudinea sa şi de întreg ca înfăţişare.

Gura mortului era strânsă şi aproape în întregime acoperită de mustaţă şi de o barbă deasă.

— Unde-l ducem? întrebă Matías, adresându-li-se rudelor.

— La osuar, căci acolo va veni mâine unchiul Pedro, spuse cineva fără să-şi ridice privirea.

— Dar să ştiţi, le spuse *Faraonul*, în firida asta o să-l aveţi în curând şi pe „unchiul Pedro”... Să mergem şi să ne închipuim că nici n-a murit.

— Atunci, sus cu el, strigă Matías gata pregătit pentru a căra mortul.

Dar nu mai avu ce căra. Abia dacă apucă să atingă cu mâna sicriul pentru a-l ridica, că toată acea imagine, atât de înşelător de bine conservată, se făcu fărâme, ca şi cum ar fi fost modelată din lut colorat. A fost şi, totuşi, parcă nici n-a fost.

— Praful s-a ales de el! exclamă Antonio, *Faraonul*.

Carne, uniformă şi poziţie de drepţi, totul era doar o grămăjoară de praf multicolor. Resturi de prafuri ca de drogherie. Doar cizmele, obiectele de metal şi părul mai rămăseseră întregi printre oasele scheletului.

— *Pulvis eris*, rosti veterinarul.

— A fost ca-n filme, zău, comentă *Faraonul* meditativ, clătinând din cap.

În ciuda fărâmiţării, braţul, acum doar os gol, continua să stea în mijlocul grămezii de lut colorat, în poziţia de salut de mai înainte. Sergentul, fără formă, doar o schiţă, o să-şi continue domnia în groapa comună, impunându-şi puterea modestei sale funcţii acolo, în acea întunecată republică de imagini radiografice.

Când toți cei prezenți îşi reveniră puțin de pe urma evaporării „funebrului” – cum spunea groparul – acesta luă în sfârşit coşciugul sub braț şi porni spre osuar. Una dintre rudele „unchiului Pedro” i se adresă lui don Saturnino:

— Don Saturnino, aş vrea să păstrez sabia sergentului.

— Poți s-o iei, e a dumitale.

Şi omul începu să alerge după Matías ca să-şi ia arma mai înainte ca acesta să dea drumul sicriului prin luminator. Rudele celelalte îl aşteptară, iar don Saturnino, *Plinio*, *Faraonul* şi don Lotario reluară operația „firida furată”.

— Omului i-a căzut cu tronc sabia sergentului.

— Să ştii că şi mie mi-a plăcut, răspunse *Plinio*, care gândea întotdeauna, cu nostalgie, la armele albe, strămoaşe ale bastonului său de cauciuc.

Pe drum, Antonio, *Faraonul*, îi povesti doctorului de-a fir-a-păr peripeția cu noua sa firidă.

— Oricum, don Saturnino, un lucru ca ăsta nu i s-a mai întâmplat nimănui din oraş.

Medicul îşi strânse bine nodul cravatei sub mărul lui Adam răspunse că nu, dând din cap. Când ajunseră în locul numit Galeria San Juan, *Faraonul* arătă cu degetul:

— Aici.

— S-ar zice că ipsosul e încă proaspăt, i se adresă don Lotario lui *Plinio*.

Acesta fu de acord cu observația şi imediat începu să cerceteze firidele alăturate pentru a descoperi vreo urmă posibilă.

— Ia să vedem dacă nu cumva Matías a lăsat în sarcina altuia vreo înmormântare, iar acesta a greşit

firida, sugeră medicul.

— Sau poate c-a fost beat, adăugă *Faraonul*.

— El spune că nu, îl asigură *Plinio*.

Groparul se apropia cu scara pe umăr şi târnăcopul în mână. În depărtare se zărea alergând bărbatul în doliu, cu sabia în mână, de parcă s-ar fi jucat de-a hoţii şi vardiştii.

— Oricum, Manuel, eu cred c-ar fi trebuit să-i iei un interogatoriu în toată regula, îl sfătui don Saturnino.

— Să vedem mai întâi despre ce-i vorba. Şi dacă înăuntru găsim vreun mort, o să fie timp destul şi pentru declaraţii.

— Are dreptate şeful, fu de părere *Faraonul*.

— Când l-am aruncat în osuar pe sergentul Birria, parcă aş fi răsturnat un sac cu cartofi. Un pumn de praf şi totuşi, ce impresie făcea! Totul pe lumea asta e atât de înşelător... Când scheletul a căzut jos, pintenii stăteau încă agăţaţi de cizme, pălăvrăgea groparul în timp ce aşeza scara sub firidă.

— Moartea, rosti *Faraonul*, şi bineînţeles că şi viaţa, nu face nici cât o ceapă degerată. De fiecare dată când te gândeşti la mânia şi la laşitatea, la entuziasmul şi la pasiunile care ne încearcă aproape zi de zi, ca până la urmă totul să se sfârşească între câteva scânduri, praf şi pulbere, îţi vine să laşi totul baltă... Pentru că, pe lumea asta, dreptate nu există. Asta-i mai clar ca bună ziua. Te saturi să-i tot vezi murind pe hoţi şi pe criminali cu mâinile încrucişate pe câte-un Crist, slăviţi şi cu flamuri la căpătâi de parc-ar fi Ioan Botezătorul în persoană... Dreptate nu există, Manuel, pentru cei ce se iau de piept cu puternicii zilei, cu cei cu buzunarele doldora. Există doar aceea... a voastră... pentru şarlatani şi fluieră-vânt. Şi tu ştii asta.

— Sunt şi eu de aceeaşi părere, îl întrerupse *Plinio*.

Deşi după aceea rămase puțin pe gânduri şi adăugă: Istoria nu obişnuieşte să greşească, aşa că va veni ziua, cum spunea doña Polonia de Manzanares, când fiecare fiu se va întoarce la tatăl său. Şi fiecare bănuț la stăpânul său.

— Eu nu ştiu prea bine ce-i istoria, dar deocamdată îi dau cu tifla cât pot, îi întoarse vorba Antonio, *Faraonul*.

— Şi... poate că, acolo unde noi n-am ajuns încă, o fi şi mai rău, bolborosi încet medicul.

— Nu spun nu, răspunse grăbit achizitorul de vinuri, dar încă nu ne-a sosit nicio scrisoare care să explice pe larg cum este... Asta nemaivorbind de faptul că nu găsesc niciun haz să continuăm sarabanda într-un alt loc, fără carne, fără oase şi fără pofte, transformați într-un simplu norişor.

— Hai, Matías, începe să spargi, i se adresă *Plinio* groparului.

Omul se sui pe scăricică, spuse pe jumătate suspinând „facă-se voia Domnului" şi începu să lovească în zid cu târnăcopul.

Față de iminența descoperirii, uimirea legă limbile, puse capăt filozofărilor şi lăsă fără epilog discursul teologic. Toți cei care stăteau jos şi aşteptau rămaseră cu privirile ațintite în sus şi cu gurile căscate.

Vântul se potolise, redând chiparoşilor pacea lor verticală, iar prin spărturile norilor soarele, gata să apună, îşi strecura ultimele raze.

De cum reuşi să facă o mică gaură, Matías se uită prin ea.

— Zăreşti ceva? îl întrebă *Faraonul*.

— Deocamdată nimic.

Şi continuă să spargă.

— Se vede că zidul a fost făcut cu conştiinciozitate.

— Slavă Domnului că vremea s-a îndreptat. Cu atât

mai bine, spuse grasul ca să spună şi el ceva.

Când breşa fu îndeajuns de mare încât să poată încăpea prin ea un cap din cele mari, groparul, cu o vizibilă grabă, aprinse bricheta şi o introduse în interiorul firidei. După ce privi îndelung, se întoarse plin de uimire spre cei ce stăteau jos, – cu gurile căscate.

— Văd o ladă.

— Cum o ladă? Vrei să spui un sicriu mare? întrebă *Plinio*.

— Nu, o ladă ca cele de mărfuri.

— Hai, isprăveşte cu gluma.

— Mamă Doamne, te pomeneşti că-i alvița de la târg, spuse grasul.

Într-o clipă fu degajată întreaga gură a firidei.

Matías băgă capul înăuntru.

— O ladă destul de lungă... cu cercuri şi cu tot ce-i trebuie... Ce întâmplare nemaipomenită.

Plinio urcă pe partea cealaltă a scării, aprinse bricheta şi privi înăuntru.

— Da, aşa-i.

— Ei, nu... Oh, Fecioară din Peñarroya, concetățeana mea! exclamă *Faraonul* ştergându-şi năduşala..

Astfel stăteau lucrurile când sosiră doi băietani, care, după cât se părea, erau fiii groparului.

— Aţi sosit la timp, le spuse Matras, ca să mă ajutați să cobor jos nişte marfă care i-a fost lăsată aici domnului *Faraon*.

— Ia ascultă tu, obraznicule, să nu-mi zici mie aşa, că n-am chef de glume cu tine.

— Nu vă supărați. Vă spun aşa doar pentru că nu ştiu cum vă cheamă.

Băietanii îi aruncară *Faraonului* o privire piezişă.

— Mă cheamă Antonio Romero y Solícito. Romero după tată şi Solícito după mamă.

— Am înțeles şi vă rog să mă scuzați.

— Haideți, băieți, să scoatem lada, interveni *Plinio* ca să aplaneze conflictul.

— Pe mine m-a făcut obraznic şi eu n-am zis nimic... bombăni Matías văzând figura serioasă a lui *Plinio*.

— Vino.

Cățărați pe scară, Matías şi unul dintre băieți începură să tragă lada afară. Când aceasta ieşi îndeajuns de mult, îi dădură drumul să alunece pe scară în jos. *Plinio* şi celălalt băiat o sprijiniră cu pieptul şi, încet-încet, cu ajutorul celorlalți, o aşezară jos.

Era o ladă din lemn de brad, lungă de vreo doi metri şi lată de peste o jumătate de metru, din scânduri solide, cu întăriturи şi legături de fier.

Plinio începu s-o examineze cu grijă pe toate părțile.

— Nu există nici adresa destinatarului şi nici a expeditorului, rosti Antonio cu o oarecare uşurare.

— Nu, domnule, răspunse *Plinio*. Hai, ridică-i capacul.

Ajutat de unul dintre fiii săi, Matías desfăcu legăturile cu vârful târnăcopului.

— Dumnezeule! suspina *Faraonul*, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios.

Don Lotario aştepta stând cu capul aplecat atât de jos, încât echilibrul său părea uimitor. Strâmbând din buze şi ținându-şi mâna pe nodul cravatei, medicul privea dintr-o parte, cu capul pe jumătate întors. *Plinio* stătea cu mâinile la spate, cam uluit şi cu buzele strânse. Nu se auzea decât zgomotul sec al scândurilor rupte.

Mai întâi apăru un strat gros de talaş de plută.

— După calitatea ambalajului trebuie să fie ceva fragil, spuse *Faraonul* nu prea sigur că ceilalți îi vor da dreptate.

Capacul fu scos şi toţi rămaseră cu privirea aţintită pe ambalajul de plută, neîndrăznind să umble şi să vadă ce se afla înăuntru. Conţinutul lăzii le inspira un mare respect. *Plinio* se aplecă şi, cu mare grijă, începu să dea la o parte talaşul. Îşi mişca degetele uşor, de parcă ar fi umblat printre petale de flori. În cele din urmă se opri, pipăi mai cu putere în câteva locuri şi se ridică în picioare. Îi îmbrăţişa cu privirea pe toţi şi dădu uşor din cap, afirmativ.

— Sfântă Fecioară!

— Matías, scoate talaşul!

Matías împreună cu băieţii începu să arunce cu pumnii talaşul de plută afară. Deodată apăru forma unui corp omenesc, învelit într-o pătură şi legat zdravăn.

— *Homo est...* rosti veterinarul.

Priviră din nou plini de uimire.

— Tăiaţi frânghiile, insistă *Plinio*.

Groparul scoase cuţitul cu un aer hotărât şi tăie legăturile balotului. Trebui să taie şi pătura. Balotul era făcut cu atâta grijă, încât nu se putea desface nici chiar după tăierea frânghiilor.

Era un bărbat. Înfăşurat într-un giulgiu alb. Părea să aibă vreo şaptezeci de ani. Nas acvilin şi gură scofâlcită. Părea foarte înalt. De sub glugă îi ieşea o şuviţă de păr alb. Ţinea mâinile încrucişate pe piept. Pielea, de un alb vineţiu.

Medicul se aplecă deasupra cadavrului.

— Nu miroase, spuse groparul.

— E îmbălsămat, îl lămuri don Saturnino, cercetându-i giulgiul şi atingându-i ceafa.

— Nu cred să-l fi văzut vreodată în viaţa mea, rosti cu uşurare *Faraonul*.

— Nu, nu pare o figură cunoscută, întări veterinarul.

— De cât timp să fi murit, doctore? întrebă *Plinio*.

— Nu-i uşor de spus. Îmbălsămarea pare să fi fost făcută cu mare grijă. Am să văd mai târziu. În orice caz, nu de mult.

— Nu-mi aminteşte de nimeni, repetă *Faraonul* liniştit.

— Nu putem spune chiar atât de repede că nu-l cunoaştem. Moartea schimbă mult. Nu-i aşa, don Saturnino? întrebă *Plinio*.

— Aşa-i, dar un anumit aer rămâne totuşi... Să-l examinăm mai bine.

— Îl ducem în capelă sau aşteptăm venirea judecătorului? întrebă Matías.

— Judecătorul o să-l poată vedea acolo.

— Hai, băieți, se adresă Matías fiilor săi; hai să-l ducem.

Puseră cu toții umărul la ladă şi se îndreptară spre capelă. *Plinio* mergea în urmă cărând scândurile şi sforile.

— Of, Dumnezeule, suspina grasul străduindu-se zadarnic, să dea impresia că ajută şi el, oare cu ce-oi fi păcătuit pe lumea asta ca să-mi fie trimis un om în astfel de condiții!

Suiră cu greutate cadavrul pe masa de marmură a capelei. Don Saturnino rămase singur lângă el examinându-l.

Plinio şi don Lotario telefonară judecătorului, apoi, gânditori, începură să se plimbe prin fața porții cimitirului. *Faraonul* se duse la cârciuma lui Jonás să ia nişte vin.

Matías şi nevasta lui scoaseră afară o măsuță, scaune şi pahare. Fură aprinse luminile. Şeful şi veterinarul continuau să se învârtească prin întuneric fără să scoată o vorbă.

Într-un târziu, don Lotario îşi întrebă aproape rugător prietenul:

— Ce părere ai de toate astea, Manuel?

— Aceeaşi ca şi dumneata. Absolut niciuna.

— Totuşi, ceva tot trebuie să-ți închipui.

— Dacă-mi închipui, dacă-mi închipui! Sigur că-mi închipui ceea ce se poate închipui. Dar imaginația fără date precise nu-i bună decât să scrii romane... Totul este foarte ciudat, foarte, foarte ciudat.

— Cel care n-are niciun amestec în povestea asta, cred că-i *Faraonul*, se aventură veterinarul.

— Da... Aşa-i. E un om cinstit. Ştrengar şi glumeț da, dar nu sare niciodată peste cal.

Doctorul ieşi din capelă şi ceru apă să se spele pe mâini. Se auzi un clipocit.

Faraonul se apropie cântând, pentru a-i distra pe ceilalți sau, poate, pentru a-şi alunga teama:

— Cin' ți-a zis Mântuitoare
ce puțin te cunoştea!...

Aducea o carafă cu vin alb de anul trecut şi în buzunar migdale. Se aşezară cu toții în jurul mesei lui Matías în aşteptarea justiției.

— Unde-ai găsit migdalele astea? îl întrebă *Plinio*.

— Mi-au picat din cer...

Se auzea clipocitul vinului în pahare şi ronțăit de migdale.

— Ăsta-i primul lucru plăcut pe care-l facem pe ziua de azi. Bun tovarăş mai e şi vinul ăsta! Fără vin şi fără un sân cald de femeie, ce dracu ne-am face?

— Atenție, Antonio, că începi s-o iei razna, îl avertiză medicul.

Băură în tăcere, trăgând din țigări cu nesaț şi privind

rotocoalele de fum…

Faraonul îl privi un timp pe don Lotario, zâmbind cu duioşie şi, în cele din urmă, rupse tăcerea:

— Acu, că sunt şi eu amestecat în afacerea asta, din motive, să zicem, de proprietate, înțeleg, don Lotario, cât de mult îl iubeşti pe Manuel şi cât de bine vă distrați împreună.

Don Lotario se simți măgulit:

— E o meserie interesantă.

— Interesantă când se prezintă cazuri deosebite, ca acesta, de pildă, ținu să precizeze *Plinio*; când trebuie să scoți apă din piatră seacă, căci în rest, cea mai mare parte a timpului ți-o petreci, de fapt, cu chestiuni de rutină, mai toate neinteresante.

— Dumneata ar fi trebuit să te naşti la Chicago, Manuel, într-un loc mai de Doamne-ajută. Să ai aptitudini de polițist şi să-ți faci meseria la Tomelloso, nu are niciun haz. Aici oamenii sunt foarte aşezați şi au o fire blândă. Nu omoară decât în cazuri cu adevărat ieşite din comun, comentă Antonio.

— De fapt, ar fi trebuit să te faci polițist din cei adevărați, Manuel, de la siguranță. Eşti foarte priceput, confirmă doctorul.

— Ei… Nu sunt destul de instruit pentru asta. Taică-meu era şef de echipă la magazia aceea care se vede colo, iar la şcoală m-am dus doar câteva zile.

— Adevărul e că, având în vedere ceea ce ai arătat orăşelului nostru şi lumii întregi că eşti în stare să faci, continuă *Faraonul*, dacă în Spania ar fi existat dreptate ar fi trebuit să fi fost de mult numit şeful poliției pe întreaga țară.

— Nu exagera, *Faraoane*. Sunt un om cu oarecare bun-simț şi nimic mai mult. Ceea ce-am făcut până acum sunt cârpăceli, cârpăceli şi atâta tot.

— Lasă modestia, că ştim cu toţii că cei de la poliţia secretă din Ciudad Real, continuă achizitorul de vinuri, şi cei din Alcázar îşi scot pălăria în faţa dumitale când intri în acţiune.

— Şi uneori când au un caz dificil „ne" cheamă, adaugă don Lotario foarte satisfăcut. Spune că nu-i aşa!

— Nimic... Cârpăceli. Pesemne c-au venit cei de la judecătorie, termină *Plinio* discuţia, privind spre o maşină care se apropia pe drumul cimitirului.

Noaptea era foarte întunecoasă. Aleile, negre ca gura lupului. Acolo, departe, luminile oraşului. Peste tot se auzea ţârâit de greieri. Se vede că erau frământaţi de gelozie sau cântau la lună. Din când în când, pe drumurile din vecinătate farurile câte unui automobil. Ferestrele casei groparului, deschise. Siluete intrau şi ieşeau în lumina gălbuie a becurilor anemice. Afară, în faţa casei, rămăseseră scaunele, garafa şi paharele.

Cei de la judecătorie examinară mortul mai bine de o jumătate de oră. Întocmiră actele necesare. Ieşiră apoi fără grabă. *Faraonul* le oferi de băut din carafă, şi discuţia reîncepu.

— Cel mai probabil este că avem de-a face cu un străin, spuse domnul judecător ţinând paharul într-o mână şi ţigara în cealaltă.

— Mie mi se pare foarte ciudat ca cineva să aducă un străin şi să-l îngroape incognito în firida lui Antonio, sublinie „secre", *don Tomaito*.

— ...Firida familiei lui Antonio, puse acesta lucrurile la punct, că eu încă nu mă aflu înăuntru.

— Şi tu eşti sigur, Saturnino, continuă judecătorul neluând în seamă observaţia *Faraonului*, că nu e vorba de-o moarte violentă?

— Domnule, răni sau lovituri nu prezintă. L-am

examinat foarte atent. Deşi... fiind îmbălsămat cu atâta grijă, nu i se poate face o autopsie obişnuită. Dacă, de pildă, a murit otrăvit, nu avem de unde şti... nu suntem specialişti.

Judecătorul, cu bărbia sprijinită în palmă, spuse după un răstimp de gândire:

— Mâine să vină un fotograf. Anunță-l tu pe Albaladejo, Tomás. Să ia câteva fotografii din față şi din profil ca să le trimitem presei. Trebuie să încercăm să aflăm cine-i acest om... Tu ce părere ai, Manuel?

— E foarte bine. Şi mă mai gândesc la ceva.

— La ce?

— Aş zice, deoarece mie îmi dau totdeauna rezultat soluțiile în stil popular... aş zice să trimitem nişte strigători publici ca să vină lumea şi să vedem dacă nu cumva îl recunoaşte cineva.

— Ferească Sfântul! exclamă Matías fără să se poată stăpâni; guri sparte cum sunt oamenii, mâine-o să se reverse aici tot târgul.

— Are dreptate domnul gropar, întări secretarul. Mâine o să fie aici o coadă ca la un meci de fotbal.

— Nu-i nimic. Asta şi vrem. De acord, Manuel. Ba mai mult: o să-l expunem timp de trei zile.

— Foarte bine, răspunse Manuel... doar dacă chestiunea nu se va lămuri între timp.

— Desigur. Nu ştiu dacă lucrul acesta va fi foarte ortodox, continuă judecătorul, dar față de cazul prezent, ieşit din comun, orice măsură este insuficientă.

— Ce-ar fi să anunțăm şi în oraşele vecine? Argamasilla, Alcázar, Socuéllamos şi celelalte? fu de părere don Lotario.

— Nu-i nevoie. Poate chiar mâine dimineață vom fi în măsură să trimitem fotografiile ziarului local, ca să le publice după-amiază. Iar dacă cineva îl va recunoaşte

după fotografie, va putea veni să se convingă la fața locului în cele trei zile cât va sta expus... Ocupă-te tu, Tomás, de redactarea anunțului... iar dumneata, Manuel, să vii cu fotograful.

În lumina palidă de la intrarea cimitirului cei din grup păreau nişte comici într-un teatru prăpădit, cu luminile ostenite. Pahare cu vin alb, luminițele țigărilor, mişcarea brațelor, paşii celor ce stăteau în picioare alcătuiau scena.

Aşezat pe un scaun foarte jos, genunchii domnului judecător aproape îi atingeau fața.

Don Tomaito, cu pălărie şi ochelari cu rame aurite, ținea paharul în mână cu acea delicatețe special lăsată de Dumnezeu pentru a te purta cu vinul. Se înțelege că „vinul său" preferat era cel de jérez. Andaluz din naştere, trata vinul de Mancha ca pe-o rudă subdezvoltată a celui dintâi.

Plinio continua să stea în picioare, cu chipiul de stofă albastră puțin dat pe ceafă, paharul în mâna dreaptă şi bastonul de cauciuc în stânga. Poziție pe care o moştenise din vremurile sale de glorie, când mai purta încă sabie cu mâner aurit, în această atitudine sabia se clătina şi formau împreună un tablou măreț, pe când bastonul de cauciuc, în poziție orizontală, sub apăsarea mâinii, părea un apendice dizgrațios.

Don Lotario asculta stând alături de şef, cu picioarele şi brațele încrucişate. *Faraonul* reuşise să facă rost de un coş pe care să stea, astfel încât, cu picioarele mult desfăcute, îşi etala burta proeminentă. După fiecare înghițitură îşi lingea buzele cu limba-i roză şi senzuală.

Băieții groparului se hârjoneau prin bucătărie, iar Matías, cu cămaşa albastră înnodată pe burtă la înălțimea buricului şi bascul cenuşiu tras pe ochi, îi asculta pe toți cu gura căscată şi ochi somnoroşi.

În fund, prin uşa deschisă a capelei, se zărea lumina palidă care veghea mortul.

Scena aceasta, liniştită, ca o fotografie întunecată, avea să rămână mult timp neştearsă în memoria celor ce o compuneau. Întorcându-se de la cimitir în căutarea unui loc unde să poată comenta în voie întâmplările petrecute în ultimele ceasuri, *Plinio* şi don Lotario se duseră la bunul lor prieten Braulio, care îi primea întotdeauna cu mare plăcere.

Îl găsiră stând la aer în uşa cârciumioarei, îmbrăcat doar în cămaşă şi cu nişte pantaloni gata să crape pe muşchii lui tari ca fierul.

— La ce te gândeşti, Braulio? îl întrebă *Plinio* în loc de bună ziua.

— Drace, uite şi perechea! izbucni plăcut surprins cel salutat. Stăteam şi-mi frământam creierii cu nişte neghiobii... Am aflat că azi după-amiază ați avut o afacere dintre cele mai grozave.

— Ce numeşti tu neghiobii, Braulio?

— Păi... Numesc neghiobii toate lucrurile astea despre viață, despre naştere şi, bineînțeles, despre moarte... Şi din ce mă gândesc mai mult..., că de când am început să gândesc mă tot gândesc, din asta drumu-i mai anevoios şi nu găsesc niciun farmec comediei ăsteia.

— Întotdeauna ai fost tu filosof, Braulio, îi zise *Plinio*.

— Da, poate. Şi orice om întreg la minte se gândeşte, cred eu, din când în când la asemenea lucruri. Nu-i aşa?... Pe mine, într-adevăr, continuă el schimbând întructva subiectul, când unii părinți se arată atât de plini de ei față de copii şi le spun că au făcut destul de mult pentru ei aducându-i pe lume, mă cuprinde o furie... La dracu, n-au făcut decât să-i aducă la galere şi la necazurile de care nu-i scutit nici cel mai cu moț... De fapt, ar trebui să-i considere nişte bieți naivi traşi pe

sfoară şi să se căiască că i-au băgat în afacerea asta atât de încurcată... Din cauza asta, fără a şti prea bine ceea ce se petrecea cu el, subsemnatul a rămas neînsurat. Şi n-a avut copii nici măcar prin vecini. Iar acum are conştiința împăcată că n-a nenorocit pe nimeni... Uite-aşa.

— Aşa, Braulio, bine zis. Eşti oare nefericit? întrebă *Plinio.*

— Nu ştiu. Cred că nu. Adevărul e că lumea nu mă interesează nici cât negru sub unghie. Mă înțelegi? Stau aici din obişnuință... Dar cum nu am de dus în cârcă pe nimeni, dacă într-o bună dimineață am să mă trezesc cu un gust amar în gură, atunci, adio viață! Înțelegeți ce vreau să spun, nu?

— Cred că da... Dar observ că don Lotario şi cu mine n-am găsit aici un tovarăş prea bun pentru planul cu care venisem.

— Ce plan?

— Să bem câteva pahare de vin, omule, în răcoarea beciului tău şi să discutăm puțin despre afacerea care ne-a căzut pe cap.

Braulio, care continua să stea jos, îşi privi cu un aer de indignare musafirii care stăteau în picioare, apoi spuse:

— Fir-ar să fie! Dacă eu vă povestesc despre neliniştile mele, asta nu înseamnă că propunerea nu trebuie pusă în practică. Viața tebuie s-o iei aşa cum este. Iar vinul, o tovărăşie bună şi o pivniță răcoroasă sunt întotdeauna plăcute şi bine venite, chiar dacă pentru noi rămân de nepătruns căile acestei vieți trecătoare... Înainte! La atac! spuse el în timp ce se ridica sprinten trăgând scaunul după el cu mâna liberă, fără să dea drumul câinelui.

Intră primul înăuntru, deschizând drumul.

Coborâră pe bâjbâite, căci singurul bec care atârna deasupra scării pivniței, prea sus şi de culoarea vinului, lumina foarte prost treptele de pământ.

— Staţi, să scot câinele de-aici. Fii bun, don Lotario şi du-l afară, ca nu cumva să răcească.

— Ar fi trebuit să mai pui încă o lampă pentru treptele astea, Braulio, i se adresă *Plinio*, care cobora cam pieziş şi cu paşi nesiguri, căci lumina e foarte slabă.

— Ai dreptate, Manuel, dar întotdeauna cred că toată lumea are îndemânarea mea.

Spunând acestea, bărbatul cu picioare scurte şi braţe asemeni aripilor unei păsări o luă cu mult înainte, coborând ca o bicicletă. Pivnița era şi ea foarte întunecoasă. Alte două becuri mici şi gălbui spânzurau ici şi colo din tavan de nişte fire împletite.

Răcoarea era plăcută, înmiresmată de aroma vinului. Vase mari, de pământ, îşi aliniau pântecele generoase de o parte şi de alta a pereților. Pe o scăriță cu balustrada înverzită de timp suiră pe un podium de lemn.

— Trebuie să-ți aranjezi beciul, Braulio, îi spuse veterinarul, să-ți iei alte vase şi să-ți faci un podium de ciment, aşa cum se fac acum.

— A, nu, nici vorbă de-aşa ceva. Pe astea le-au folosit bunicii mei şi tot pe astea le voi folosi şi eu, şi datorită lor am vinul cel mai grozav din tot oraşul. În ceea ce priveşte lumina, sunt de acord. Este bine şi înțelept. Dar în ceea ce priveşte cimentul, nici măcar un sac de ciment nu admit să fie coborât pe scara asta.

Se opri în fața unui vas şi, arătându-l cu degetul, spuse plin de mândrie:

— Veniți să vedeți grozăvie de vin de Mancha. Am dezvirginat vasul chiar azi. E deja vândut, dar tot am să

rămân şi eu cu cinci sau şase arrobas[2] cu care să-mi petrec vara aşa cum porunceşte Dumnezeu.

Ridică capacul de pai împletit de pe acea „grozăvie de vin" şi se aşezară ca vai de lume în jurul vasului: Braulio, apucând delicat paharul cu două degete, începu să agite cu el vinul din vas. Când crezu că e de ajuns, îl umplu şi i-l întinse lui don Lotario.

— Să-mi fie cu iertare, *Plinio*, dar mai întâi cei de meserie.

Don Lotario privi puțin vinul în zare, apoi îl sorbi din două înghițituri.

— Bun alb! spuse lingându-şi buzele cu plăcere.

Braulio agită din nou paharul în vin, îl umplu ochi şi-l oferi lui *Plinio*, care-l dădu peste cap dintr-o singură răsuflare. Apoi se servi şi el, bău plescăind cu voluptate, sărută fundul paharului şi-l aşeză lângă vas. Don Lotario scoase tutunul din faimoasa lui pungă şi-şi răsuciră pe îndelete câte-o țigară. Căci, după părerea lui Braulio, bărbații adevărați se cunosc după trei lucruri: după felul cum beau vinul, după cum privesc femeile şi după cum îşi răsucesc țigările, „că nici chiar o țigară nu se răsuceşte oricum", spunea el.

Era atât de plăcută răcoarea din pivniță, atât de lesne aluneca pe gât vinul alb şi aromat şi atât de bărbătesc era tutunul domnului veterinar, încât cei trei bărbați prinseră a vorbi doar într-un târziu. Şedeau în tăcere, instalați comod, pierduți printre rotocoale de fum, sorbituri de vin şi gânduri. În cele din urmă, pentru că Braulio începuse să dea semne de nerăbdare, ştiind bine pentru ce veniseră în casa lui, *Plinio* îi povesti pe scurt întâmplarea macabră la care fuseseră martori.

---

[2] Arroba = măsură spaniolă de greutate egală cu 11,5 kg. şi măsură variabilă de capacitate; 1 arroba de vin = 16,137 litri.

— Oricui îi e clar într-un astfel de caz, zise „filosoful”, că cineva a vrut să se descotorosească de mortul respectiv. Dar, de ce?

— Pe mine, spuse *Plinio* cu bărbia mult ridicată în sus şi ochii strânşi, ceea ce mă îngrijorează e altceva.

— Ce anume, Manuel? întrebă don Lotario ținând paharul în sus de parcă ar fi vrut să-l ofere cuiva.

— Ceea ce mă îngrijorează este motivul pentru care au vrut să se descotorosească de mort tocmai în oraşul nostru... Şi punându-l într-o firidă unde putea fi descoperit cu atâta uşurință.

— Vrei să spui deci că cel care-a făcut asta nu era din oraşul nostru? îl cercetă Braulio.

Plinio, aplecându-se peste gura vasului pentru a-şi umple din nou paharul, clătină din cap.

— Eu nu cred să fie cineva de prin locurile noastre. Ai să vezi că nimeni nu va recunoaşte mâine mortul. Să dea Dumnezeu să mă înşel, dar cunosc pe dinafară tot oraşul, şi figura ăstuia nu-mi spune nimic.

— Moartea schimbă mult, Manuel, ținu să precizeze veterinarul.

— Al dracului de mult! sări Braulio de parcă s-ar fi gândit la cineva anume pe care-l ştia el.

— Da, dar nu într-atât încât să nu-ți mai poți recunoaşte concetățeanul pe care-l ştiai de-o viață. Mai ales că mortul s-a păstrat destul de bine... În plus, asemenea îmbălsămare n-o poate face decât un medic, explică şeful.

— Mai dă-mi o țigară, don Lotario, ceru Braulio. Oricum, cazul ăsta dă multă bătaie de cap. Şi o ladă aşa de mare, dacă a fost adusă dinafară de oraş... trebuie c-a fost adusă cu un camion, nu?

— Şi eu m-am gândit la asta.

— Poate c-o fi vreun ministru, din ăştia pe care-i

omoară acum în toată lumea pe capete şi pe care l-au abandonat apoi în oraşul nostru.

— Pentru una ca asta oraşul nostru e prea peste mână, spuse *Plinio*.

— Păi tocmai din cauza asta, omule.

— Nu fi prost, Braulio. Dacă într-adevăr ar fi vrut să-l ascundă, atunci l-ar fi îngropat undeva în inima vreunui munte, şi nici Dumnezeu n-ar fi aflat.

— Asta aşa-i, confirmă don Lotario.

— În afară de asta, să rişti aşa, într-un cimitir umblat... fie chiar şi noaptea. Să deschizi o firidă şi tot restul...

— Dar dacă tot ceea ce vor, să zicem, aducătorii, este ca mortul să fie descoperit doar după ce-a trecut o anumită bucată de timp? întrebă Braulio.

— La ce bun? spuse don Lotario.

— Păi, aşa... zic şi eu. Puşi pe rele poate.

— Dacă ar fi fost aşa, argumentă *Plinio*, împachetat cum l-aţi văzut, l-ar fi putut lăsa la uşa cuiva; ar fi fost mai comod, mai puţin periculos şi descoperirea s-ar fi făcut imediat.

— Tu, Manuel, judeci foarte bine, şi crezi că toată lumea are mintea ta. Dar greşeşti. Jumătate din oameni... Dar ce spun eu jumătate!... Mie la mie din oameni au tărâţe în cap... La naiba!... Nu-i niciun an de când *Colodro* cumpăra pepenii galbeni cu o pesetă kilogramul şi-i vindea apoi doar cu nouă patacos. Singurul lucru pe care-l dorea era să se creadă că este negustor.

— Dar bine, omule, *Colodro* e un nătărău...

— Şi cine ţi-a spus ţie că mortul ar fi fost în viaţa lui vreun Solomon?

Cum numărul paharelor se uitase, iar discuţia durase mult, deşi nu se lămurise nimic, căci raţionamentele

şefului şi sugestiile veterinarului se izbeau de mizantropia lui Braulio, când bătu ora unsprezece şi cei trei coborâră de pe podium, se cam clătinau pe picioare… Pasul le era şovăitor şi-şi mişcau mult braţele. Ajunşi la uşă, mai ziseră câte ceva pe seama femeilor, iar Braulio începu vechea lui placă.

— Aşa cum vă spuneam. Femeile ar fi trebuit să trăiască singure într-un cartier. De la piaţă spre nord. Acolo să ţipe, acolo să se certe, acolo să dea copiilor să sugă, acolo să-şi spele ruşinea. Iar bărbaţii, de la piaţă spre sud. Liniştiţi, cu afacerile, cu băuturica, cu ţigările şi cu discuţiile lor. Am fi trăit dumnezeieşte… Iar când ar fi venit vremea împerecherii, clopotarul ar fi tras clopotul cel mare şi fiecare ar fi trecut spre nord să-şi îndeplinească datoria. Iar apoi, din nou în cartierul din sud. N-ar fi existat probleme… Ai fi văzut ce linişte am fi avut.

— Şi tu la cine te-ai fi repezit, Braulio? îl întrebă *Plinio*.

— Uf, ce nenorocire! Eu, la nimeni. Nu sunt făcut eu pentru asemenea lucruri. Nu m-aş fi mişcat din cartierul de la sud, nici măcar un pas. Pe cuvânt de onoare!

Musafirii îşi luară rămas bun, iar Braulio rămase aproape perplex în cadrul de lumină format de oblonul deschis. Şi, deodată, strigă pentru sine:

— Eu, uite, nici tu masă de seară, nici tu nimic. Mă duc la culcare şi puţin îmi pasă.

Intră înăuntru trântind uşa după el, în timp ce *Plinio* şi don Lotario se îndepărtau râzând în hohote.

VINERI

În noaptea aceea *Plinio* nu dormi bine. Aşa păţea de obicei când avea de rezolvat câte un caz greu. Se tot zvârcolea în pat, neputând să-şi alunge din minte imaginea mortului... Parcă-l avea în faţa ochilor: nasul acvilin, buzele răsfrânte, părul alb ce-i ieşea de sub gluga giulgiului şi mâinile încrucişate pe piept. „Sunt mâini, îşi spunea el, de om care n-a prea muncit la viaţa lui... Ba chiar se putea ghici că fusese om de lume...” Ceea ce-l obseda era faptul că nu studiase cu suficientă atenţie scândurile din care era făcut fundul lăzii. Poate ar fi descoperit vreun semn ascuns... „Dar sunt tot acolo... Nu cred să le fi aruncat Matías.”

Soţia lui *Plinio*, trezită de zvârcoleala acestuia, îi spuse cu voce somnoroasă:

— Dormi, Manuel, că şi mâine e zi, că şi mâine ai să te poţi bucura de mortul ăla al tău pe care-l iubeşti atâta.

Plinio se răsuci pe jumătate şi nu-i răspunse.

Femeia continuă să vorbească de una singură.

— Când are de rezolvat vreo crimă, e ca argintul viu. Iar dacă n-are, nu-l poţi suporta de ursuz ce e.

— Hai, lasă-mă. Mai bine te-ai duce în cartierul dinspre nord.

— Ce zici?

— Nimic... Vorbeam cu mine însumi.

„...Câte zile or fi trecut de când a fost adus? continua să se gândească *Plinio*. Îmbălsămarea face imposibilă

orice concluzie definitivă. Nici doctorul nu părea prea sigur pe el. Şi e firesc, într-un caz încurcat ca ăsta. Data cea mai prețioasă a furnizat-o Matías, spunând că firida era «destul de proaspăt astupată»... E un lucru mare pentru unul atât de sărac cu duhul ca el... La dracu! Eu, care, la viața mea, am rezolvat atâtea cazuri mai grele, să ajung acuma să mă poticnesc de-un fleac!

Se trezi brusc din somn înainte de-a se fi crăpat de ziuă. Sări jos din pat fără să fi avut timp să-şi vină în fire. Ieşi în chiloți în curte, scoase din fântână o găleată cu apă şi începu să şi-o arunce pe față. Auzind zgomot, femeia se trezi şi ieşi afară în cămaşă de noapte.

— Să nu pleci cumva fără să te razi şi să te speli cu săpun, că azi o să ai toată ziua de-a face cu oameni cu cravată la gât.

— Asta-i doar ca să mă trezesc, femeie.

Intrară înăuntru, apoi ieşi după puțin timp ras, cu uniforma albastră bine călcată şi țigara în gură. În vreme ce privea smochinul, femeia îi scoase un pahar de Chinchón. Îl bău pe nerăsuflate şi plecă să-şi ia micul dejun la patiseria coanei Rocío.

În apropierea străzii Pieței îl întâlni pe Murrio, strigătorul public, cu ochii lipiți de somn şi toba atârnându-i pe umăr îngrozitor de strâmb.

— De câte ori ai făcut strigarea? îl întrebă *Plinio* în loc de bună ziua.

— Păi, de zece sau de douăzeci de ori.

— Zece sau douăzeci?

— Să zicem, cinşpe: Nu vă fie teamă, că la mort o să se adune poporul mai ceva ca la târgul din Albacete. Acum mă duc în piață să mai strig de câteva ori.

— Bine.

— Până una alta, don Manuel, îmi dați şi mie o țigară? Tare am poftă de fumat şi la debit n-a deschis

încă.

Plinio îi întinse o țigară din pachetul de „Celtas”. Crainicul o aprinse îndată şi începu să tragă din ea cu atâta nesaț, de parcă din acea „Celtas” ar fi țâşnit apă vie. Înainte de-a porni din nou la drum, mai trase câteva fumuri atât de adânci, încât *Plinio*, înduioşat, îi băgă în buzunar încă o țigară şi, bătându-l cu palma pe spate, îl expedie zicându-i:

— Hai, Murrio, trezeşte-te şi du-te, că azi ai multă treabă.

Murrio îşi continuă drumul cu țigara în gură. Nu ajunse bine la colțul străzii că începu să bată toba cu furie ca să-şi arate talentul.

Plinio se opri în loc să asculte anunțul pe care Murrio îl striga în gura mare, cu glas psalmodiat:

— Se aduce la cunoştința publicului în general că în capela cimitirului catolic din acest oraş se află expus cadavrul unui necunoscut. Deoarece este necesară identificarea acestuia, toți cei ce doresc sunt rugați a se prezenta la capelă pentru a ajuta cu informațiile lor autoritățile judecătoreşti.

Când *Plinio* intră în patiseria coanei Rocío, înăuntru nu se mai afla nici un alt client. Cu mânuțele ei albe, foarte frumos pieptănată şi cu buzele bine fardate, coana Rocío se ocupa cu aranjarea covrigilor pe tejgheaua de marmură.

— Manuel, suflețelule, intră şi mănâncă repede, că închid imediat. Alerg să văd şi eu mortul acela atât de prețios, pe care l-ați expus ca într-o vitrină... Hai să mă duc şi eu! mi-am zis. Poate că domnu judecător sau mai ştiu eu cine îl ia de-aci şi atunci, săraca de mine, n-o să mai pot vedea alți morți în afară de cei ai familiei... Asta e, Manuel, ți-o spune Rocío, una ca asta nu s-a mai pomenit. Când s-a mai pomenit ca tot târgul să fie

chemat să vadă o mortăciune? Sunteți cu toții o adunătură de suflete pierdute.

— Hai, hai, pune-mi cafeaua şi taci. Ce ştii tu?!...

— Bineînțeles că ştiu. Şi încă destule... Şi dacă vrei să-ți spun adevărul, m-ai dezamăgit. De când ai tu nevoie să-ți spună alții cine-i mortul? Oare n-ai tu talent nici cât Gardona, ca să ghiceşti singur totul, fără ajutorul gloatei? Aşa zic şi eu! Să ți se spună cine-i mortul, cine l-a omorât, cine l-a adus aici şi unde sunt ascunşi asasinii... şi să reuşeşti ceea ce nu reuşeşti de două zile.

Intrară două femeiuşti care vorbeau tot despre mort, aşa încât coana Rocío puse punct pălăvrăgelii şi luă un aer serios.

Adevărul este că lui *Plinio*, în ciuda faptului că era obişnuit cu glumele coanei Rocío, care-l iubea foarte mult, de data asta îi cam sărise țandăra.

Patiseria se umplea de lume, iar don Lotario nu mai venea. Veni în schimb Calixto, sculptorul, cu ochii lipiți de somn. Se afla în oraş în vacanță, împreună cu fotograful Albaladejo. Îşi făcu apariția cu obişnuitul lui zâmbet angelic. Avea un cap mare, părul lung, iar la gât o cravată-şiret făcută dintr-o panglică neagră, foarte îngustă.

— Mi-a spus Albaladejo, i se adresă sculptorul lui *Plinio* fără să salute, că veți face nişte fotografii mortului. M-am gândit că n-ar fi rău să-i fac şi masca. Ce zici, Manuel?

— Din partea mea, poți s-o faci. Presupun, că nici doctorul nu va avea nimic împotrivă.

— Nu, am şi vorbit cu el.

— Atunci, e în regulă. Fă-i-o.

— În acest caz, plec chiar acum să fac pregătirile.

— Foarte bine.

Ieşi fără să privească în jur, preocupat de ideea lui.

Albaladejo, cu aparatele atârnate pe umăr, ceru o cafea şi o gogoaşă. Abia apucă să deschidă gura, că maşina lui don Lotario se opri în faţa uşii. Era radios.

— Bună ziua. Ştii ce-am luat cu mine, Manuel? Un blocnotes!

— Pentru ce?

— Ca să-mi notez interesantele comentarii pe care le vor face cei ce vor veni să vadă mortul, şi-l privi pe *Plinio* cu aerul unui corb dotat cu darul râsului.

— Mi se pare că faci foarte bine.

Coana Rocío ar fi avut chef să se amestece şi ea în vorbă, dar era atât de mare cererea de gogoşi, încât nu mai prididea.

Când fotograful îşi termină gustarea, puseră banii pe tejgheaua de marmură murdară de grăsime şi ieşiră.

— Adio, isteților...! Mai bine-ar fi să-l înviați pe mort ca să vă spună el singur cine e, le strigă din urmă coana Rocío.

Plinio se întoarse din uşă şi-i făcu discret un anumit gest cu degetele mâinii. Ea fu cuprinsă de un hohot de râs atât de puternic încât îi dădură lacrimile.

În drum spre cimitir întâlniră o mulțime de oameni care se sculaseră cu noaptea-n cap pentru a răspunde anunțului crainicului.

— Nu ştiu, Manuel, dacă de pe urma acestui pelerinaj va ieşi ceva, dar, oricum, o să fie mai distractiv chiar decât la o nuntă.

La cimitir aşteptau deja câțiva curioşi. Matías nu voise să deschidă uşa capelei înainte de sosirea autorităților. Oamenii îşi întoarseră privirile spre şef.

— Deschide, Matís, şi să nu intre nimeni. Până nu terminăm de fotografiat.

Bălărie, străbătând cimitirul de-a curmezişul, venea însoţit de doi gardieni.

Plinio aşteptă să se apropie:

— Pe măsură ce sosesc, să se aşeze la coadă în faţa capelei.

— Bine, şefule.

— „Ăsta nu dă greş...", „Ăsta rezolvă totul..." „E deştept foc..." „Dac-ar fi avut ceva bani, ajungea departe..." comentau curioşii auzind ordinele lui *Plinio*.

Manuel şi don Lotario intrară înăuntru împreună cu Albaladejo. Paznicul cimitirului deschise larg ferestrele capelei şi marea încăpere fu inundată de lumină.

Fotograful privea cu ochi şireţi corpul care zăcea pe masa de marmură. La un moment dat păru că Albaladejo ar fi vrut să spună ceva, rămase totuşi tăcut şi, fără să mai piardă vremea, începu să-şi pregătească aparatele.

— Fă-i câteva din faţă şi alte câteva din profil, dar de la distanţe diferite... şi ai grijă, opera ta o să apară în toate ziarele din Spania.

— E-n regulă, şefule.

Fotograful începu să facă diferite clişee, scăpărându-şi blitul, mişcându-se mult şi lăsându-se în repetate rânduri în genunchi.

Într-un colţ al încăperii se aflau scândurile ambalajului, *Plinio* le privea cu insistenţă.

Bătu cineva în uşă. Don Lotario deschise. Era *Faraonul*, însoţit de fiică şi nevastă, care fură întâmpinate cu mare cinste.

Priviră câtva timp mortul; mama închizând uşor ochii, fiica, dimpotrivă, cu ei larg deschişi.

— Ei? le interpelă *Faraonul*.

— Nu-l cunosc, spuse femeia.

— Dar tu, Fuensanta?

Fata dădu din cap fără să spună nimic.

— În cazul ăsta ați făcut drumul de pomană.

— Nu-i nimic. O să facem o plimbare prin cimitir.

— Cum doriți. Duceți-vă cu Dumnezeu.

Femeile ieşiră fără să salute.

— Cred c-am făcut fotografii cât pentru o expoziție.

— Foarte bine. Fugi şi developează-le. Şi, cum termini, le duci la judecătorie.

— Am înțeles. La revedere.

Fotograful plecă sprijinindu-şi aparatele de şold ca să nu-l incomodeze la mers.

În lumina soarelui, mortul îi părea lui *Plinio* şi mai misterios decât i se păruse în întunericul din noaptea trecută. Îi dădea senzația de inaccesibil şi ermetic. Niciodată nu mai simțise ca acum, cu atâta intensitate, sentimentul de indiferență şi închistare pe care ți-l inspiră un cadavru.

— Hai, Matías, deschide. Să intre lumea.

Formând un rând foarte ordonat, oamenii începură să intre. Dădeau încet ocol mesei de marmură, apoi ieşeau pe aceeaşi uşă.

Don Lotario, cu blocnotesul în mână, pândea declarațiile.

Plinio continua să stea lângă scândurile coşciugului şi-i privea cum defilau târându-şi mai toți picioarele. Cea mai mare parte erau femei. Treceau prin fața cadavrului şi-şi făceau cruce. Veniseră şi copii şi câțiva bătrâni.

— Seamănă cu alde Migas, spuse o femeiuşcă cu basma neagră pe cap, după ce se apropie mult de fața mortului.

— Dar care dintre Migas a trăit până la o asemenea vârstă? întrebă cea din urma ei, o femeie grasă şi revărsată.

— Drăguțo, eu nu ştiu dacă vreun Migas mai e în viață sau nu, dar de amintit, mi-i amintesc foarte bine. Cu toții aveau nasul mare şi fața alungită ca a creştinului ăstuia, Dumnezeu să-l aibă în pază!

— Ba mie nu-mi aminteşte de-ai lui Migas, ci de-alde Rodrigones, ăia cu fălcile căzute şi cu procesul cu Elia pentru locul de casă, care-au plecat în America după ce-au venit la putere Naționalii.

— Ăsta are o mutră mai de domn decât ai lui Rodrigones. Ăia erau cu toții nişte stârpituri... Unu dintre ei avea chiar un umăr mai jos, de parcă stătea tot timpul să cadă. Nu-ți aminteşti?

— Hai, hai, adevărul adevărat este că nu-l cunoaştem. Dacă vorbim despre mort după aerul pe care-l are, înseamnă să ne răcim gura de pomană. Iar domnul *Plinio*, spuse privindu-l pe polițist, vrea o recunoaştere sigură a *endividului*, nu-i aşa?

Plinio zâmbi în semn de aprobare, iar cele două femei, cu palavrele lor despre Rodrigones şi Migas, duşi de pe această lume, cum spuneau ele, plecară.

După câtva timp de perindare continuă, un gardian pe nume Anastasio, faimos pentru fanfaronada lui, cu pălăria trasă pe ochi şi gura ca o felie de pepene, îmbrăcat în uniformă de pluş şi garnituri de un roşu aprins, semn al autorității sale, ieşi din coadă când ajunse în dreptul lui *Plinio* şi i se adresă pe un ton confidențial:

— Eu ştiu cine-i defunctul.

— Precis?

— Cum vă văd şi mă vedeți.

— Cine-i?

— Un străin care-a fost la noi în oraş cu ocazia ultimului târg. L-am văzut de multe ori plimbându-se singur, privind curios în toate părțile, bând adesea vin.

Nu vorbea cu nimeni. Era înalt şi avea înfăţişarea acestuia. Foarte serios şi bine îmbrăcat.

— Unde locuia?

— Asta nu ştiu. Întotdeauna îl întâlneam pe stradă, mergând agale şi singur.

— Şi mai înainte nu-l văzuseşi niciodată?

— Nu, niciodată, dar cum în timpul târgului trecut am ars gazul de pomană toată săptămâna, l-am văzut de multe ori şi, cum am memorie bună, figura lui mi s-a întipărit în minte. Cum am intrat şi am dat cu ochii de mort, mi-am şi reamintit de el.

Plinio îl concedie bătându-l cu palma pe spate, iar Anastasio plecă mândru peste măsură.

— Notez totul, Manuel, spuse Don Lotario făcând cu ochiul.

— Procedezi foarte bine.

Oamenii continuau să se scurgă prin marea încăpere. *Plinio* ieşea afară din când în când ca să mai respire aer curat.

Aleile cimitirului erau pline de oameni care continuau să sosească. O întâmplare atât de neobişnuită le stârnise curiozitatea.

O dată, când ieşi să mai ia puţin aer, *Plinio* auzi că înăuntru plânge cineva. Se ridică şi, printre capetele celor ce intrau, văzu un băiat îngenuncheat la picioarele mortului. Plângea cu sughiţuri şi spunea:

— Oh, tată! Tăicuţul meu drag! De-atâta timp te aştept şi-acum, uite! Vai de sufletul meu!

Doi bărbaţi se opinteau să-l ridice de jos.

— Haide, băiete, ce mai e şi asta? Nici vorbă să fie taică-tu.

— Ba este, ba este! strigă băiatul, nelăsându-se ridicat.

În cele din urmă îl scoaseră din capelă aproape în

ghionturi şi-l aşezară afară pe un scaun.

Băiatul, cu cămaşa desfăcută la piept de atâta durere, plângea ţinându-şi pumnii la ochi şi arătându-şi dinţii mari şi galbeni.

— Nu trebuie să luaţi în seamă plânsetele băiatului, spuse o femeie foarte înaltă privindu-l pe *Plinio*.

Unul dintre bărbaţii care asistaseră la scenă îi puse o ţigară în gură şi i-o aprinse cu bricheta; atunci, ca prin farmec, „băieţaşul" încetă să mai plângă. Rămase cu privirea pierdută undeva, trăgând din ţigară. Sărmanul, era îmbrăcat şi încălţat ca vai de lume şi părea că în toată viaţa lui nu se spălase nici macar o dată. Pentru că avea pantalonii descheiaţi, câteva femei începură să râdă făcând glume despre „colivia deschisă..." El însă continua să plutească printre norii de fum ai ţigării. *Plinio* se apropie de el, îi băgă în buzunar câteva „Celtas" din cele pe care le folosea la serviciu, şi-l împinse uşor pe aleea care ducea spre ieşirea din cimitir. Se îndepărtă cu paşi nesiguri, fredonând, cu ochii ţintă la ţigară.

Cineva spuse din nou că mortul avea ceva din înfăţişarea celor din familia Migas, iar mulţi alţii că figura aceea „le spunea ceva".

Spre prânz, dintre toate declaraţiile spontane, singura care părea să-l pună pe gânduri pe *Plinio* fu cea a lui Anastasio, gardianul. Ordonă deci caporalului Bălărie să-i convoace telefonic pe toţi patronii pensiunilor, cârciumilor şi hanurilor din oraş şi din împrejurimi să vină să vadă mortul.

Sculptorul Calixto sosi pe bicicletă aducând cu sine, într-o cutie de carton amarată „la sabord", toate cele trebuincioase pentru a face masca.

— Am sosit, şefule.

— Va trebui să mai aştepţi puţin ca să vedem dacă se lămureşte ceva... Presupun că la ora mesei vor pleca toţi,

aşa că vei putea lucra în linişte.

— Dacă aşa trebuie, am să aştept.

Îşi sprijini bicicleta de perete şi începu să se învârtească de colo-colo, contemplând priveliştea.

Scoaseră afară o fată leşinată. O aşezară pe un scaun şi-i umeziră tâmplele cu o batistă. Era grozav de palidă şi de transpirată. În cele din urmă deschise ochii şi întrebă ce i se întâmplase. Îşi reveni şi plecă mergând încet, la braţul altor două fete.

...Spre ora unu, vizitatorii se răriră. *Plinio* îi dădu voie sculptorului să-şi înceapă treaba. Don Lotario ieşi afară cu blocnotesul său plin de însemnări şi i le arătă şefului. După puţin timp, ieşi şi *Faraonul*.

— Drace, ce încurcătură!

— Ce s-a întâmplat, Antonio?

— Păi nu ştiu ce să fac. Să rămân aici şi să mă uit la Calixto cum face masca, sau să mergem să bem o bere rece.

— Hotărăşte-te. Don Lotario şi cu mine suntem pentru bere.

— Atunci, bere.

Se urcară în „şase sute" şi se îndreptară spre oraş.

— Eu aş zice să mergem la celălalt cazino, la „Tomelloso", că la ora asta nu cred să fie lume şi putem să stăm liniştiţi, sugeră Antonio.

— Da. E cel mai bine.

— Cum singurul lucru pe care îl văd de ieri după-amiază încoace e doar mortul ăsta, nu mai am în faţa ochilor nimic altceva decât figura lui...

Salonul „Cazinoului Tomelloso" era gol, aşa cum speraseră. Pascual, chelnerul, singura suflare omenească prezentă, dormita într-un fotoliu. Lumina fină, filtrată prin vitraliul luminatorului, capodopera lui Luis, cel cu „Iadul", din anii săi de glorie, crea o

atmosferă suavă, delicată, de iarnă însorită.

Cei trei bărbați se aşezară sub oglinda din stânga şi, cum Pascual nu se deşteptase la zgomotul pe care îl făcuseră intrând, se gândiră să bată din palme toți dintr-o dată, poate că reuşeau să alunge toropeala în care zăcea chelnerul.

Acesta, auzind bătăi din palme dese şi puternice, sări ca un mânz, îşi frecă ochii cu mâinile şi de îndată ce-şi dădu seama din ce parte a salonului veneau zgomotul şi râsetele, îşi aruncă şervetul pe umăr, puse tava sub braț ca pe un pachet şi se îndreptă spre ei.

— Hai, băiete, îi spuse *Faraonul*, sau poate ai făcut-o lată azi-noapte?

— Aş! N-am dormit din cauza copilului. A plâns până-n zori. A venit târziu pe lume, dar de când a venit face mai multă gălăgie decât o fanfară.

Pascual aduse cănile cu bere şi crevete la grătar, cărora cei trei bărbați li se consacrară cu deosebită plăcere. *Plinio* scoase apoi tutunul, singurul care avea tutun, ca de obicei, şi începură cu toții să-şi răsucească țigările. Uşa turnantă se învârti şi Alcañices îşi făcu apariția foarte grăbit.

Zărindu-i aşezați la masa de sub oglindă, fața i se lumină.

— Ce bine că vă găsesc aici, spuse în loc de bună ziua.

— Dar ce s-a întâmplat? îl întrebă *Plinio*.

— Nimic, domnule, doar o mică afacere.

— Stai jos, afaceristule, îi spuse *Faraonul*. Alcañices era un meseriaş foarte întreprinzător.

— Ai venit să te finanțăm? îl întrebă *Plinio*.

— Nu-i vorba de aşa ceva. Am venit să-ți cer o favoare, şefule.

— Despre ce-i vorba?

— E o treabă simplă, dar care ne poate duce la anumite descoperiri... Păi, să vedeți, l-am văzut pe artistul Calixto făcându-i masca mortului şi mi-am zis că dumneavoastră i-ați dat voie. Şi atunci i-am spus să-mi dea şi mie o copie, iar el a zis că nu are nimic împotrivă. Ştiți pentru ce-mi trebuie?

— Nu. Pentru ce?

— Ca să fac măşti pentru carnaval. E simplu.

— Măşti pentru carnaval?

— Întocmai.

Plinio îşi trecu mâna peste ceafă ca şi cum ar fi căutat o explicație, dar *Faraonul* i-o luă înainte:

— Ascultă, ți-ai ieşit din minți? Abia suntem în iunie. Până la carnaval mai e o grămadă de timp.

— N-are importanță.

— Ba are, pentru că până la carnaval toată lumea o să uite de mortul ăsta anonim, cum îi zici tu.

— Ce are a face una cu alta? Oamenilor le-a făcut o impresie puternică mortul ăsta, înțelegeți?... Nu-i de mirare că o să vină să-l vadă jumătate din oraş... Şi amintirea unui lucru de acest fel face întotdeauna plăcere. Şi, în afară de asta, cum măştile celelalte sunt destul de scumpe, lumea o s-o cumpere pe asta... iar dacă omul o va folosi sau nu, asta-i altă mâncare de peşte.

— Tu crezi deci că, dacă la mijlocul lui iunie, ai să pui în vânzare nişte măşti, lumea o să ți le smulgă din mână şi o să se bată pe ele? întrebă *Faraonul* încercând să fie viclean.

— Or să se vândă ca pâinea caldă, domnule. Eu cunosc imaginația macabră a oamenilor.

— Treaba ta, dar nu văd să ai cine ştie ce succes.

— Şefule, spune-mi doar dacă-mi dai sau nu voie.

— Eu îți dau; ideea nu-i rea. Dar gândeşte-te bine.

— M-am gândit. Mă duc.

— Stai, omule, ia şi tu un pahar.

— Vă mulţumesc. Cu bine!

Şi ieşi în goană.

— Du-te cu Dumnezeu! Aleargă de parcă le-ar şi avea în hornul casei.

— În hornul casei? întrebă *Plinio*.

— Vorba vine!

— Sărmanul, parc-ar fi o turbină. O moarte misterioasă scoate întotdeauna lumea din minţi.

Odată terminată berea şi divagaţiile despre comerţul cu măştile pe care şi-l propusese afaceristul Alcañices, hotărâră să se ducă la masă.

Faraonul plecă de la bodegă pe jos, iar don Lotario îl luă pe *Plinio* cu maşina. Când ajunseră în faţa porţii acestuia din urmă, avu loc un schimb de cuvinte care merită să fie amintit.

— Manuel, mi se pare că ai o atitudine foarte ciudată.

— Ciudată?

— Da. Iei cazul în glumă. Nu-l tratezi cu toată seriozitatea, doar dacă nu cumva vrei să mă duci.

— Să te duc? Iar că-l iau în glumă, nici vorbă de aşa ceva. Pur şi simplu nu ştiu de unde să-l apuc. N-am niciun indiciu. Stau şi adulmec. Poate că de pe undeva o să-mi vină vreun miros de care să mă pot folosi... Cred că procedăm aşa cum trebuie, dar până acum n-am avut noroc... Dacă, până acum n-am făcut mare lucru, e deoarece cazul ăsta are ceva ciudat, ceva în afara logicii.

— În sfârşit, fie cum zici tu.

— Adevărul e, don Lotario, că mă aflu în pom, cum ai spune dumneata.

— Adevărul e că nici mortul nu te prea interesează.

— Mă interesează şi nu prea. Nu-l înţeleg, asta e.

Veterinarul făcu un gest vag.

Şeful deschise uşa maşinii zâmbind cu un aer înţelegător şi spuse în chip de rămas bun:

— Bine, ne vedem după-masă la San Fernando, la cafea.

La Cazinoul San Fernando, la ora cafelei, *Faraonul* era personajul zilei. Mica adunare obişnuită, mult lărgită în acea după-amiază, era o adevărată sărbătoare. Toţi glumeau pe seama *Faraonului* în legătură cu „mortul pe care i-l trimiseră cei trei Crai de la Răsărit", că „subînchiriase firida", că „mortul venise să-i aducă ultima înştiinţare", sau „ce mai mortuleţ primise cadou", că din „achizitor de vinuri" se transformase în „achizitor de morţi", că „nu există mort pe lume care să dureze o sută de ani", că „dacă-i datora ceva", că „ia, uite, ce mai mesaj primise" şi multe altele.

La rândul său, Antonio povestea cu mult calm, printre sorbiturile de cafea, întâmplările la care luase parte în acea zi. Despre băiatul care spunea că mortul e tatăl lui, despre Alcañices, despre măşti...

Omul era în vervă şi-şi punea mari speranţe în zilele care mai rămâneau până la rezolvarea, într-un fel sau altul, a problemei mortului.

— Adevărul este că n-o să mai avem o sărbătoare ca asta multă vreme de-acum înainte! Ce nebunie!

Astfel vobeau când sosi Albaladejo cu copiile fotografiilor pe care le trimiseseră la „Lanza", ziarul local. Le arătă mai întâi *Faraonului*, apoi ceilalţi cerură şi ei să le vadă.

Albaladejo, alarmat de întorsătura pe care ar fi putut s-o ia afacerea pe care o pusese la cale, spuse:

— Încetişor, domnilor. Vi-o arăt doar pe asta. Celelalte, trei *duros* cea din faţă şi doi cea din profil.

Auzind că fotografiile costă, cererile fură retrase şi se făcură câteva comentarii defensive: „Vrea să facă afaceri cu răcitura, blestematul ăsta de fotograf”.

— Fiecare cu treburile lui, zgârie-brânză, îi replică fotograful celui care făcuse comentariul.

Dar, departe de a se speria, acesta se sui pe un scaun şi începu să strige cu o putere nebănuită:

— Fotografii de-ale mortului! Cine doreşte? Trei duros cele din față, doi cele din profil.

— Uite, mie dă-mi câte una din fiecare, spuse *Faraonul* întinzându-i fotografului cinci duros.

— Două pentru don Antonio. Cine mai doreşte?

Încet-încet şi cu destulă greutate, cumpărătorii începură să se arate. Unii dintre ei stăteau nehotărâți zornăindu-şi banii în buzunar şi făcându-şi încruntați calcule. Alții păreau definitiv resemnați şi-şi plecau privirile neinteresați de ofertă. Cei mai vicleni dintre ei încercau să le vadă însă, pe gratis, peste umărul celui mai apropiat cumpărător.

Când vânzarea era în toi, sosiră *Plinio* şi don Lotario.

Faraonul, în culmea veseliei datorită acelei atmosfere, ceruse o sticlă de coniac Peinado pentru toți prietenii săi. Se ridică încet, aşa cum stătea bine demnității sale şi, îndreptându-se spre şef şi însoțitorul acestuia, îi arătă fotografiile:

— Efigiile... Iată efigiile.

Plinio îşi puse ochelarii şi le privi cu atenție.

— A ieşit foarte bine, nu-i aşa?

— În orice caz, n-a ieşit mişcat, spuse unul mai hâtru dintre cei prezenți.

Odată cu sosirea şefului şi a lui don Lotario, bursa de fotografii se înviora şi se făcură cereri pentru toate pozițiile.

Părea că Albaladejo venise căptuşit cu fotografii, căci

le scotea de prin toate buzunarele şi de prin toate cutele hainelor.

— Cu zece şi cu cinsprezece!

Plinio şi don Lotario se aşezară jos ca să ia parte la petrecerea oferită de *Faraon*, care era atât de mulţumit, de parcă în loc de un mort de contrabandă i-ar fi picat lozul cel mare. Cerură cafea şi ţigări şi-şi turnară coniac din sticla care trecea pe rând de la unul la altul.

— Ce-am avut la mine am terminat! spuse Albaladejo înveselit şi el. Mă duc să plătesc la laborator şi să mai fac ceva copii.

— Ascultă, maestre, îi strigă *Faraonul* lui Albaladejo, fă-ne şi nouă o fotografie – şefului, lui don Lotario şi mie – în amintirea acestei zile.

— Bună idee! spuse băiatul pregătindu-şi aparatul şi blitzul.

Faraonul, care se afla între cele două persoane oficiale, luă în fiecare mână câte o fotografie de-a mortului, ţinând-o în aşa fel încât să se vadă cât mai bine, şi adăugă râzând:

— Dă-i drumu, băiete, că suntem cu toţii.

Blitzul scânteie, cei trei se împrăştiară şi mulţi începură să râdă.

Lui *Plinio* nu i se părea că-i rău ca lumea din cazino să se uite de zeci de ori la fotografiile mortului. Să vedem ce-o să iasă şi din asta.

Deodată, atenţia celor din colţul din stânga al salonului se fixă asupra lui Aurelio Carnicero, un bărbat afectat şi de statură înaltă care, cu ochelarii pe nas şi cele două fotografii în mână, spunea ceva pe un ton foarte hotărât şi convingător:

— Da, domnule! Sunt absolut sigur. Pare să aibă cu patruzeci de ani mai mult, dar el e. Parcă-l văd.

Îşi ridică privirea pe deasupra ochelarilor, se uită spre

şef, care se afla la vreo şase sau opt metri depărtare, apoi se îndreptă spre el cu paşi siguri, continuând să vorbească pe obişnuitul lui ton oratoric:

— Dar, Manuel! Cum de nu l-ai recunoscut? Doar e de vârsta ta. E drept că tu l-ai văzut de puține ori. Eu însă, deşi eram încă un copil, nu l-am uitat.

Se opri la vreo doi metri în fața şefului, cu brațele deschise într-un gest foarte teatral, conştient de interesul pe care-l stârneau cuvintele şi atitudinea lui.

Plinio, cu țigara în colțul gurii şi un ochi micşorat din cauza fumului, îl privea fără să arate vreun interes deosebit pentru cele auzite.

— Eu, continuă Carnicero, am să mă duc după-amiază să-l văd la față pe răposat, deşi fotografia îmi este prea de-ajuns... Nici dumneata, don Lotario, nu ți-l aminteşti? întrebă el arătând acuzator spre veterinar.

Acesta, făcându-se şi mai mic decât îi era felul, dădu timid din cap în semn că nu.

După ce Aurelio Carnicero îşi arătă decepția dintr-un gest larg, înaintă câțiva paşi, şi, oprindu-se în fața *Faraonului* îl întrebă pe ton de inchizitor:

— Nici tu, Antonio, nu l-ai recunoscut?

Faraonul, pregătit pentru o astfel de întrebare, abordă un aer şi mai ştrengăresc ca de obicei şi-i răspunse:

— Crezi oare, Aurelio, că dacă l-aş fi recunoscut am mai fi făcut atâta tărăboi? Nu fi caraghios, omul lui Dumnezeu!

Cum tonul faraonic făcea praf toată emfaza celui care întrebase, ca şi aşteptarea celor prezenți, Aurelio slăbănogul îşi scurtă propria tiradă şi îngână puțin ruşinat:

— Acesta este, ca s-o ştiți cu toții, don Ignacio de la Cámara Martínez, stăpânul de la Miralagos... el e, fără

doar şi poate... Vreau să zic, era...

Şi, după ce spuse toate acestea, rămase nemişcat la locul său, cu aerul celui de partea căruia se află dreptatea, cu o mână sprijinită în şold, iar cu cealaltă, în care ținea cele două fotografii ale mortului, ridicată în dreptul frunții, de parcă ar fi jucat cărți cu ele.

Cei mai mulți dintre cei prezenți rămaseră nedumeriți ascultându-l. Păreau că nu-şi amintesc, sau că nici măcar nu ar fi cunoscut vreodată faimosul personaj.

— Da, domnule, aşa e, îi întărâtă Aurelio. Apoi, adresându-se lui don Gerardo, cel mai bătrân dintre ei:

— Uită-te bine, don Gerardo. Uită-te bine, că doar dumneata ai avut atâta de-a face cu familia lui.

Don Gerardo privi fotografiile cu o figură sccptică, apoi spuse:

— Eu... şi noi toți, nu l-am mai văzut pe Ignacio de vreo patruzeci de ani, dacă nu mă înşel. De pe vremea când trebuie să fi avut vreo douăzeci şi cinci... Nu-i uşor să ți-l amintești privind fotografia unui mort care poate să aibă şaizeci de ani.

— Fruntea asta, nasul ăsta în sus, gura asta mare sunt ale lui don Ignacio de la Cámara Martínez... Ştii doar că am memorie foarte bună.

— Eu nu zic că n-ai, adăugă don Gerardo, farmacistul, numai că eu nu-l recunosc.

Aurelio stătea cu fotografiile ridicate în sus, căutând să mai atace pe careva după cele spuse de farmacist. Se întoarse spre *Plinio*:

— Tu, Manuel, ce spui?

— Spun la fel cu don Gerardo. Posibil să fie el, dar eu nu-mi amintesc absolut deloc figura lui don Ignacio... Ultima oară când l-am văzut a fost în ziua când soția lui a avut accidentul, prin '30, sau cam aşa ceva, şi amintirea chipului său îmi este foarte îndepărtată.

— În afară de asta, zise *Faraonul*, familia de la Cámara are un cavou foarte bun la Argamasilla, aşa că nu văd de ce ar fi pus cadavrul în firida unui sărman achizitor de vinuri.

— Asta-i altă mâncare de peşte. Şi e treaba judecătorului şi a poliției, în care nu mă amestec. Asta-i treaba lui Manuel şi a domnului judecător. Acum nu facem decât să identificăm victima. Sau poate că nici nu e vorba de-o victimă. Înțelegeți ce vreau să spun?... Eu rămân la părerea mea. Dacă probele o vor dovedi... Nimic mai simplu decât să se caute câteva fotografii de-ale lui don Ignacio, căci în oraş trebuie să existe multe, şi să se facă astfel confruntarea.

La aceasta *Plinio* consimți.

Văzând cei adunați la San Femando că dezbaterea publică începuse să slăbească, trecură la felurite alte subiecte. Aurelio începu să povestească despre viața lui don Ignacio de la Cámara Martínez, povestire care promitea să devină interesantă. Intră însă caporalul Bălărie, aşa că *Plinio* şi don Lotario pierdură ocazia să audă istorisirea acestuia.

După ce-şi salută scurt şeful, caporalul îi spuse:

— Vă aşteaptă hangiii.

— Foarte bine. Să mergem într-acolo.

— Ne întoarcem la treabă, deci? îl întrebă *Faraonul*, care ascultase schimbul de cuvinte dintre cei doi.

— Ne întoarcem, anunță *Plinio*, ridicându-se.

— Bine, domnilor, o să mai vedem. Iar ție, Aurelio, multe mulțumiri pentru pista pe care ne-ai pus.

— Pentru nimic, omule. De ceea ce am spus sunt absolut sigur. Mai stau câteva clipe să se mai domolească puțin soarele şi vin şi cu într-acolo.

— Cum vrei.

La intrarea în cimitir se formaseră din nou grupuri de curioşi. Pe alei, animaţie, du-te-vino. Timpul se încălzise mult şi pe câteva tarlale din apropiere începuse treieratul.

Imediat ce coborâseră din „şase sute", spre ei se îndreptă Enriquito, de la Hanul lui Marcelino.

— Au mai venit şi alţii? îl întrebă *Plinio*.

— Da, încă vreo doi sau trei.

— Du-te şi adu-i, Bălărie.

Toţi câţi se aflau acolo îl priveau pe *Plinio* cu curiozitate. Cei săraci erau mândri de faptul că *Plinio* era de-al lor, deşi şi cei cu stare considerau că, într-un anumit fel, *Plinio* le aparţinea lor. Manuel González, alias *Plinio*, „mintea numărul unu a oraşului", cum obişnuia să spună Angel Garcia, era profet în oraşul său. Toţi îl iubeau şi-l admirau, deşi era puţin cam „scrântit", iar în privinţa ideilor şi a principiilor, îşi păstra sufletul în cutiuţa lui şi nu se lăsa târât de acele furtuni de vară repede trecătoare.

Hangiii se apropiau. *Plinio* se adresă grupului care se afla cel mai aproape:

— Aţi văzut mortul?

— Da, răspunse unul din ei.

— Vă spune ceva?

Mai toţi clătinară din cap. Unul din ei se aventură:

— E sigur că nu-i de pe-aici.

— Ceea ce se vede de la o poştă, e faptul că e un domn, remarcă unul dintre ei cu aer de om de afaceri.

— De ce?

— Pentru că are pielea foarte netedă şi nici urmă să-l fi ars soarele.

Sosi Bălărie împreună cu ceilalţi birtaşi.

Plinio, plin de discreţie, îi luă deoparte şi le explică motivul pentru care-i chemase.

— Mi s-a spus că la târgul de anul trecut a fost pe-aici un străin înalt, aidoma la înfățișare cu mortul, care umbla de colo-colo şi nu vorbea cu nimeni. Îşi aminteşte vreunul dintre voi să fi adăpostit un astfel de om?

Câțiva dintre ei dădură încet din cap, negativ. Enriquito rămase nemişcat.

— Gândiți-vă bine.

— Tu ce spui, Enrique?

— În casa mea a fost unu cu înfățișarea asta. Înalt şi îmbrăcat într-un costum de vară, de culoare închisă.

— Mortul are vreo asemănare cu el?

Făcu un gest nedefinit, apoi se explică:

— S-ar putea... dar atâta păr alb cât are ăsta mă pune în încurcătură. Acela îşi dădea părul dintr-o parte în alta a capului ca să-şi mai ascundă chelia... Poate să fi fost vopsit.

— Ai stat de vorbă cu el?

— Puțin. Era un om foarte tăcut. Uneori întreba despre câte cineva care murise de mult sau care era deja bătrân... Şi mai întreba şi despre unele locuri. Îmi amintesc că, într-o zi, în timp ce privea spre partea unde-a fost schitul San Francisco, m-a întrebat când fusese părăsit şi de ce.

— Ți-a spus dacă e sau nu din oraşul nostru?

— Nu. Nici el nu mi-a spus şi nici eu nu l-am întrebat. Nu era un om cu care să legi uşor o discuție. De altfel, nici eu nu prea am căutat să stau de vorbă cu el, că ştiți şi dumneavoastră ce zor avem când e târg.

— Mai păstrezi caietul în care ai notat cum se numeşte?

— Trebuie să fie trecut în caietul de intrări.

— Încearcă să-ți aminteşti tot ce ştii şi caută-mă.

Enriquite rămase tăcut de parcă n-ar mai fi avut absolut nimic de spus, dar deodată, când te aşteptai mai

puțin – era un tic de-al lui – începu să verse un şiroi de vorbe:

— ...Câteva zile a fost cam bolnav şi-a venit să-l vadă don Saturnino.

— Interesant ceea ce-mi spui.

Tăcu din nou, cu ochii ațintiți în pământ. Toți aşteptară să vadă dacă mai continuă. Şi când se părea că n-o să mai zică nimic, se dovedi contrariul:

— ...Cu cine vorbea el destul de des şi uneori chiar îl însoțea era don Andujar, ăla de cară bagajele.

— Şi asta-i interesant.

Din nou aşteptară să vadă dacă mai spune ceva, dar de data aceasta se dovedi că spusese tot ce avea de spus. Îşi scoase o țigară, o aprinse şi luă un aer de parcă ar fi uitat de toată povestea.

— Vă mulțumesc mult tuturor pentru că ați venit, li se adresă *Plinio* hangiilor. Şi apoi, lui Bălărie: Caută-mi-l pe Matías.

Lumea intra şi ieşea din capelă.

— Don Lotario, du-te şi ascultă ce mai spun. Eu mă duc cu Matías să văd pe unde au putut să bage blestemata aia de ladă.

— Bine, Manuel. Să-mi spui şi mie.

Matías se apropia bălăngănindu-şi brațele.

— Aveți nevoie de mine?

— Aveai vreo treabă?

— Nu-i nicio grabă.

— Hai să mergem să facem o plimbare prin cimitir. Vreau să stăm puțin de vorbă.

Matías îl privi pe polițist bănuitor.

— Cum doriți dumneavoastră.

— Aşteaptă-ne aici, Antonio.

— Asta şi vreau. Am să-i fac o scurtă vizită răposatului, să văd dacă nu cumva şi-a schimbat poziția

în care l-am lăsat.

Intrară în cimitirul vechi. *Plinio* folosi acest prilej pentru a-şi descheia surtucul uniformei albastre de iarnă, care acum îi ținea prea cald.

— De obicei la ce oră vă culcați, Matías?

— La ce oră ne culcăm?

— Asta te întreb şi eu.

— Păi, când se termină programul la televizor. Pe la douăsprezece.

— Şi încui porțile cimitirului?

— Desigur, păi, cum altfel?

— Le încui în fiecare noapte?

— Întotdeauna. Înainte de-a mă duce la masă.

— Şi băieții tăi nu obişnuiesc să plece noaptea de-acasă?

— Sâmbăta merg la cinema... Sau în altă parte.

— Şi cum descuie?

— Au cheia casei şi n-au de ce să intre în cimitir... Bine, acum pot să vă întreb şi eu, şefule, pentru ce mă întrebați toate astea? spuse el oprindu-se şi trecându-şi mâna peste obrajii neraşi de o săptămână.

— Atunci, cum crezi tu că au putut duce sicriul până la firida familiei *Faraonului?* întrebă *Plinio* în loc de răspuns.

— Nu ştiu. Lacătele de la celelalte porți şi lanțurile erau neatinse. Iar zidurile cimitirului sunt foarte înalte, peste ele nu se poate trece un asemenea sicrioi. Ar fi fost nevoie de o macara.

— Cele întâmplate sunt foarte grave pentru tine, Matías.

— Pentru un amărât de paznic ca mine?

— Sigur, omule. Ce se poate crede despre un paznic de cimitir pe sub nasul căruia se transportă şi se îngroapă morți fără ca el să aibă habar?

— ...Creadă lumea orice, dar eu jur că nu ştiu nimica-nimicuța.

— Eu nu mă îndoiesc de tine, înțelege-mă. Ceea ce doresc este ca noi doi să ajungem la o concluzie, îi spuse *Plinio* ca să-l liniştească.

— Da, da, numai că eu n-am ajuns la nicio concluzie în astea două zile de când îmi tot storc creierii.

— Hai să dăm o raită prin cimitir. Să mergem.

Şi porniră tăcuți de-a lungul acelei grădini întunecate.

Aproape în toate zidurile se aflau galerii cu firide, iar în cimitirul vechi, zidurile erau înalte şi văruite, greu de sărit.

— Asta, zise Matías oprindu-se în fața unui zid nevăruit, e partea cea nouă, cea asupra căreia, după atâtea încurcături, şi-a dat consimțământul şi primăria... Vă amintiți doar...

— Da...

Zidul era făcut din vălătuci, după cum era obiceiul pe acolo, şi părea încă umed.

— Când au terminat de făcut zidul?

— Când?

— Da, când?

— Drace! Dar ce vă veni în minte! Păi de terminat, terminat să fie ceva mai mult de-o lună, dar... Veniți încoace.

Şi, fără să-şi termine fraza, porni înainte cu toată iuțeala. *Plinio* îl urma cu greu printre morminte, dintre care unele erau deschise, cu marginile pline de ciulini şi scânduri de sicrie vechi. „Ai să vezi că ăsta o să mă bage în groapă şi pe mine", îşi spunea în sinea lui, în timp ce mergea împiedicându-se la tot pasul.

În cele din urmă, groparul se opri, destul de obosit, în fața unei părți a zidului din care încă mai mustea apa.

— Eu zic că... zicea, şi într-adevăr zicea, deşi cu respirația tăiată, că bucata asta, după cum se vede, au astupat-o destul de târziu... Să tot fie de-atunci, ştiu eu, cam vreo săptămână. Cred că din cauză că meşterul s-a îmbolnăvit... sau din lipsă de piatră, de materiale, sau mai ştiu eu de ce.

— Ce meşter a făcut zidul?

— Asensio cel Nou.

— Bineînțeles că...

— Că ce?

— Că de aici până la firida *Faraonului* e cale lungă ca să mergi cu sicriul în spinare... şi că există multe firide şi morminte goale mai la îndemână în care să pui mortul, în loc să bați atâta drum.

— Asta cam aşa e, consimți Matías, respirând normal. Cum în oraşul nostru oamenii-şi cumpără firida mai înainte de a-şi cumpăra zestrea, firide goale sunt berechet... Şi încă gata zidite. Se bagă înăuntru balotul, se zideşte din nou şi nimeni nu află nimic... Acum, să mă iertați că îndrăznesc să gândesc şi eu cu mintea mea, e clar ca bună ziua că de la bun început au venit cu gândul la firida *Faraonului*.

Plinio privi şi iar privi acea parte din zid şi, fără să spună nimic, scoase pachetul de „Celtas".

— Ce, şefule, nu sunteți convins că-i aşa?

— Nu sunt convins nici că e, nici că nu e... Nu mai există nici un alt loc uşor accesibil?

— Ce să fie?

— ...Vreun alt loc prin care să se poată intra cu uşurință.

— Nu.

— Să mergem acum la firida *Faraonului*.

— Pe aici se merge mai uşor.

Când ajunseră la Galeria San Juan, acolo unde

găsiseră sicriul, *Plinio* se opri pe loc privind firidele din jurul celei cu pricina.

— După cum văd, singurele firide libere prin partea aceasta nu-s decât cea a *Faraonului* şi cealaltă. Dar acestea trei de ce nu au placă?

— Au fost ocupate de curând... Le ştiu pe dinafară.

— Văd. Dar străduieşte-te să-ți mai aminteşti şi altele. Cu o jumătate de oră în urmă habar n-aveai pe unde s-ar fi putut trece cu marfa aceea de contrabandă, iar acum câteva clipe încă nu-ți amintiseşi despre gaura pe care zidarii au lăsat-o neastupată.

— Păi, asta mi se întâmplă pentru că trebuie să țin minte foarte multe lucruri.

— Sau niciunul.

— La naiba, şefule, nu fiți aşa. Sunt un biet om şi eu.

— Ei, hai, linişteşte-te, nu pune totul la inimă.

Se reîntoarseră la capelă. Între timp, aici animația crescuse. *Faraonul* se apropie şi-i spuse în şoaptă:

— Aurelio continuă să susțină aceeaşi prostie. Că mortul e don Ignacio. Spune că, după ce-a văzut cadavrul, e mai sigur ca de el însuşi.

Plinio nu răspunse. Îşi scoase chipiul şi cu aceeaşi mână se scarpină în cap.

— De-o oră încheiată tot povesteşte cui vrea să-l asculte, continuă *Faraonul*, despre familia lui don Ignacio şi câte şi mai câte alte întâmplări de pe vremuri.

— Atunci înseamnă c-a pomenit şi despre don José María Cepeda, despre don Antonio Criado şi despre don Melquíades Alvarez, nu? îl întrebă *Plinio* flegmatic.

— Fireşte. Pe toți i-a înşirat. Şi pe Vicente Pueblas şi Revoluția Consumurilor, anul cu epidemia de holeră şi istoria Mlaştinei.

— Nu mai spune! Ştie mai multă istorie chiar decât don Paco Pérez.

Apăru don Lotario cu blocnotesul în mână şi ştergându-şi sudoarea de pe frunte.

— Ce-i, don Lotario, au spus ceva mai deosebit?

— Prea puțin.

— Omule, nu spune asta atâta timp cât prin apropiere se află Aurelio, care e în stare să înşire toate dinastiile regilor goți.

— „Întunecată şi frământată a fost domnia lui Titiza!" exclamă *Faraonul* la auzul cuvântului goți.

— A lui Witiza, ignorantule... Titiza eşti tu, nenorocitule! exclamă veterinarul.

— Iertați-i pe neştiutori.

— Vorbeşte şi el ca să nu tacă... Îi cunoaşte mai bine pe cei morți, decât pe cei în viață.

— Bah! Vorbeşte de Aparicio şi Quiralte, fondatorii oraşului, de parcă ar fi mâncat din acelaşi blid cu ei, adăugă *Faraonul*.

— Singurul lucru interesant care s-a întâmplat, continuă veterinarul, e c-au adus o infirmă în cărucior, deoarece vroia să vadă dacă mortul nu era cumva bărbatul ei, care-a dispărut în război.

— Şi era? întrebă *Plinio* batjocoritor.

— Nu.

— Păcat! spuse *Faraonul*. Dac-ar fi fost, am fi omorât doi iepuri dintr-o dată.

— Şi pentru că nu era şi tot făcuse drumul până aici, i-a zis lui Bălărie să-i dea ei lada, că i se pare foarte potrivită ca să semene în ea pătrunjel.

— Nu cumva i-a dat-o?!

— Nu, omule, nu... Bruta a zis că nu i-o poate da deoarece este corp delict.

Plinio râse cu poftă.

— Spunea, continuă don Lotario, că soțul ei fusese mai puțin bărbat ca ăsta.

— Dacă zice ea! sări achizitorul de vinuri.

— Mai e înăuntru o babă, care declară că mortul e un oarecare Perea care a plecat de mult în America.

— Perea chelnerul? întrebă *Faraonul*.

— Cred că da.

— Fugi de-aici, omule, că Perea, când a plecat, trebuie să fi avut peste şaizeci de ani.

— Uită-te, asta-i femeia, spuse veterinarul arătând spre o femeie care tocmai ieşea.

Toți priviră în direcția indicată. Era o bătrână foarte înaltă şi slabă, cu părul alb pieptănat în coc şi ochi albaştri.

Cineva o anunță că venise *Plinio*, aşa că se îndreptă spre el foarte hotărâtă:

— Ăsta-i Perea Gomarra, chelnerul! Cum vă văd şi mă vedeți! Ăl de-a plecat în America în anul foametei.

— Ce tot vorbeşti! Dacă Perea ar mai trăi, ar trebui să aibă peste optzeci de ani, răspunse *Faraonul*.

— Nu-i adevărat!

— Nu te încăpățâna, femeie. Perea era mai mare decât mine cu cel puțin treizeci de ani. Eu eram un copil când el era bărbat în toată puterea cuvântului. L-am cunoscut foarte bine şi-l întâlneam adesea.

Bătrâna rămase o clipă descumpănită de cele auzite, apoi îşi reveni:

— Ăsta-i Perea Gomarra! şi, răsucindu-se brusc, plecă semeață, cu bărbia în sus şi fără să dea atenție unei mucoase care se ținea scai de ea.

Nu avură timp să mai comenteze încăpățânarea bătrânei pentru că, înainte ca aceasta să dispară din raza lor vizuală, apăru Aurelio, înconjurat de un grup de ascultători. Văzându-l pe *Plinio* luă poziția de drepți, apoi, în timp ce-şi îndesa pălăria pe cap, spuse cu voce gravă:

— Nimic, Manuel, nimic nou... Ceea ce ți-am mai spus. E don Ignacio de la Cámara Martínez.

Pe la opt seara fu anunțat sfârşitul vizitelor. Matías răsuci de două ori cheia în broasca capelei, apoi o atârnă alături de altele pe un lanț destul de mare şi se întoarseră în oraş.

Plinio hotărî să se folosească de timpul rămas până la cină pentru a se duce până la don Saturnino.

Îl găsiră stând în curte. O curte ce aducea a curte andaluză, în mijloc cu o arteziana din plăci de faianță, al cărei şuvoi îşi făcea auzită, în clipele de linişte, muzica lui suavă. Aşezat comod într-un fotoliu de răchită, doar în cămaşă, doctorul citea ziarul la lumina unei lămpi din fier forjat.

Fu surprins văzându-i pe *Plinio* şi pe don Lotario la ora aceea.

— Intrați, domnilor, şi luați loc, spuse el imediat ce fu în stare să reacționeze în vreun fel.

Se aşezară pe nişte scaune tot de răchită şi începură să fumeze țigările oferite de doctor.

Auzind voci, apăru şi soția lui.

— Bună seara, Manuel şi don Lotario. Nu vă deranjați, spuse ea văzând că aceştia schițau gestul de-a se ridica în picioare.

— Hai, Maruja, scoate nişte bere, spuse doctorul cu aerul său melancolic şi măsurat.

— Ce mai e cu mortul acela, Manuel? Tot anonim? întrebă Maruja întârziind să plece după bere.

— Cred că da.

— Ce întâmplare extraordinară! Într-un oraş atât de liniştit ca al nostru, să ne trimită aşa ceva.

— Poate că l-au trimis tocmai pentru că oraşul nostru e atât de liniştit, spuse don Saturnino.

— Dumneata, însă, ai să limpezeşti lucrurile, Manuel,

sunt convinsă.

Dumnezeu să te audă, şi cât mai repede.

— Repede, nu, că oamenii se vor plictisi iarăşi, nemaiavând ce face, adăugă don Saturnino schițând un zâmbet.

Plinio zâmbi şi el dar tăcu, pentru că în fond asta era o bombă, orice s-ar spune. El îşi măsura viața după „cazuri", tot aşa cum un scriitor şi-o măsoară după numărul cărților, un pictor după cel al tablourilor, iar un toreador după numărul coridelor. Toate celelalte întâmplări sunt simple cronologii fără importanță.

— Tocmai citeam ziarul din Ciudad Real. Publică fotografia şi anunțul. Priveşte!

Şi-i arătă o pagină care reproducea cele două portrete făcute de Albaladejo, însoțite de un lung comentariu în care se vorbea mult despre *Plinio*.

Plinio luă ziarul, îşi aşează ochelarii pe nas şi începu să citească. Maruja se duse să aducă berea.

Când termină, i-l trecu lui don Lotario.

— Să vedem dac-o să iasă ceva din asta, comentă.

Apăru o zgâtie de slujnică cu şorț alb şi în mână cu o tavă, pe care, alături de bere, se aflau pătlăgele vinete de Almagro, murate.

— „Lanza" te ridică în slăvi, Manuel.

— Da, nu vorbeşte de rau. Destul de... O să aibă fiică-mea ce decupa.

După primele înghițituri de bere şi după ce gustă din pătlăgelele vinete care musteau de oțet şi lăsau să se vadă printre firele de mărar limbile roşii şi feroce ale ardeiului, iute, *Plinio* se gândi să treacă la subiect. Trebui să mai aştepte însă, deoarece doctorul spuse pe neaşteptate

— Apropo, don Lotario, m-am uitat într-un manual de istorie de-al lui Pepito să văd ce se spune despre Witiza,

regele care-ţi place dumitale atât de mult.

— Şi ce se spune?

— Păi este acolo o frază foarte caraghioasă. Uite, mi-am notat-o.

Scoase carneţelul de reţete din buzunarul hainei care atârna pe speteaza unui scaun din apropiere şi citi cu emfază:

„Controversată şi enigmatică este figura lui Witiza." Ei, ce părere ai?

— E bine adusă din condei.

— Regele ăsta a făcut să se vorbească mult despre el, adăugă *Plinio*.

— Să se vorbească mult şi mai ales rău, aşa cum face *Faraonul*, care-i spune *Titiza*.

În curte era foarte răcoare şi plăcut, fântâna susura, berea se lăsa băută şi pătlăgelele vinete nu erau chiar atât de picante pe cât le făcea să pară limbile ardeilor.

După ce-l trecură în revistă pe *Witiza, Plinio* îi povesti doctorului în câteva cuvinte despre cele spuse de Anastasia, gardianul, în legătură cu solitarul plimbăreţ de la târgul trecut şi despre discuţia pe care-a avut-o apoi cu Enriquito, de la „Hanul lui Marcelino", care i-a povestit despre boala clientului său şi despre cum l-a îngrijit don Saturnino.

— Vreau să ştiu dacă dumneata-ţi aminteşti ceva despre omul acela.

Doctorul făcu ochii mici pentru a-şi forţa memoria şi, maşinal, scoase din nou pachetul de „El caldo de la Gallinac" oferi musafirilor, le dădu foc, trase din ţigară, suflă fumul, tuşi uşor şi, în cele din urmă, spuse:

— ...Am o idee destul de vagă... Era într-o după-amiază... Îmi amintesc că mă aflam la „Cazinoul Tomelloso" şi beam o cafea, când au venit să mă cheme... Stătea în pat îmbrăcat într-o pijama cu dungi...

Era foarte palid. Mi se pare că avea o alergie. Ceea ce nu reuşesc însă să-mi amintesc e tocmai chipul lui.

— Nu-ți aminteşti nici măcar dacă avea părul alb sau nu?

Drept orice răspuns medicul deschise din nou ziarul şi începu să privească fotografiile făcute de Albaladejo.

— I-am făcut o singură vizită... I-am aruncat doar o privire... vizită de medic, adăugă el zâmbind, fără a deschide gura, aşa cum făcea de obicei. Şi, în afară de asta, nu am memoria figurilor. Parcă-mi aduc aminte că era ciufulit. Dar n-aş putea spune dacă avea părul alb... alb ca cel al mortului. În orice caz, era un om în vârstă.

Plinio se simțea bine în curtea aceea atât de răcoroasă. Întotdeauna îi plăcuseră casele oamenilor înstăriți. Îi era imposibil să se mai schimbe la vârsta lui. Se instală mai comod pe scaun şi aşteptă ca doctorul să-şi depene slabul fir al amintirilor sale.

— Poate c-ar fi bine, spuse don Lotario care stătea pe marginea canapelei şi vroia să se amestece în vorbă, ca tu, Saturnino să vorbeşti cu Enriquito. Poate că împreună veți reuşi să vă aduceți bine aminte.

— Ai dreptate. Chiar astă-seară, când mă duc la cazino, am să urc un moment să schimb câteva vorbe cu el şi cu Dominiquín... în privința asta, este lucru ştiut. Dacă nu-ți aminteşti de la început, orice operații mintale ulterioare sunt lipsite de valoare.

— Scopul vizitei noastre era să te întrebăm dacă nu cumva ai observat la el vreun lucru deosebit prin care l-ai putea totuşi recunoaşte... Ştiu eu, vreo cicatrice... sau altceva de felul ăsta.

— Dacă i-aş fi făcut mai multe vizite, poate că l-aş fi ținut minte mai bine. Dar aşa, un bolnav străin pe care-l vezi doar cinci minute... Ce să ții minte?

Plecând de la doctor, după ce-şi făcuse suma de băut

şi de fumat, cuprins parcă de o inspirație subită, şeful îi spuse prietenului său:

— Hai să mergem la Asensio cel Nou, meşterul.

Când se urcară în maşină, don Lotario întrebă:

— Asensio locuieşte pe strada Căruțelor, nu?

— Da, cam pe la jumătate.

Poarta dinspre stradă era bine ferecată. Bătură şi, în timp ce aşteptau, trecu cu mare zgomot un tractor cu remorcă, atât de aproape de trotuar încât aproape atinse „şase sutele".

— Ăştia de pe tractoare, comentă veterinarul, încă se mai cred în căruță şi cu cățeaua legată la spate.

Plinio râse.

— Asta din pricină că trecerea de la hățuri la volan a fost prea rapidă.

Deschise un puşti de vreo cincisprezece ani, care la vederea celor doi vizitatori rămase o clipă surprins; apoi dădu fuga îndărăt strigând alarmat:

— Tată, a venit poliția!

Plinio împinse poarta şi intră urmat de don Lotario.

În spatele unei arcade şi a unei draperii grele, curtea interioară unde întreaga familie era adunată la cină, în jurul unei mese joase. Aproape că mâncau pe pipăite, căci ochii nu le stăteau la farfurie, nici la lingură, ci ațintiți la televizor. Tatăl, cei trei copii şi femeia luau cu toții cu lingurile din castronul din mijlocul mesei, fără să-l privească.

După ce băiatul dăduse strigătul şi vizitatorii îşi făcură apariția, cei de la masă îşi îndreptară privirile spre uşă, cu oarecare ciudă.

— Ce băiat şi ăsta! spuse *Plinio* în timp ce intra; e adevărat că sunt polițist, dar n-am venit să arestez pe nimeni. Bună seara şi poftă bună.

— Manuel, domnule, poftiți, rosti Asensio, ridicându-se în picioare. Băieții ăştia sunt înnebuniți din cauza filmelor cu bandiți. Peste tot văd numai sânge şi închisori. Televiziunea asta o să ne îndobitocească de-a binelca.

După „doriți să mâncați ceva"? după „luați loc" şi celelalte politețuri, *Plinio* spuse:

— Am trecut doar pentru o clipă, pentru a te întreba ceva, Asensio.

— Spuneți, vă rog.

— Dumneata ai construit partea cea nouă de zid a cimitirului?

— Da, domnule, eu.

— Mi-a spus Matías că înainte de a-l închide definitiv ați lăsat o gaură în el pentru a scoate materialele.

— Aşa-i.

— Îți aminteşti când ați isprăvit de astupat gaura?

— Chestie de şase sau opt zile.

— Mi-ai putea spune exact?

— Păi, să facem socoteala.

Intră în bucătărie ca să caute ceva. Familia lui Asensio mânca în tihnă, neluându-şi ochii de la omul legii. Asensio ieşi imediat cu un carnețel în mână. Îl răsfoi la lumina singurului bec existent în curte.

Un câine roşcat adulmeca ceva lângă fântână, iar sub bolta de viță se zăreau unelte şi materiale de zidărie.

— Am terminat luna asta, pe douăzeci şi cinci.

— Adică acum cinci zile.

— Aşa-i.

— Matías zicea că gaura a rămas neastupată mult timp.

— Da. S-a îmbolnăvit unul dintre băieții care trebuiau s-o astupe şi, cum toți oamenii mei lucrau pe şantierul lui Peláesz, s-a mai întârziat.

— Cam cât timp?

— Cam câte zile o fi fost bolnav Juaneque? i se adresă el soției. Cei doi băieți şi fata, aproape o copilă, continau să mestece cu ochii țintă la polițai, nemaidând atenție televizorului.

— Păi să fi fost cam vreo lună. Ştii că s-a sculat din pat şi a doua zi a căzut bolnav din nou... Cu plămânii, că era sărmanul să se prăpădească din cauza asta, nu ştiți?

— Aşadar, preciză *Plinio*, gaura a stat deschisă de la mijlocul lui mai până la mijlocul lui iunie.

— Cam aşa ceva.

— Încă o întrebare: nu cumva-ți aminteşti dacă ați văzut pe-acolo ceva anormal... dacă nu cumva a fost cineva pe-acolo...?

— Ca să vă spun adevărul, eu nu m-am mai dus pe-acolo. Juaneque şi un zilier au terminat treaba singuri... Intrebați-l pe el, poate-şi aminteşte de vreo urmă sau de altceva ce vă interesează.

— Unde-l putem găsi acum pe Juaneque?

— E plasator la cinematograful de vară al lui don Isidoro.

Plecară de la Asensio cel Nou spre „Cinema Bulevard".

— Mai rezolvăm şi treaba asta şi apoi mergem să mâncăm liniştiți, îi spuse *Plinio* prietenului său.

Până la începerea spectacolului de seară mai era. Cinematograful se afla în curtea unei case particulare, care mai înainte fusese cârciumă. Se trecea printr-un culoar larg, apoi se intra într-o mică grădină, după care urma grădina propriu-zisă a cinematografului, foarte luminată, cu scaune pliante din lemn şi spații mari de trecere printre rânduri.

În aşteptarea orei de începere, plasatorii stăteau la taifas aşezați pe marginea fântânii din grădină.

Văzându-i intrând pe şef şi pe veterinar, tăcură.

— Ce mai faceți, băieți? întrebă *Plinio* pe un ton cordial, pentru a le micşora surprinderea pe care le-o producea vizita lui.

După câteva cuvinte de aclimatizare – despre cât de frumoasă era acea seară şi alte prostii asemănătoare – *Plinio* întrebă simplu:

— Care dintre voi e Juaneque?

— Eu, răspunse cu oarecare greutate un băiat robust, cu gâtul scurt şi chipul vioi.

Toți îşi îndreptară privirile spre el.

— Aş vrea să-ți pun câteva mici întrebări. Ia să vedem. Tu ai lucrat la zidul cel nou al cimitirului?

— Da, domnule.

— Meşterul ne-a spus că ai fost bolnav aproape o lună şi că după ce te-ai făcut bine te-ai dus împreună cu un zilier să astupi gaura pe care o lăsaseşi în zid.

— Aşa-i.

— Îți mai aminteşti dacă atunci când te-ai dus să termini zidul ai observat ceva ciudat?

— Ciudat?

— Da... Ceva care să-ți atragă atenția.

— Nu prea înțeleg ce vreți să spuneți, răspunse el într-un târziu.

— Să te ajut... Ştii şi tu, aşa cum de altfel ştie tot oraşul, despre necazul care-a dat peste noi din cauza mortului apărut în firida lui Antonio, *Faraonul*.

— Da, domnule, am auzit.

— Uite, noi ne-am gândit că cel mai uşor era ca mortul să fi fost introdus în cimitir prin spărtura rămasă în zid.

— Acum înțeleg. Vreți să ştiți dacă am văzut urme sau altceva.

— Exact. Urme de picior, de roți sau... mai ştiu eu de

ce. Ceva, orice.

— Nu domnule. Adică, mai bine zis, da, domnule, căci urme erau destule, dar nu ceva care să-ți dea de gândit. Pe-acolo trecuse de multe ori camionul care ne aducea materiale, iar noi călcam tot timpul. Dar altceva n-am văzut, nu, domnule... Dacă mi s-ar fi atras atenția la timp, mă înțelegeți, poate c-aş fi observat ceva mai deosebit, dar aşa, n-am zărit nimic special.

Începeau să sosească primii spectatori. Văzându-i pe şef şi pe don Lotario, unii dintre ei se alăturară grupului.

— Şi cum e sicriul în care-a fost adus mortul, şefule?... dacă se poate şti, întrebă dintr-o dată Juaneque.

— Cum să nu se poată! Un sicriu lung de aproape doi metri, cam de o jumătate de metru înalt şi tot pe atâta de lat.

— Alb?... Vreau să zic din lemn de pin?

— Da... Dar de ce mă întrebi?

— Aşa... Ca să-mi fac o idee.

— Încă o întrebare şi ultima: Crezi că un asemenea sicriu ar fi putut fi introdus printr-un alt loc din cimitir?

— Nu ştiu ce să vă spun. Eu nu cunosc bine decât partea aceea.

— Bine, du-te la treabă acum, că a început să vină lumea.

Ieşiră, şi don Lotario îl întrebă pe *Plinio*:

— Ascultă, Manuel, nu te-a mirat întrebarea lui despre lemnul din care era făcut sicriul?

— Ba da... dar ştii şi tu cum e lumea. Fiecare vrea să fie detectiv pe cont propriu. O să mai stăm de vorbă cu el dacă va fi cazul. Şi acum, în altă ordine de idei: mâine, foarte de dimineață dacă ai să poți, aş vrea să mergem la „Miralagos", casa lui don Ignacio, să vedem ce se ştie acolo despre el şi să-i facem pe plac şi prietenului nostru

Carnicero.

— Sigur că am să pot, Manuel. La ce oră ne întâlnim la coana Rocío?

— La opt.

SÂMBĂTĂ

Dimineața părea a fi mai curând o dimineață de vară, căci, aşa cum spusese cu două zile mai înainte don Lotario contemplând piața din balconul Cazinoului San Fernando, în Castilia nu există primăvară.

Pe şoseaua întinsă care ducea spre „Miralagos", *Plinio* şi veterinarul făceau reflecțiile de rigoare asupra timpului.

— Ziua începe cu zăduf.

— Şi croitorul încă nu ne-a terminat uniformele de vară. Stofa asta albastră încălzeşte ca o sobă.

De o parte şi de alta a şoselei spre Argamasilla, frunzele de viță începeau să înverzească, fragede, aproape transparente. Luând-o spre Ruidera, în dreapta, pe malul Guadianei, apărură şirurile de plopi. În stânga, câmpie verde, lanuri aurii şi arături negre. Cerul, o mare cădere de lumini orbitoare. Câțiva kilometri mai încolo, vița-de-vie, negricioasă şi simetrică, se întindea pe pântecele lin al dealurilor însorite. Orizontul acela larg şi limpezimea câmpiilor desfăşurate în voie dădeau privirii adâncime şi sufletului tihnă. Bolta cerului cădea ca un clopot peste locuri fără de hotar. Culorile estompate ale satelor din zare pluteau ca nişte spiriduşi veseli şi matinali peste îndepărtata linie a orizontului. Ajunseseră în apropierea mlaştinei Peñarroya şi a castelului cu acelaşi nume. Castel în care, asemeni celui din San Servando, nu s-a întâmplat

niciodată nimic demn de a fi fost consemnat în vreo cronică. *Plinio* salută cu mâna câțiva soldați din Guardia Civil care stăteau în uşa unei barăci.

Plinio se gândea că pământul proaspăt răscolit, recoltele în pârg şi via înverzită, pe care putea să le admire din nou în acea dimineață, negau existența de până atunci. Întreaga natură părea să se fi născut chiar atunci. Acea veche geografie fusese creată din humusul negru al nopții. Legendele despre suferințe şi cazne, despre oase îngropate şi catârci înnebunite, despre ruine şi desfrâu, despre asupritori şi asupriți, totul fusese şters de noapte şi de renaşterea naturii adusă de primăvară. Câmpia întinsă mustea de sevă. Verdele tânăr al vlăstarelor de viță nu ştia nimic despre ceea ce fusese înaintea lui. Grânele acelea, răpuse cu secera sau cu combina, erau simbolul unei morți repetate, pe care natura nu mai prididea s-o cuprindă.

Printre plopii legănați, pârâul trecea mereu tânăr şi întinerit, ignorând morile de apă peste el de secole aruncate sau piua redusă la tăcere de o maşinărie mai complicată. Toate acestea îi rămâneau străine, erau doar nişte lucruri care poposiseră pe apele lui dintr-o simplă glumă a vremii.

Dulcei ape a Guadianei îi păsa încă şi mai puțin de irigații şi de bălți. Îndărătnicia ei învinsese şi era gata să învingă totul.

Vechile şi hazliile povestioare quijoteşti fuseseră singurele lucruri pe care nu le înghițise peisajul în renaşterea sa de fiecare zi şi fiece primăvară. Aceasta deoarece poveştile frumoase au o viață mai lungă decât faptele adevărate ale muritorilor care le-au inspirat. *Plinio* avea senzația că străbătea pentru prima oară în viața lui acele locuri atât de dragi, acele ogoare răscolite secole de-a rândul de brațele atâtor semeni de-ai săi.

Natura respiră mult pe deasupra oamenilor, a animalelor şi a maşinilor. Operează la înălțimi atât de mari, încât gloata şi toate lucrurile acesteia rămân fără putere în fața ei.

Oamenii care trăiesc într-un oraş – se gândea *Plinio* – sunt nişte trupuri încurcate printre cablurile morții, ale tuturor morților şi ale întâmplărilor obişnuite… vieți şi poveşti pe care natura le dă pe gât în fiece primăvară. Suntem nişte ploşnițe neputincioase care luptă împotriva acestui imperiu ceresc ce absoarbe totul şi iese atotbiruitor în fiecare fapt de zi.

Viețile scrise şi povestite; faptele triste şi vesele; iubirea trupurilor tinere şi vânjoase; cântecele, sudoarea, exploatarea, spicele şi strugurii; naşterile dătătoare de viață şi giulgiuri reci; perechile noi de măgari în timp ce oasele celor bătrâni se albesc de soare… totul este înghițit de această maşinărie tăcută şi blândă în aparența, această mare forță disprețuitoare care este natura.

Sunt de ajuns câteva zile pentru ca urmele lăsate de dricurile funerare şi maşinile muncipalității, crima cea mai mare sau viața care ne e cea mai dragă, să dispară în panteonul infinit al văzduhului albastru.

Doar în aşezările omeneşti, unde există case, biserici, mobile şi fântâni, coloane şi troițe, doar acolo viața oamenilor pare a fi greu de şters. Ea se agață de perdelele de la ferestre şi de moriştile de vânt, de inscripțiile de pe morminte, se ascunde în fundături cu cârciumi şi durează mai mult.

În aşezările omeneşti, viețile stinse durează. Casele rămân multă vreme în picioare. Pe zidurile din spatele bisericilor oamenii îşi fac nevoile secole de-a rândul, iar cimitirele au osuare durabile. Printre ziduri şi clopote viața omenească se instalează mai temeinic, iar timpul

îşi face de cap mai greu. Peste turle trec primăveri şi zori de zi, şi totul se schimbă foarte alene. Sutanele popilor morţi stau în lădoaie, sabia folosită în războiul din Cuba zace în pod, iar vinul vechi cască de plictiseală în buţi. Din când în când, mama scoate hăinuţele copilului mort şi priveşte portretele în sepia ale unor bunici bărboşi...

Maşina pătrunse pe un drum mai anevoios: curbe, urcuşuri, desiş de stejari cărunţi şi rogoziş. Din când în când, pete sângerii marcau locul unde căzuseră răpuşi iepurii alburii, potârnichile de culoarea dafinului şi guzganii gălăgioşi.

Străbătură satul Ruidera. Remorci şi camioane încărcate cu grâne. Bărbaţi în cămaşă, copii tuciurii şi gălăgioşi, silueta întunecată a unui popă ce se profila pe albul zidurilor, şolduri de fete în pantaloni şi ochiul verde de apă al iazului Lagunas.

În stânga şoselei grămezi de piatră, pământ roşu, vile noi şi blocuri iritau sălbătăcia naturii cu geometria lor asonantă.

La dreapta drumului, apele liniştite ale Guadianei. Ape adânci, care nici nu curg şi nici nu se unduiesc. Nici mare, nici râu. Ape care sângerează în afunduri, dar a căror faţă rămâne liniştită. Râurile cântă, marea se agită, numai apa lacului rămâne melancolică. E bună doar să-ţi oglindeşti chipul în ea, să priveşti cum ziua se scurge clipă cu clipă şi să primeşti înserarea, pe tava ei de argint. Serile petrecute lângă un lac pline de dor. Poate că, de fapt, apele nici n-au fost făcute ca să stea liniştite, ca nişte ochi obosiţi.

Unul după altul: Rey, Colgada, Tinajilla...

Marginile uşor cenuşii ale pădurii pitice care acoperă colnicele se repetă în verdele apei. O pădurice de pini. De-a lungul drumului, centrale electrice, rozmarin şi cimbru. Pe celălalt mal, un vas de pescuit uşor şi alb.

Don Quijote a văzut lacurile cu lumina ochilor săi aprinşi. „Baltă, munte, păşune.” Oglinzi ale Manchei. La căderea serii par bălți de sânge închegat, iar în zori, de chihlimbar. Uneori, un vânt uşor le încrețeşte bucle, gâdilături ale apelor, pentru ca apoi imediat să le redea netezimea. Pe ele şi-au săvârşit actele lor de bravură maurii şi tot pe ele a călătorit şi Cervantes, cu judecata lui sceptică şi consolatoare. Carlişti şi liberali. Aici obişnuia să vâneze Prim. Din când în când vreun pictor, vreun poet, vânători şi oameni cu undița. Centrale electrice, apoi vile şi hoteluri. Apele au rămas mereu aceleaşi, oglindind mereu ca şi acum.

Străbătură Ossa din Montiel şi încă o bună bucată de drum până să ajungă la conac, o clădire înconjurată de o pădurice de pini, deasă şi bătrână.

— Nu pricep de ce-au botezat casa asta „Miralagos”[3] spuse don Lotario, că de fapt de aici, doar dacă nu cumva sunt eu chior, nu se vede nici urmă de lac.

— Un capriciu, după părerea mea.

Casa distona cu cele de prin partea locului. Avea portal cu coloane albe, ferestre mari la primul cat, balcoane la cel de-al doilea, acoperiş de ardezie foarte înclinat, mansarde, iar la uşa principală o scară largă, cu balustradă. Ca să ajungi aici, trebuia să străbați o alee largă, ce tăia pădurica de pini, iar mai înainte ca fațada casei să se arate privirii, se deschidea o grădină joasă, după moda franțuzească, cu fântâni, chioşcuri şi sculpturi mitologice în marmură.

Coborâră din „Seat” şi se opriră să privească clădirea.

— N-am mai fost pe-aici de când eram copil.

— Eu n-am fost niciodată, răspunse *Plinio*. Parc-ar fi

[3] Miralagos – cuvânt compus din „mirar” – a privi şi „lagos” – lacuri (sp.).

o fermă din filmele americane.

— Cam aşa ceva. De pe timpul Războiului de Secesiune, Abraham Lincoln sau ceva asemănător.

— De la accidentul ăla faimos, pe-aici s-au perindat felurite personaje importante.

— Chiar foarte importante. Unul ca don Ignacio se întâlneşte rar prin aceste locuri, întări *Plinio*.

— Adevărul adevărat este că el nu era de pe-aici.

La Tomelloso n-au existat niciodată blazoane şi nici nobilime. Fiind o aşezare nouă, a trăit într-o permanentă democraţie agricolă. „Aici – obişnuia să spună *Plinio* – nu există seniori. Dacă fiul nu mai ară cu plugul, asta înseamnă că a arat taică-su, şi tot aşa, din generaţie în generaţie." Cele mai răsărite familii din Tomelloso plecaseră tot de la coarnele plugului. Nimeni nu putea să scoată din scrin pergamente de înnobilare. Regii nu-şi amintiseră niciodată de acel sat de ţărani, a căror ocupaţie fusese mai întâi creşterea vitelor, apoi vinăritul şi în cele din urmă alcoolul, ţărani care făcuseră totul muncind cu sapa şi sculându-se cu noaptea-n cap. Departe de marile artere de circulaţie, a trăit liniştit, în afara politicii şi a furtunilor, rumegându-şi în singurătate bucata de pâine şi muncind fără să ridice privirea de pe brazdă. Niciunul dintre ei n-a fost vreodată nici mai presus, dar nici mai prejos decât celălalt. Prin propria lor chibzuială şi osteneală, s-au format oameni cumpătaţi, producători ai vinurilor de Jérez. Nici bogaţii nu erau prea bogaţi, dar nici săracii nu mişunau. Nobilii şi militarii proprietari de imobile şi moşii şi-au vândut cu bucata pământurile încăpăţânaţilor de tomelloseni, până când numele lor şi al administratorilor au dispărut încetul cu încetul de pe harta acelor locuri.

Don Ignacio de la Cámara Martínez a fost cel din

urmă descendent al unor latifundiari de vază, care mai păstrau încă pământuri şi imobile la Tomelloso şi prin împrejurimi. Strămoşii săi, basci de origine, cu casă strămoşească la Campo de Criptana, au stăpânit timp de secole mari întinderi în Mancha de răsărit, din care fiecare generație a înstrăinat câte o bucată. Pe vremea când mama lui don Ignacio mai trăia încă – tatăl său murise de foarte tânăr – în Tomelloso le rămăsese o casă mare în centru, un han în apropierea oraşului şi destule vii, în regiunea Albacete, acolo unde mai înainte, fuseseră păduri şi unde, la începutul secolului, ridicaseră casa care se numea „Miralagos".

Mama lui don Ignacio venea din când în când în sat pe timpul târgului sau a culesului de vii. Era o doamnă subțire şi gravă, cu trăsături specifice basce, se îmbrăca în culori închise şi se sprijinea într-un baston negru. În acele călătorii la „Miralagos" şi la Tomelloso, obişnuia s-o însoțească fiul său Ignacio. Fiind persoane foarte distinse, în timpul scurtelor lor şederi în sat aveau de-a face cu foarte puțină lume.

Don Ignacio – căci „don" îi spuneau toți încă de pe când nu era decât un adolescent – era un adevărat boier. Studiase mulți ani la Londra. Datorită îmbrăcăminții sale, obiceiurilor şi a înfățişării fizice, era privit cu un deosebit respect. Adevărul este că deşi obişnuia să se poarte ca unul dintre cei mai obişnuiți oameni de la țară, totuşi se vedea de la o poştă că, de fapt, aparținea unei anumite clase şi unei anumite lumi. Domnişorii din sat, prietenii lui, îi imitau modul de a vorbi şi obiceiurile. Alături de el, aceştia păreau lipsiți de naturalețe şi neînsemnați. Costumele lui, maşinile, echipamentul de călărie şi podoabele, băuturile care se serveau în casa lui, cărțile pe care le citea şi ziarele care-i soseau din Anglia, totul făcea din el o ființă aparte.

De îndată ce se termina culesul viilor, mama şi fiul plecau la Madrid sau la Bilbao.

Anul 1925 a fost un an cheie, cheie la modul tragic, pentru viața lui don Ignacio. Mama sa a murit la Bilbao în luna ianuarie, iar el, doar la câteva zile după aceea, s-a căsătorit la Londra cu Elisabeth, o englezoaică cu care se logodise încă de pe vremea studenției.

Prietenilor din Tomelloso nu le vorbise nimic despre ea. Iubirea lor fiind împotriva voinței mamei, se pare că ocoliseră subiectul printr-un acord tacit.

Ceea ce este însă sigur, este faptul că Elisabeth şi don Ignacio şi-au petrecut primăvara la „Miralagos", după un lung voiaj de nuntă. Îşi anunțase sosirea celor mai buni prieteni.

O prezentă pe Elisabeth în diferite-ocazii şi locuri. După cum povesteau contemporanii, impresionați fără îndoială de tragicul ei sfârşit, Elisabeth era atât de delicată şi de exotica, încât i-a încântat pe toți. Vorbea spaniola, călărea şi a fost prima femeie de prin acele locuri care a fost văzută la volanul unui automobil.

Pe vremea aceea, Patroana locuitorilor din La Solana, din Tomolloso şi din Argamasilla de Alba, era Fecioara din Peñarroya, fapt pentru care chipul său se afla cea mai mare parte a anului la castelul Peñarroya. La sărbătorirea hramului, care avea loc chiar lângă zidurile castelului, venea o mulțime de lume din Tomelloso şi Argamasilla. Mâncărurile şi distracțiile care urmau după slujba religioasă erau vestite.

În acel an 1925, don Ignacio şi Elisabeth luară parte la sărbătorirea hramului.

Plinio îşi amintea de doamna cu pălărie de pai foarte complicat ornată cu voaluri şi panglici, cu rochie de culoare deschisă, umbreluță şi aparat de fotografiat. Mâncară împreună cu prietenii de prin acele părți, iar pe

înserate hotărâră să meargă la Tomelloso. Se pare că, pe drum, din cauza spiritelor încinse de băutură, puținii automobilişti care existau pe atunci au organizat o întrecere nesocotită. La volanul maşinii lui don Ignacio se afla Elisabeth. În maşină cu ei mai erau alte câteva persoane. După relatările acestora, Elisabeth s-a încăpățânat să-i depăşească pe toți ceilalți, neascultând de sfaturile soțului ei. Cert este că, vrând să depăşească o maşină care i-o luase înainte, pe şoseaua proastă şi în plus aglomerată de căruțe, şarete şi biciclete care mergeau în sens invers, la o curbă a derapat şi a căzut pe un rambleu.

Elisabeth a murit pe loc. Don Ignacio a rămas câteva zile în stare de comă. Câțiva dintre prietenii care-i însoțeau au suferit contuziuni şi răni de diferite grade.

...Dar misterioasa poveste a lui don Ignacio de la Cámara Martínez începe cu adevărat abia în acest moment.

Plinio sună la uşa conacului. Se auzi sunetul unui clopoțel, lung şi melodios, nepotrivit cu o casă de țară. Trecu câtva timp, dar nu venea să deschidă nimeni. Mai sună încă de două ori, după care se apropie de ei o femeie bătrână, ce ieşise din casă printr-o uşă laterală:

— Ce doriți 'mneavoastră? întrebă ea cu asprime în glas.

— Să stăm de vorbă cu domnul administrator.

— Păi e foarte urgent? adăugă ea cu candoare.

Plinio nu-şi putu reține un zâmbet.

— Da. Spune-i că-i foarte urgent. Sunt şeful Gărzii municipale din Tomelloso.

Femeia nu mai adăugă nimic şi, puțin înfricoşată, plecă tot pe unde venise.

Mai trecu încă o bucată bună de vreme până ce

aceeaşi femeie deschise uşa principală, cea cu clopoţel. Intrară într-un hol foarte întunecos, cu miros de mucegai şi de lemn vechi şi aromat. *Plinio* şi veterinarul o urmară pe dibuite până la o uşă, la care femeia bătu cu nodul degetelor:

— Intră! se auzi o voce dinăuntru.

Femeia deschise şi lăsă drum liber vizitatorilor.

Era o încăpere foarte mare, cu polițe lungi înțesate cu cărți, mobile englezeşti, covoare, sofa şi fotolii tapisate toate cu piele roşie, un lampadar mare de bronz, gravuri cu motive ecvestre, iar pe un şevalet un portret mare în ulei al Elisabethei, fără îndoială făcut de un pictor spaniol după o fotografie.

În spatele unei mese elegante se afla un bărbat cam de vreo patruzeci de ani, destul de plinuț, cu barbă blondă tăiată scurt şi gură senzuală. Peste puloverul roşu, pe gât, purta o haină de culoarea mierii.

— Poftiți, spuse el, fără să se mişte de pe scaun.

Plinio şi don Lotario înaintară cam nehotărâți spre mijlocul încăperii.

— Ce doriți? îi interogă administratorul fără cea mai mică urmă de politețe.

Începând să se simtă cam descumpănit în fața acestui joc afectat, *Plinio* vorbi sec:

— Sunteți administratorul lui don Ignacio de la Cámara Martínez?

— Da.

— Venim din partea domnului judecător municipal din Tomelloso şi dorim să vă punem câteva întrebări.

— Ce fel de întrebări?

— Doriți să ne invitați să şedem, sau preferați să luăm loc din proprie inițiativă?

Administratorul – şovăi o clipă, dar nu-i invită să ia loc, ci făcu vreo câțiva paşi spre ei.

— Vă ascult.

— Unde se află acum don Ignacio de la Cámara Martínez?

— Nu ştiu.

Plinio îşi scărpină perciunii, îşi drese glasul şi într-un târziu spuse:

— Am terminat interogatoriul.

— Ah, da? Aşa repede? se miră bărbosul cu oarecare ironie.

— Da, Aşa repede. Dar faceți-ne onoarea să ne însoțiți la judecătoria din Tomelloso, unde totul va fi mult mai uşor.

— Moşia aceasta face parte din provincia Albacete, răspunse el cu voce reținută.

— Ştiu. De aceea ne-am şi deplasat până aici. Autoritățile din Tomelloso au nevoie de sprijin... nu de altceva, rosti *Plinio* silabisind, iar dumneavoastră trebuie să li-l acordați, în orice provincie s-ar afla moşia. Dacă am transfera această chestiune autorităților din raza provinciei dumneavoastră, n-am face altceva decât să amânăm rezolvarea ei cu câteva ore şi mă tem că ați avea de pierdut. Aşa încât, pe propria mea răspundere, faceți-ne plăcerea şi însoțiți-ne. Suntem cu maşina.

— Am văzut, confirmă el cu o uşoară ironie... Dumneavoastră m-ați întrebat unde se află don Ignacio de la Cámara, iar eu v-am spus adevărul, adevărul adevărat. Nu ştiu. Sunt administratorul acestei moşii din 1945. Domnul de la Cámara plecase de aici de şase ani. Mi-a făcut rost de post fostul administrator, don Felipe Consuegra, cu care am lucrat ultimul an înainte de a muri. Am fost ajutorul său. Nu-l cunosc pe domnul de la Cámara. Nu l-am văzut în viața mea. Stă foarte mult timp prin străinătate. Îndeosebi în Anglia. De câteva ori pe an îmi trimite instrucțiuni sau îmi rezolvă

cererile. Dar în rest, nu ştiu nimic despre el... Pe la Crăciun mi-a scris de la Paris că va pleca într-o lungă călătorie prin diverse locuri şi că la momentul potrivit voi primi ştiri de la el. Până acum n-am primit nimic. Este felul lui obişnuit de a proceda. Asta-i tot ceea ce vă pot spune. În rest, cu ce v-aş mai putea servi?

Tot timpul cât vorbise îşi ținuse mâinile în buzunarele hainei, iar piciorul drept puțin îndoit. Vocea-i era tăioasă şi privirea imobilă. Puse întrebarea şi rămase în aceeaşi poziție, un oarecare aer de superioritate forțată şi, în acelaşi, timp, de candoare.

— Doresc să văd câteva fotografii de-ale lui don Ignacio.

— Fotografii?

— Exact. Fotografii. Tablouri, sublinie şeful.

— Foarte bine. Aici există doar câteva fotografii din tinerețe... Cred că vă imaginați că mie nu-mi trimite fotografii de-ale sale, încheie el cu acelaşi sarcasm ciudat.

— Înțeleg perfect.

După o clipă de gândire adăugă:

— Urmați-mă, vă rog.

Se întoarseră în holul cel întunecos. Administratorul o luă înainte şi, fără să aprindă lumina, îi conduse într-o încăpere alăturată. Deschise obloanele. Era o cameră pătrată, cu un şemineu uriaş, mobile foarte confortabile, o masă mare de mahon cu un singur picior şi vitrine cu porțelanuri şi bibelouri. Pe şemineu se afla o fotografie mare, făcută la Londra, care-i înfățişa pe Elisabeth în rochie de seară şi pe don Ignacio în frac, amândoi în picioare.

Plinio se apropie fără niciun cuvânt de şemineu, luă fotografia şi se duse cu ea spre fereastră pentru a o vedea mai bine.

— Te rog, don Lotario, ține-o până-mi pun ochelarii.

Administratorul stătea nemişcat lângă şemineu, cu mâinile înfundate în buzunare şi piciorul îndoit, după cum îi era obiceiul.

Şeful, cu ochelarii pe nas, examina fotografia. Don Ignacio era mai curând înalt, avea părul de un blond închis şi nasul acvilin. O privea pe Elisabeth zâmbind cu eleganță.

— Ce vârstă o fi având aici don Ignacio?

— Douăzeci şi cinci de ani împliniți.

Elisabeth era subțire, aproape la fel de înaltă ca şi soțul ei, cu fața foarte mică, trăsături fine, nasul în vânt şi brațe lungi. Întregul său trup emana o subtilă şi elegantă abandonare.

Plinio îi dădu fotografia lui don Lotario să i-o țină, scoase din buzunar fotografiile mortului şi începu să le compare.

Intrigat, administratorul se apropie fără niciun fel de prefăcătorie să se uite la pozele pe care polițistul le ținea în mână.

— Cine e? întrebă el, aproape leşinat, punând arătătorul pe figura foarte tristă a mortului.

— Vedeți doar. Un cadavru pe care ni l-au lăsat nişte turişti la Tomelloso, răspunse *Plinio* studiind mai departe fotografiile.

— Şi ce are de-a face mortul ăsta cu domnul de la Cámara?

Plinio privi fix pe deasupra ochelarilor:

— Cineva a spus că omul ăsta e don Ignacio.

Administratorul îi privi pe cei doi prieteni, încercând că ghicească dacă glumeau sau vorbeau serios.

— Poate mai aveți şi alte fotografii la îndemână.

— Da, desigur... răspunse, de data aceasta cu adevărat interesat. Aşteptați o clipă.

Ieşi în grabă.

În timp ce examina fotografiile, în mintea lui *Plinio* se derula povestea „domnului de la Cámara”, cum îi spunea nătângul de administrator.

Când şi-a recăpătat conştiinţa după accident şi a fost informat despre moartea Elisabethei, don Ignacio s-a închis la „Miralagos” refuzând orice contact cu cei din jur. Niciunul dintre prietenii săi din Tomelloso nu l-a mai revăzut de atunci. Nici măcar cei ce lucrau la moşie nu mai ştiau nimic despre el. Nu răspundea la scrisori şi nici vizite nu primea. Singurele persoane pe care accepta să le vadă erau administratorul, don Felipe şi Antony, şoferul şi în acelaşi timp valetul pe care-l adusese din Anglia, odată cu Elisabeth.

După cum se pare, prin sat au circulat tot felul de poveşti fantastice. Se zicea că ar fi înnebunit, că şi-ar petrece nopţile plângând, că ar fi pavoazat toată casa cu fotografiile soţiei şi că a furat din cimitirul din Argamasilla cadavrul Elisabethei şi l-a dus la „Miralagos”.

Cu timpul însă lumea a uitat de sărmanul văduv, pe care nimeni nu l-a mai văzut de atunci.

Aşa au trecut anii până în 1939 când, abia sfârşit războiul civil, s-a dus vestea că don Ignacio, însoţit de Antony, ar fi plecat din La Mancha pentru o lungă călătorie în vechea şi faimoasa maşină cu care avusese loc accidentul de la Peñarroya. Apoi s-a auzit că ar trăi în străinătate, pentru ca, în cele din urmă, din toate acestea să nu mai rămână decât o veche legendă plină de romantism.

Administratorul se întoarse cu alte trei fotografii măricele şi le puse pe masă. Una dintre ele îl înfăţişa pe

don Ignacio cu canotieră şi costum de culoare deschisă, aşezat pe terasa unei cafenele franţuzeşti. Pe dos avea o dedicaţie către mama sa şi era datată din 1923. În cea de-a doua fotografie purta toga şi bereta pătrată a studenţilor englezi, iar în ultima, cea mai interesantă, era în costum de baie, pe plaja Concha din San Sebastián. Era dedicată tot mamei sale.

După ce privi îndelung fotografia care-l înfăţişa pe don Ignacio în costum de baie, *Plinio* i se adresă administratorului:

— Pe aceasta o să mi-o împrumutaţi pentru câteva ore pentru ca s-o arăt medicului.

— Bine.

— Credeţi că seamănă? îl întrebă *Plinio* pe administrator.

— Nu cred că va trece mult timp şi vom primi veşti de la domnul de la Cámara... Scuzaţi-mă, dar tot ce-mi spuneţi mi se pare pură fantezie, fu răspunsul lui.

Plinio băgă fotografia în buzunar.

Administratorul stătea pe jumătate întors spre fereastră, cu braţele încrucişate pe piept, din nou serios şi impenetrabil, îi privea cu dispreţ şi de la o anume depărtare. Dădea impresia că priveşte ceva ce se găsea mult înapoia şi deasupra celor doi vizitatori. Câţiva fluturi începură să zboare prin faţa ferestrei. Parc-ar fi vrut, cu uşorul lor fâlfâit de aripi, să atragă atenţia omului nemişcat şi cu barbă blondă de lângă fereastră. În bibliotecă plutea o atmosferă greoaie şi dulceagă. Don Lotario îl privi pe *Plinio* cu subînţeles. Acesta-şi trecu arătătorul pe sub gulerul tunicii şi rosti, cu glas abia auzit:

— Bine, noi plecăm.

Administratorul nu răspunse. Se îndreptară spre uşă continuând să se uite la omul acela de ceară. Ajungând

la uşă mai priviră o dată înapoi... Dar, pe unde intraseră fluturii? Se aflau acum în cameră, în faţa ferestrei, mulţi, mult mai mulţi decât fuseseră adineauri afară. Formau un fel de ghirlandă în jurul capului roşcat al administratorului, care continua să stea cu privirea pierdută în gol.

Ieşiră în holul întunecos aproape ciocnindu-se unul de celalalt. Don Lotario se izbi de o mobilă.

— Fir-ar al dracului să fie! urlă.

— Mergi drept înainte.

— Dă-mi mâna, Manuel, că-mi bag degetele în ochi în bezna asta.

Se apucară de mâini şi merseră pe orbecăite. Ajunseră în faţa unei uşi. *Plinio* începu s-o pipăie, căutând clanţa.

— Nu ştiu dacă se iese pe-aici.

— Deschide, sa vedem. Ce m-a putut enerva individul asta!

Apăsă pe clanţă. Nu se deschise. Observă că în broască se afla o cheie. O răsuci, deschise. Lumină puţină. Pe un altar câteva lumânări aprinse. Părea o capelă, lungă şi îngustă. Prin întuneric se zăreau, în faţa altarului, câteva bănci. Ferestrele, plumbuite pe margini, erau acoperite cu draperii. *Plinio* se îndreptă spre o fereastră şi, ridicându-se pe vârfuri, trase draperia care-o acoperea. În încăpere pătrunse o lumină blândă şi plăcută.

— O capelă, spuse don Lotario.

Entuziasmat, *Plinio* mai trase o draperie.

— Priveşte, strigă veterinarul, arătând spre dreapta altarului.

Un frumos monument funerar de marmură alb-trandafirie. Pe placa de sus o inscripţie cu litere aurite: „Elisabethei. Cel care o iubeşte”.

— Este adevărat deci, bolborosi *Plinio*.

— Ce este adevărat?

— Că a adus aici cadavrul soției.

Atinseră marmura. *Plinio* încercă să ridice placa. Imposibil.

— Manuel, ce faci? La ce te gândeşti?

— În casa asta te poți gândi la orice, don Lotario.

Făcură înconjurul capelei. Se întoarseră. Privirile lui *Plinio* fură atrase de draperiile albe, extrem de fine, din spatele altarului. Aruncă o privire în spatele lor.

— Extraordinar! şi le trase dintr-o singură zmucitură.

Tot peretele din fund era acoperit cu fotografii de-ale Elisabethei, de toate mărimile. Fotografii de pe când era fetiță, adolescentă şi apoi femeie. Într-una din ele, părul blond şi foarte lung era pieptănat cu cărare, ținea capul aplecat într-o parte, iar în mână un crucifix.

— Unele fotografii sunt destul de bune.

Ieşiră în hol lăsând uşa capelei deschisă. În felul acesta le fu uşor să-şi dea seama în care parte se afla şoseaua şi în care uşa cu clopoțel... Erau siguri că, de undeva, administratorul se uită la ei. Lumina de afară îi orbi.

În jurul orei douăsprezece poposiră la hanul „Ossa" din Montiel, celebru pentru saramura de potârniche. De la „Miralagos" încă îi obseda gândul saramurei de potârniche stropită cu vinul porfiriu al casei. Nimic nu se putea compara cu vinul pe care-l aveau în față şi cu bucățile de potârniche de pe care saramura se prelingea printre degete. Mai ales în ceea ce-l privea pe don Lotario, care mânca şi savura totul cu o bucurie vădită.

Lumina puternică a amiezii nu reuşea să pătrundă în marea încăpere a hanului, deoarece geamurile uşilor erau acoperite cu hârtie albastră. Înăuntru stăruia o

răcoare odihnitoare. Pereții erau zugrăviți în verde-aprins. Mesele, aliniate de-a lungul lor. Nişte taburete serveau drept scaune. La celălalt capăt al încăperii, lângă intrare, o mică tejghea în fața unui răftuleț cu vechi mostre de sticle de țuica, anis, lichior de cireşe şi coniac de regiune. Într-o nişă din perete, pe o consolă, trei colivii cu prepelițe, care, atunci când înăuntru era tăcere, se distrau cu câte un „palpala", „palpala". Cum în afară de ei doi şi de păsări nu mai exista nici un alt suflet acolo, cu excepția nevestei hangiului, care cosea în spatele tejghelei, atmosfera era plăcută şi liniştitoare... Uneori, când *Plinio* tăcea, se auzea cântecul prepelițelor.

Înghițiră cu poftă potârnichea, îşi linseră degetele şi, în timp ce-şi răsuceau în tihnă țigările, don Lotario, acum eliberat de obsesie şi ceva mai optimist, rosti:

— Ei, ce părere ai, Manuel?

— Ce să-ți spun, omule! Parc-ar fi casa lui Frankesiein.

— Drace, ce chestie!

— Administratorul seamănă cu un țap.

— După treizeci de ani petrecuți acolo, orice muritor s-ar transforma din mieluşel blând în țap. Ai văzut că la sfârşit rămăsese pironit locului ca o statuie?

— Eu mă gândeam că poate i se făcuse rău.

— Nu ştiu, don Lotario, nu ştiu ce să zic. Adevărul e că mă simțeam pe jumătate amețit, parc-aş fi avut rău de mare. Nu-i vorba de frică, nu ştiu dacă mă înțelegi, ci de un soi de nelinişte...

— Şi fluturii, Manuel? Ce părere ai despre fluturi?

— Nu văd nimic neobişnuit în asta, dar buimăciți cum eram din cauza zgripțuroiului ăluia bărbos, mi s-au părut de pe altă lume.

— Las-o baltă cu obişnuitul, că mai înainte nu fusese

nici urmă de fluturi. Şi, în afară de asta, n-ai văzut cum îi zburau în jurul capului?!

— În cel mai bun caz, poate fi vorba de nişte fluturi dresaţi. Omul se plictiseşte, cred eu, şi dresează fluturi.

— Nu, lasă gluma, că aici e clenciul.

— Dacă e sau nu aici, să nu ne mai gândim acum la asta. Dumneata eşti om de ştiinţă şi ştii foarte bine că atunci când cineva începe să se gândească la asemenea lucruri ce ţin de miracol o ia razna. Şi eu nu vreau s-o iau razna. Viaţa e aşa cum e: apă, pământ, soare şi aer; carne şi oase, nu fluturi şi nici altceva de soiul ăsta.

— Bine, bine, spui asta ca să te autolinişteşti şi să mă linişteşti şi pe mine, totuşi acolo există un pic de mister.

— Hai, termină.

— Sigur că termin, dar în cazul ăsta, de ce n-ai curaj să povesteşti la cazino ceea ce-am văzut noi acolo... şi ce-am simţit?

— Până când n-am să mă mai duc încă o dată şi încă o dată, ca să mă conving că văd şi simt acelaşi lucru, n-am să spun nici măcar că gura asta este a mea, pentru că ştii şi tu că uneori...

Şi, ca pentru a se convinge de lumea concretă de care se bucura, *Plinio* îşi pipăi buzunarul tunicii în care pusese fotografia lui don Ignacio în costum de baie.

Luară din nou vinul cu asalt, după care rămaseră absorbiţi de gânduri.

Plinio îşi descheie tunica, îşi scarpină capul pe jumătate chel şi deodată spuse:

— Dragă don Lotario, ştii ce vreau să-ţi spun? Vreau să-ţi spun că în povestea cu mortul care ne-a căzut pe cap este ceva care nu merge. Poate că suntem noi prea bătrâni şi nu mai mirosim vânatul de la distanţă. Tare mi-e teamă că ne vând mâţa drept iepure... N-am încredere în cercetările pe care le-am făcut nici cât negru

sub unghie. Nici cât negru sub unghie, înțelegi? Dacă până la urmă ar ieşi totuşi ceva la lumină, cel mai surprins aş fi eu însumi.

Încălzit de vin, *Plinio* vorbea cu o pasiune şi o elocvență neobişnuite pentru proverbiala lui mutenie, chiar dacă interlocutorul era don Lotario.

— Un mort, continuă el, îmbălsămat cum scrie la carte, asemeni mumiilor egiptene, bine ambalat într-un sicriu pe cinste, bine curățat de orice urmă – nu ştiu dacă ai observat acest lucru – pentru ca să nu existe nici cel mai mic indiciu asupra provenienței... şi băgat în cimitir. Pe unde? Printr-o spărtură în zid care-a existat doar câteva zile. Ce straniu! Şi, în afară de asta, pus într-o firidă goală şi deschisă – lucru rar – proprietatea unei familii cunoscute... Oricine-ar fi făcut toate astea, să ştii că le-a făcut cu mult mai mult cap decât se pare la prima vedere... Îți spun eu că batem câmpii de pomană. Eu nu ştiu ce să zic, dar să ştii că nici prost nu sunt.

— Atunci ce presupunere faci?

— Îți mărturisesc că nu ştiu. Asta-i o treabă care depăşeşte puterile unui biet şef de Gardă municipală din Tomelloso.

— Ce tot îndrugi, Manuel? Ştii doar că eşti omul cel mai priceput. N-ai dat greş niciodată.

— Nu mai spune asta, pentru Dumnezeu. Sunt un biet cârpaci, care până acum a avut de-a face numai cu cârpăceli... pe când ceea ce se întâmplă acum e altă mâncare de peşte. Să vad dacă mă înțelegi, don Lotario: cazul ăsta este pentru mine ca o carte pe care-o citeşti fără să înțelegi nimic din ea... Sau poate că ție lucrurile îți sunt deja clare?

— Mie? Sărmanul de mine, Manuel! În ceea ce mă priveşte, toată speranța din lume mi-e în tine.

Lumea s-a perindat pe la cimitir toată dimineața. Mai ales copii, bătrâni şi femei zorite. Au venit, ținându-se de braț şi legănându-şi puternic şoldurile, până şi cele patru fete, cu buzele strident vopsite, care frecventau stabilimentul Bernardei: Rosario la Pinta, Pepa Julepe, Carantoña Aguado şi Salesa Rodríguez. Vroiau să „vază" dacă mortul nu fusese cumva din „parohia" lor, pentru a da astfel o mână de ajutor poliției.

Prezența celor două perechi de fete crea, în capelă, o atmosferă veselă şi absurdă, că până şi sărmanul mort părea că e gata să râdă.

Bălărie, care făcea pe şeful atotputernic în momentul când apărură cele patru târfe, stătu la îndoială dacă să le facă vânt sau nu. În cele din urmă hotărî că nu, vrând să vadă dacă au ceva de spus, sau dacă prezența lor reuşea cel puțin să mai înveselească tristețea acelei defilări şi flecăreli pe şuşotite. Căci niciodată nu pică rău puțină veselie la un priveghi prea lung. Dimpotrivă, îl înviorează şi aminteşte că dincolo de bocete şi lumânări viața continuă.

La drept vorbind, trebuie spus că cele patru „pipițe" fură foarte liniştite şi prudente tot timpul cât priviră mortul, îşi făcură până şi cruce, îngenuncheară şi îl priviră cu ochii plini de tristețe, iar Pepa Julepe dădu chiar drumul unui „Tatăl nostru" foarte corect şi de acord cu textul bisericesc. N-au perturbat cu nimic ceremonialul priveghiului, până în clipa când, ieşind afară, *Faraonul* le-a întrebat dacă „avuseseră de-a face cu sărmanul" sau dacă le aducea aminte de cineva. Căci nimeni nu se pricepe mai bine ca ele la un bărbat în poziție orizontală, chiar dacă acesta se află pe drumul cel „fără de întoarcere".

Carantoña Aguado fu prima care răspunse că „semnalmentele particulare ale defunctului îi erau

necunoscute". Şi cum *Faraonul* întrebă apoi dacă a examinat toate semnalmentele particulare ale mortului de putea fi aşa de sigură, cele patru agățătoare se porniră toate deodată pe un râs care trebuie să se fi auzit şi pe lumea cealaltă şi care tulbură solemnitatea de mai înainte.

Bălărie le făcu semn din uşă să tacă, iar nişte femei le aruncară în față câteva cuvinte de ocară în legătură cu ocupația lor nocturnă. Speriate, fetele se potoliră şi-l întrebară în şoaptă pe *Faraon* dacă vine să petreacă în seara aceea cu ele la Bernarda.

În lipsa şefului şi a lui don Lotario, care era considerat „de-al casei", Bălărie încerca să descopere vreun indiciu iscodind fețele vizitatorilor şi trăgând cu urechea la tot ceea ce spuneau. Aşa-şi petrecu ziua până pe la ora unu, când sosi o maşină pe care n-o cunoştea:

— Atenție, vin agenții!

Din maşină coborî un tânăr cu ochelari negri, foarte scund şi cu un chip antipatic. Era unul din aceia care strâmbă tot timpul din nas, ca şi cum i-ar mirosi totul.

— Ăsta mai lipsea, îşi spuse Bălărie; au trimis şi ei pe singurul deştept pe care-l aveau, agentul Rovira.

Se apropie de gardian ținând sub braț ziarul „ABC".

— Bună ziua, rosti el sec, sunt agentul Rovira, de la Comisariatul din Alcázar.

— Da, da, vă cunosc.

Lui Rovira îi căzu foarte bine acel semn al popularității de care se bucura.

— Unde-ți este şeful?

— Face cercetări.

— Aveți totuşi nişte obiceiuri care, Doamne, Doamne. Am fost informați aproape în acelaşi timp cu sosirea ştirii la „ABC".

— Asta spuneți-i-o dumneavoastră domnului

judecător... Şi-apoi, ieri s-a scris în „Lanza”.

— Cu atât mai mult.

— Vreau să spun că atunci când ştirea a fost trimisă la „Lanza”, desigur c-a fost anunțat şi Comisariatul... Poate că nu v-a putut da cazul până astăzi, ori poate că dumneavoastră ați avut prea multe treburi pe cap.

Rovira strâmbă din nas mai tare ca de obicei, tuşi puțin şi puse punct discuției deschizând ziarul la pagina în care se afla informația respectivă. Se prefăcu a reciti textul, pe care-l însemnase cu creionul roşu.

— Ei, şi? Tot n-ați aflat cine e? întrebă el neridicându-şi ochii de pe ziar şi prefăcându-se că citeşte.

— Treaba noastră este doar să-l arătăm oamenilor. Poate că cineva o să-l recunoască. Şi până acum, după câte ştiu eu, nu s-a dat de nicio urmă... Cred c-o să aveți mult de furcă.

— Hai să aruncăm şi noi o privire.

— Uite că vine şeful, spuse bucuros Bălărie, zărind o maşină ce se apropia dinspre Argamasilla.

Rovira începu din nou să tuşească şi-şi pierdu puțin din siguranța pe care o afişase până atunci.

Don Lotario îşi opri „şase sutele” chiar în fața celor patru Bernarde şi a *Faraonului*, care continuau să flecărească fără perdea. Cei din maşină nici nu apucaseră să coboare bine, că *Plinio* îl zărise pe Rovira, după cum îşi dădu seama Bălărie.

Manuel, calm ca întotdeauna, urmat de veterinar şi prefăcându-se că nici nu l-a observat pe agent, se opri alături de *Faraon* şi de cele patru discipole ale sale. Şi, după ce stătu îndeajuns de mult de vorbă cu aceştia, conversație care fu punctată cu multe râsete şi zâmbete, se îndreptă spre capelă şi, deodată, păru că-l recunoaşte pe agentul din Alcázar.

— Ce s-a întâmplat, băiete? îl întrebă afabil.

Don Lotario rămase la distanța reglementară, iar agentul Rovira, fin şi îmblânzit acum, îi întinse mâna lui *Plinio*.

— Să fie într-un ceas bun, González, îi spuse. Ai devenit din nou celebru.

— Eu? De ce? Ce păcat!

— Păi dacă scrie de dumneata în „ABC”...

— Nu mai spune!

— Da, domnule. De dumneata şi de don Lotario, şi arătă spre veterinar căruia îi sclipiră ochii auzindu-şi numele. Priveşte, continuă el despăturind ziarul, o cronică a corespondentului din Ciudad Real, care scrie – şi începu să citească, plin de emfază; „Manuel González – pentru prieteni *Plinio* – celebrul şef al Gărzii municipale din Tomelloso, cunoscut în toate cercurile polițieneşti ale Spaniei pentru deosebitul său talent de a rezolva cazurile dificile, ajutat de nedespărțitul său prieten, don Lotario, veterinarul acestui municipiu, a început să colaboreze cu autoritățile în drept pentru a rezolva enigma care a uluit populația oraşului Tomelloso şi a întregii provincii...”

Don Lotario constată că i se suia sângele în obraji, la fel de cald şi de plăcut ca în tinerețe.

— Chestia asta că enigma a uluit toată provincia e cam exagerată. Nu ți se pare, don Lotario? întrebă *Plinio*.

Iar don Lotario, ca un papă-lapte ce era, îi ținu isonul:

— Tu, Manuel, spui că s-a cam exagerat. Eu cred că s-a exagerat chiar foarte mult.

— Nicio grijă, González. Ştii că am venit doar ca „reprezentant oficial”, spuse Rovira. Domnul comisar are ca întotdeauna cea mai deplină încredere în dumneata... Ştii doar că, la urma urmelor, eşti de-al nostru... Mai bine zis, eşti maestrul nostru, al tuturora.

Plinio schiță un zâmbet politicos şi, în câteva cuvinte, după cum îi era obiceiul, îl puse pe Rovira la curent cu mersul evenimentelor.

Intrară apoi în capelă şi se uitară cum se desfăşura pelerinajul localnicilor, care se învârteau în jurul piedestalului pentru a putea privi mortul din toate părțile.

Rovira aruncă o privire mortului şi i se adresă şefului?

— Ce-i mai curios este faptul c-a fost îmbălsămat cu atâta grijă.

— Aici este *quid*-ul chestiunii, întări polițistul cu toată seriozitatea.

— Nu cred să fie o treabă făcută la noi.

— Om vedea.

Dădură să plece, dar la uşă se întâlniră cu don Saturnino şi Enriquito. *Plinio* îi prezentă detectivului şi întrebă pe Enriquito dacă găsise în registru numele vizitatorului.

Fără să spună nimic, Enriquito se căută îndelung prin buzunare, de unde scoase o hârtie pe care i-o înmână lui Manuel. Acesta îşi potrivi ochelarii şi citi cu glas tare: „Femando López de la Huerta. Născut în Tomelloso în anul 1896. Cu domiciliul în Valladolid".

Plinio rămase pe gânduri.

— După cum i-a spus lui Andujar, băiatul care căra bagajele, tatăl său fusese mulți ani învățător aici, iar el şi-a petrecut copilăria aici şi tot aici i-a fost îngropată mama. Acum era învățător la Valladolid.

— Şi de ce nu vine Andujar să recunoască cadavrul?

— A fost de dimineață. Spune că e posibil să fie cel pe care-l bănuim noi, dar că nu-i sigur... Ştiți că e cam miop... Şi, în afară de asta, moartea schimbă mult fizicul unei persoane.

Plinio întinse hârtia detectivului.

— Aţi putea verifica dacă omul acesta e în viaţă?

— Desigur.

— Dumneata, doctore, îţi mai aminteşti ceva despre boala acelui om?

— Nu. Nimic mai mult decât ceea ce v-am spus.

Agentul îşi privi ceasul şi spuse că pleacă la Alcázar şi că va încerca să se reîntoarcă a doua zi cu datele verificate.

Enriquito spuse şi el că pleacă, dacă nu mai aveau nevoie de el, pentru că se făcuse ora la care trebuia servită masa.

Când rămase singur cu don Saturnino, *Plinio* scoase fotografia care-l înfăţişa pe don Ignacio în costum de baie şi i-o arătă.

Don Saturnino privi fotografia cu scepticism.

— Cine e? întrebă în cele din urmă.

— Don Ignacio de la Cámara Martínez, la douăzeci şi cinci de ani.

— Bine... când nu va mai fi nimeni în capelă, dezbrăcăm mortul şi-l comparăm cu fotografia. Dumitale îţi spune ceva?

Plinio dădu din umeri.

Se auziră nişte hohote de râs. Erau câţiva tineri din grupul *Faraonului*. Unul dintre ei se ţinea cu mâinile de burtă de atâta râs.

— Vezi să nu păţeşti ceva, băiete, îi strigă *Plinio*.

Cel în cauză se întoarse spre poliţist, dar nu se opri din râs.

— Vai, Doamne, Dumnezeule!... *Faraonul* ne povesteşte din aventurile lui şi ale prietenilor lui, *Pianolă* şi *Codoşbarcă*.

— Sunt nişte indivizi fără de scăpare.

— Acum tocmai ne povestea întâmplarea de la târgul

din Sevilla, care se pare c-a fost una dintre cele mai grozave. N-o ştiţi?

Toţi dădură negativ din cap.

— Da, domnule. Se pare că anul trecut au fost toţi trei la târgul de la Sevilla. *Pianolă* şi *Faraonul* se întoarseră într-o dimineaţă la hotel destul de făcuţi şi hotărâţi să-şi adune lucruşoarele şi s-o şteargă la Cordoba, ca să-şi petreacă restul nopţii cu două tipe grozave, pe care le lăsaseră să-i aştepte jos, pentru că hotelul acela era foarte moral. Dar cum intrară în cameră şi-l văzură pe *Codoşbarcă* dormind buştean, le veni ideea să-i facă bucata. Îi luară hainele, geamantanul şi banii. Coborâră cu tot calabalâcul, achitară nota de plată şi-o întinseră definitiv cu „drăguţele”... Pe la prânz, când s-a trezit, sărmanul *Codoşbarcă* era complet mahmur... Şi dă-i şi caută, şi caută dar lucrurile lui, nicăieri. Credea că-i încă beat. Se tot uita prin dulap, căuta pe sub pat, dar nimic. Ajunse chiar să creadă că greşise camera. Deschise uşa cu grijă ca să nu-l vadă nimeni, că era în pielea goală, şi-şi dădu seama că nu greşise camera, că aceea era camera pe care o închiriaseră. Numărul de pe uşă era clar. Încetul cu încetul *Codoşbarcă* se linişti, începu să-şi revină şi să-şi dea seama de ceea ce se întâmplase. Chemă la telefon direcţiunea hotelului şi i se confirmă că, într-adevăr, *Faraonul* şi *Pianolă* achitaseră nota de plată noaptea trecută şi plecaseră... Stătea înfăşurat într-un cearceaf, pentru că nu-i lăsaseră... nici măcar chiloţii...

Faraonul, văzând că erau de faţă şi poliţiştii, împreună cu don Lotario şi medicul, se puse mai întâi pe râs, apoi interveni în istorisirea celuilalt:

— Nici măcar un pieptene nu i-am lăsat nenorocitului... Cum nu putea să iasă din casă, ce era să facă? Telefonă încă o dată la direcţiune şi povesti cele

întâmplate. Directorul urcă în cameră şi-l întrebă: „Şi ce veți face acum?” „Păi, ce să fac?!... Doar n-am să mă arunc pe fereastră.” În cele din urmă directorul îl sfătui să telefoneze acasă după bani, ca să-şi poată cumpăra alte haine şi tot ce-i mai trebuia. Şi aşa şi făcu bunul meu *Codoşbarcă*. Dar, ce să vezi? Banii nu i-au sosit decât pe seară, iar hainele de gata nu-i veneau bine, aşa cum se întâmplă de obicei... Pe scurt, a fost nevoit să stea patru zile închis în cameră, în pielea goală, până când croitorul i-a terminat costumul, că-i luase măsura chiar acolo, iar lenjerierul i-a făcut o cămaşă, un halat şi nu mai ştiu ce. Şi toți cei veniți la târg se distrau povestind întâmplarea. El, sărmanul, supărat de parcă i s-ar fi înecat corăbiile, îi tot spunea directorului: „Dacă ați fi avut pe aici măcar un burnus”. Cu vorbele astea a devenit celebru în tot hotelul şi toți îi spuneau, „ăla cu burnusul”.

Auzind din nou povestea cu burnusul, tânărul se porni iarăşi pe râs.

— Patru zile şi patru nopți... Şi ce-ai făcut tot timpul ăsta?” îl întrebarăm după aceea. „Juram să mă răzbun cu răzbunare de moarte”... În fiecare zi îi duceau în cameră ziarul „Performanța”. Îl citea de la un capăt la altul, apoi începea din nou să se plictisească. Spre norocul lui, una dintre femeile de serviciu era microbistă şi, făcându-i-se milă de el, îi duse în cameră o grămadă de „Performanțe” vechi, cu care-şi petrecu tot timpul până ce-i fu gata trusoul... Acum am uitat o grămadă de amănunte. Dar când ne-am întâlnit după aceea pentru prima oară, la Barul Alhambra, şi ne-a povestit toată odiseea prin care trecuse, ne-am tăvălit pe jos de râs... Doamne, Dumnezeule! Multe de astea am mai făcut. După aceea tipul s-a mutat la Barcelona şi gata cu şotiile noastre cele grozave.

— Ascultă, dar îl mai ai încă pe *Pianolã* pentru treburi de felul ăsta, spuse medicul.

Faraonul şovăi o clipă la auzul cuvântului „treburi", rostit cu o anumită intenție... dar îşi reveni imediat.

— Da, dar în doi nu-i chiar aşa de grozav. Pentru aşa ceva e nevoie de mai mulți.

— Bine, am vorbit atâta că s-a făcut ora patru, spuse *Plinio* privindu-şi ceasul. Trebuie să mergem la masă, don Lotario, că aici nu se găseşte de mâncare nici măcar o coadă de mătură...

— Când vrei, mergem.

— Bălărie, s-a întâmplat ceva deosebit pe-aici în cursul dimineții?

— Nu, şefule. Doar nişte fleacuri. Nimic important.

— Stai, domnule, sări *Faraonul*, a fost o chestie grozavă.

— Care? Cu Carnicero? întrebă Bălărie.

— Nu, cu Pepe *Moartea*.

— Ah, da!

— Pepe *Moartea*, care, ca de obicei, avea o trompă cât o cisternă, s-a plantat la picioarele săracului *Witiza* – acuma pronunț bine, nu-i aşa, don Lotario? – şi a început să plângă de parc-ar fi fost Sfânta Magdalena la picioarele lui Crist. Îi spunea Pedro Eugenio. „Vai, Pedro Eugenio al meu, cât de mult am băut noi doi împreună şi acum te duci şi mă părăseşti! Hai, Pedro Eugenio, scoală-te, prietene, şi hai să bem un păhărel la Felipe, cu prietenul nostru Antonio, şi-ai să vezi cum o să ți se îndrepte trupul.. Pedro Eugenio iubite, îți mai aminteşti tu de câinele tău, căruia-i plăcea să se joace cu mine...?! Acum umblă pe străzi singur-singurel şi-ți adulmecă urmele..."

— Şi când i-am spus să nu mai încurce lumea care stătea la coadă, îi tăie vorba Bălărie, şi să circule, s-a

oprit din plâns, s-a uitat foarte serios la mine, m-a salutat milităreşte şi s-a dus clătinându-se şi vorbind de unul singur.

— Bine, după ce-am auzit şi ce-a făcut Pepe *Moartea*, spuse *Plinio*, hai să mergem la masă.

— Eu n-am să pot veni după-amiază, Manuel, zise medicul.

— Nu?

— Dacă vrei, putem rezolva treaba aceea acum, că nu mai este lume.

— De acord, răspunse *Plinio*, înțelegând unde bătea medicul. Să intrăm pentru câteva clipe.

Fără a mai adăuga nimic altceva, intrară împreună în capelă, încuiară uşa cu cheia şi ridicară giulgiul de pe mort.

Masa de marmură pe care era aşezat corpul defunctului părea foarte fragilă în imensitatea capelei. De-a lungul pereților se înşiruiau o mulțime de icoane şi de cruci pe care îngrijitorul cimitirului le depozita acolo. Pe fereastră intra o lumină orbitoare, care făcea ca mortul să pară mai puțin misterios.

Don Saturnino scoase fotografia lui don Ignacio în costum de baie şi începu s-o compare cu mortul. *Plinio*, cu ochelarii pe nas când privea pe deasupra umărului medicului fotografia şi ridicați pe frunte când privea mortul, căuta să-şi formeze o părere proprie.

— Anatomia, în general, dacă lăsăm la o parte schimbările survenite odată cu vârsta, se aseamănă, se aventură medicul. Chiar şi forma capului. Mâinile, însă, nu par să semene.

— Nu, mâinile mortului sunt mai mari, mai osoase. Desigur că odată cu trecerea anilor se mai deformează… iar urechile, nici ele nu seamănă.

— Eu sunt întotdeauna atent la schelet, pentru că

scheletul nu se schimbă. Părțile moi, Manuel, întotdeauna se deformează. Cu toate astea, nu prea cred... Fotografia este o dovadă atât de veche şi de neclară... De ce nu dai ordin să-ți facă o copie mărită a mâinilor după fotografia asta?

Când ajunseră în piață, văzură adunată în fața hanului o mulțime de lume.

— Ce s-o fi întâmplat? întrebă don Lotario.

— Lumea este aţâţată de pacostea aceea de mort.

— Aţâţată şi excitată, sublinie Bălărie.

— Ia du-te tu, ăsta cu excitatul, şi vezi ce s-a întâmplat.

Caporalul ieşi din „şase sute" şi se îndreptă spre grup. Îşi croi drum prin mulțime şi fu înghițit de aceasta. Ieşind din nou la suprafață, făcu semn celor din maşină să se apropie.

Traseră maşina lângă coloane şi coborâră toți trei.

— *Grânarul*, cântărețul, i-a făcut mortului nişte versuri foarte bune.

— Nu mai spune! se miră *Plinio* făcându-şi loc prin mulțime.

Gras, cu o haină albastră închisă pe gât şi un basc foarte mic, cântărețul popular, *Grânarul* cum i se spunea, stătea în fața roabei ce-i servea drept instrument de lucru şi cânta cu vocea lui frumoasă, improvizând:

Tomelloso, Tomelloso,
zău că Sfântu-ți face cheful —
ce noroc! — Plinio Şeful
să îți pice jude-prim.
El şi-ăilalți – don Satuminio,
Buruiană, don Lotario,

ştiu că pot,
de la mort, să afle tot.
*...*Faraonul*, precum ştim,*
prin septembrie-aştepta
să se nască-un prunc zglobiu,
dar în schimb, într-un sicriu,
pică mortul cu belea.

Lumea aplauda şi-i cerea să cânte mai departe:

— Zi-i încă una, Grânarule, c-a venit şi poliția! Cântărețul, fără să se tulbure, se prefăcu a se gândi puțin, conştient de personalitățile care-l ascultau, după care porni imediat cu vocea lui de tenor, pe o melodie săltăreață:

Niciun mort, din mii de morți —
maica mea! – din cimitir,
de pe vremea lui bunelu,
nu ne-a dus mai abitir.
Taci chitic, măi, răposate,
ne tot joci pe încurcate,
dară Plinio *măiestrelu'*
are de cojocu-ți ac
şi îți vine el de hac.

Când *Plinio* dădu să plece, făcând semn cu mâna ridicată, cântărețul spuse:

— Trăiască *Plinio*, şeful Gărzii municipale din Tomelloso! şi începu să bată din palme. Toți cei prezenți îl imitară.

Şeful plecă înconjurat de ai săi, puțin cam fâstâcit de atâta cinste care i se făcea.

— Haideți, băieți, cu toții în cor! ceru *Grânarul*, vesel:

Taci chitic, măi, răposate,
ne tot joci pe încurcate,
dară Plinio *măiestrelu'*
are de cojocu-ți ac
şi îți vine el de hac.

Şi cântau cu toții în cor, vers după vers.

— Drace, ce mai pişicher! Oare cum de-o fi aflat că fiică-mea naşte în septembrie? exclamă *Faraonul*. Aici se află şi despre ce-a făcut omu la măsa-n burtă!

În cursul aceleiaşi după-amieze, în timp ce *Plinio* şi don Lotario îşi luau cafeaua la San Fernando, apăru Calixto, sculptorul, cu un pachet sub braț. Era într-o evidentă stare de euforie, iar pe chipul lui, pe care se citea de obicei nefericirea, se putea ghici un uşor zâmbet. Părul, bogat, îi atârna de pe capul său mare pe frunte. Era îmbrăcat ca de obicei, în cămaşă şi cu cravată-şiret.

Depuse pachetul pe masă fără să spună un cuvânt şi desfăcu pânza care-l acoperea. Era, desigur, masca mortului.

Calixto îşi privea opera cu tandrețe, zâmbind şi continuând să tacă.

— Foarte bine, Calixto, e foarte bine, îl lăudă *Plinio*.

Se apropiară câțiva curioşi, printre care şi *Faraonul*.

— Da, domnule, e foarte exactă.

— Nu-i aşa? Pare foarte uşor de făcut, dar are tehnica ei, şi la o adică chiar şi-o artă, da, domnule, chiar şi-o artă.

Faraonul o luă şi şi-o puse pe față în chip de mască de carnaval:

— Ha... Ha... Ha...

— Ascultă, Calixto, acum că-l văd pe individul ăsta

făcând tâmpenii, mi-am amintit de ceva. Te-ai întâlnit cu Cañizares? Mi-a spus c-are să facă măşti pentru carnaval.

— Da, m-am întâlnit şi-a făcut deja o mulțime de măşti. Nu mai trebuie decât să le picteze. Dar e un smintit... Dac-am fi în carnaval, aş mai zice, dar aşa...

— Ha, ha, ha, continuă *Faraonul* să se distreze. Nici nu mă mai cunoşti, Moraleda, nu-i aşa?

Manolo Perona, chelnerul, se apropie însoțit de doi tineri. Unul dintre ei purta pe umăr aparatele de fotografiat, pe când celălalt mergea cu un aer dezinvolt.

— Don Manuel, vă caută aceşti doi domni ziarişti.

Plinio se ridică să-i salute. Cel cu aparatul de fotografiat îi şi făcuse *Faraonului* o poză cu masca mortului pe față. La strălucirea blitzului, mulți dintre cei prezenți se întoarseră să vadă ce s-a întâmplat.

Noii-veniți se prezentară drept redactori la „El Caso".

— Am venit pentru a culege informații mai ample pentru ziar, rosti cel cu aer dezinvolt. Vom sta aici atâta timp cât va fi nevoie. Domnul judecător ne-a spus că nu veți avea nimic împotrivă să ne dați o mână de ajutor.

— Asta mai lipsea, spuse *Plinio* în timp ce-i prezenta lui don Lotario, lui Calixto şi *Faraonului*.

— Manolo, adu, băiete, cafele şi pahare pentru toată lumea, strigă vesel don Lotario. Ziariştii îl înnebuneau. Se gândea, bineînțeles, la idolul său, Manuel.

— Mortul ăsta o să vă coste cel puțin o mie de duros, îi şopti *Faraonul*.

— Nu-mi pasă nici chiar dac-ar fi să mă coste zece mii. Aşa-i viața.

Fotograful făcea poze tuturor. Don Lotario se ținea cât mai aproape de *Plinio*.

Pe Calixto îl fotografie în timp ce-şi contempla masca, cu o figură inspirată, de artist de mare clasă.

— Aveți vreo pistă sigură, şefule?

— Sigură, niciuna.

— Nu credeți c-ar putea fi vorba de un caz mai important decât pare la prima vedere?

— N-am nicio idee. Facem abia primii paşi. Ziaristul înregistra discuția pe bandă de magnetofon. Cu o mână apropia microfonul de gura lui *Plinio*, iar cu cealaltă îşi ducea la buze ceaşca de cafea.

— Don Antonio, ce impresie v-a făcut vestea că în firida dumneavoastră se află un mort? întrebă dinamicul băiat, punându-i *Faraonului* microfonul sub bărbie.

— ...Păi... cum eu eram în viață, iar familia aşijderea, nu m-am necăjit prea tare, ăsta-i adevărul, răspunse *Faraonu*l privind aproape cruciş drăcia care-i fusese pusă în față.

— Dar dumneavoastră, don Lotario, ce părere aveți despre acest caz?

— Eu sunt prietenul şi colaboratorul neoficial al şefului şi nu am nicio părere.

— Dar ca cetățean particular al oraşului Tomelloso...?

— Domnule, e un caz foarte complicat şi cu totul ieşit din comun.

Cei de la „El Caso" continuară să pună întrebări şi celorlalți cetățeni prezenți la San Fernando la acea oră.

Tocmai se pregăteau de plecare, când sosi don José, primarul. *Plinio* îl prezentă ziariştilor. Bineînțeles că-l chestionară şi pe el, la fel ca şi mai înainte pe ceilalți.

— Ce vreți să vă spun? Oraşul nostru e un oraş foarte liniştit şi nu există precedente de acest gen.

Primarul îl luă apoi pe *Plinio* deoparte.

— Ascultă, m-am trezit la mine acasă cu o doamnă în vârstă, însoțită de două surori de-ale ei, care vin de la Madrid. Sunt foarte elegante, au un „Jaguar", şofer în uniformă şi tot felul de alte chestii. Doamna susține că

mortul este soțul ei.

— Nu mai spune!

— Şi pare să aibă dreptate. Zice c-a venit să-l ia. L-au recunoscut după nişte fotografii care-au apărut aseară în presa din Madrid.

Plinio îşi scarpină favoriții.

— Ei, comedie! exclamă el, până acum s-au perindat pe-aici doar nebunii din târg, dar cu fotografiile astea o să ne sosească nebunii din toată Spania.

— Nu. Asta nu pare să fie nebună, nici gând de-aşa ceva. Vorbeşte cu multă siguranță şi mi-a arătat câteva fotografii, de-ale soțului ei. Seamănă destul de bine cu cele ale mortului... Mă refer la fotografii, deoarece pe el încă n-am apucat să-l văd. Cu judecătorul am vorbit la telefon şi mi-a spus să tatonezi dumneata terenul. Aşa că le-am trimis la cimitir.

— Îți spun eu, don José, că treaba asta începe să miroasă urât.

— Ai vreo certitudine?

— Nu sunt încă sigur de nimic, răspunse *Plinio* cu oarecare consternare. Să vedem dacă se mai aşază puțin lucrurile. Adevărul este că, aşa cum le-ai spus şi dumneata ziariştilor de la „El Caso", în general, cazul nu pare a fi local. Are alt stil... Desigur, mai e de văzut!

— Manuel, dacă n-ai s-o lămureşti cât mai repede, te previn că în afacerea asta o să se amestece persoane foarte sus-puse. Azi-dimineață m-a chemat la telefon guvernatorul. Mi-a pus o grămadă de întrebări, a căror intenție nu cred să fi fost prea nevinovată. Am impresia că se gândesc la ceva şi nu vor să ne spună. În lume mişună tâlharii, iar prin Spania trec acum mulți străini.

Primarul abandonă dintr-o dată tonul grav, luă o mină ceva mai relaxată şi, bătându-l pe umăr în chip de salut adăugă:

— Te şi văd colaborând cu Interpolul. O să ai prilejul să te afirmi.

— Nu am eu norocul ăsta... Iar în chestia cu domnul guvernator, cu tot respectul ce i-l port, cred că sunt doar curiozități de femeie.

— Tot ce se poate.

— Doamnele s-au dus deci la cimitir?

— Da. Le-am trimis eu acolo.

— Dacă, într-adevăr, e mortul lor, înseamnă ca ne rezolvă cazul... şi Interpolului şi mie.

Primarul începu să râdă şi se îndepărtă spunând:

— Îți doresc noroc. Să-mi povesteşti şi mie. Dacă o să am timp, o să trec după-amiază pe-acolo.

La cimitir, Bălărie, Anacleto paznicul şi Matías, care-i aşteptaseră făcând de pază, se îndreptară spre ei. Ziariştii veneau cu o altă maşină. Puțin mai încolo era parcat „Jaguarul" cu şofer despre care vorbise primarul.

Plinio le comunică vestea.

— Dar unde sunt doamnele?

Bălărie rămase cu gura căscată. Gestul hotărât pe care îl începuse dispăru ca prin farmec şi abia putu îngăima:

— Aici, înăuntru, stau în genunchi şi i se roagă ca desperatele... Au întrebat de nu mai ştiu câte ori de dumneavoastră.

Sosi şi cealaltă maşină. Reporterii coborâră lăsând portierele deschise şi se apropiară în fugă de locul unde se afla *Plinio* împreună cu ceilalți.

— Putem intra, şefule?

— Fiți vă rog atât de amabili şi aşteptați aici până am să vă chem eu.

Cel cu magnetofonul, puțin cam stânjenit, se trase înapoi.

— S-a întâmplat ceva?

— Aşteptaţi, vă rog, adăugă sever *Plinio*.

Urmat de don Lotario, Manuel intră în capelă cu oarecare respect. Aşa cum îi spusese Bălărie, cele trei doamne se aflau înăuntru. Erau îmbrăcate complet în negru şi stăteau în genunchi în faţa mesei de marmură pentru autopsie. Rosteau o rugăciune pe trei voci clare şi destul de puternice. În afară de ele, înăuntru nu se mai afla nimeni.

Plinio tuşi, deoarece acestea, stând cu spatele spre uşă, nu-l auziseră intrând.

Cea mai în vârstă dintre preacucernicele doamne, care stătea în mijloc, între celelalte două, îşi înălţă capul fără să-şi întrerupă rugăciunea, îl măsură pe intrus din cap până-n picioare cu un aer sever, apoi se întoarse din nou spre mortul ei, fără a vădi nici cea mai mică grabă.

Plinio şi don Lotario se uitară unul la altul cu resemnare şi mirare şi, stând în poziţie de „pe loc repaus", hotărâră să nu-şi piardă răbdarea până ce doamnele nu vor fi isprăvit cu rugăciunea, atât de plină de opriri, tăceri, suspine, replici şi contrareplici latinizate.

În timp ce aştepta, *Plinio* îşi plimba privirea, pentru a nu se ştie câta oară, peste detaliile acelei enorme încăperi destinată a fi capelă. Dulapul grosolan în care se păstrau instrumentele şi obsedanta masă de marmură, extrem de îngustă, cu guleraş de jur-împrejur. Din când în când, câteva muşte încăpăţânate se opreau pe faţa lui *Witiza*. Alături de ei, lângă uşa, un înger imens de stuc, cu un crucifix în mâinile lui dolofane. Câteva lespezi sparte. Nişte cadre de alamă, cruci de piatră, un Crist din metal ruginit, fără îndoială rămas de la vreun sicriu putrezit, şi sicriul în care fusese adus mortul.

Zvonul de glasuri de afară venea să acopere bombăneala ascuțită a celor trei femei prosternate, şi, în contrast cu toată scena aceea funebră, două păsărele gângureau tandre şi vesele în iedera ce acoperea fereastra capelei care dădea spre curtea cimitirului.

Într-un târziu, după nenumărate mătănii şi invocații, cele trei doamne îşi sfârşiră rugăciunea. Se închinară exagerat de mult, apoi toate trei se ridicară în picioare în acelaşi timp, ca la comandă, cea din mijloc, mai în vârstă, sprijinindu-se pe celelalte două care-o escortau. Încă nu catadicsiseră să le arunce vreo privire celor care le aşteptau. Îşi scuturară cu putere praful pe care-l adunaseră de pe jos foarte negrele lor veşminte. Cea din mijloc scoase dintr-o geantă mare a punguță în care-şi puse mătăniile, apoi închise geanta cu un țăcănit metalic.

Când se părea că, în sfârşit, nu le mai rămăsese nimic de făcut, cea din mijloc, mereu cea din mijloc, o femeie cam de vreo şaizeci şi cinci de ani, cu păr cărunt, ochi negri, nas drept, gură încă plină de prospețime şi gesturi poruncitoare, întrebă cu o voce energică şi fără nicio introducere:

— Dumneata eşti şeful Manuel González?

— La ordinele dumneavoastră.

— Sunt Angela Martínez Montorio y Rivas del Cid.

— Încântat să vă cunosc. Dumnealui este don Lotario Navarro, prietenul şi colaboratorul meu.

Doña Angela răspunse prezentării cu o uşoară înclinare din cap, după care adăugă:

— Sora mea, Paloma.

Cea a cărui nume fusese rostit avea trăsături identice cu cele ale surorii ei, dar abia schițate, parcă fără viață. Înclină şi ea din cap.

— Şi sora mea María Teresa.

Aceasta era grăsuță, foarte părăsă, să fi avut peste patruzeci de ani. Zâmbi, şi negul de pe obraz începu să-i joace.

— Corpul acesta, continuă doña Angela după ce termină de făcut prezentările, cu o voce solemnă şi gravă de parcă ar fi adus jertfe Apostolului Santiago, aparține celui care-a fost soțul meu, doctorul Carlos Espinosa.

Şi rămase privindu-l pe polițist fix, pentru a vedea efectul produs asupra acestuia de vorbele sale.

— Mi-a spus ceva în acest sens şi domnul primar…

— Bine. Atunci cuvintele sunt de prisos. Doresc să-mi dați autorizație legală pentru a transporta cadavrul. Voi comanda la Madrid un dric şi-l vom îngropa pentru totdeauna în cavoul familiei noastre.

Plinio făcu gestul de a-i răspunde ceva politicos, dar nu-i fu cu putință, deoarece, înainte de a fi avut timp să-şi dezlipească buzele, doña Angela Martínez scoase din geanta cea mare nişte fotografii şi, întinzând mult brațul, i le oferi şefului.

— Aveți aici nişte dovezi irefutabile.

Plinio intră în joc. O lăsă cu mâna întinsă şi, cu mişcări foarte lente, îşi scoase ochelarii din toc, închise tocul la loc, dezdoi hulubele ochelarilor şi şi-i puse pe nas. Abia atunci îi luă fotografiile din mână, şi, aşezându-le în aşa fel încât să le poată vedea şi don Lotario, începu să se uite la ele cu mare atenție.

În fotografii se putea vedea un domn înalt, bine făcut, cu nasul puțin acvilin şi gura mare, la vârste diferite, nu însă peste cincizeci de ani. În ultima dintre ele, tăiată dintr-o revistă, doctorul Carlos Espinosa, cam la vreo şaizeci de ani, avea deja părul alb.

— Cred că nu aveți nicio îndoială, spuse expeditivă doña Angela.

Plinio tocmai vroia să-i răspundă, când uşa capelei se

deschise şi apăru don Saturnino, cu servieta sub braţ, fruntea îmbrobonată de sudoare şi gesturi răvăşite.

— Mi-a povestit primarul la cazino, apoi m-a chemat la el judecătorul... Tocmai azi după-amiază, când mă gândeam să mă duc la munte, rosti în loc de bună ziua.

Fără niciun fel de introducere, *Plinio* îi întinse fotografiile.

— Se poate şti cine-i acest domn? i se adresă lui *Plinio* văduva cu un aer de reproş.

Medicul îşi ridică ochii de pe fotografii cu destul de puţină simpatie.

— Don Saturnino Oropesa, medic.

— Aha!

Cel în cauză continua să cerceteze fotografiile fără să mai adauge nimic, ţinând destul de precar servieta sub braţ.

— Seamănă întrucâtva, bolborosi medicul.

— Oh!

— Uitaţi-vă, doamnă, spuse acesta înapoindu-i fotografiile; apoi, pe un ton destul de acru: e foarte greu să identifici cadavrul unui domn care poate să fi murit în urmă cu cincisprezece zile, neavând altă dovadă decât aceste fotografii.

— Atunci spuneţi-mi dumneavoastră un mijloc mai eficient pentru a putea fi identificat.

— Să ne arătaţi câteva fotografii de-ale dumnealui la vârsta la care a murit. În fotografiile pe care le-am văzut, soţul dumneavoastră este cu mult mai tânăr decât mortul. Eu nu neg c-ar fi una şi aceeaşi persoană, dar nu am o bază suficient de solidă pentru a mă pronunţa.

— Nu înţeleg.

— E foarte simplu. Dat fiind că este vorba de cel care a fost soţul dumneavoastră, aţi putea să-mi indicaţi vreun semn, vreo cicatrice sau vreo deformaţie a

corpului, pe care am putea-o verifica pe loc? Răspundeți-mi.

Doña Angela stătea gânditoare, privind în pământ.

— Un alt mod, cel cu adevărat legal pentru a lămuri lucrurile, este să ne demonstrați cu dovezi irefutabile că acesta este doctorul Carlos Espinosa, spuse *Plinio*.

— Credeți că poate exista o dovadă mai irefutabilă decât ceea ce declar eu, în calitate de soție, şi aceste două domnişoare, care i-au fost cumnate?

— Nu e suficient... Să vedem. Să admitem că este soțul dumneavoastră. Primul punct care trebuie lămurit: Cum a ajuns aici cadavrul? continuă *Plinio*.

— Nu am nici cea mai vagă idee.

— Dar... când şi unde a murit, ştiți?

— Nu ştiu.

— Nu locuia cu dumneavoastră?

— Nu.

— Unde locuia?

— Este o poveste foarte lungă.

— Trebuie totuşi s-o cunoaştem.

Doamna suspină adânc şi, părând că a luat o hotărâre foarte importantă, spuse:

— Dacă nu există nici o altă soluție, am să vă povestesc... Dar în alt loc, ceva mai confortabil. Nu sunteți de aceeaşi părere?

— Foarte bine, răspunse *Plinio* înviorat, văzând-o pe doña Angela ceva mai umană. Unde?

— Presupun că există pe aici prin apropiere vreun loc unde să putem sta liniştiți şi fără curioşi în jur.

María Teresa, grăsuța, îi spuse surorii ei ceva la ureche.

— María Teresa are dreptate. Putem merge la hanul „Don Quijote", unde am tras noi, la Argamasilla, dacă nu vă deranjează să ieşiți din oraşul dumneavoastră.

— De acord. Atunci să mergem. Ne întâlnim acolo, spuse vioi *Plinio*.

Şi fără să mai piardă timpul, ieşiră din capelă. Afară se adunase destulă lume. Ziariştii se apropiară de şef.

— Acum puteți intra, le spuse şeful ziariştilor, fără să le dea nicio explicație.

Bălărie şi *Faraonul* îi aşteptau. Schițară gestul de a se apropia de *Plinio*, dar acesta-i opri.

— Plecăm la hanul din Argamasilla. Ne întoarcem numaidecât.

— Bună bucățică grăsuța, spuse Anacleto *Faraonului*, mergând în urma celor trei doamne.

— Mai mult decât bună, nu ştiu cum să-ți spun!

Maşinuța veterinarului, în care se aflau *Plinio* şi medicul, care nu vroia să piardă istorisirea, porni. Condus de şoferul în uniformă, „Jaguarul" porni şi el imediat.

— Da, domnule, mi-ar place, ce mai vorbă! insistă Bălărie.

— Aiurezi, băiete.

În cinci minute ajunseră la Argamasilla de Alba. Parcară maşinile în fața hanului. Se aşezară pe nişte scaune de metal, la o masă mare, sub umbrarul îmbietor care servea de terasă. Mai erau doar câteva persoane. Dinspre râul Guadiana, care străbătea aşezarea, venea, firavă, o adiere răcoroasă.

Cele trei surori Martínez Montorio y Rivas del Cid se aşezară una lângă alta, ca la un tribunal, prezidat, fireşte, de doña Angela.

Medicul fără să-şi lase din mână servieta, veterinarul aşezat pe marginea scaunului ca de obicei, iar *Plinio* neîndrăznind să-şi descheie tunica la gât din respect pentru doamne, aşteptau importantul şi, desigur, foarte revelatorul, discurs al doamnei.

María Teresa, grăsuța, părea că râde mereu, iar pe pomeții obrazului îi strălucea o boabă de sudoare. Paloma, cea ca o reproducere lipsită de viață a surorii sale Angela, privea inexpresivă.

Veni un chelner. Doamnele cerură *cubaslibres*[4], iar bărbații mazagran. Numele acestei băuturi le făcu pe doamne să se privească de parcă, nişte ființe superdezvoltate, cum erau ele, ar fi avut în față nişte sălbatici.

Mai întâi se vorbi despre satul în care se aflau şi despre posibila lui legătură cu Don Quijote, iar în cele din urmă doña Angela, după ce privi cu multă curiozitate mazagranurile, după ce-şi aprinse cu gesturi energice o țigară din tutun blond, după ce trase din ea şi scoase fumul pe ambele nări cu o simetrie absolută, începu astfel:

— Domnilor, veți auzi o poveste de familie, din care pricină aş dori foarte mult să nu depăşească punctele esențiale pentru clarificarea acestei întâmplări atât de neobişnuite... Sper să-mi faceți această favoare, cu curtoazia şi cavalerismul care vă caracterizează.

Odată terminată această solemnă introducere, privi în ochi pe fiecare interlocutor de sex masculin căutând acceptarea rugăminții ei, apoi începu, plină de afectare, să-şi depene povestirea:

— Doctorul Carlos Espinosa, deşi născut la Madrid, făcea parte dintr-o ilustră familie din Valencia. L-am cunoscut cu... cu mult timp în urmă în casa unor prieteni comuni. Încă de la Madrid strălucea ca medic de boli nervoase. Stătuse câțiva ani în străinătate şi a fost unul dintre primii medici care au început să se ocupe în mod serios de psihanaliză. Logodna noastră nu a durat

[4] Băutură făcută din rom şi pepsi.

nici măcar un an. Fiind singurul copil la părinți, era atât de bine pus la punct, de inteligent şi de bine educat, încât, deşi nu făcea parte din clasa noastră socială, m-am îndrăgostit de el. Tatăl meu a fost senator pe viață, membru al Academiei Regale de Ştiințe Morale şi Politice şi baron consort. Mama a fost cea de-a patra baroană de Egido, titlu pe care astăzi îl poartă fratele nostru. Timp de câțiva ani, căsnicia noastră a fost minunată. El lucra mult, totuşi ne mai rămânea timp să călătorim, să mergem la petreceri, întâlniri cu prietenii şi la spectacole. Situația noastră materială era mai mult decât bună, datorită capitalului pe care-l avea, a onorariilor lui de medic şi a deselor atenții pe care părinții mei le aveau față de noi...

Pe *Plinio* îl cam obosea această istorisire, presărată cu atâtea pauze. Mai bine zis, i se părea nepotrivită pentru a fi ascultată de un polițist în exercițiul funcțiunii. Avea chef s-o întrerupă pe bătrâna doamnă, s-o încuie cu câteva întrebări cheie, în a căror eficiență credea. Adevărul e că, totuşi, nu avu curajul s-o facă.

— Peste puțin timp, însă, lucrurile au început să ia o altă întorsătură, continuă acea doamnă aproape baroană. Doctorul, care întotdeauna mi s-a părut a fi o persoană indiferentă față de politică, pe la sfârşitul dictaturii Generalului Primo de Rivera – fie-i țărâna uşoară – începu să se arate periculos de agitat. Devora ziarele, îşi schimbă vechii prieteni şi vechiul mod de viață, şi astfel apărură primele neînțelegeri între noi doi şi între el şi familia mea care, după cum e şi firesc, eram... suntem şi vom fi burboni, catolici, apostolici şi romani până la sfârşitul vieții noastre... Sosea acasă dimineața în zori, primea vizitele unor persoane dubioase şi călătorea foarte des. La ce bun să mai fi continuat a rămâne împreună? Totul a culminat cu o

adevărată ruşine pentru familia noastră. A fost arestat şi apoi închis în închisoarea Modelo, laolaltă cu nişte indivizi despre care e mai bine să nu vorbim.

María Teresa, grăsuța, mai lua din când în când câte o înghițitură de *cubaslibres*, îşi lingea buzele cu limba şi continua să stea sprijinită de speteaza scaunului şi să zâmbească placid.

— Cu câteva zile înainte de nenorocita aceea de Republică, continuă impasibilă doamna, ieşi din închisoare. Şi, din acel moment, între noi doi începu un război pe viață şi pe moarte. Am încetat să ne mai vorbim. Locuiam împreună doar pentru a salva aparențele, dar un zid ne despărțea pentru totdeauna... Poate că, dacă am fi avut copii, s-ar mai fi putut salva ceva. Dumnezeu însă nu a vrut să ni-i dea. Şi, bineînțeles, imediat după proclamarea Republicii, îşi începu cariera... cariera politică, fireşte. Fu numit guvernator civil. Vă dați seama! El, un doctor faimos, guvernator în nu mai ştiu ce provincie subdezvoltată, cum se spune acum. Papà şi cu mine i-am dat un ultimatum. Dacă se ducea să-şi ia funcția în primire, pentru noi nu mai exista. N-a vrut să asculte. Mi-a dat o rentă mai mult decât bună – întotdeauna a fost un om generos, nu pot să n-o recunosc – şi a plecat în provincia respectivă pentru-a sluji cauza căreia i se devotase. A fost apoi deputat socialist, socialist, băgați de seamă. Director general nu ştiu unde, subsecretar la nu mai ştiu ce, iar după alegerile din februarie '36, ştiu asta din sursă sigură, a fost pe punctul de a fi ales ministru – înainte de asta, în 1935, m-a rugat să divorțăm. Deşi un divorț îmi repugna, totuşi am acceptat. Ce era să fac? Mi-a spus că face acest lucru pentru mine, căci el nu se va mai recăsători... Întotdeauna a fost un domn, asta-i adevărat. Iar pentru a evita să mă pună în situația

umilitoare de a-mi da o rentă lunară, mi-a cedat o parte din averea sa, care mi-a permis să trăiesc întotdeauna cu larghețe... Veni şi iulie 1936. Fiind vară, noi am plecat la San Sebastián, în timp ce el, cum era şi firesc, a rămas la Madrid, cu treburile lui. În tot timpul războiului a ocupat în guvern funcții de o mare răspundere politică. N-a fost militar şi nici nu şi-a pătat mâinile cu sânge, de lucrul acesta sunt absolut sigură, a rămas la datorie până în ultima clipă.

În aprilie 1939 s-a îmbarcat pentru Mexic. Când ne-am întors La Madrid, de la San Sebastián, notarul mi-a înmânat din partea sa o împuternicire, prin care mă numea administratoarea tuturor bunurilor sale. Şi o scrisoare de despărțire, în care mă ruga să accept administrarea bunurilor sale până la „reîntoarcerea sa apropiată". Sărman naiv! Şi să-i trimit banii de care va avea nevoie la o adresă pe care mi-o va comunica la timpul potrivit.

Pe scurt: a rămas în Mexic până acum câțiva ani. Eu, bineînțeles, i-am trimis banii şi evidența afacerilor în mod regulat. El mă sfătuia ce trebuie să fac, şi totul a mers perfect... Desigur că în Mexic şi-a făcut imediat drum ca medic. Preda la Universitate şi a publicat câteva cărți importante... Aşa cum v-am mai spus, s-a reîntors acum câțiva ani şi s-a stabilit la Valencia, locul de origine al părinților. Nu ne-am revăzut. Nici el nu mi-a cerut acest lucru şi nici eu nu am considerat necesar. Am trecut în această perioadă; prin Valencia de câteva ori, dar nu l-am căutat. Legătura noastră administrativă referitoare la averea sa din Madrid – căci cea mai mare parte a averii se afla la Valencia – continua... Dar de mai bine de o lună de zile nu am mai primit nicio veste de la el. Un prieten comun, şi el tot din Valencia, l-a căutat pe-acasă, dar nimeni n-a putut să-i spună unde se află.

Portarul nu ştia dacă plecase sau nu în vreo călătorie. Într-o bună zi nu se mai întorsese seara acasă şi de atunci nu mai avem nicio veste de la el...

— Ce credeți că i s-a putut întâmpla? întrebă *Plinio*.

— Nu am nici cea mai vagă idee, spuse doamna cu un aer gânditor.

— Deci sunt treizeci de ani de când nu v-ați mai văzut?

— În curând se vor împlini treizeci şi unu.

— În acest caz, doamnă, cum puteți recunoaşte într-un cadavru îmbălsămat pe cineva, pe care nu l-ați mai văzut de atâta timp?

Doña Angela nu reacționă imediat. Surprinsă de această întrebare neaşteptată, se mulțumi să-l privească pe polițist cu o fixitate de animal, umflându-şi nările.

— Bineînțeles că mortul nu-i Carlos, spuse deodată María Teresa, grăsuța, cu un glas venit din depărtări, ieşit parcă de undeva din subconştient.

La auzul acestor vorbe, reacția doñei Angela se traduse prin două palme răsunătoare pe obrazul sărmanei dolofane, drept care aceasta porni să plângă ca un copil.

Fură cuprinşi cu toții de uimire. Însăşi doña Angela părea că se căieşte de izbucnirea ei violentă.

— Dar n-am vrut să spun asta... n-am vrut să spun asta... am vrut să spun că... bolborosea grăsulia María Teresa.

— Tu să taci...! Sărmană înapoiată!

Celeilalte surori, copia celei mari, începu să-i tremure buza superioară atât de tare, încât părea c-o să-i cadă.

— Dar n-am vrut să spun asta... repetă plângând sora mai mică.

— Taci din gură, netoato...! Tu nici n-ai cum să-ți aminteşti cum arăta soțul meu.

Se făcu din nou tăcere, deşi uneia dintre surori continua să-i tremure buza, iar cealaltă suspina. Doña Angela îşi aprinse o altă ţigară şi timp de câteva secunde fuma privind în pământ şi suflând fumul cu o energie desperată. În cele din urmă reluă discuţia:

— Domnul şef al Gărzii municipale din Tomelloso, eu, ca bună catolică, apostolică şi romană ce sunt, în viaţa mea am fost femeia unui singur bărbat. E limpede? Asta vrea să însemne, domnul meu, faptul că, în amintirea mea... şi în fundul sufletului meu, păstrez cu atâta putere imaginea soţului meu încât, în ciuda trecerii anilor, în ciuda morţii şi a chinurilor iadului care-l aşteaptă, nu mă pot înşela. Să nu vă îndoiţi de aceasta nicio clipă, domnule şef al Gărzii municipale din Toboso.

— Din Tomelloso, doamnă, o corectă *Plinio*.

— E acelaşi lucru... Cadavrul care zace în capela din... Tomelloso este al lui. Şi sunt gata să recurg la ajutorul tuturor persoanelor influente pe care le cunosc, şi care sunt foarte multe la număr şi foarte sus-puse, pentru a mi se face dreptate... dacă cuvântul meu de onoare nu vă este suficient.

Plinio îşi trecu o mână peste faţă, cu cealaltă se scărpină în cap după ce-şi ridicase puţin chipiul, apoi spuse foarte rar şi răspicat:

— Veţi înţelege, doamnă, că noi, tomellosanii, nu avem nici cel mai mic interes să rămânem pe cap cu acest mort, că de morţi nu ducem lipsă. Cu toate acestea, atât timp cât eu răspund de acest caz şi, aşa cum vă spuneam şi mai înainte la cimitir, până nu voi avea dovezi concludente despre identitatea acestui domn, eu nu-l voi da nimănui.

Fără să spună niciun cuvânt, doña Angela bătu energie din palme.

Chelnerul, care se aşezase la o masă din apropiere în

chip de client şi urmărise cu cea mai mare atenție episodul cu palmele date grăsunei, se apropie în grabă:

— Doamna doreşte ceva?

— Da. De aici se poate cere o convorbire telefonică urgentă cu Madridul?

— Desigur.

— Fii te rog amabil şi cere-mi acest număr. Scoase un carnet de adrese, căută un număr şi-l notă pe un şervețel. Poftim! Cere-l imediat.

— Foarte bine, doamnă, răspunse chelnerul în timp ce citea numărul.

— Veți vedea cum se va aranja totul, îi spuse cu tâlc doña Angela lui *Plinio*, şi pe un ton aparent amabil.

Plinio se ridică în picioare. Îl urmară imediat medicul şi don Lotario. În timp ce-şi punea chipiul, *Plinio* îi spuse doñei Angela:

— Dacă nu mai aveți nimic de adăugat, doamnă, noi o să plecăm, deoarece avem treabă.

— Presupun, fu răspunsul ei, că nu va exista niciun inconvenient în faptul că eu şi surorile mele vom face de veghe noaptea aceasta la căpătâiul soțului meu, nu?

— Mă voi consulta în această privință cu domnul judecător.

— Nu cred că va putea refuza.

— El este cel care hotărăşte. Chemați-mă la telefon. Bună seara, doamnelor.

— Pe curând, răspunse sec doña Angela.

La intrarea în cimitir aşteptau cei doi ziarişti, *Faraonul*, Matías, Bălărie şi Anacleto.

— A adus Albaladejo copiile mărite ale mâinilor? se interesă *Plinio* în chip de salut.

— A spus că le va aduce la primărie, pe seară, îi răspunse caporalul.

— Şi ce înţelege el prin „pe seară”?

— Presupun că la ora cinei.

— Ceva noutăţi, şefule? întrebă unul dintre reporterii de la „El Caso”.

— Niciuna până acum.

— Şi doamnele acelea?

— Una dintre ele spune că mortul e soţul ei.

— Dar dumneavoastră ce credeţi?

— Avem nevoie de dovezi... Până atunci nu pot spune nici da, nici ba.

— Ia te uită ce mai distracţie pe noi, maestre, comentă *Faraonul*.

— Cred şi eu. S-a întâmplat ceva deosebit? i se adresă *Plinio* lui Bălărie.

— Nu, şefule. S-au perindat pe aici doar nişte femei curioase şi nişte pierde-vară.

— Mai e cineva înăuntru?

— Trei sau patru persoane... Uite că ies.

Într-adevăr, punându-şi bascurile pe cap, ieşeau trei bărbaţi vorbind între ei. *Plinio* le aruncă o privire. Ei îl salutară cu timiditate.

Privindu-i mai atent, Manuel recunoscu în unul dintre ei pe Juaneque, cel care ziua era zidar, iar seara plasator la cinema. Se îndreptă spre ei.

— Ce s-a întâmplat, băieţi?

După ce schimbară câteva cuvinte de circumstanţă, unul dintre ei, cel mai tânăr şi mai vioi, zise:

— Şefule, cred că Juaneque vrea să vă spună ceva, dar nu are curaj.

Cel în cauză privea în pământ, tulburat.

Plinio scoase pachetul de „Celtas” şi oferi tuturor câte-o ţigară. Apoi le dădu foc şi întrebă:

— Ce vrei să-mi spui, Juaneque?

— Păi, vroiam să vă spun că sunt aproape sigur că

lada asta în care a venit ambalat mortul am mai văzut-o undeva, puțin mai înainte.

— Unde

— O descărca un camion la poarta unei case.

— Ce camion?

— Nu ştiu. Nu m-am uitat cu atenție.

— La ce casă?

— Păi tocmai asta le spuneam şi lor. Că nu-mi mai amintesc. Adevărul e că nu m-am uitat decât după ce trecuse popa cu colacii...

— Dar nici măcar n-ai habar unde s-a întâmplat?

— Ba da. Pe strada mea, nu... Cum aveam de lucru în atâtea locuri... Oricum, a fost pe o stradă pe care nu merg prea des. Pe strada Socuéllamos nici atât, deşi a fost pe undeva prin apropiere. De asta sunt sigur. Pe Oriente, San Luis sau pe una dintre străzile pe care treceam de obicei în ultima vreme.

— Ai văzut tu că au băgat lada într-o casă?

— Eu am văzut când o descărcau dintr-un camion la poarta unei case... Şi am văzut asta în goană. Eram în camioneta meşterului Asensio!

— Şi-n ce parte vă îndreptați?

— Nu ştiu precis, pentru că pe vremea aia făceam multe drumuri, că tocmai împărțeam materiale.

— Şi cam pe când s-a întâmplat?

— Păi, săptămâna trecută, când m-am reîntors la lucru, cu două zile mai înainte de-a astupa gaura din zid.

— Şi eşti sigur că era acelaşi sicriu?

— Sigur, sigur, niciodată nu poți să fii. V-am spus doar că treceam în goană. Sigur sunt că amândouă au exact aceeaşi mărime... Sicrie ca astea nu sunt pe toate drumurile.

Când ajunse la acest punct, tăcu. Juaneque şi

prietenii se uitau întrebător la *Plinio*. Acesta, după ce se gândi puțin, cu degetele arătătoare de la ambele mâini înfipte în centiron, rosti:

— Uite, Juaneque, ceea ce mi-ai spus este foarte important. Acum, desigur că este necesar ca tu... şi voi toți care l-ați auzit, să ne ajutați şi de-acum înainte.

— În ceea ce ne priveşte pe noi puteți fi liniştit, spuse tinerelul cel vioi.

— Iar tu, Juaneque, trebuie neapărat să-ți aduci aminte. Du-te şi plimbă-te pe toate străzile pe care-ai umblat în ziua aceea cu camioneta. Să te ajute şi cel care era la volan, să vedem dacă localizați casa în fața căreia se descărca sicriul. Nici nu ştii cât de recunoscător ți-aş fi.

— S-a făcut, nu doresc decât să vă fiu de folos.

— Bravo! Atunci, la lucru.

— Astă-seară nu pot, că trebuie să merg la cinematograf, dar mâine, că e duminică, mă pun pe treabă.

— Iar voi, nicio vorbă.

— Nu, noi mergem împreună cu el, zise tinerelul.

— Cum vreți, dar să nu faceți zarvă, să nu atrageți atenția asupra voastră...

— Nicio grijă! Am să-l anunț pe Julián, cel care era la volanul camionetei, iar mâine ne punem pe treabă, dacă-mi dați voie.

— De acord.

Despărțindu-se de Juaneque şi de prietenii lui, *Plinio* telefonă judecătorului pentru a-i cere permisiunea ca „acele doamne" să vegheze mortul. Întorcându-se de la telefon dădu instrucțiuni lui Bălărie în legătură cu ceea ce trebuie să le comunice doamnelor şi puse de gardă, la capelă, un paznic peste noapte.

Odată terminate toate acestea, medicul plecă la

treburile lui, ziariştii în căutare de hotel, iar *Plinio*, *Faraonul* şi don Lotario hotărâră ca, mai înainte de-a se întoarce în oraş, să facă o haltă în răcorosul beci al lui Braulio, filosoful.

Când, înviorați de vinul lui Braulio, ajunseră după o oră în fața primăriei nici nu coborâră bine din maşină că gardianul de pază se şi apropie de *Plinio*.

— Şefule, sunați imediat la Comisariatul din Alcázar. Domnul primar şi domnul preot paroh doresc şi ei să vă vorbească.

— Să le luăm metodic, băieți.

— Să le luăm...

— În primul rând, unde se află primarul?

— La dumnealui în birou.

— Dar parohul?

— Pe-acolo, arătă gardianul spre piațetă; se plimbă... E cam nervos.

— Atunci am să mă duc mai întâi la primar, după cum îmi e datoria. Între timp, tu cere convorbirea cu Alcázarul şi dă-mi legătura în biroul lui don José. După aceea te duci şi-i spui preotului că sunt aici şi că, dacă nu are nimic împotrivă, ne putem întâlni la mine în birou peste câteva minute. Şi nu vreau curioşi prin jur.

— Am înțeles.

— Bine, Manuel, atunci eu mă duc acasă, că astăzi n-am fost deloc, hotărî, obligat de împrejurări, don Lotario, care, de altfel, nu avea niciun chef să se ducă acasă. Ştii doar. Dacă ai nevoie de mine „dă-mi un țignal", cum spunea argentinianul pe care l-am cunoscut anul trecut.

Aşezat la masă, domnul primar citea ziarul local.

— Permiteți?

— Ce s-a întâmplat, Manuel?

— M-ați chemat?

— Ce mai tevatură au făcut doamnele astea! A trebuit să vin la primărie, pentru că mă chemau la telefon din toate părțile... guvernatorul, delegatul Administrației de Stat, directorul general de nu mai ştiu unde. Ia loc, Manuel.

Şeful se aşează pe canapea, în fața faimosului tablou pictat de marele López Torres.

— Vrei o țigară? Primarul îi oferi o țigară blondă.

— Nu, ştiți, tutunul blond nu-mi face bine.

— Cum ți-am spus, mi-au telefonat într-una, toată după-amiaza.

— Şi ce vor?

— S-o servim foarte bine pe doamna respectivă, care este un personaj foarte important, că nu obişnuieşte să spună decât adevărul şi că dacă avem nevoie de oameni... mă înțelegi? îl întrebă primarul cu un anumit subînțeles.

— Înțeleg foarte bine.

— Le-am spus fireşte că totul se află pe mâini foarte bune şi că doamnele de abia au sosit.

— Oricum, această doamnă, doña Angela, o fi ea o persoană importantă, dar ştiu că i-a tras o pereche de palme soră-sii de-a răsunat tot târgul.

— Zău?! Şi de ce?

— Pentru că sărmanei, că-i cam sărmană cu duhul, i s-a năzărit să susțină că mortul nu e soțul doñei Angela.

— Nu mai spune!

— Da, domnule. E ca un bărbățoi, ce mai! Foarte aprigă, foarte energică... Şi, ca s-o înfrunți, ai nevoie de mult curaj...

Sună telefonul.

— Iarăşi, spuse primarul ridicând receptorul... Nu. E pentru dumneata. Comisariatul din Alcázar.

Plinio luă receptorul şi ascultă cu ţigara în colţul gurii.

— Da... da... da... Nu mai spuneţi... Pe domnul primar îl sâcâie în permanenţă... Desigur, fiecare lucru la timpul său, căci nu ne putem aventura fără sa avem dovezi concludente... Tocmai mă gândeam să vă sun pentru a vă ruga să chemaţi Valencia şi să cereţi informaţii despre acest domn... Notaţi-vă (şi-i dădu numele şi adresa soţului doñei Angela pe care le notase sub umbrarul din Argamasilla)... Da, ea spune că lipsea de câtva timp de acasă. De acord.. Scuzaţi-mă, dar vă voi spune părerea mea abia peste câteva ore. Pe mâine... Alo, de la Valladolid aţi aflat ceva? Mai insistaţi, vă rog, ca să clarificăm cât mai repede această chestiune... Pe mâine.

— Ce s-a întâmplat? întrebă primarul.

— La fel ca şi cu dumneavoastră. A sunat o groază de lume care se interesează de doña Angela.

— Deci, nu eşti convins că defunctul ar putea fi soţul ei?

— Convins, nu sunt de nimic.

— În cazul în care nu e soţul ei, atunci la ce bun atâta tevatură?

— Nu ştiu... isterie... sau parale.

— Parale?

— E clar că, deşi spune că e divorţată, nu există niciun divorţ. În ţara asta rămâi însurat până la moarte, chiar dacă e vorba de un sergent-major ca doña Angela. O parte din capitalul soţului o administrează ea. Căci, cel cu paralele el este...

— Bine, dar pentru asta n-o să se încarce cu primul mort pe care-l găseşte, numai de dragul de a-l moşteni.

— Nu, dar împinsă de dorinţa ei de bani, s-ar fi putut sugestiona. Cel mai mult înclin să cred că aşa stau lucrurile... S-ar mai putea întâmpla ca, din cauza

faptului că soțul ei e dispărut – era amestecat în politică – ea, în fața asemănării cu mortul scos la licitatic, să-şi fi spus; al meu e... Şi pentru că cei din Tomelloso sunt nişte țopârlani, să vedem ce-o să iasă... În sfârşit, astea sunt doar nişte presupuneri pe care vi le împărtăşesc într-un mod strict particular şi, să zicem, prieteneşte. Chestiunea este încă în studiu.

Se întredeschise uşa biroului şi cineva spuse:

— Se poate?

Mai înainte ca primarul să fi apucat să rostească „da", înăuntru se strecură parohul. Salută cu multă politețe şi-şi ceru scuze pentru modul în care-a intrat, dar nu mai putea aştepta. Obligațiile pe care le avea etc.

— Te căutăm, Manuel, rosti parohul don Pío, un om rece şi energic, pentru că m-au chemat de la episcopie recomandându-mi-o pe această doamnă care reclamă cadavrul.

Primarul începu să râdă.

— De ce râdeți?

— Pentru că sunt asaltat din întreaga Spanie pentru acelaşi motiv.

— Cred că doamna este foarte influentă, deoarece mi-a telefonat domnul episcop în persoană. Iar el, la rândul lui, a fost sunat, după cum m-a lăsat să înțeleg, de către cineva foarte sus-pus de la Madrid... În ce situație se află cazul, Manuel?

— Încurcată.

— Nu crezi că e soțul doamnei?

— Lipsesc dovezile.

— Dar fotografiile pe care le-a adus?

— Sunt ale unui om viu, cu douăzeci de ani mai tânăr. Adevărat, are destule asemănări cu mortul, dar nu-i suficient. Medicul este de aceeaşi părere... Iar ea, ea nu şi-a mai văzut soțul de treizeci de ani. Erau divorțați,

adăugă polițistul cu o anumită intenție.

Parohul rămase pe gânduri, şi pe gânduri îşi aprinse o țigară.

— Divorțați?

— Da.

— Cine-i divorțase?

— Păi, tribunalul, prin 1935.

— Ah... Nu-i valabil.

— Valabil sau nu, nu s-au văzut de treizeci de ani.

— Da, asta poate... Trebuie cel puțin să mă duc s-o salut şi să-i comunic ceva din partea episcopului.

— Aşteptați până mâine, poate lucrurile se mai lămuresc puțin.

— Cum aş putea s-o găsesc chiar în seara asta? întrebă parohul fără să-l ia în seamă.

— Trebuie să fie în capelă. Au cerut permisiunea să facă de veghe lângă cadavru, iar domnul judecător le-a acordat-o.

— Poate că merge cineva într-acolo, zise parohul privindu-l pe primar cu o intenție precisă.

— Dacă credeți că n-o să întârziați mult, luați maşina mea.

Preotul îşi privi ceasul de mână, stătu în cumpănă doar o clipă, apoi spuse:

— Da. Am să mă duc, ca să termin cu treaba asta. Mulțumesc foarte mult. Şoferul e jos?

— Da, răspunse primarul, îşi omoară timpul la barul lui Clemente.

— În regulă. Pe mâine, domnilor.

Plinio ajunse acasă frânt de oboseala adunată de-a lungul zilei. Soția îi pregătise cina sub umbrarul de viță. Îşi scoase tunica, îşi răcori puțin fața şi mâinile, apoi se aşeză la masă.

— Credeam că n-ai să mai vii la masă.

— Lasă asta, femeie. Am tot felul de încurcături.

Veni la masă şi fiica lui *Plinio*.

— Tată, ți-au adus uniforma cea nouă.

— Foarte bine. Că de două zile m-am copt de-atâta căldură.

— Vrei s-o vezi?

— Am tot timpul. Acum, hai să mâncăm.

Se aşezară toți trei la o masă joasă şi mâncară în tihnă, în timp ce femeia îi povestea lui Manuel întâmplările zilei. Bărbatul se făcea c-o ascultă, dar se afla la o depărtare de o mie de leghe de ea şi-i răspundea distrat.

După cină fumă câteva țigări afară, la aer, apoi se duse şi se băgă în pat.

...Dar în noaptea aceea şefului Gărzii municipale din Tomelloso nu-i fu uşor să adoarmă. În cap i se învălmăşeau toate întâmplările din ultimele zile.

DUMINICĂ

Pe la cinci dimineața, acasă la Manuel González, alias *Plinio*, sună telefonul. Acesta dormea atât de adânc, încât nu-l auzi. Soția sa trebui să iasă în cămaşă de noapte până în sufragerie, unde se afla telefonul.

— Manuel! Manuel!

— Ce s-a întâmplat, don Lotario?

— Ce don Lotario, omule! Ia mai lasă-mă-n pace! Sunt Alfonsa, nevastă-ta.

— Ah... Ce s-a întâmplat?

— Te cheamă la cimitir.

— Ce vor?

— Anacleto, paznicul, zice să te duci până acolo.

Plinio ieşi în izmene, frecându-se la ochi.

— Alo! Ce s-a întâmplat? Nu lăsaţi omul nici măcar să doarmă?... Cum?... Nu-l păzeai tu? Haida-de, ai aţipit puţin. Nenorocitule! Ai să vezi ce aţipit am să te las eu când oi veni acolo. Imbecilule, nu sunteţi decât o gloată de imbecili!... Şi doamnele?... Bine, ajunge. Să nu sufli nimănui nicio vorbă până nu vin eu acolo.

Trânti receptorul, apoi îl sună pe don Lotario să vină imediat cu maşina.

— Ce s-a întâmplat, Manuel? îl întrebă soţia.

— A dispărut mortul! Nici mai mult, nici mai puţin.

— Doamne, Dumnezeule...! Dar ce-i cu mortul ăsta?

— A naibii treabă! Pregăteşte-mi hainele... Lumea asta e-o adunătură de nebuni şi de idioţi. Hai, dă-mi-le!

— Îți pui uniforma de vară?

— Sigur!

— Vrei o cafea cu lapte?

— Vreau, dar repede! Blestemat fie ceasul când a apărut aici mortul ăsta!

— Liniştește-te, omule, liniştește-te, să nu ți se întâmple cine ştie ce!

— Cum să mai progreseze omenirea dacă atâția nebuni trăiesc nelegați?

Plinio era complet îmbrăcat, în uniforma cea nouă, şi în timp ce-şi sorbea în fugă cafeaua şi-şi răsucea primul „Caldo" din acea zi, auzi oprindu-se în fața porții maşina lui don Lotario. Se auzi claxonul. Aprinse grăbit țigara şi ieşi în goană.

La volan, cu ochii lipiți de somn, don Lotario rămase în extaz văzându-l pe *Plinio* îmbrăcat în uniforma cea nouă.

— Manuel, parcă-ai fi rupt din albastrul cerului.

— Bună dimineața... Să mergem repede, că ne-au furat cadavrul.

— Ce tot spui, Manuel?

— Ce-ai auzit. Imbecilul de Anacleto, pe care-l pusese de pază Bălărie, zice c-a ațipit puțin şi între timp cineva a şterpelit mortul.

— Dar doamnele care-l priveghiau?

— Privegheau pe dracu! Pe la două s-au dus la culcare la hotelul din Argamasilla... Aşa zicea Anadeto.

— Dar cine oare a putut să...?

— Habar n-am... Ştiu doar că doamnele astea au pus în mişcare toate „eminențele" din țară ca să le dăm mortul. Primarul şi parohul m-au chemat aseară să-mi vorbească despre asta.

— Doamne, Dumnezeule Atotputernice! exclamă veterinarul încă foarte uimit, conducând cu toată viteza

„şase sutele”.

— Da, domnule... „întunecată şi agitată a fost domnia lui *Witiza*”, cum spuneai dumneata... Opreşte-te puţin la primărie să-i dau nişte instrucţiuni paznicului de la poartă.

Paznicul de la poartă stătea pe un scaun, cântând încetişor, cu noaptea-n cap:

Eu n-am zis că, între toate,
cea mai rea e soacră-mea,
am zis doar că, între toate,
veninoase, înţepate,
vipera e ea.

— Ei, tu, cel cu soacra! strigă *Plinio*.

„Cel cu soacra”, care nu observase până atunci cine era în maşina care se apropiase, încetă să mai cânte şi rămase cu ochii pironiţi la maşină. Recunoscându-l pe şef, se îndreptă imediat spre el.

— La ordinele dumneavoastră, şefule.

— Ascultă, peste câteva clipe o să vină Anacleto. Spune-i caporalului ca, până la noi ordine, să-l ţină la arest.

— Înţeles, şefule. Altceva?

— A fost ceva pentru mine?

— Nimic.

— Ah, era să uit, la ora nouă toată lumea să fie în uniformă de vară.

— Bine, şefule.

Când ajunseră la cimitir, soarele era deja sus. În poartă aşteptau Matías şi Anacleto.

Plinio coborî din maşină fără să spună nimic şi se îndreptă spre capelă cu pas întins, urmat de don

Lotario. De o parte şi de alta a mesei goale zăceau două făclii stinse, iar la căpătâi, sprijinit de perete, un crucifix mare. Aruncară o privire spre sicriul care rămăsese la locul lui, apoi prin restul încăperii.

— Pesemne că l-au scos pe fereastră; am găsit-o larg deschisă, rosti timid Anacleto din uşa capelei.

Alături de el stătea Matías.

— Intră şi tu, Matías! Nu mai sta afară!

Vrură amândoi să intre în acelaşi timp şi se ciocniră.

— Ia să vedem, Anacleto, lua-te-ar dracu, şi tu, Matías, că într-o bună zi au să-ți fure cine ştie ce şi tu habar n-o să ai. Răspundeți-mi cu mare atenție la întrebări.

— Da, şefule.

— Ştiți, eu... încercă Matías să spună ceva.

— O să vedem noi, idioților. La ce oră au început doamnele priveghiul?

— Cam pe la zece şi jumătate. Puțin după ce-ați plecat dumneavoastră, răspunse Anacleto... şi au adus lumânările astea şi crucifixul.

— A mai venit cineva cu ele?

— Da, ăla de la pompele funebre din Argamasilla. Dar a plecet imediat ce-a aranjat lucrurile.

— Altcineva, cine-a mai fost aici?

— Domnul paroh de Tomelloso.

— Şi ce-a făcut?

— A făcut rugăciuni pentru mort şi-a stat de vorbă cu doamnele. Când preotul a plecat, doamnele s-au întors şi-au început să se roage. Matías le-a adus nişte scaune.

— Şi după aceea?

— Matías s-a dus să mănânce, iar eu am rămas afară de vorbă cu şoferul doamnelor.

— Şi după aceea?

— N-a mai fost nimeni. Matías a fumat o țigară

împreună cu mine, iar pe la douăsprezece s-a dus la culcare.

— Aşa e, întări groparul.

— După aia, pe la unu şi jumătate, două dintre doamne au ieşit din capelă şi i-au zis şoferului să le ducă la hotel ca să se culce.

— Cum două?

— Da, şefule. Pe cea grăsuță au lăsat-o aici. Cea cu neg pe obraz.

— Şi acum unde e?

— La mine-n casă, cu nevastă-mea, spuse Matías schițând un zâmbet... plânge sărmana cu lacrimi de crocodil.

— La dracu, Matías, nu prea văd să ai vreun motiv de râs, îl repezi *Plinio*.

— Păi, ştiți... adevărul e că...

— Ce e, că nu mai înțeleg nimic. Unde-a rămas doamna cea grasă?

— La început aici, stătea şi se ruga, răspunse Anacleto.

— Iar tu?

— Eu, pe-aici şi eu, mă plimbam şi fumam... Dar după un timp femeia a ieşit afară... sigur că obosise tot rugându-se, sau Dumnezeu ştie ce-o fi făcut ea înăuntru.

— A fost o chestie grozavă! exclamă Matías şi se porni pe râs.

— Ce chestie grozavă, pentru Dumnezeu! Doar n-am venit aci ca să râdem.

— Aşa-i, domnule, începu Anacleto ceva mai înviorat, ştiți, aşa cum v-am mai spus, domnişoara aceea grăsuță a ieşit afară. Şi a intrat în vorbă cu mine. Am început să vorbim despre viață, despre mort, despre cum e vremea... şi, încetul cu încetul, ne-am încălzit... După

cum se vedea, sărmana era foarte dornică, iar eu i-am căzut cu tronc, şi ştiți cum e, am devenit aşa, sentimentali. Că doar omul nu-i de piatră, mai ales dacă-i neînsurat, nu ca dumneavoastră... Şi, ameţiți cum eram, am dus-o colo, în poieniță... Nu puteam altfel, mă înțelegeți? Un bărbat ca mine... sau ca dumneavoastră, şefule, atunci când o femeie...

— Pe mine lasă-mă-n pace, auzi?

— Când o femeie nu spune „dă-te mai încolo", ci caută să-ți intre în voie, ce poți să faci?

Tăcu, neştiind cum să mai continue, dar *Plinio* îi dădu de înțeles că aşteaptă continuarea povestirii.

— Ei bine, şi după aceea? întrebă foarte serios în cele din urmă.

— După aceea, ce, şefule...? Ce vreți să vă mai spun?... Am povestit tot.

— Dar nu mi-ai spus tu, la telefon, nemernicule, c-ai adormit?

— Păi, da. Am adormit amândoi, dar după aia... de oboseală...

Plinio reuşi să-şi stăpânească zâmbetul şi continuă interogatoriul:

— La ce oră v-ați trezit, nefericiților?

— Păi, când v-am sunat pe dumneavoastră. Cam pe la cinci, după câte-mi amintesc.

— Şi n-ați auzit niciun zgomot... Nimic?!

— Nu, domnule. Ne-am trezit. Adică m-am trezit eu, am sculat-o şi pe ea şi am venit aici. Şi când am ajuns aici, cadavrul ia-l de unde nu-i... Ea a intrat înăuntru să-şi continue rugăciunile, dar a ieşit îngrozită, sărmana, şi-a început să mă strige. Am intrat şi eu înăuntru şi-am văzut că fereastra era deschisă şi că mortul dispăruse... Vă puteți închipui ce mutră am făcut.

— Nenorocitule! Chiar în clipa asta ai să te duci la corpul de gardă ca să stai la arest. După aceea, mai vedem noi.

— Cum doriți dumneavoastră.

— O clipă... În timpul... zaiafetului, sau după aceea, n-ați observat nimic deosebit? Vreo maşină sau vreun camion?

— Nu, domnule. Nimic. Adevărul e că eram destul de departe de capelă şi foarte ocupați unul cu altul.

— Dar mai înainte, în puținul timp în care-ai fost prezent la datorie?

— Nu, domnule, nimic.

— Dar tu, Matías... Presupun că n-ai avut şi tu... vreun zaiafet.

— Eu, nu, domnule. Zaiafet, nici pomeneală de-aşa ceva. Nevastă-mea a devenit foarte bănuitoare şi complet indiferentă față de lucrurile lumeşti.

— Mai bine! Nici voi n-ați auzit nimic?

— Ba da, domnule. Cam pe la trei, sau trei şi jumătate, am auzit paşi şi zgomote, dar am crezut că-i ăsta şi cu domnişoara. Nici cât negru sub unghie n-am bănuit altceva.

— Şi zgomot de maşini?

— Automobile şi camioane. Dar e firesc, doar şoseaua trece pe lângă cimitir.

Plinio tăcu, trist, complet edificat. Don Lotario îl privea cu multă părere de rău. Soarele, cu mult deasupra orizontului, dădea aleii şi câmpului acea înfățişare de reînnoire, de viață lipsită de orice amintire a trecutului.

Plinio intră singur în capelă. Închise uşa în urma lui. Nu vroia să fie văzut dezarmat, fără nicio idee, neştiind de unde s-o apuce. Examină cu atenție lespezile pardoselii, apoi lada de lemn de pin. Privi îndelung masa

de marmură. Se apropie de fereastră, o deschise, examină geamurile, partea de dinafară. „Nu ştiu de ce era nevoie să-l scoată pe fereastră, cum zice tontul ăsta, se gândi, dacă tot trebuiau să treacă pe sub portal... Presupunând că dacă ar fi studiat terenul, nu văd de ce, în clipa când şi-au dat seama că nu e nimeni înăuntru, să fi făcut manevra asta inutilă!"

Într-adevăr, uşa capelei dădea spre portal, iar fereastra spre prima curte a cimitirului. Pentru a ajunge în curte trebuia să treci pe sub portal... „Cu toate astea, el spune că a găsit fereastra deschisă... Trebuie să fi fost cel puțin doi. Nu cred să-l fi trecut peste zid. Ce nebunie!"

Complet dezorientat, neştiind cu ce să înceapă, îşi aprinse o țigară şi se aşeză pe masa de marmură continuându-şi investigația mintală. Privea fereastra deschisă cu un aer meditativ.

„Diminețile sunt frumoase chiar şi în cimitir. Cântă păsările... Şi dacă stai aşa, cu spatele spre masă, ai impresia că te afli într-o casă fericită, într-o casă cu oameni vii, cu fete care cântă şi copii care se joacă."

Plinio se gândea la viața pe care-o duce un târg. Viață liniştită asemeni unui lac. Mii şi mii de zile identice. Şi foarte rar câte un eveniment, o crimă, o catastrofă care-i scoate pe toți din letargie şi rămâne înscrisă ca o pagină istorică, măcinată de miile de discuții care durează ani întregi.

Cazul *Witiza*, cum îl denumise pe mort *Faraonul*, era unul dintre aceste evenimente culme, care va rămâne în amintirea generațiilor prezente ca un episod interesant şi plin de culoare.

Plinio era sigur ca istoria îi va face dreptate. Istoria uită fără de milă sau dă naştere la mituri. El, Manuel González, era sigur că va deveni pentru multă vreme, un

mare mit tomellosan.

În viața anostă a târgurilor, figuri de oameni excepționali nu se întâlnesc cu prea mare uşurință. Există târguri care trăiesc secole întregi fără să aibă măcar un scriitor, un artist, un om de ştiință, un politician... iar de o figură de poliţişti care să merite osteneala, nici vorbă. Iar dacă totuşi există, contemporanii săi, dat fiind sărmana condiție umană, încearcă să-i diminueze importanța sau să-l distrugă... Iar după moartea sa, datorită aceleiaşi sărmane condiții umane, când alesul nu mai poată avea nicio satisfacție, contemporanii şi-l reamintesc şi-l ridică în slava cerului. Față de omul în viață, care se afirmă prin ceva, un Juan oarecare se simte umilit. Dar când acesta e mort de mult, acelaşi Juan oarecare se mândreşte că i-a fost concetățean.

Datorită faptului că profesia lui era, să zicem, populară, şi că se desfăşura într-o lume de senzații primare, *Plinio* avea admiratori mulți şi sinceri, dar avea şi duşmani, în timp ce mii de concetățeni păreau să-l ignore total. El ştia acest lucru şi nu-i dădea atenție. Un om se afirmă prin ceva, datorită faptului că, pentru el, profesia, în loc să fie o povară, este însăşi rațiunea vieții lui. Era recunoscător şi-i făceau plăcere laudele şi manifestările de simpatie ale concetățenilor săi bine intenționați, şi nu-i lua în seamă pe duşmani său pe cei care-l ignorau.

Datorită conduitei şi profesiei sale, *Plinio* era inatacabil. În anumite momente, însă, duşmanii îi căutau nod în papură din punct de vedere politic şi religios. Fiind un om cu judecată şi echilibru, obişnuia să se țină deoparte de clicile de fanatici de tot felul care, de regulă, câştigă de partea lor gloata... În aceste clipe de pasiune şi de orbire, pe care le creează credința şi nu

raţiunea, *Plinio* era arătat cu degetul când de unii, când de alţii. Atunci simţea mare părere de rău pentru sărmana condiţie umană, care cu atâta uşurinţă se lăsa ademenită când de proşti, când de profitori.

Manuel González, în epocile sale de dizgraţie, care coincideau cu ascensiunea cutărui sau cutărui grup, încerca să tacă şi să treacă neobservat... Când apele reveneau la matca lor normală, credea tot mai puternic în teoriile sale izolaţioniste şi încerca o dragoste deosebită pentru concetăţenii săi văzându-i că doreau să dea uitării ultimul coşmar.

Plinio reveni cu gândul la furtul cadavrului şi la acel sfârşit nostim al căror protagonişti fuseseră sărmana domnişoară María Teresa şi don Juanul ei provincial.

Lângă fereastră se mişcă ceva. Era un fluture alb. Rămase câteva clipe imobil. Imediat apărură şi alţii, tot albi. Or fi fiind fluturi născuţi în preajma şi în mirosul copiilor şi fecioarelor moarte. Fluturi ţesuţi din giulgiul şi pletele bălaie ale fetişcanelor care-au avut norocul să plece încă în floarea vârstei pe lumea cealaltă, acolo unde vor rămâne mereu tinere şi neprihănite. Fluturi, ultimul însemn al vechilor familii de pe acele meleaguri: Serrano, Torres, Lara, Cepeda. Acum alcătuiau o roată perfectă. O roată zburătoare care intră pe fereastra întredeschisă şi se opri alături.

Absorbit de gânduri, *Plinio* îi observa distrat... Până ce, o anumită amintire îl făcu dintr-o dată să-şi încreţească fruntea. Privi cu atenţie fluturii, care, după ce se aşezaseră câteva clipe pe geam, începură din nou să zboare, tot în cerc. Acum însă înaintau spre poliţist, cu un tremur uşor, cu o mişcare de translaţie parabolică. *Plinio* îi urmărea cu privirea. Trebui să se întoarcă pentru a nu le pierde din ochi drumul în formă de curbă. O clipă trecură foarte aproape de chipiul lui,

apoi din nou prin fața ferestrei, prin snopul de raze de soare, când îşi desfăcură cercul cu iuțeală şi se pierdură către miresmele de trifoi şi de chiparoşi din cimitir.

Cu o figură serafică, asemeni cuiva căruia-i apare în fața ochilor o fantomă, *Plinio* făcu câțiva paşi spre fereastră şi, aplecându-se mult în afară, privi cum se depărtau, cum se topeau printre stropii strălucitori ai soarelui.

Când îi pierdu din vedere, cu buzele strânse şi privirea filtrată printre gene, nevrând să-şi creadă ochilor, începu să facă paşi mărunți prin capelă.

Încă se mai plimba, când fu trezit din gândurile sale de zgomotul unei maşini ce se oprise la poarta cimitirului şi de comentariile cu glas tare ale celor de afară.

Aruncă țigara, închise fereastra şi, îndreptându-şi ținuta, ieşi să vadă ce s-a întâmplat.

Afară se afla „Jaguarul" doñei Angela. De vorbă cu Anacleto şi don Lotario stătea sora ei, doña Paloma.

— Bună ziua, domnişoară.

— Bună ziua, şefule. Am venit s-o schimb pe sora mea María Teresa. Am să fac puțin de veghe şi eu... Sărmana Angela e foarte obosită, aşa că va veni mai târziu.

— Dar nu mai e nimic de vegheat.

— Cum adică nu mai e nimic de vegheat?

— Cadavrul a fost furat azi-noapte.

— Cum? Dar e îngrozitor ce-mi spuneți! Şi María Teresa, unde-i? Au furat-o şi pe ea?

— Nu. Cred că se află acolo, în bucătăria paznicului cimitirului.

— Dar cine l-a furat? Cum s-a întâmplat?

— Nu ştiu... Polițistul pe care l-am lăsat aici de pază a adormit. Mergeți şi-o întrebați pe sora dumneavoastră,

poate ştie dânsa ceva.

Plinio o însoți până la casa lui Matías şi, trăgând draperia, o lăsă să intre înainte.

Aşezată pe un scaun scund, şi sprijinit de sobă, cu fața în palme, María Teresa suspina. Auzindu-i intrând, ridică fruntea. Avea ochii afundați în orbite şi fața pătată de carmin.

Plinio o lăsă pe Paloma acolo şi plecă. Îl indispunea ideea unei discuții cu nenorocita aceea. Nici măcar nu vroia să se gândească la ce-o aştepta.

Scoase ceasul din buzunar şi se uită sa vadă ce oră e.

— E trecut de şase şi jumătate, don Lotario. Mai avem încă timp să facem mica plimbare pe care mi-o programasem. Luăm mai întâi micul dejun la coana Rocío, apoi la drum. Iar tu, Bălărie, nicio vorbă nimănui despre ce s-a întâmplat aici. Să închizi capela. Să spui că aşa am dat ordin. Oficial, mortul continuă să fie aici înăuntru. Ne-am înțeles? Tu, Anacleto, vii cu noi.

— Ce scump te costă întotdeauna femeile! bombăni Anacleto.

— Uşurel, că nu ştii nimic încă!

— Dar dacă vine vipera cealaltă şi întreabă ce s-a întâmplat, ce să-i spun?

— Te referi la doña Angela?

— Bineînțeles. Asta-i în stare să facă un scandal că scoală şi morții din morminte.

Plinio rămase pe gânduri, cu privirea ațintită în pământ. Apoi se îndreptă cu hotărâre spre casa lui Matías.

— Să vedem...

În bucătărie, durdulia María Teresa continua să se smiorcăie, în timp ce cealaltă soră stătea alături de ea, şi-o privea cu nedumerire.

— Domnişoarelor, vă rog să-mi dați ascultare o clipă.

María Teresa îl privi pe sub sprâncene, fără să-şi ia complet mâinile de la ochi.

— Trebuie să plecaţi la han chiar acum. Şi s-o sfătuiţi pe sora dumneavoastră să nu se mişte de-acolo. Cred că-i mai bine pentru toţi să păstrăm cel mai mare secret în legătură cu ceea ce s-a petrecut azi-noapte. Nu crezi, María Teresa?

Săraca María Teresa porni sa plângă şi mai tare.

— Dacă se află primul lucru, se va afla imediat şi restul... E limpede? Trebuie să păstrăm secretul. Poate vom avea noroc să aflăm ce s-a întâmplat cu cadavrul.

Femeile continuau să tacă.

— ...Nu există altă soluţie, aşa că, vă rog, plecaţi imediat de-aici. Nici dumneavoastră şi nici sora dumneavoastră nu puteţi rezolva nimic.

— Să mergem, María Teresa, rosti Paloma smiorcăindu-se în picioare.

María Teresa se scutura toată de plâns.

Plinio îi făcu semn Palomei s-o liniştească. Aceasta o luă pe grăsuţă de braţ.

— Să mergem, María Teresa.

Aceasta se ridică, tot cu ochii în pământ însă. Continua să plângă. *Plinio* se repezi să le deschidă uşa.

Văzându-le ieşind, şoferul coborî din maşină şi le deschise portiera. Se suiră în maşină fără să se uite la nimeni. Anacleto, ceva mai la o parte, le privea pe sub sprâncene. Maşina se puse încet în mişcare.

— Să mergem să mâncăm, don Lotario.

Pe Anacleto îl lăsară la primărie. *Plinio* dădu instrucţiuni lui Bălărie pentru cazul în care ar fi venit inspectorul Rovira sau ar fi apărut Juaneque, adăugând că, după ce-şi vor termina treburile, spre prânz, se vor întoarce.

— Pe ăsta mi-l duci în camera de gardă până la noi ordine. Dezarmează-l.

— Da, şefule.

— Când mă întorc vreau să văd pe toată lumea în uniformă de vară, aşa cum ţi-am mai spus.

— Da, domnule.

Opriră lângă piaţă, în apropierea patiseriei Rocío.

Plinio trecea printre lume cu capul în pământ, continuându-şi gândurile cu glas tare.

— Am intrat într-o încurcătură pe cinste şi dacă n-avem noroc, o să ne dea multă bătaie de cap, zise ca pentru sine.

— Ce spui, Manuel?

— Spun că după ce totul era şi aşa destul de complicat, acum a mai dispărut şi mortul.

— Ai dreptate, Manuel. Asta ne mai lipsea. Şi ce ai de gând să faci?

— Nu ştiu. Să mai mergem încă o dată la „Miralagos".

— Crezi că acolo vei da de vreo urmă?

— Habar n-am. Presupuneri, nimic altceva decât presupuneri.

— Cum ştii tu, Manuel.

— Ce dracu să ştiu! Numai Dumnezeu ştie. Eu sunt mai dezorientat chiar decât o vacă într-un garaj.

— Pst, Manuel, fii atent! spuse deodată don Lotario dându-i şefului cu cotul.

Privi spre locul în care arăta veterinarul şi exclamă:

— Haida-de, ia te uită!

Văzu un grup de băieţandri care purtau măşti făcute de Calixto. Erau excelent executate. Albe, aproape gălbui, foarte asemănătoare. Gura desemnată printr-o tăietură convexă, iar ochii închişi. Ca totuşi să se poată vedea, făcuse nişte găuri în dreptul sprâncenelor.

— Zărindu-l pe *Plinio*, tinerii tăcură încurcaţi.

Polițistul şi veterinarul nu spuseră nimic. Mai întâlniră şi alți băieți mascați. Femeile, fără îndoială, duceau măştile pentru copiii lor în coşnițe.

Alcañices, cu taraba lui cu măşti, se afla instalat lângă simigerie. Omul nu mai prididea să vândă şi să strige:

Domnişoarelor, cucoană,
cumpărați, că-i de pomană,
masca mortului în casă
e-o podoabă preaalească!

— Ți-o dau pentru doi bănuți. Uite, încă una... Da, domnule, pentru dumneavoastră încă două.

Cumpărați, ia poftiți,
mai nimic nu cheltuiți,
luați, pe banul mărunțel,
masca mortului mişel!

Se făcu puțin loc şi se apropiară şi ei.

— Domnule şef şi compania, le strigă Alcañices. Am aici două pentru dumneavoastră. Un cadou din partea firmei noastre.

Le întinse două măşti.

— Ți-au ieşit bine, chiar foarte bine, zise *Plinio* în timp ce examina o mască.

Curioasă, lumea dădu buzna văzându-i pe *Plinio* şi pe don Lotario cu măştile în mână.

— Ascultă, îi strigă *Plinio*, dar de ce-i zici „mişel”?

— Trebuie să-i zic într-un fel.

— Zi-i *Witiza*, îl sfătui *Plinio*, înveselit.

— *Witiza?*

— Da, omule, *Witiza.*

— Dar nu mi se mai potriveşte strigarea:

Luați, deschideți punguliţa,
că pe gratis cumpărați,
masca, masca lui Witiza!

— Nu are niciun haz, şefule.

— Nu fi greu de cap, i se adresă un bărbier aflat întâmplător pe acolo. Zi-i aşa:

Luați, deschideți punguliţa,
cumpărați fără codire,
masca, masca lui Witiza,
omul fără mântuire!

— Că bine-i zici, Jardiel. Chiar foarte bine. Ia, îți fac cadou una pentru ideea ta. Şi începu să cânte plin de mulțumire:

Cumpărați, ia poftiți,
mai nimic nu cheltuiți...

Lumea râdea şi se îmbulzea să cumpere. Peste tot, prin împrejurimi, mişunau tineri mascați. Se apropiau de ei şi-i priveau în tăcere.

Plinio se simți o clipă copleşit de-a avea în jurul său atâtea copii ale defunctului.

— Asta ne mai lipsea, don Lotario.

— Adevărat. „Până şi morții, Doamne, îşi lasă mormântul pentru mine."

— Morții nu, ci caraghiosul ăsta de mort.

— Bine, Alcañices, îți doresc succes. Mulțumesc pentru cadou şi pe curând!

— Dumnezeu să te aibă în pază, floare a detectivilor

naționali, pe tine şi pe însoțitorul tău, le strigă din urmă vânzătorul de măşti.

— Floare a detectivilor de două parale, bombăni *Plinio*.

— Lasă, Manuel. Ai să vezi c-o să câştigăm şi de data asta.

— Da, da. Pune măştile în maşină, că dacă ne vede coana Rocío cu ele, o să facă un tărăboi de nu ne mai spală toate apele din lume.

Văzându-i intrând în prăvălie, coana Rocío dispăru după tejghea şi reapăru cu masca lui *Witiza* pe față.

— Vai, *Plinio, Plinio*, nici nu mă mai recunoşti!

— Nu-ți spun ce-ai merita.

Femeile, care-şi aşteptau rândul la gogoşi, râdeau cu poftă.

Plinio aşteptă liniştit şi serios să se termine cu glumele.

— Hai, nu fi şi dumneata aşa de sensibil, că poate ai să te întâlneşti cu el.

Plinio se alarmă:

— Cu cine să mă întâlnesc?

— Cum cu cine? Cu sufletul răposatului... În uniformă de vară arăți ca o creangă de liliac înflorit.

Plinio respiră adânc, dându-şi seama că patroana era la curent cu tot.

— Hai, don Lotario, că dacă se rezolvă totul cu bine am să vă dau o masă în grădină, că după aia n-o să mai mâncați o săptămână.

Ieşind din gogoşerie se întâlniră cu Bonifacio, aprodul, care venise să-i caute.

— Slavă Domnului că v-am găsit, spuse.

— Ce s-a întâmplat?

— Adineauri a sosit domnul detectiv Rovira şi doreşte să vă vorbească.

— Aşa devreme?

— Da, domnule. E aici.

— Să mergem... Ia să vedem dacă zvonul a şi ajuns la Alcázar, îi şopti încet *Plinio* lui don Lotario.

— Nu cred... ar fi ghinionul secolului.

Rovira stătea în uşa primăriei Era îmbrăcat într-un costum alb, de vară, purta ochelari fumurii şi o cravată foarte ţipătoare.

— Stau şi mă gândesc, Manuel, că nu avem nicio şansă să-i ascundem lui Rovira furtul cadavrului, rosti cu convingere don Lotario.

— Bineînţeles.. Să vedem dacă reuşim să-l facem să se arate înţelegător câteva ore.

— Lasă-te de glume. În faţa unor asemenea lucruri trebuie să spui adevărul, nu există altă ieşire.

— Da, o să i-l spun... da, o să i-l spun „fir-ar să fie!

Rovira, văzându-i că întârzie să coboare, se apropie de portiera maşinii.

— Bună dimineaţa, Rovira, începu *Plinio* cu jovialitate, în timp ce cobora din maşină.

— Am o veste bună pentru dumneata, Manuel. Am fost toată noaptea de gardă şi, în loc să mă duc să mă culc, am preferat să vin să vă aduc vestea cea bună, să mi se ia piatra de pe suflet.

— Ce s-a întâmplat?

— Am primit veşti din Valencia.

— Nu mai spune!

— Doctorul don Carlos Espinosa trăieşte şi e bine sănătos.

— Cum e cu putinţa aşa ceva?

— Aşa cum ai auzit.

— Bine, dar...

— Omul, care pe cât se pare continuă să fie partizan al roşilor, a petrecut câteva săptămâni în Cuba, de unde

s-a întors în urmă cu câteva zile. Acum se află la el acasă şi duce o viaţă normală.

— Dar cei de la poliţia din Valencia nu ştiau nimic despre călătoria asta?

— Sigur că ştiau, dar nu şi-au dat seama, sau cine ştie ce s-a întâmplat.

— Da, într-adevăr e o veste bună. Să vedem acum dac-au să înceteze toate telefoanele astea din Spania, care continuă să ne plictisească.

— Acelaşi lucru a spus şi comisarul.

— Cred, Rovira, că ceea ce trebuie să faci dumneata acum e să te odihneşti, şi chiar aici, în Tomelloso. Mă tem că peste câteva ore va trebui să ne dai şi dumneata o mână de ajutor, ca prieten şi coleg. Iar ca să te întorci, nu are niciun rost să-ţi petreci ziua într-un continuu du-te-vino.

— Nu, aşa cum sunt nu pot să mă întorc. Când am venit, mai că dormeam de-a-n picioarele.

— Eu mă duc să-i telefonez doñei Angela şi s-o anunţ că încă nu-i văduvă.

— De acord. La ce oră vreţi atunci să ne vedem, ca... „prieteni şi colegi”?

— Dacă vă convine, după-masă, la cazino.

— În regulă. În cazul ăsta mă duc la *Marcelino Hilton*.

— Odihnă plăcută.

— Drace, lucrurile au ieşit destul de bine, spuse don Lotario frecându-şi mâinile, după ce-l văzu pe Rovira plecat.

Plinio, care rămase cu un aer surâzător nu răspunse.

— La ce te gândeşti, Manuel, de faci mutra asta?

— Mă gândesc la discuţia telefonică pe care o voi avea chiar acum cu doña Angela nu mai ştiu cum del Cid.

— Vreau să aud şi eu. Merg cu tine.

Intrară în biroul lui Manuel. Se aşezară amândoi la

masă. *Plinio* ceru o convorbire cu hanul din Argamasilla. Fură nevoiți să aştepte câteva minute. Fără îndoială că trebuia să tragă cu tunul ca s-o scoale pe doña Angela, dacă nu cumva ținea vreo conferință surorilor sale.

Plinio îi făcu, în sfârşit, un semn cu ochiul lui don Lotario, ca să fie atent:

— Doña Angela... aici e Manuel, şeful Gărzii municipale din Tomelloso... Iertați-mă că vă deranjez, dar e ceva foarte important... Iată, tocmai acum am terminat de vorbit cu un agent al Comisariatului din Alcázar... Da, şi m-a pus la curent cu rezultatul cercetărilor făcute de poliția din Valencia asupra locului unde se află soțul dumneavoastră... Cum ce fel de cercetări? Păi, foarte simplu, doctorul se află de două zile la Valencia, sănătos tun şi în afară de orice pericol. Pe cuvânt, pe cuvântul meu de onoare, doamnă. A lucrat câtva timp împreună cu Fidel Castro... Nu ştiu... Ceva tot trebuia să se spună... Sau poate că au stat de vorbă cu el... Bun, important este că s-a întors de două zile, aşa încât chestiunea-i lămurită... Da, dacă doriți să vă convingeți, puteți chema Comisariatul din Alcázar ca din partea mea. Nu, doamnă, surorile dumneavoastră au plecat de câtva timp... Nu face nimic, mă bucur că v-am cunoscut, continuă *Plinio* făcându-i cu ochiul lui don Lotario, iar dacă vă pot fi cu ceva de folos... Mă auziți?... Alo? Ia te uită, drace, a închis!

Închise şi *Plinio* şi rămase cu amândouă mâinile pe receptor.

— Ce femeie... A primit vestea cu atâta naturalețe... Surorile ei încă nici n-au ajuns. Mai bine aşa. Bun, chestiunea-i încheiată. Să trecem acum la ale noastre, dac-or să ne dea pace.

Dar situația nu urma să fie chiar atât de simplă. În uşa primăriei îl întâlniră pe paroh, care tocmai îl căuta

pe *Plinio*.

— Bună ziua, domnilor.

— Bună ziua, don Pío.

— Aţi fost la lucru, nu?

— Aşa... puţin.

— Doamnele s-au dus să se odihnească?

— Da, s-au dus...

— Bietele de ele.

— Într-adevăr.

— Sunt persoane importante, Manuel, chiar foarte importante.

— Da, ştiu.

— Şi foarte bune la suflet şi cu frica lui Dumnezeu.

— Nouă ne spui? nu-i aşa, don Lotario?

— Bineînţeles... nouă ne spui? Mai ales doña Angela.

— Se vede că face parte din rasa marilor doamne spaniole, continuă preotul cu un aer afectat.

— Da, domnule. Energică, dreaptă, nepărtinitoare...

— Iar cealaltă, cea mai grăsuţă, doña María Teresa, câtă candoare, câtă puritate! Un adevărat înger!

— Adevărat. Toată noaptea a stat îngenuncheată... Ne-a povestit paznicul Anacleto. Întrebaţi-l şi vă va da unele amănunte.

— Persoane cu care se mai poate sta de vorbă. Pentru că, vezi bine, în oraşul nostru există o mulţime de oameni foarte buni, dar nu de calitatea asta şi nici atât de fini... Şi, apropo, aţi primit confirmarea definitivă că defunctul este soţul doamnei?

— ...Da. Azi-dimineaţă a sosit agentul Rovira. Avem informaţii absolut sigure, primite de la poliţia din Valencia.

— Şi ce spun? Că da?

— Că da, ce?

— Că defunctul e doctorul?

— Nu. Spun că nu e.

— Cum nu e?

— Nu e, pur şi simplu. Doctorul se află la Valencia, teafăr şi nevătămat.

— Nu mai spune!

— Omul a stat o bucată bunicică de timp în Cuba, a mâncat banane şi alaltăieri s-a întors.

— Glumeşti, Manuel.

— Nu, domnule, nu glumesc. Acum vă rog să ne iertaţi, dar trebuie să plecăm la treburile noastre.

După ce se urcă în maşină, *Plinio* întoarse capul. Preotul rămăsese pironit locului, cu o mână dusă la obraz.

Porniră. Strada era plină de oameni cu feţele acoperite cu masca mortului.

— Ce om bleg şi preotul ăsta, comentă don Lotario.

Plinio nu-i răspunse.

— La ce te gândeşti, Manuel?

— Mi-a venit un gând năstruşnic. Mă gândeam că dacă nu rezolvăm repede cazul, măştile astea o să ne urmărească până-n infern. Imaginează-ţi-i pe toţi locuitorii oraşului umblând mascaţi şi dându-ne târcoale din toate părţile. N-am mai putea nici mânca, nici dormi, nici umbla. Primarul, preoţii, judecătorul, toţi cu măşti. Te cheamă să îngrijeşti un măgar, şi-l găseşti cu mască. Eu mă duc acasă şi-mi găsesc nevasta şi fata, cu mască. Toţi abonaţii celor două cazinouri, jucând cărţi cu masca lui *Witiza* pe faţă...

— Ce lucruri îţi mai trec prin cap, Manuel!

— Asta pentru că, bagă de seamă, don Lotario, dacă în viaţă suferi un mare eşec, atunci toată lumea te priveşte ca de după o mască.

Când ajunseră la vreun kilometru de „Miralagos”,

Plinio îl rugă pe don Lotario s-o ia pe un drum de țară ce tăia şoseaua şi intra în pădurea care înconjura în acel punct conacul.

— Mergi încet. Până aproape de conac. Vreau să dăm o raită prin „fundul conacului", cum spune „Romanța norului răutăcios", zise *Plinio* zâmbind.

— Romanța asta n-o ştiu. Mi-o amintesc în schimb pe cea care începe aşa:

Cu catâri zoresc şi care,
merge-n vie fiecare,
către vii zoreşte ceata
iute, iute ca săgeata.

— Stai, opreşre aici, în desişul ăsta... Şi romanța asta e bună. Şi, dacă nu mă înşel... Poarta casei dă spre apus, nu?

— Exact.

— Bine, atunci să coborâm şi să ne îndreptăm pe furiş într-acolo. Vreau să miros şi eu ce se coace pe-aici.

Lăsară maşina acolo şi înaintară cu multă grijă spre locul în care pădurea se rărea în fața frontonului clădirii.

Vântul adia printre rozmarini şi mai curând îți venea poftă să te tăvăleşti prin iarbă, să-ți aprinzi o pipă şi să priveşti cerul, decât să faci cercetări adulmecând ca o pisică.

Când ajunseră în câmp deschis, *Plinio*, care mergea înainte, îi strigă veterinarului:

— Nu te mişca! şi arătă cu degetul spre o remorcă bine camuflată.

— Da... o remorcă.

— Iar sub ea, un individ. Doarme.

— Bravo! Omul îşi începe bine ziua.

Plinio se apropie. Era un flăcăiandru rotunjor,

plesnind de sănătate. Dormea cu picioarele desfăcute şi burta în sus, iar faţa acoperită cu o bască. Cu înfăţişarea pe care o avea, părea mai curând grădinar decât lucrător la câmp. După ce-l privi un timp şi cercetă bine împrejurimile – nu se zărea nici ţipenie de om – poliţistul se hotărî să-l trezească pe găligan.

— Ei, ei băiete! spuse încet, în timp ce-l scutura ca să-l trezească.

Băiatul răspunse fără nicio tresărire.

— Ce s-a întâmplat? întrebă de parcă-l strigase o veche cunoştinţă.

— Trezeşte-te, omule.

Văzând că are în faţă un poliţist, îşi frecă ochii cu putere.

— Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat?

— Stai liniştit.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Nu s-a întâmplat nimic. Linişteşte-te.

Băiatul căscă bine ochii şi rămase privind fără nicio expresie.

— Hai, vino încet aici, mai la adăpost, să stăm niţel de vorbă.

Omul se ridică de parcă-ar fi fost beat. Sprijinindu-l de braţ, *Plinio* îl conduse în ascunzişul dorit.

Aşază-te aici, răsuceşte-ţi o ţigară şi să stăm niţel de vorbă..

Îi întinse cutia sa obişnuită de „Celtas”. Don Lotario preferă „Caldo”.

Trezit atât de brusc din somn, băiatul nu părea să aibă poftă de fumat, pentru că trăgea din ţigară în silă.

— Aşa-ţi începi tu ziua de muncă, cu siesta?

— Da ce-aveţi dumneavoastră cu mine?

— Uşurel, băiete, uşurel, că noaptea-i lungă şi pâinea destulă. Cel care întreabă sunt eu.

— Păi...

— Tu mulţumeşte-te doar să răspunzi exact, că de nu, te trimit la zdup. Te-am întrebat dacă aşa-ţi începi tu ziua de muncă, cu siesta. Răspunde.

— Nu, domnule, asta-i fiindcă azi-noapte am dormit foarte puţin.

— Da... da... La ce oră ai venit azi din Tomelloso?

— Eu?... Nici nu m-am mişcat de-aici toată săptămâna.

— Bine, să zicem că n-ai fost acolo. Dar ei, la ce oră s-au întors?

— S-au întors pe la cinci, dar nu ştiu unde-au fost.

— Şi cât era ceasul când au plecat?

— Au plecat când s-a lăsat seara, cum fac de obicei, sâmbăta.

— Şi cine-a plecat?

— Cine?... Păi, don Lupercio, administratorul, şi Luque Calvo.

— Cine e Luque Calvo ăsta?

— Păi, un andaluz care angajează oameni.

— Şi pentru ce pleacă amândoi în fiecare sâmbătă?

— Se duc după cumpărături. Câteodată la Ossa, altă dată la Argamasilla şi, rar de tot, la Tomelloso... Apoi se mai duc ca să facă plăţile şi să ia bani. Ce ştiu eu... Eu sunt tractorist şi nu-s aici nici de-un an.

— Pleacă întotdeauna la aceeaşi oră?

— Nu, domnule. Depinde de treaba pe care-o au.

— Dar de întors, se întorc întotdeauna la ora asta?

— De obicei cam pe la ora mesei, doar dacă nu merg la cinema sau în altă parte. Dar niciodată la cinci dimineaţa. De-aia am aţipit şi eu nitel. M-am trezit când au venit şi n-am mai putut adormi până adineauri, când am mâncat şi m-am îngreunat.

— Şi ce-au făcut după ce s-au întors?

— De unde să ştiu eu?! Am auzit doar zgomotul jeepului. Pe la şapte, pentru că nu mai putusem adormi, m-am sculat de tot, ameţit de nesomn... Dar ce s-a întâmplat, dacă se poate şti?

— Tu, băiete, să taci.

— Bine. Cum spuneţi dumneavoastră.

— Care-i omul de încredere al lui don Lupercio, cu adevărat de încredere?

— Luque Calvo. Sunt trup şi suflet.

— Şi unde-i acum Luque Calvo?

— Pesemne că doarme.

— Doarme împreună cu femeia?

— Cu care femeie?

— Cu nevastă-sa.

— Ce-i lipsea chelului! zise băiatul pe ton de confidenţă. Ăsta însurat? Nici vorbă. Ăsta care-şi mănâncă de sub unghii? Oamenii ca el nu se însoară, şefule.

— Bine, atunci du-ne acolo unde doarme.

— Domnule, eu vă arăt unde doarme, dar de intrat nu intru. Că viaţă n-are omul decât una singură, şi pe-aia trebuie să şi-o păzească ca ochii din cap.

— Bine, dar du-ne pe undeva pe unde să nu ne vadă nimeni.

— Nici de asta nu pot garanta, şefule, pentru că în casa asta sunt o mulţime de ochi. Să mergem în curtea interioară.

Făcură înconjurul casei. Trecură prin faţa portalului şi ajunseră la o uşă mascată în partea de jos cu un fel de oblon de brad. Băiatul o întredeschise pe pipăite, apoi dădu fuga înapoi. Îi spuse şoptit lui *Plinio*:

— S-a sculat. E aici şi se spală.

— Bine, rămâi acolo, dar nu te depărta, că mai avem

de vorbit.

Urmat de veterinar, *Plinio* îşi descheie tocul pistolului şi împinse uşa cu băgare de seamă.

Cu spatele spre uşă şi gol până la brâu, Luque Calvo se bălăcea cu voluptate într-o albie aşezată lângă fântână, la umbra unor copaci.

Profitând de faptul că, din cauza clipocitului apei, nu-i putea auzi, intrară şi se postară chiar lângă Luque Calvo.

— Luque Calvo, bună ziua, rosti tare *Plinio*.

Luque Calvo, aşa cum prevăzuse *Plinio*, privi mai întâi spre uşă, apoi, văzându-i atât de aproape de el, rămase surprins. Avu însă numaidecât o reacţie elementară şi foarte rapidă. Luă o găleată mare cu apă care se afla pe ghizdul fântânei şi o azvârli în capul poliţistului şi al veterinarului. Cu o mişcare de apărare, *Plinio* scoase pistolul, dar nu putu evita baia. Profitând de momentul acela de confuzie, Luque Calvo ajunse din două salturi la oblon, dar, când să sară peste el, băiatul, care se vede treaba că-i purta pică şi i-o cocea de mult, îi puse piedică. Luque Calvo căzu de-a berbeleacul. Când voi să se ridice în picioare, *Plinio* îi pusese deja pistolul în spate.

— Încet, leule, că te găuresc... Ridică-te şi sus mâinile!

Luque Calvo se ridică în picioare şi ridică braţele, răsuflând din adâncul rărunchilor.

— Ia cătuşele, don Lotario, şi pune-i-le, spuse *Plinio*, întinzându-i-le cu mâna liberă.

În timp ce don Lotario îi punea cătuşele, *Plinio* văzu că băiatul cel somnoros se înfipsese în calea lui Luque Calvo cu o furcă în mână.

Bine legat cu mâinile la spate, îl duseră din nou spre uşa cu oblon.

— Cum te cheamă, băiete? îl întrebă *Plinio* pe somnoros.

— Augustín Cerezo, la ordinele dumneavoastră.

— Mi-ai fost de mare folos.

Când fură din nou lângă fântână, *Plinio* continuă:

— Ascultă, Cerezo. Leagă bine frânghia fântânei de cureaua curajosului ăstuia, c-o să-i dăm o lecție.

Cerezo lăsă jos furca şi făcu tot ce-i spuse *Plinio* cu vădită plăcere.

Îi petrecu de două ori frânghia în jurul corpului şi-i făcu un nod în dreptul burții.

— Gata.

— Hai, Luque Calvo, întră singur înăuntru, îl invită *Plinio*, împingându-l pe deasupra ghizdului fântânii. Iar voi apucați frânghia... Mie nu-mi face baie nimeni, drăguțule, mai ales când îmi pun uniforma cea nouă.

— Dar ce s-a întâmplat, ce doriți de la mine? întrebă Luque văzându-se răsturnat peste ghizdul fântânii şi gata să cadă-n apă.

— Ştii tu foarte bine...

— Nu ştiu nimic.

— Ia stai, țapule, şi-l apucă de picioare cu toată puterea.

— Spuneți-mi ce doriți să ştiți.

— Unde-i mortul?

— În capelă, răspunse Luque mai mult în fântână decât afară.

— Asta-i bine.

— Dar eu nu sunt decât o slugă. Înțelegeți? Toată viața asta nenorocită a mea am fost slugă, şi la bine şi la rău.

Plinio nu-i dădu atenție şi continuă interogatoriul:

— Pentru ce, vrea don Lupercio mortul?

— Crede, că-i cu adevărat don Ignacio. Şi vrea să-l

aibă aici. Înțelegeți?

— Chiar şi pe tine te înțeleg, Luque. Numai că aici nu-i lucru curat.

— Dar eu nu sunt decât o slugă.

— Da, o slugă şi un măgar. Asta eşti. Dezlegați-l... Aşa... Acum arată-ne unde se află don Lupercio, dar fără să faci zgomot.

— Nu se trezeşte. Ia pastile pentru dormit.

Cu cătuşe la mâini şi cu pistolul lui *Plinio* în spate, Luque Calvo porni urmat de ceilalți. Trecură prin holul cufundat în beznă şi ajunseră pe pipăite la scara de lemn cernită.

Don Lotario aprinse bricheta. La etaj parcurseră o galerie plăcută şi plină de soare. Era împodobită cu tablouri şi mobile de bună calitate.

Ajunseră în fața unei uşi foarte mari, cu ținte şi mânere aurite. Luque Calvo se opri în fața uşii, dar nu spuse nimic. Făcu doar un semn cu bărbia.

— Don Lotario, deschide, rosti *Plinio*, şi lasă-l pe Calvo să intre primul.

Veterinarul apăsă uşor clanța şi uşa se deschise. Prin perdelele de mătase se strecura o lumină dulce. Într-un pat foarte lat, cu baldachin, don Lupercio dormea cu gura deschisă, îmbrăcat într-o pijama de culoarea cerului, chircit şi cu mâinile între picioare.

— Cerezo, trage perdelele baldachinului.

Pesemne era adevărat că don Lupercio lua ceva de dormit, deoarece, cu toată lumina şi zgomotul, tot nu se deşteptă.

Plinio se apropie de patul cel luxos. Pe cearşafurile cu dantelă era brodată inițiala „E". Şeful începu să-l scuture de umeri pe administrator.

— Ascultă, ascultă, prietene!

După vreo două-trei smucituri, don Lupercio începu

să clipească. În cele din urmă îşi deschise ochii miopi şi rămase cu ei aţintiţi la *Plinio.*

— Mă recunoşti, maestre? îl întrebă acesta flegmatic, în timp ce-şi ascundea pistolul la spate. Sunt Manuel González, alias *Plinio*, şeful Gărzii municipale din Tomelloso.

După un moment de perplexitate, don Lupercio îşi reveni, dar rămase aşezat în pat, privind cu oarecare efort când la unul, când la altul.

Don Lotario luă cu amabilitate ochelarii de pe măsuţă şi-i dădu administratorului.

— Ei, acum suntem cu toţii treji, rosti *Plinio* care, întotdeauna când era în acţiune, avea chef de glume... Hai, îmbracă-te repede, că plecăm într-o călătorie. Să ducem María înapoi. Cred că ştii despre ce-i vorba.

Ridicat în capul oaselor şi cu mâinile sprijinite pe cuvertură, don Lupercio continua să-i privească, mai ales pe Calvo Luque, care stătea ţeapăn, cu mâinile legate la spate şi privirea în pământ. În ochi i se citea ceva mai mult decât surprindere. Ar fi vrut mai înainte de toate să afle ce i se putuse întâmpla lui Luque.

Fără să scoată niciun cuvânt, don Lupercio reacţionă în sfârşit; se dădu jos din pat şi începu să se îmbrace cu costumul de haine de pe umeraş. Intră apoi în luxoasa cameră de baie de alături şi-şi dădu cu pieptenul prin păr. Odată terminată această sumară toaletă, *Plinio* îi puse cătuşele şi-l legă de Calvo.

— Acum să mergem la capelă.

Don Lupercio îl privi din nou şi adânc pe Calvo. Acesta, la rândul lui, lăsă din nou ochii în pământ.

Coborâră scara în tăcere. Don Lotario aprinse iarăşi bricheta şi astfel ajunseră la uşa capelei. Intră mai întâi don Lotario. Trase draperiile care acopereau vitraliile plumbuite, şi se pomeniră în faţa monumentului funerar

al Elisabethei.

— Cum se deschide sicriul ăsta, domnilor? întrebă *Plinio*.

— În spate şi pe lături are nişte şuruburi, răspunse Luque.

— Aşa-i, confirmă *Plinio*. N-am dat eu de ele data trecută... Dar şurubelnița unde-i?

— În spatele altarului.

— Caut-o, Cerezo.

Cerezo căută puțin, apoi se întoarse cu o şurubelniță nichelată, foarte lată.

— Hai, băiete, desfă-l.

— Treburile astea cu morții mie nu-mi prea plac.

— Crezi cumva că celorlalți le plac? Hai, dă-i drumul, că ne-apucă noaptea...

Tăceau, iar Cerezo manevra şurubelnița. Scoase nişte şuruburi foarte lungi, aurite. Totul părea făcut cu multă grijă. Termină de deşurubat şi, ajutat de don Lotario, ridică în cele din urmă capacul de marmură. Corpul lui *Witiza* era aproape turtit. Pesemne că fusese pus peste sicriul Elisabethei. Văzându-l, *Plinio* se înfioră.

— Uite de ce moarte chinuită are parte bietul de el. Apoi, adresându-se lui Cerezo: Ascultă, cu ce maşină putem transporta cadavrul?

— Cu Land Roverul cred eu, răspunse acesta privindu-l cu coada ochiului pe don Lupercio.

— Tu, ca bun tractorist ce eşti, ai să-l poți conduce?

— Da, domnule.

— Atunci du-te şi trage-l în fața uşii. Don Lotario, dă-i cheile maşinii dumitale ca s-o aducă.

Cerezo ieşi respirând uşurat.

— Iar acum, băieți, să mergem să stăm nițel de vorbă, spuse *Plinio* celor doi bărbați în cătuşe. Mai întâi, tu, Luque Calvo, că eşti mai simpatic. Cum ai procedat?

Luque nu răspunse.

— A fost ideea mea, răspunse don Lupercio în locul lui Luque, care vorbea acum pentru prima oară.

— Da, da, asta am aflat. Dar cum ați procedat? Asta mă interesează.

— ...Alaltăieri, l-am trimis pe Luque la cimitir ca să ia tiparul şi ne-am făcut chei false pentru una din porțile din spate şi de la uşa capelei.

— Isteți mai sunteți!... Continuă.

— Iar ieri-noapte ne-am dus să-l luăm, crezând c-o să fie încuiat.

— Şi ați avut norocul să găsiți totul descuiat şi nici țipenie de om prin preajmă. Nu-i aşa?

— Da.

— Eşti sigur că mortul e don Ignacio?

Don Lupercio tăcu.

— Te-am întrebat ceva. Răspunde, i se adresă cu severitate, *Plinio*.

— Eu cred că da.

Plinio rămase pe gânduri. Părea că nu-i mai vin în minte alte întrebări.

Cerezo apăru în uşa capelei.

— Maşinile sunt aici.

— În ce învelim cadavrul, Manuel? întrebă don Lotario, întotdeauna grijuliu în ceea ce priveşte partea practică.

— Să-ți spună domnii aceştia.

— În jeep e o pătură, răspunse don Lupercio.

Administratorul îşi pierduse misterul şi duritatea de data trecută. Se arăta mai înțelegător.

Îl înfăşurară pe *Witiza* în pătură. Puseră la loc capacul de marmură, iar pe Witiza îl aşezară în Land Rover, sub una din banchete.

Don Lotario porni singur în maşinuța lui, Cerezo era

la volanul jeep-ului, iar *Plinio*, în spate, îi păzea pe arestați.

Plinio nu-şi amintea să mai fi călătorit în viața lui în asemenea condiții. Mortul, înfăşurat în pătură, sub bancheta maşinii, iar cei doi din fața lui în cătuşe, legați unul de celălalt. Dar cum trebuia totuşi să treacă prin aceste momente neplăcute, încercă să pălăvrăgească puțin cu deținuții despre tot felul de lucruri, ca şi cum nu ar fi fost nimic neobişnuit... Totul era atât de obişnuit, încât Luque Calvo adormise buştean... Don Lupercio îi mărturisi că nu-i plăcea regiunea aceea şi nici să trăiască izolat, dar intrase în slujba respectivă încă de pe când era foarte tânăr, iar în altă parte nu ar fi găsit o slujbă atât de comodă şi atâta independență. Pe urmă mărturisi, destul de pe ocolite, că în momentul în care don Ignacio n-ar mai fi, el ar rămâne pe drumuri, deoarece moştenitori erau mulți şi împrăştiați peste tot.

Când trecură de castelul Peñarroya conversația încetă, pentru că *Plinio*, în ciuda tuturor eforturilor pe care le făcea ațipea din când în când.

Când maşina trecea peste vreun hop, capul lui *Witiza* se izbea de podea cu un zgomot sec, sinistru. De fiecare dată când se întâmpla aşa, *Plinio* avea o tresărire de groază.

Luque Calvo, cufundat acum într-un somn adânc, îşi culcase capul pe umărul lui don Lupercio, care continua să tacă şi să stea nemişcat. Din când în când arunca o privire pe fereastră.

La un moment dat, *Plinio* adormi de-a binelea. Dormi mai mult decât crezuse el, deoarece, când maşina se hurducă din nou mai tare de data aceasta, iar capul lui Witiza se lovi şi el mai tare de podea, tresări şi se trezi...

Plinio revedea imaginile adunate în ultimele ceasuri în

legătură cu Luque. Îşi fixă din nou privirea asupra lui don Lupercio. Acesta părea să fi ghicit îndoielile poliţistului şi-i zâmbea privindu-l fix, schiţând din buze o strâmbătură plină de obrăznicie. *Plinio* îi înfruntă privirea, până ce don Lupercio îşi plecă ochii în jos cu oarecare blândeţe, în timp ce cu buricul degetului mângâia unul din inelele cătuşelor care-l legau de prietenul său.

Plinio simţi cum i se urcă sângele la cap şi buza inferioară începu să-i tremure, aşa cum i se întâmpla întotdeauna în momentele sale de violenţă. În cele din urmă, tăria lui bărbătească şi echilibrul mintal învinseră şi niciun muşchi al feţei nu i se clinti. Scoase cu cea mai mare indiferenţă o ţigară „Caldo" şi o răsuci pe îndelete.

Trecuse bine de prânz când opriră în faţa primăriei. Oamenii care se plimbau, precum şi cei care stăteau la taifas în mici grupuri, priviră cu interes sosirea celor două maşini. *Plinio* intui că vestea furtului cadavrului făcuse ocolul târgului. Într-adevăr, când se dădură jos din maşină, don Lotario, care coborâse primul, îi spuse:

— Manuel, a aflat toată lumea.

Descompus, agentul Rovira apăru în uşa primăriei şi-l privi pe *Plinio* cu un aer sfidător.

— Bietul mort a venit iarăşi la noi, îi spuse *Plinio* zâmbind.

Rovira nu-i răspunse, dar era clar că îi pierise orice entuziasm. Fotograful şi redactorul de la „El Caso" se apropiară de Land Rover.

— Iată, vin primarul şi judecătorul, arătă spre ei veterinarul.

— Ce nebunie! Ce primire! îi răspunse *Plinio* în şoaptă.

Într-adevăr, primarul şi judecătorul, care, fără

îndoială, veneau direct de la biserică, traversau piața, îndreptându-se cu paşi mari spre ei. Rovira se duse să se convingă dacă mortul era sau nu în maşină.

Văzând că lumea începe să facă cerc în jurul său, *Plinio* se adresă celor doi gardieni din uşă:

— Am adus doi arestați. Luați-i.

Gardienii se apropiară de maşină.

— Puneți-i separat... Pe fiecare în altă celulă. N-o să vă plictisiți.

— Hai, Manuel, i se adresă primarul, vino înăuntru să ne spui ce s-a întâmplat.

— Parcă spuneai că n-ai văzut mortul, nu? îl întrebă *Plinio* la rândul său. Aruncă-i o privire, dacă tot îl ai în fața casei.

— E aici?

— E aici, bietul de el.

Urcă în maşină şi scoase mortul de sub banchetă cu mare greutate, ajutat de Cerezo. Dădu la o parte pătura şi i-l arătă primarului. După ce-l privi câteva momente, acesta spuse:

— Adevărul este că-l ştiam din fotografii.

Sosi şi *Faraonul*, asudat de cât alergase:

— Ce s-a întâmplat cu mortul meu, Manuel?

Cei din jur, şi erau mulți, începură să râdă.

— Eu ce fac acum, şefule? îl întrebă Cerezo.

— Poate că domnul judecător are să aibă nevoie de tine. Aşteaptă. Ai să duci mortul la capelă.

— Eu singur, şefule?

— Nu, omule. Împreună cu doi gardieni. Bălărie, să se ducă doi oameni cu Cerezo la cimitir! Puneți mortul în capelă. Răsuciți cheia în uşă de două ori şi dați-i-o lui Matías. Cerezo, când te întorci mă aştepți aici, jos.

În timp ce *Plinio* intra în urma judecătorului şi a primarului, priviți cu cea mai mare curiozitate de toți cei

prezenți, don Lotario se apropie pe furiş şi-i şopti:

— Ascultă, Manuel, a venit Juaneque. Vrea să-ți vorbească.

Plinio rămase o clipă pe gânduri.

— De ce nu mă aşteptați la Braulio? Vin imediat ce isprăvesc aici.

— Fie!

Văzându-l pe don Lotario vorbind cu şeful, *Faraonul* începu să povestească unui grup de prieteni care-l înconjurau:

— Veterinarul, de când nu mai există măgari, că ne-am tractorizat cu toții, se simte în largul lui. În afară de câteva cârpăceli pe care le mai face, poate să-şi dedice toată ziulica lui *Plinio* al lui. Priviți-l, om cu meserie serioasă şi instruit şi, totuşi, Dumnezeul lui este *Plinio.*

Când *Faraonul* văzu că don Lotario, Juaneque şi încă un băiat porniră pe strada Campo în sus, curiozitatea nu-i dădu pace şi, lăsându-şi auditoriul cu gura căscată, se luă după ei.

Deşi ar fi dorit s-o facă, totuşi *Plinio* nu se duse la Braulio imediat ce termină de povestit oficialităților cele întâmplate în acea dimineață atât de plină de evenimente. Trebui mai întâi să dea o declarație despre cei ce furaseră mortul, să-l îmbuneze pe Rovira, deoarece se întorcea la Alcázar, şi să-l roage să mai insiste pe lângă Comisariatul din Valladolid. Trebui apoi să le dea câteva informații celor de la „El Caso", să treacă în revistă oamenii îmbrăcați în uniforme de vară şi să mai îndeplinească şi alte câteva obligații mărunte impuse de funcția ce-o avea.

Când, în sfârşit, o luă în sus pe strada Campo, era trecut bine de ora două şi-şi simțea stomacul gol ca un sac.

Cum îi lăsaseră oblonul uşii din față deschis, coborî

direct în beci. Nici nu puse bine piciorul pe scară, că simți aroma proaspătă şi dătătoare de viață a vinului nou.

— Aici, şefule, la soare apune! îi strigă *Faraonul* de undeva, dintr-un ungher întunecat.

Plinio urcă o scăriță până sus, unde aerul era greu. Scara veche de lemn scârțâia sub greutatea paşilor lui. Acolo, la prova beciului, aşezați între două butoiaşe, cei cinci bărbați îşi treceau din mână în mână aceeaşi cană cu vin, după cum era obiceiul, şi savurau pătlăgelele vinete murate oferite de Braulio.

Braulio, filosoful, îl primi stând în picioare întinzându-i cu o mână cana cu vin, iar cu cealaltă pătlăgelele vinete de Almagro.

— Fii binevenită, floare a detectivilor din La Mancha!

Înainte de a da bună ziua, *Plinio* duse la gură cana oferită, plescăi cu mult zgomot, o umplu, din nou şi din nou o dădu peste cap, fără să-şi mai aştepte rândul. Îşi deschise tunica la gât şi-şi puse chipiul pe un vas, apoi se aşează incomod pe butoiaşul de alături şi începu să se înfrupte dintr-o pătlăgea vânătă mare cât o ghioagă şi mustind de oțet.

Pentru a stinge focul drăcesc al pătlăgelelor vinete murate, Braulio le oferi musafirilor încă o cană cu vin, după care începură să-şi răsucească țigările, luând cu toții tutun din aceeaşi pungă.

Când *Plinio* îşi simți burta suficient de plină, iar luminițele țigărilor începură să joace în întunericul beciului, în timp ce fumul albăstrui lua cuminte drumul direct către luminator, spuse:

— Ei bine, Juaneque, acum povesteşte-mi care-i rezultatul cercetărilor tale.

— Păi, să vedeți. Aşa cum v-am spus, pentru că nu-mi mai aduceam prea bine aminte casa şi strada pe

care-am văzut descărcându-se lada, l-am luat cu mine pe Julián, spuse – arătând cu degetul spre celălalt băiat – care-i şofer pe camioneta meşterului. I-am explicat despre ce era vorba, dar el nu-şi aducea aminte nici cât mine. Avea totuşi impresia că trebuie să fie vorba de strada San Luis.

Julián era un băiat cu gâtul foarte lung şi o ceafă mare, care-i cădea peste gulerul cămăşii, mai ales când vorbea. Purta pe cap un băsculeţ. Mâinile îi erau enorme şi osoase, încât privirea îți era atrasă de ele în mod special, mai mult decât de oricare altă parte a corpului, deşi era foarte urât întru totul.

— Atunci, continuă Juaneque, care părea să-şi fi pregătit pe îndelete discursul, am străbătut strada San Luis palmă cu palmă, ca să zic aşa... N-am vrut să întrebăm pe nimeni, nimicuța. Înțelegeți? Ca să nu dăm de bănuit, şi-şi duse degetul la frunte în semn de mare perspicacitate. Asta-i treaba dumneavoastră, dar... suntem amândoi aproape convinşi, zic eu, şi-l privi pe Julián.

— Credem că e vorba despre numărul 10 sau 20 de pe strada San Luis.

— Da, domnule. Într-una din case locuieşte Federico Gotera. *Pipideiepure*, cum i se zice. Iar în cealaltă...

— În cealaltă, îi luă vorba Julián, Jacinto, după poreclă *Pianolă.*

Faraonul, care tăcuse până atunci, neştiind prea bine despre ce era vorba, la auzul numelui lui *Pianolâ* ridică brațul şi zise:

— O clipă, domnilor, şi scuzați-mă că mă bag în vorbă. Se poate şti ce anume căutați? Numele lui *Pianolă* mi-a sunat atât de amenințător, încât îmi vine să bat în lemn.

Şi, răsucindu-se puțin, se sprijini cu o mână pe

balustrada scăriței.

Plinio, căruia i se ascuțise nasul văzând reacția *Faraonului*, îi explică în câteva cuvinte că, într-una din nopțile trecute, pe strada San Luis fusese descărcată o ladă.

Faraonul, care-l ascultase pe şef cu gura căscată şi limba rozalie odihnindu-se pe buza de jos, îşi ridică trupul lui rotund în două picioare şi începu să spună pe ton plângăreț:

— Oh, mamă Doamne, mamă Doamne, cum de nu mi-a trecut până acum prin cap să mă gândesc la lepra asta? Ei, drace!... Şi ziceți că ați văzut că descărcau lada cu mortul la poarta lui *Pianolă*?

— Uşurel, prietene, încercă să-l potolească *Plinio*, ei au văzut doar o ladă asemănătoare cu cea în care a fost adus mortul. Dar dacă-i una şi aceeaşi, asta-i altă mâncare de peşte... Şi chiar dac-ar fi aşa, ei nu pot jura că au văzut-o în fața porții lui *Pianolă*.

— Oh, Maică Preacurată! Dar pentru mine nu mai există nicio îndoială. De la *Pianolâ* numai la rău mă pot aştepta. Doamne, Dumnezeule, pezevenghiul ăsta mi-a jucat iarăşi un renghi!

— Tot ce se poate, Antonio, ar fi după chipul şi asemănarea glumelor pe care vi le faceți reciproc. Dar de unde să scoată *Pianolă* un mort îmbălsămat?

— Cum de unde? Din pământ. Ăsta... şi bineînțeles că şi eu, când e vorba să facem cuiva o farsă, trecem peste orice.

Plinio rămase, cu capul sprijinit în palmă şi privirea în pământ.

Tăceau cu toții. Într-un târziu, punându-şi chipiul şi încheindu-şi tunica, *Plinio* spuse:

— Bine. Chiar acuma, don Lotario şi cu mine vom verifica acest lucru. Aşteptați-ne aici. Braulio, calcă-ți pe

inimă şi tu o dată şi invită-ne la masă pe toți cei de față. Ne întoarcem îndată cu rezultatul.

— Asta se înțelege de la sine, consimți Braulio cu bucurie.

— O clipă, felul doi îl dau eu, sări *Faraonul*. Am acasă un vițel de lapte de curând tăiat, care pare că zice într-una „mănâncă-mă".

— De acord, de acord, consimți *Plinio*. Pregătiți şi voi ce-o fi, că noi ne întoarcem repede ca glonțul.

Şi, fără să mai adauge nimic altceva, cei doi prieteni urcară scărița.

Casa lui *Pianolă* era nouă şi cu pretenții de boierie. Foarte bine zugrăvită, iar fierăria de la ferestre şi balcoane dată cu vopsea argintie.

Plinio bătu. Dinăuntru se auzi lătrat de câine. Bătu din nou şi din nou potaia lătră. După câteva clipe, o voce de femeie:

— Taci, Ciuşcă!

Deschise soția lui *Pianolă*. Era o femeie țeapănă, pământie la față. Purta la gât un crucifix măricel, care-i atârna peste şorțul pe jumătate de doliu. Desigur că, văzându-l pe *Plinio*, rămase puțin nedumerită.

— Soțul tău e acasă?

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă femeia la rândul ei, cu gura uscată de emoție.

— Este sau nu este acasă?

— Cine-i? se auzi dinăuntru vocea lui *Pianolă*.

— Poliția, răspunse femeia fără să-şi ia ochii de la polițist.

De după draperia care acoperea uşa ce dădea spre grădină, Jacinto, zis *Pianolă*, apăru în cămaşă şi încheinau-şi pantalonii.

— Ce s-a întâmplat, Manuel? întrebă el râzând

iepureşte. Lasă-i să intre, femeie.

Om la vreo cincizeci de ani, *Pianolă* suferea de un prognatism exagerat. Maxilarul inferior îi înainta atât de mult în afară, încât cuvintele îi ieşeau din gură pe verticală, nu din faţă, aşa cum le ies oamenilor cu gura normală. Cum, în afară de asta, era slab şi musculos, cu gâtul scurt şi căpăţâna turtită, părea o creatură preistorică, deşi, pe de altă parte, era plin de şiretenie şi maliţiozitate.

Femeia lăsă musafirii să intre dându-se în lături cu prudenţă, curioasă să vadă ce se va întâmpla mai departe.

— Luaţi loc aici, în grădină, că-i mai răcoare, îi pofti *Pianolă* fără să se mişte de lângă draperia, pe care, de când terminase cu încheiatul pantalonilor, o ţinea strâns cu amândouă mâinile.

Plinio şi don Lotario se aşezară comod pe scaunele curbate şi foarte vechi, singurele mobile existente.

— Ce vânt vă aduce pe-aici, prieteni? întrebă brusc gazda. După câte-am auzit eu, s-ar fi descoperit o minune, dar eu nu cred nici cât negru sub unghie... Singurul om în care cred cu adevărat e *Plinio*, adăugă el într-un fel aparte către nevastă-sa, continuând să stea agăţat de draperie.

— Tacă-ţi gura, prostule, şi aşteaptă mai întâi să vezi ce vor domnii, îi strigă ea plină de furie.

— Ei, asta-i! Ce să mai pierdem timpul? Nu cumva-ţi închipui că *Plinio* şi don Lotario s-ar afla acum aici, şi încă atât de serioşi dacă n-ar fi auzit vreo bârfă?

Pianolă băgă în gură o ţigară, pe care-o ţinuse până atunci după urechea dreapta, şi o aprinse. Datorită fericitului său prognatism, ţigara stătea foarte ţeapănă, în apropierea nasului.

— Aţi venit pentru întâmplarea cu lădoiul mortului.

Asta-i clar. Nu-i aşa? întrebă după ce trase primul fum, deschizând gura larg, cât o cavernă.

Plinio şi don Lotario nici măcar nu clipeau.

— Aici ne cunoaştem cu toţii, continuă el de parcă s-ar fi explicat pe el însuşi, şi pesemne că cineva m-a văzut cărând lada. Şi, bineînţeles, aţi început cercetările, să vedeţi cum şi ce fel stau lucrurile, treabă pe care de altfel o faceţi ca nimeni altul. Cineva m-a vândut, iar acum… iată-vă aici! Nu încape nicio îndoială. Acuma, eu ce să mai fac? Vreţi să-mi spuneţi? Şi rămase într-o poziţie foarte expresivă, aşteptând parcă răspunsul celor doi.

Dar cum cei doi nu-i dădeau niciun răspuns, păru că în minte îi vine o idee fulger şi intră în camera de a cărei draperie stătuse mai tot timpul agăţat.

Nevasta lui, *Pianolă* cum i se spunea, nu-şi lua ochii de la musafiri. Stătea liniştită în picioare, cu braţele încrucişate pe piept şi buzele strânse.

Don Lotario şi *Plinio* fumau în tăcere. În camera de alături se auzeau paşii şi mişcările lui Jacinto. Cei doi aşteptau fără să schimbe între ei nicio vorbă. Se auzi doar un „Isuse Hristoase” al femeii.

Jacinto apăru cu o scrisoare în mână.

— Prin asta pot să dovedesc cine-i autorul delictului, sau cum i-o fi zicând, spuse arătând spre scrisoare cu o mână, în timp ce pe cealaltă o mişca de parc-ar fi pronunţat o sentinţă.

Rămase apoi o clipă tăcut, ca şi cum şi-ar fi căutat şirul gândurilor. Mai trase un ultim fum din chiştocul de ţigară pe care i-l înghiţise aproape buza de jos, băgă scrisoarea în buzunarul pantalonului şi continuă astfel:

— În după-amiaza aceea făcusem o partidă de cărţi cu unii, printre care şi *Faraonul*. Ştiţi cum se întâmplă de obicei. Partida a durat mai mult decât trebuia şi, în

loc să ne fi sculat de la masă plictisiți, ne-am sculat puşi pe glume. Unul dintre noi a zis că e dispus să facă un pariu pe un purcel de lapte pe care abia-l cumpărase. Cineva i-a răspuns că nu-l crede, să-i spună asta soacră-si. Atunci *Faraonul* a adăugat, râzând: „Pentru că tot vorbiți de soacre şi sunteți puşi pe pariuri, eu pun în joc o firidă pe care tocmai am cumpărat-o ca să-mi îngrop soacra, într-o bună zi, cât mai curând dacă se poate…" Ce să mai vorbim, tot felul de glume, continuă *Pianolă*. Şi zic glume, pentru că niciodată n-am jucat mai mult de o mie de pesete… Se termină partida, mă întorc acasă şi mă aşez la poartă să iau aer şi să fumez o țigară, când, ce să vezi? În fața porții se opreşte un camion încărcat cu marfă. Nu era din oraşul nostru, după cum am putut să-mi dau eu seama… Avea număr de Madrid. Se opreşte, după cum vă spuneam, din el coboară un bărbat scurt şi îndesat, care mă întreabă: „Dumneata eşti Jacinto Garcia, zis *Pianolă?"* „Da, domnule. Eu sunt." „Ți-am adus nişte marfă." „Mie?" „Da." „Ce fel de marfă?" „E o ladă." „Cine-o expediază?" „Nu ştiu. Aici scrie Martínez." „Din ce loc?" „De la Madrid. Semnează-mi dumneata aici." „Trebuie să plătesc ceva?" „Nu, domnule. A fost achitat totul." Şi, fără să mai zică nimic altceva, coboară lada împreună cu un altul, care era la volan. Am deschis larg poarta, le-am dat şi eu o mână de ajutor şi am băgat-o aici, în curte. După aia, am semnat hârtia. Şi s-au dus… Eu, vă închipuiți şi dumneavoastră cum e în cazuri de-astea. Am rămas privind țintă lada şi gândindu-mă, mai ştiu eu la ce?! Poate c-a dat norocul peste mine şi bunul meu înger păzitor mi-o trimitea plină cu candelabre de aur sau cu cine ştie ce alte lucruri de valoare… Nu încăpea nicio îndoială asupra destinatarului. Era a mea, că avea lipită pe ea o etichetă cu numele, prenumele şi adresa

mea... Mă uit şi mă tot uit la ladă, gândindu-mă cum s-o deschid, că era foarte solid bătută în cuie şi întărită cu benzi de tablă. Eram singur acasă şi nu aveam cu cine să schimb o părere. Stăteam aşa, când bate cineva la poartă. Alerg să deschid, crezând că-i nevastă-mea cu copilul, dar nu erau ei. Era şoferul camionului, care-mi întinde o scrisoare: „Scuzați-mă, zice, am uitat de scrisoare, şi aveam ordin să v-o predau împreună cu marfa". Omul pleacă în goană, iar eu, acum într-adevăr emoționat, deschid scrisoarea, dar când văd iscălitura expeditorului... am crezut că mă prăbuşesc... M-am mai liniştit citind scrisoarea, că fiind vorba de ăsta, mai ales după cele petrecute la Sevilla, ştiam că mă aştepta ceva şi mai rău. Ce să-mi mai bat gura? Mai bine să vă citesc scrisoarea, că asta lămureşte totul.

Şi aruncând țigara, scoase hârtia din plic şi începu să citească cu poticneli, deşi destul de repede, cele ce urmează:

— „Iubite amice *Pianolă*,

Aş fi tare bucuros dacă prezenta te va găsi fericit alături de soția şi de fiul tău. Ştii doar că, în ciuda tuturor necazurilor noastre, eu țin foarte mult la tine, cum de altfel şi tu ții la mine. Una sunt glumele şi alta sănătatea sau familia. Că viața-i doar una şi familia la fel, aşa că nu-s lucruri de glumă. Eu sunt bine, mulțumesc lui Dumnezeu, dar nu-ți spun unde mă aflu, pentru că nu vreau să mă trezesc cu *Faraonul* pe cap sau cu tine, până la vremea târgului când voi veni pe-acolo ca să călărim împreună.

În ceea ce mă priveşte, eu îmi văd mai departe de învârtelile şi de micile mele afaceri. Băiatul meu cel mare s-a făcut un adevărat bărbat şi învață să iasă preot, pentru că ăsta-i lucrul cel mai bun, că, aşa cum ştii şi tu, întotdeauna i-am dat un exemplu bun şi dovadă de

multă credință. (Adevărul este că de asta din urmă s-a ocupat mai ales maică-sa.)

Fata lucrează într-un magazin de mode, iar nevastă-mea stă liniştită acasă, deşi zice că nu se poate împăca deloc cu vecinele de-aici şi mai ales cu lipsa verişoarelor ei de la Tonelero.

Dar să trec la subiect. În lada alăturată îți trimit o amintire, care cred că te va face mai fericit chiar decât dacă ți-aş fi trimis anafura, pentru că e demnă de tine şi pe măsura ta şi a marii noastre prietenii ce ne leagă.

Deşi ocupă ceva loc, totuşi nu-ți va da nicio bătaie de cap, pentru că, sărăcuțul de el, e foarte tăcut, ăsta-i adevărul, şi a spus deja tot ce avea de spus pe lumea asta. Nici de mirosul neplăcut să nu te sperii, pentru că ți l-am trimis foarte bine marinat.

Ceea ce te sfătuiesc însă, este să nu-l laşi pe jos, că poate le vine pisicilor chef să se joace cu el şi să ți-l strice.

Pune-l pe-o poliță înaltă, acoperă-l cu un văl, ca să nu se pună muştele, şi-ai să vezi cum îți înviorează şi-ți înfrumusețează casa.

Iar în afară de asta, să n-ai nicio grijă, că nimeni n-o să-l vorbească de rău. Era un om foarte bun, foarte drept şi cinstit din toate punctele de vedere. Asta, garantat. Singurul viciu pe care-l avea era că făcea hapuri pe care le ronțăia noaptea, dar eu ți-l trimit vindecat de asemenea defect.

În sfârşit, ca să nu zici pe urmă că nu mă gândesc la tine, să-l stăpâneşti sănătos împreună cu familia şi nu uita că oricând poți conta pe mine ca pe un prieten adevărat, dacă ai nevoie de vreun serviciu. Te îmbrățişează al tău *Codoşbarcă”*

Terminând de citit scrisoarea, *Pianolă* rămase cu hârtia în mână şi ochii ațintiți la *Plinio*, apoi exclamă:

— Acu, ce mai aveți de zis?

— Ai deschis lada?

— Doamne fereşte! Ce nevoie aveam să visez urât? Încă din prima clipă m-am gândit să i-o pasez *Faraonului.* Mi-am zis: „I-o las la poartă şi gata!" Era cel mai simplu lucru. Dar apoi m-am gândit că asta era comod şi pentru el. Ar fi deschis-o şi, văzând ce conține, ar fi chemat judecătorul şi... pace bună. Iar eu voiam s-o fac şi mai latră.

— Şi de ce n-ai făcut tu asta?

— Asta, ce?

— Să-l anunți pe judecător şi să-i citeşti scrisoarea.

— Omule... pentru că ispita era mult prea mare. Cred că mă-nțelegi. Eu, de dragul de a-i face o farsă *Faraonului* sau lui *Codoşbarcă*, mă las şi castrat.

— Sau băgat la închisoare, spuse sever *Plinio*.

Auzindu-l pe şef vorbind astfel, soția lui *Pianolă* izbucni în plâns.

— Bineînțeles! răspunse arogant *Pianolă*. Iar tu, femeie, du-te la bucătărie şi taci, că astea sunt treburi de bărbați.

Femeia nu se clinti. Se mulțumi să plângă în tăcere.

— Bine, zi mai departe. Ce-ai făcut după-aceea?

— Păi, cum vă spuneam. Mi-am amintit ce-a zis *Faraonul* despre firidă pe când jucam cărți. Dacă-l puneam acolo, farsa ar fi putut continua... Cum de fapt a şi continuat.

— Ei, ei, şi pe urmă?

— Pe urmă, nimic. Restul e simplu. Am povestit alor mei ce s-a întâmplat, că băiatul e şi el mare pezevenchi, şi împreună cu el am răzuit bine lemnul, după ce i-am scos etichetele şi am băgat lada în camera din fund, până aveam să găsim o soluție.

— Continuă!

— Mai întâi m-am dus la cimitir ca să localizez bine firida şi să studiez pe unde era mai uşor să bag marfa de contrabandă. Bineînțeles că trebuia să fac totul noaptea. M-am gândit că trebuia să sfărâm lacătul de la una din porțile de fier ale cimitirului vechi. Cum prin fața porților trece o şosea, totul era foarte simplu. Tot învârtindu-mă prin cimitir, am văzut că în zidul cel nou rămăsese o gaură destul de mare... Adevărat, era nițel cam departe de firidă, în schimb era un loc foarte bun să intri şi să ieşi fără să ai încurcături. Am intrat pe-acolo chiar în noaptea aceea. Am urcat lada în remorcă, am luat apă, ipsos şi o mistrie... Ah, da... şi o targă ca să cărăm lada până la firidă fără să ne obosim prea tare. Ştii doar, şefule, că eu sunt om cu cap, spuse el plin de mândrie... Nu mai era nevoie să ducem şi cărămidă pentru astupatul firidei, pentru că prin apropiere zărisem o grămadă întreagă. Totul a mers strună. Am plecat împreună cu fiu-meu pe la două noaptea cu încărcătura şi cu materialele, iar la patru eram înapoi cu treaba gata făcută.

— În ce zi s-au întâmplat toate astea?

— Păi, în douăzeci şi patru, cred.

— Câți ani are băiatul tău?

— De ce?

Femeia, numai ochi şi urechi, auzind întrebarea se opri brusc din plâns.

— Te-am întrebat câți ani are.

— Douăzeci şi trei.

— Şi unde-i acum?

— La vie. Se întoarce deseară.

— Perfect. Haide, acum vino cu noi, spuse *Plinio* cu asprime în timp ce se ridica în picioare.

Adresându-se apoi femeii:

— Iar băiatul, imediat ce se întoarce, să se prezinte la

primărie.

— Băiețelul meu? întrebă sărmana cu o voce sălbatică.

— Întocmai.

Femeia începu să țipe la bărbat:

— Ai să mă omori! Ai să mă bagi în mormânt! Dumnezeule, ce nenorocire... Şi dacă nu ți-aş fi spus, nenorocitule!

— Taci din gură şi cară-te!

— Ai înțeles, femeie? insistă *Plinio*: imediat ce se întoarce să se prezinte la mine. Dacă nu, atunci am să vin eu să vă iau pe amândoi. Şi pe tine, în calitate de complice... Dar dacă vine de bunăvoie, pe tine am să caut să te salvez... Iar tu, glumețule, hai, dă-i drumul!

— Aş putea să-mi iau haina? întrebă *Pianolă* ironic, doar pe jumătate supărat.

— Ia-ți-o, dar repede.

Intră în casă. În timpul acesta femeia plângea amarnic, cu fața lipită de perete.

— Gata, spuse *Pianolă* băgându-şi mâinile pe mâneci.

Când femeia văzu că-i iau bărbatul de-adevăratelea, se repezi la el şi începu să-l îmbrățişeze şi să-l sărute.

— Dragul meu, bărbatul meu, bărbatul meu drag, ce mare nenorocire!

— Haida-de, femeie, nu-ți pierde cumpătul pentru atâta lucru!

Când ajunseră la crama lui Braulio, după ce-l lăsară pe *Pianolă* într-o celulă şi-l informară pe judecător despre cele aflate, găsiră obloanele uşii deschise, aşa cum le lăsaseră la plecare.

Lângă scară îl găsiră pe Braulio congestionat de râs.

— E nemaipomenit. Haideți repede şi-o să vedeți un adevărat spectacol. N-avem parte de-aşa ceva în fiecare

zi.

Şi, continuând să râdă de unul singur, o luă înainte cu pas întins.

Abia începură să coboare scara, că de jos izbucniră râsete înfundate.

Văzând cine sunt cei care coborau, cei de jos înteţiră gălăgia.

— Ce-i cu voi? întrebă *Plinio*.

— Coborâţi şi apropiaţi-vă, le strigară cei de jos.

În timp ce cobora scara, *Plinio* observă că largii pantaloni ai *Faraonului,* împreună cu alte obiecte de îmbrăcăminte, tot ale lui, atârnau pe balustradă. Coborâră în grabă şi priviră în butoiul spre care arătau toţi cu degetul. Înăuntru gol-goluţ, *Faraonul.*

— Oh, ce baie grozavă, şefule!

Stătea atârnat cu mâinile lui grăsuţe de marginea butoiului şi-şi expunea doar umerii, ca două pernuţe, şi pieptul aproape feminin. Cele câteva şuviţe de păr, ude şi strălucitoare, îi căzuseră pe ochi.

— Eşti nebun?

— Aş! Sunt fratele Anade [5] . Iar acum fac pe scafandrul, să văd dacă nu cumva găsesc niscaiva raci.

Ridică în sus braţele, apoi se lăsă la fund făcând băşici. Apăru după câteva clipe la suprafaţă, dând din mâini şi ţinându-şi gura foarte strânsă, ca nu cumva să-i intre înăuntru vreo picătură de lichid. Se apucă din nou cu mâinile de marginea butoiului plin ochi, râzând de propria-i ispravă şi respirând adânc.

— Mamă, Doamne! Şi ce poză pentru presă! Haideţi, băieţi, ajutaţi-mă să ies, că altfel o să tragă la măsea şi trupul meu.

---

[5] Numele unui bătrân cârciumar care, căzând într-un butoi, a înotat până ce a fost găsit şi scos afară.

— Vrem să ştim şi noi ce-a fost asta, întrebă *Plinio*.

— O prinsoare. Fii atent. Cu mine s-au găsit ei să facă prinsoare!

— Îi zic, completă Braulio: „Nu cumva vrei să faci baie în butoiul cu vin?" Că se plângea că-i e cald.

— Iar eu i-am răspuns: „Pentru douăzeci de duros, fac".

— Mie nici prin cap nu-mi trecea c-o să facă.

— Înainte de a-mi da cei douăzeci de duros, mai ţineam încă chiloţii pe mine. Niciodată nu ştii cu cine ai de-a face. Dar ăştia douăzeci de duros ne ajung şi pentru cafele şi pentru coniac. Asta ca să vedeţi că nu sunt deloc egoist. Scoateţi-mă de-aici, băieţi! Dar trebuie să mă ridicaţi câte doi de fiecare braţ, ca să fie câte treizeci de kile de căciulă. Altfel nici nu vreau s-aud. Nu ies şi gata!

Ca să-l scoată afară, nu patru, ci cinci îl apucară pe *Faraon,* fiecare de unde putu, opintindu-se de văzură negru în faţa ochilor.

Scos afară, se aşeză gâfâind pe burdihanul unui butoi. Corpul lui negricios, plin de pliuri de grăsime şi de păr, strălucea ca un caşalot proaspăt pescuit. Continua să stea cu cea mai mare neruşinare gol pe butoi, cu picioarele depărtate şi cu palmele sprijinite pe genunchi, răsuflând din greu.

— *Mama mia,* spunea privindu-se cu admiraţie de sus până jos. Ce baie minunată se face în vin negru. O dată-n viaţă ai parte de aşa ceva.

Râdeau cu toţii de spusele lui, dar fără chef şi obosiţi.

— Uite, deşi n-am înghiţit niciun strop, mă simt sfârşit... Ce mai licoare! Şi ce ne-am distrat!... Braulio, e gata masa? Baia face întotdeauna poftă de mâncare.

Din uşa beciului se auzi o voce de femeie:

— Braulio, frăţioare, puteţi veni când vreţi, mâncarea

e de mult gata.

— Aşa trăiesc boierii. De la baie, direct la masă. Ha, ha! Duceți-vă de-aici până mă îmbrac, că mi-e ruşine.

— Să mergem, spuse Braulio.

Plecară toți, cu excepția lui *Plinio*, care rămase mai în urmă. *Faraonul* înțelese despre ce e vorba şi, acoperindu-şi goliciunea cu maioul, deveni serios:

— Ce s-a întâmplat cu *Pianolă*?

— Şterge-te mai întâi pe mâini, îi spuse arătându-i scrisoarea.

Faraonul îşi şterse mâinile şi fața cu maioul. Luă scrisoarea şi cercetă mai întâi semnătura.

— Mamă, Doamne! Şi ăsta-i amestecat? exclamă el privindu-l pe *Plinio*.

— Da, domnule. Toți trei, ca de obicei.

Începu să citească.

Plinio râdea în sinea lui la gândul că niciodată în viață nu mai văzuse un bărbat atât de gras gol puşcă şi, în plus, citind o scrisoare aşezat pe un butoi. Era un vesel Bachus, încununat cu lacrimi de vin.

— Păi, sigur, trebuia el să ne-o plătească, comenta în timp ce citea.

Când termină de citit, *Plinio* îi poveşti pe scurt cum îi pasase mortul *Pianolă* şi fiul acestuia.

— Ce oameni neserioşi! Mai bine i l-ar fi trimis... lui mă-sa-mare. Şi cine-i mortul?

— Tocmai asta trebuie să aflăm.

— Ce derbedeu! Şi cum Dumnezeu de nu m-am prins?!... De fapt, cine s-ar fi gândit...? Acum, fii atent, Manuel, asta nu se termină doar cu atât. O să mi-o plătească mie *Pianolă*, dar cu vârf şi îndesat.

Când *Plinio* se trezi din somn după acea istovitoare după-amiază de iunie, îl găsi în curte pe Rovira,

tăifăsuind prieteneşte cu soția şi cu fiica sa. Ieşise în cămaşă şi cu părul vâlvoi. Se opri în uşă mirat:

— Aici eşti?

— N-am vrut să vă trezească, fiindcă ştiu ce zi ați avut.

— Pe de o parte îmi pare rău, dar pe de alta îți sunt recunoscător. Pentru vârsta mea, ziua de azi a fost un infern. S-a întâmplat ceva deosebit?

— Îmbrăcați-vă liniştit, că totul e în ordine. Stau de vorbă cu doamnele şi vă aştept.

Plinio se întoarse în dormitor. Rovira continua să stea de vorbă cu femeile şi să soarbă din paharul cu vin rece pe care fiica lui Manuel i-l adusese din beci.

— Fetelor, le strigă Manuel din cameră, ați fi putut să-i oferiți domnului Rovira o ceaşcă cu cafea sau altceva.

— Spune că preferă vinul.

— Îmi place mult vinul aşa, răcit în beci, încet-încet, fără gheață sau frigider.

— Nici lui Manuel nu-i place vinul răcit artificial, cum zice el.

Plinio apăru, pieptănat şi îmbrăcat cu cea mai mare grijă.

— A trebuit să-i spălăm uniforma. Abia azi-dimineață o îmbrăcase, dar merita să fi văzut în ce hal s-a întors cu ea acasă.

— Mi-au vărsat pe ea de toate. Începând cu apă chioară de fântână şi terminând cu vin din baie. Ce să fac?!

Se aşeză şi el alături de ceilalți, îi oferi tutun lui Rovira şi spuse femeilor să-i lase singuri.

— Am venit, şefule, ca să vă explic cum stau lucrurile la Valladolid. Ştiu ce s-a întâmplat aici după plecarea mea, căci, cu voia dumneavoastră, Bălărie şi domnul

judecător mi-au povestit totul. Trebuie să recunosc că cei de la Valladolid s-au purtat bine... Se pare că don Fernando López nu mai locuieşte acolo de mai multe luni. La pensiunea unde locuia mi-au spus că ieşise la pensie şi că stătea la îndoială dacă să vină la Tomelloso sau, să se ducă la Madrid. În cele din urmă a ales capitala, pentru că acolo sunt teatre şi alte locuri de distracție. Cei de la Valladolid au luat legătura cu Madridul, de unde am aflat că a locuit câteva luni într-o pensiune, după care a plecat fără să lase nicio adresă. Totuşi se ştie precis că până nu de mult a continuat să locuiască la Madrid, deoarece a revenit de câteva ori la fosta locuință pentru a vedea dacă nu-i sosiseră scrisori sau altceva. Cei de la Madrid vor continua cercetările până vor da de noua adresă a amicului nostru.

După ce comentară pe larg veştile, căzură de acord să ceară la Barcelona arestarea lui *Codoşbarcă*, căci la Barcelona locuia, împreună cu familia. *Plinio* îi aflase adresa de la rudele pe care le avea la Tomelloso. În cazul când nu se afla la Barcelona, dat fiind meseria lui de transportator, să se găsească un mijloc prin care să se scoată de la soția lui itinerarul şi datele aproximative la care avea să treacă prin diverse puncte.

— Eu cred, spuse *Plinio*, că odată arestat *Pianolă*, noi ne-am încheiat socotelile. Mai departe să acționeze cei de la Barcelona. Trebuie să pună mâna pe *Codoşbarcă* şi cred c-are să cânte el cine-i mortul.

— Bietul mort! exclamă soția lui *Plinio* care tocmai ieşea din casă, prin câte-o să mai treacă, sărmanul de el!

O oră mai târziu, *Plinio* se întâlni cu don Lotario la intrarea în cimitir. Adevărul este că ajunsese acolo destul de dezumflat. Se gândea la propriile-i cuvinte, cele pe care i le spusese agentului Rovira: „Odată arestat

Pianolă, noi ne-am încheiat socotelile". Dar când se va mai ivi un nou prilej? *Plinio* îşi imagina că vor trece luni de zile, poate chiar ani – şi lui nu-i mai rămăseseră prea mulţi – de plictiseală şi rutină, fără nimic deosebit. Mergea pe Campo în sus şi râdea de unul singur, amintindu-şi de o idee a lui don Lotario din ultima perioadă de „secetă de cazuri". „Fii atent, Manuel, cu seceta asta de cazuri prin care trecem, pentru a ne distra puţin, ar trebui să inventam crime şi furturi."

Şi mai era ceva care-i apăsa sufletul – faptul că nu putea să rezolve singur cazul *Witiza*. Ideea că trebuia să primească ajutoare din toate părţile îl deranja.

Cu aceste gânduri triste ajunse la cimitir şi tot cu ele se aşeză pe banca pe care Matías o scosese afară din capelă pentru a fi la îndemâna curioşilor care se învârteau pe acolo.

În aşteptarea lui *Plinio, Faraonul* îşi evapora baia de vin şi-şi consuma somnul lui de om gras în „şase sutele" lui don Lotario, în timp ce acesta se plimba nervos în jurul cimitirului.

Când îl văzu pe şef coborând pe Paseo, cu mâinile la spate şi bărbia în piept, îi ieşi în întâmpinare plin de nelinişte:

— Păi bine, omule, cum de umbli pe jos pe zăpuşeala asta? Ar fi trebuit să-mi fi dat un telefon să vin să te iau cu maşina.

Plinio, fără să zică un cuvânt, se aşeză pe bancă, aşa cum am spus. În loc de orice răspuns, îşi scoase chipiul de pe cap, îşi şterse sudoarea cu o bastisă, îşi trecu degetele peste colţul buzelor şi scoase pachetul de „Caldo". Şeful catadicsi să răspundă abia după ce luminiţele ţigărilor începură să strălucească.

— Ce să fie, iubitul meu don Lotario? în amărâtul ăsta de caz jucăm aşa cum ne cântă alţii, fără să punem

de la noi nici cât negru sub unghie.

— Fii mai explicit!

— Exact aşa cum spunea coana Rocío. Acceptăm tot ce ne trec ei pe la nas, fără să încercăm măcar să facem şi noi ceva aşa cum cere „arta de a fi detectiv". Ne-au dat totul pe tavă, iar noi n-am făcut altceva zilele astea decât să stăm de veghe la căpătâiul mortului. Pentru că, nu ştiu dacă mă înţelegi, când cei de la Barcelona îl vor localiza pe *Codoşbarcă*, ceea ce-i o chestiune de ore, timp în care noi ne mulţumim cu firimituri, toată povestea s-a terminat. Ne trimit mortul, ni-l arată, ba ne spun şi cine este, ca să nu ne mai obosim.

— *Plinio*, spune-mi ce s-a întâmplat.

Plinio îl puse la curent cu veştile aduse de Rovira. Lucrurile stând aşa, treaba lor – a lui don Lotario şi a lui – era complet terminată, deoarece să asculţi poveştile lui *Codoşbarcă* nu avea niciun haz, şi apoi asta era mai mult treaba judecătorului decât a poliţiştilor.

Când *Plinio* termină de vorbit, complet demoralizat, veterinarul îi zâmbi dând din cap, de parc-ar fi vrut să spună: „Ce copil mai e şi *Plinio* ăsta".

— Dar, Manuel, nu fi catâr. Ai mai mult amor propriu chiar decât doña Lucía Romero, care nu vroia să-l recunoască drept fiu pe Toribio pentru că-l născuse saşiu. Ce dracu! Dumnezeu dă ploaie celui care are vie, că celui care n-are, nici nu-i pasă dacă plouă sau nu. Şi dă noroc celui care ştie să-l folosească că prostului sau orbului degeaba-i plouă cu gologani în poală, că tot nu ştie cum să-i cheltuiască. Dar cine i-a pus, omul lui Dumnezeu, pe poliţiştii de la Barcelona pe drumul cel bun dacă nu noi, prin indicaţiile pe care le-am dat? Cine dirijează totul aici şi ce se face aici fără voia noastră? Păi, dacă am fi fost nişte neisprăviţi, în loc să-i punem să-l caute pe *Codoşbarcă* sau pe domnul de la Cámara,

lucru care ne-a dus spre rezolvarea cazului pe drumul cel mai scurt, le-am fi spus să-l caute pe... tata mare. Înțelegi, Manuel? Dat fiind că era un caz care ne venise din afară, ce aveam altceva mai bun de făcut, decât să le spunem celor de la B.I.C. ce anume trebuiau să întreprindă pentru a demonstra justețea bănuielilor şi prezumțiilor noastre? Da, Manuel, la jocul de cărți, faci cărțile, dar le şi primeşti de la altul. Iar noi de data asta a trebuit să facem cărțile, pentru ca astfel să putem vedea ce anume ascunde adversarul... Partida continuă şi cert este că-i a noastră. Şi chiar de n-ar fi, cel puțin ştim că cei care au condus jocul, după bunul lor plac, suntem tot noi.

— Privind lucrurile aşa, n-aş putea spune că nu ai întrucâtva dreptate. Dar mie, nu-mi plac ajutoarele, nu-mi place să se amestece nimeni în ciorba mea, în cratițele şi oalele mele, nu-mi place să stau şi să aştept să sune telefonul şi să primesc telegrame de la orice terchea-berchea.

— Of, Manuel, Manuel, dar nu înțelegi că fiecare lucru îşi are chichirezul lui? Şi tocmai asta am rezolvat noi ca nimeni altcineva. Noi am ştiut să dăm la o parte pleava de grăunțe, aşa cum n-au ştiut s-o facă alții... Nemaivorbind de ideea pe care-am avut-o de a expune mortul. Asta a fost cheia întregului succes.

— Dar... Ideea asta a fost a judecătorului... Şi apoi, ceea ce mă mai necăjeşte este că, în loc să fi avut de-a face cu o crimă serioasă, care să aibă un mobil oarecare, ne-am pierdut vremea cu farsa a doi găinari... Dacă aş fi fost judecător, indivizii ăştia m-ar fi pomenit toată viața, poți fi sigur de asta.

— Vrei să zici că dacă ai fi fost tu Codul.

— Idioții!

— Şi în afară de asta, Manuel, crimele şi cazurile nu

sunt aşa cum le vrem noi, ci cum se nimeresc… Şi eu mă gândesc nopți întregi ce-ar fi fost dacă pe tine şi pe mine ne-ar fi însărcinat cu descoperirea asasinului lui Kennedy… Dar cum aici, în Tomelloso, nu sunt asasinați preşedinți de republică, trebuie să te mulțumeşti şi cu nişte pierde-vară şi găinari.

— M-aş fi făcut luntre şi punte dacă din Hanul Portales s-ar fi tras un glonte într-un primar, să zicem. Ce zile, ce zile minunate am fi trăit, don Lotario!

Începură amândoi să râdă ca doi copii.

Continuau înca să râdă când din capelă ieşiră Celedonio Canales *Bogatul* şi Florentino García, *Nefericitul*.

Văzându-l pe *Plinio*, Celedonio Canales îi spuse *Nefericitului*:

— Ei, drace! Ia uită-te cine-i aici! Şeriful în persoană!

Când râdea, Celedonio Canales îşi dezgolea gingiile şi-şi micşora ochii lui ca de peşte mort. Îndesat şi dolofan, obişnuia, când vorbea, să-şi ridice brațul drept de parcă ar fi pronunțat o sentință. Florentino García, *Nefericitul*, era cu totul altfel, înalt şi slăbănog, avea fața imobilă, şi singurul lucru care atrăgea atenția la el era privirea, căci obişnuia să țină ochii în sus de parcă s-ar fi uitat mereu pe deasupra unor ochelari pe care de fapt nu-i avea. Şi i se spunea *Nefericitul* pentru că nimic nu-i era pe plac şi pentru că tot timpul vorbea despre morți, despre ploi cu grindină, despre secetă şi despre filoxeră. La înmormântări se distra de minune, în timp ce la botezuri şi nunți – unde aproape nimeni nu-l invita – se văicărea într-una şi prezicea numai nenorociri: „Sărmanul copil, de ce-o mai fi venit oare pe lumea asta aşa de nenorocită?!" spunea când lua parte la botezul vreunui prunc. Sau la vreo nuntă, mirelui: „Auzi, găgăuță, acuma c-ai luat-o pe Martina, o să trebuiască

să-i dai de mâncare toată viața şi ei şi plozilor pe care-o să ți-i facă, că aşa porunceşte Dumnezeu să fie o căsnicie!"

Celedonio şi Florentino se apropiară de oamenii legii cu chef de vorbă. Era clar că veniseră să-şi petreacă după-amiaza stând la taclale.

— Să stăm niţeluş jos că după astea două ore cât ne-am tot uitat la bietul om, ne-au înțepenit picioarele... Ia uite, că nici nu pot să le mai îndoi, se maimuțărea Celedonio mergând cu genunchii țepeni.

— Stați jos. Cum îți mai merge cu sănătatea, Celedonio? îl întrebă *Plinio* pentru a evita eventualele întrebări ale acestuia, deoarece ştia că lui Celedonio, dacă-i arunci nada, indiferent despre ce-ar fi fost vorba se agață de ea şi nu mai e chip să-l opreşti.

— Cu sănătatea foarte bine, Manuel, dar cu bărbăția, din ce în ce prost. Până pe la patruzeci de ani a mai mers cum a mai mers dar după aia... cruce! Eh, vremurile fericite s-au dus!...

Celedonio se afla cu povestirea la acest punct ruşinos al biografiei sale, când îl văzură pe *Faraon* coborând din micul „Seat" de-a buşilea şi congestionat. Zărind grupul, se îndreptă spre el frecându-şi ochii şi căscând de-i trosneau fălcile.

— Ce mai veste-poveste, băieți?

— Ai tras şi tu un pui de somn? îl întrebă *Plinio*.

— Aşa, un pic... Oricât aş sta la aer tot nu scap de mirosul ăsta de butoi, adăugă el, mirosindu-şi brațele.

Plinio şi don Lotario începură să râdă.

— Am să iau şi eu loc, cu îngăduința dumneavoastră, spuse *Faraonul* căscând din nou.

— Şi cum vă spuneam, încercă să continue Celedonio, care atunci când începea să vorbească nu mai putea fi oprit, îndeosebi când era vorba de

aventurile lui din tinerețe.

— Numai la treburi de astea-ți stă capul, îl întrerupse *Plinio*, care de felul lui era foarte pudic. Eşti cam deocheat! Dar despre mort, că presupun că pentru el ați venit aici, nu-mi spui nicio vorbă?

— Sărăcuțul de el! Ce-ai vrea să-ți spun? Mai bine l-ai lăsa să fie îngropat ca să scape de considerația cu care e tratat şi de alterare.

— Nu-ți aduce aminte de nimeni?

— Sigur, că-mi aduce aminte... Îmi aminteşte de moarte. Doar atât. Ți se pare puțin lucru? Eu nu înțeleg de ce vă obosiți atâta tot căutând vinovatul. Când omul a murit, basta! Mai bine-ar muri moartea. Destrăbălata, recea şi distrugătoarea dulcelui nostru trai!

— Stai, omule, nu te porni aşa! Dar dacă l-a omorât cineva? adăugă *Faraonul*.

— Aş! La vârsta asta nu te mai omoară decât inima... Te previn că eu am venit aici pentru că mi-au zis că ar putea să fie din Tomelloso, şi cum eu îi cunosc pe toți cei treizeci de mii de locuitori de-a fir-a păr, mi-am spus: „Hai să mă duc să-l văd, poate c-am să pot să-l ajut cu ceva". Dar ăsta nu-i de pe la noi. E un biet mort căruia i-au jucat o farsă.

— Da, da... Aşa-i, mormăi *Faraonul*, lui nu ştiu cine i-a jucat o farsă, mie în schimb...

— Taci din gură! porunci *Plinio*.

— Ei bine, uite că tac.

— Ce, n-ai încredere în mine? Hai, spune ce s-a-ntâmplat? se ruga Celedonio.

— Totul a fost spus, iar dacă mortul nu-ți aminteşte de nimeni, nu mai avem ce discuta.

— Lasă, şefule, nu te supăra şi dumneata aşa de repede, se scuză el arătându-şi gingiile.

Tăcerea stânjenitoare care se lăsă fu ruptă de

Celedonio care-şi continuă aprigul monolog împotriva morții început mai înainte:

— Oare de ce trebuie să murim? Cu ce-am greşit? Cine ne-a cerut voie pentru călătoria asta prin tunelul fără de sfârşit? Moarte blestemată! Zbârceşte carnea, usucă părul, face să cadă dinții, stinge lumina ochilor, înțepeneşte mâinile şi picioarele, pătează pielea şi-o cojeşte, face să dispară culoarea lucrurilor, lasă țâțele să atârne, usucă picioarele, lasă căpățânile fără creier şi... triunghiul final al pântecului ca o frunză de viță uscată.

— Iar a dat-o pe-a lui... Ce vă spuneam? comentă *Faraonul.*

— Ne naştem doar ca să murim! suspină *Nefericitul.*

— Mai bine să nu ne mai naştem! Să stăm în pântecele mamei toată viața. Ar fi cel mai bun lucru, rosti aproape plângând de indignare Celedonio.

Adevărul este că toți erau gata să izbucnească în râs la auzul ultimelor vorbe ale lui Celedonio, dar nu se ştie de ce zâmbetul abia înflorit li se opri pe buze.

O rază roşiatică de soare îi bătea drept în față. În înălțimea văzduhului păsările scoteau triluri prelungi, ca nişte fire de mătase. Iar vârfurile chiparoşilor, ce se înălțau pe deasupra gardului de spini al cimitirului în năvalnicul lor urcuş către azur, făceau un ciudat acord cu vorbele desperate ale lui Celedonio, *Bogatul.*

— Ei, drace, eu nu vreau să mor, nu vreau să mor şi gata! Aşa cum trăiesc acum mă mulțumesc şi cu asta. Şi vreau să continui să trăiesc ca să-mi fumez dis-de-dimineață trabucul, să văd femeile cum se duc la piață şi copiii la şcoală. Să văd preotul cum se duce la slujbă, iar babele urmându-l, cu scăunelul de rugăciune în brațe. Vreau să citesc ziarele la San Fernando, iar pe la unu să-mi beau țuiculița cu frații şi prietenii mei. Să mănânc apoi în linişte pe balcon şi s-o am în fața ochilor

pe biata nevastă-mea. Să-mi fac siesta în fotoliu, iar spre seară să revin pe terasă la cazino, unde să pălăvrăgesc ca de obicei despre damigene de vin, despre coacerea ovăzului, despre hambare, despre pucioasă, despre aroma vinasei. Despre femei şi despre iubiţii lor, despre vechii prieteni care ne-au făcut să râdem şi să plângem şi care de mult şi-au cumpărat bilet pentru taxiul negru... Despre ospeţele de altădată, despre serile petrecute la vie mângâind frunza de viţă şi cântărind în palmă greutatea ciorchinilor, despre toamna culesului de vii... Apoi iarna, când vinul s-a aşezat şi îşi aşteaptă mirii...

Astfel grăia emoţionat şi desperat Geledonio, *Bogatul,* când apăru Matías, care-l anunţă pe *Plinio* că e chemat la telefon de la Alcázar. Privirile i se însufleţiră auzind vestea şi plecă în grabă. Don Lotario, după el... Şi în timp ce şeful mai mult asculta decât vorbea la telefon, don Lotario stătea şi-şi rodea unghiile.

— Foarte bine, încheie *Plinio,* mi-aţi dat o veste bună. Mii de mulţumiri.

Agăţă receptorul în furcă şi se întoarse spre don Lotario frecându-şi mâinile.

— Au aflat la ce pensiune din Madrid obişnuieşte *Codoşbarcă* să tragă.

— Cum se numeşte?

— Larache. Pensiunea Larache.

— Numele îmi este cunoscut.

— Au dat dispoziţie la Madrid să cerceteze cine mai locuieşte acolo.

— Şi oameni de la noi din oraş stau acolo, sau cel puţin stăteau. Studenţi şi alţii. Am auzit de zeci de ori numele ăsta.

— Mi-au mai spus că familia lui *Codoşbarcă* şi-a luat angajamentul faţă de poliţie ca, imediat ce are vreo veste

de la el, să anunțe.

— Bine... Asta-i cu totul altceva.

— Sunt nişte poznaşi. Poznaşi cu faimă proastă, ce-i drept, dar nu delicvenți. Cunosc totuşi măsura.

— O să mai vedem noi.

Ieşiră în curte. Cei pe care, la plecare, îi lăsaseră stând la taifas, continuau să sporovăiască. Pentru Celedonio era un mod de a-şi petrece ziua.

Polițistul şi veterinarul rămaseră ceva mai la o parte şi-şi aprinseră câte o țigară. Întunericul coborâse peste alei, iar în oraş se aprinseseră luminile. *Plinio* se apropie de grup.

— Ascultă, Celedonio.

— Ce s-a întâmplat, şefule?

— Tu ştii unde se află pensiunea Larache din Madrid?

— Doamne! Cum să nu ştiu? Doar acolo stau foarte mulți studenți din Tomelloso. Nepoții mei, gemenii, de pildă, şi ei locuiesc tot acolo.

— Au fost pe-aici în vacanță?

— Nu ştiu ce să vă spun. Dacă n-au venit încă, e vremea să pice...

— Du-te şi telefonează fratelui tău şi întreabă-l. Dar, te rog, nu spune că te-am pus eu.

— E ceva rău în asta?

— Ce să fie?... Vreau doar să aflu dacă a trecut pe-acolo o anumită persoană.

— Bine. Alerg ca vântul; şi-o porni spre telefon.

Matías se apropie din nou.

— Şefule, dacă sunteți de acord, putem închide capela.

— Bine, închide-o.

Acolo era linişte şi pace. Oraşul părea că pluteşte undeva, în depărtare. Tăcerea era întreruptă doar de zgomotul vreunei maşini care trecea pe şosea. Fumau cu

toții în tăcere.

Celedonio ieşi frecându-şi mâinile.

— Manuel, cumnată-mea zice că gemenii sosesc astă-seară cu autobuzul de Madrid. Peste o oră. Am întrebat-o şi de Alejandro Lucas care locuieşte şi el tot acolo. Se pare că a venit aseară şi a plecat imediat la munte, la o cabană pe care-o are acolo.

— Familia lui se află la munte? întrebă *Plinio.*

— Nu ştiu... Eu îți vând doar ce-am cumpărat.

— Mulțumesc, Celedonio... Cred că ar trebui să pornim spre oraş, că aici am terminat de tuns oile. Şi, curaj, Celedonio! Lucrurile şi viața trebuie să le iei aşa cum sunt.

— Eh, curată porcărie. Dar pe cine să tragi la răspundere? Ce să faci...?

Matías apăru din nou.

— La telefon. De data asta pentru dumneavoastră, don Antonio, i se adresă el *Faraonului.*

— Pentru mine? Cine mă cheamă?

— N-a spus. E o voce de bărbat.

— Ah, dacă-i bărbat, nu mai are niciun farmec, zise *Faraonul,* în timp ce se îndrepta spre telefon.

— ...Oricât de bine îmbălsămat ar fi fost, bietul de el tot a început să miroasă, nițel, comentă Matías.

— Da?

— Cum să nu? E clar. Mirosul de mort îl simt de la o poştă. Am crescut doar printre morți.

— Maică preacurată! spuse aproape cu plăcere *Nefericitul* la auzul acestor vorbe.

— Aşa se întâmplă cu toți, dacă stau multe zile la aer, continuă Matías, şi sunt cărați de colo-colo. Şi un mort, orice s-ar spune, e mai puțin rezistent decât omul viu.

— Să vedem dacă vom putea, în sfârşit, să-l lăsăm să se odihnească în pace, rosti *Plinio.*

— Ce, plecăm, Manuel? întrebă cu nerăbdare veterinarul.

— Aşteptăm mai întâi să se întoarcă *Faraonul*... Iar tu, Celedonio, vii cu noi ca să-ți întâmpini nepoții la autobuzul de Madrid.

— Cu multă plăcere.

Faraonul ieşi afară ştergându-şi sudoarea de pe chelie, serios, apoi le explică:

— Nu s-a întâmplat nimic. Nişte afaceri de-ale mele.

— Atunci, te întorci cu noi la oraş?

— Bineînțeles, ce-ai vrea să fac aici? Dar merg cu maşina lui Celedonio că-i mai comodă. Dacă nu-i e cu supărare lui don Lotario...

— Haide, omule! Cu atât mai bine că scapă maşina de-aşa greutate.

Hotărâră să aştepte sosirea cursei de Madrid pe terasa Barului Alhambra. Comandară oranjadă. Veniseră toți cei de la cimitir, în afară de *Faraon*, care se dusese acasă.

Plinio asculta conversația comesenilor săi cam absent şi somnoros. Oboseala şi gândurile îl făceau să nu ia parte la discuție. Nu trecuse nicio jumătate de oră de când sosiseră, când simți că cineva îi face semn atingându-l cu mâna pe umăr. Era Juanito, chelnerul.

— Ce e?

— Domnulc Manuel, vă caută domnul judecător. E aici, la intrarea în bar.

Se ridică, ocoli mesele şi scaunele care ocupau aproape jumătate din piață şi, însoțit de privirile curioase ale celorlalți, ajunse la uşa barului unde-l aştepta judecătorul. Acesta, pentru a nu atrage atenția, îl apucă de braț şi începură să se plimbe pe trotuar, de la măcelăria Paulonilor până pe strada Galileo şi înapoi.

La cererea judecătorului, *Plinio* rezumă ultimele

episoade ale zilei, şi-i spuse ce anume aşteptau acolo. Domnul judecător îl ascultă cu multă atenție, apoi adăugă:

— I-am interogat pe cei arestați şi mi-au confirmat ceea ce îți spuseseră şi dumitale mai înainte. Pe don Lupercio şi pe celălalt i-am trimis la Alcázar. *Pianolă* şi fiul lui se află în libertate provizorie.

— De ce? întrebă şeful, sincer uimit.

— Pentru că soției lui *Pianolă*, care suferă de mulți ani de inimă, îi este foarte rău din cauza necazurilor avute în ultimul timp. Mi-a declarat-o medicul... Femeia e singură acasă. L-am lăsat în libertate patruzeci şi opt de ore, cu obligația de-a se prezenta la judecătorie de două ori pe zi.

— Şi, nu aveți motiv ca să le intentați proces?

— Sigur că am. Deşi nişte bestii, în fond sunt nişte oameni cumsecade. Biata femeie, câte-a suferit alături de asemenea bărbat şi un asemenea fiu.

Domnul judecător plecă, lăsându-l pe *Plinio* în uşa barului, cu gândul la boala femeii şi la libertatea provizorie a lui *Pianolă* şi a fiului său. După câteva clipe de ezitare, intră în cabina telefonică şi-l sună pe *Faraon.*

— Ce s-a întâmplat, şefule? se auzi vocea lui Antonio.

— Ți-a trecut izul de vin?

— Trecut?!... Sunt îmbibat, Manuel. Cred că mi-a intrat până-n măduva oaselor.

— Ascultă... chiar acum mi-a spus domnul judecător că l-a pus în libertate provizorie pe *Pianolă*. "Ți-o spun, ca să ştii şi să te fereşti.

— Îți mulțumesc, dar nu cred că bietul de el mai e în stare de ceva. Cu nevastă-sa bolnavă...

— Toate le afli imediat.

— Păi dacă lumea-i cât o batistă de mică... iar omul atât de băgăcios...

— Atunci înseamnă că ştiai şi că *Pianolă* şi băiatul se află în libertate?

— Nu, asta nu. Îți dau cuvântul meu.

— Bine, bine... mai vedem noi.

— Ne vedem deseară la cazino.

— Poate. La revedere.

Plinio ieşi în fața barului şi privi spre strada Socuéllamos, în direcția de unde trebuia să apară cursa de Madrid. Absent şi cu umerii lăsați, asemeni omului nesigur pe el, făcu vreo câțiva paşi.

Don Lotario, care nu-l pierdea din ochi nicio clipă, se îndreptă spre el lăsându-şi interlocutorii cu vorba în gură – pe Celedonio, *Bogatul*, şi pe Florentino, *Nefericitul*.

— Ce tot dai târcoale cu capul în pământ, de parcă ai căuta un ac în carul cu fân?

Plinio îi povesti discuția avută cu judecătorul.

— Şi asta te nelinişteşte?

— Nu.

— Atunci ce?

— Nu ştiu. Presimțiri... Simple presimțiri... M-a pus pe gânduri telefonul pe care l-a primit *Faraonul* când eram la cimitir. Îți aminteşti? Şi vocea pe care-o avea, continuă *Plinio*, adineauri când l-am sunat... Nu era vocea lui obişnuită.

— Eu îți respect foarte mult presimțirile, Manuel, dar fii ceva mai clar.

Plinio se opri şi-l privi pe don Lotario cu un aer impertinent:

— Ascultă, don Lotario, mă dezamăgeşti foarte tare. Pe cuvânt!

— Ei, asta-i Manuel.

— Nu glumesc, repetă *Plinio* cu o proastă dispoziție rău mascată.

Tăcură. Don Lotario avea o mină de copil trist. Şeful continuă pe acelaşi ton impertinent:

— Crezi oare, ți-am mai spus şi altă dată, că aş putea fi un polițist atât de bun, cum spuneți voi, dacă m-aş baza doar pe ceea ce văd şi aud? Mai e şi altceva, amice. Altceva. Altceva care seamănă cu ceea ce face să tresară inimile artiştilor.

— Bine, omule, dar nu te-am mai văzut niciodată în halul ăsta. Ce ți-am spus eu?

— Ştii tu oare, continuă *Plinio*, tot dus pe gânduri, ce m-a făcut să spun că cel care a furat cadavrul lui *Witiza* e don Lupercio? Eh?

— Ca să fiu sincer, nu ştiu.

— Uite ce. Faptul c-am văzut nişte fluturi zburând prin fața ferestrei capelei. Ce părere ai?

— Nişte fluturi?

— Exact. Nişte fluturi.

Veterinarul rămase foarte surprins, dar se reculese destul de repede.

— ...Te previn, Manuel, că înfumurarea, de care tu de altfel n-ai suferit niciodată până acum, prosteşte.

— Am fost destui ani deştept, aşa că chiar dac-o să mă prostesc pentru tot restul zilelor mele, am şi eu acest drept.

— Mă uimeşti... Poate c-ai avut o zi foarte agitată şi te-au lăsat nervii. Haide, ia o țigară şi să terminăm, că ăsta nu-i motiv ca să ne certăm acuma, la bătrânețe.

La vederea pungii cu tutun, *Plinio* îşi frecă ochii cu pumnii, luă tutunul şi schiță un zâmbet plin de tandrețe.

— Oh, don Lotario, dragul meu. Ai dreptate. Când mă cuprinde câte-o stare de felul ăsta, nu te mai poți înțelege cu, mine.

— E şi firesc. Totuşi, trebuie să-mi explici chestia asta

cu fluturii.

— E foarte simplu. Nu-ți aminteşti...?

Tocmai atunci se auzi claxonul autobuzului de Madrid, care intra triumfal în piață.

— Fii bun şi cheamă-l pe Celedonio ca să ne uşureze întâlnirea, că uite, maşina a şi venit.

După ce mai claxonă de vreo câteva ori, de parcă s-ar fi aflat la o serbare, maşina traversă piața şi se opri la locul ei obişnuit. Acolo o aştepta Palacios, administratorul liniei. Oamenii se adunau în fugă dinspre toate punctele pieții, dornici să vadă cât mai repede dacă cei aşteptați au sosit. Familii întregi care-şi aşteptau soldații, studenții sau bolnavii recent operați să se întoarcă din capitală; curioşi şi pierde-vară care asistă la toate plecările şi sosirile autobuzului; hamali, vânzătorul de ziare şi cei ce aşteptau mici pachete şi comisioane.

Plinio, don Lotario, *Bogatul* şi *Nefericitul* se îndreptau spre grupul numeros al celor ce aşteptau.

Datorită faptului că toate luminile din interiorul maşinii erau aprinse, călătorii dinăuntru se vedeau destul de bine. Unii dintre ei avansau încetişor pe culoar, în timp ce alții stăteau imobilizați pe scaunul lor, din cauza lipsei de spațiu.

— Uite-i şi pe părinți, i se adresă *Plinio* lui don Lotario.

Într-adevăr, acesta îl putu vedea pe don Sebastián, un domn înalt, bine îmbrăcat şi cu o figură neprietenoasă, alături de care se afla soția lui, o doamnă foarte grasă, care-şi făcea vânt cu evantaiul cu o furie inexplicabilă pentru acea seară destul de răcoroasă.

Cei ce aşteptau, mai ales rudele se îngrămădeau în asemenea hal în fața uşilor maşinii, încât călătorii abia mai puteau coborî.

— Uite-i şi pe nepoţii mei, arătă Celedonio.

Erau doi tineri cam de vreo optsprezece ani, perfect asemănători la chip şi la înfăţişare; cu plete roşcate şi îmbrăcaţi cu nişte cămăşi viu colorate şi pantaloni de cowboys.

— Ho, ho, ce *ye-ye* sunt, exclamă unchiul.

— Imediat ce-şi salută părinţii şi li se coboară valizele, te duci şi le spui că trebuie să le vorbesc de urgenţă.

— De acord, dar mai bine ar fi să te duci înainte acasă la fratele meu şi să ne aştepţi acolo. În timp ce ne îndreptăm spre casă, eu am să-i pregătesc.

— Planul nu-i rău. Să mergem, don Lotario... Spune-le că nu-i nimic grav.

— Fii fără grijă.

Plinio şi don Lotario se urcară în maşină, pe care o parcaseră în faţa primăriei, şi se îndreptară spre locuinţa gemenilor.

La poartă, în stradă, stătea servitoarea. Se sperie puţin văzându-l pe *Plinio* că vine spre ea, dar lucrurile se lămuriră îndată, drept care-i lăsă să intre în curte. Dale albăstrii, o frumoasă garnitură de fotolii din pai, scară de marmura. Cei doi prieteni se aşezară pe sofa, răsuciră ţigările şi se puseră pe aşteptat.

— E răcoare aici, nu? întrebă *Plinio*.

— Au o grădină foarte plăcută, răspunse don Lotario care după scena petrecută în piaţă părea destul de preocupat.

Plinio nu mai rosti niciun cuvânt. Trăgea din trabuc, scotea fum pe nas, scutura cenuşa căzută pe pantaloni şi se gândea la cine ştie ce.

În sfârşit, la poartă se auziră zgomote. Servitoarea dădu să spună ceva, dar stăpânul îi tăie vorba:

— Ştim, ştim... şi intră primul, cu figura aceea pe care Dumnezeu hotărâse să nu existe nicio urmă de zâmbet.

„Nici nu pare frate cu Celedonio, se gândea *Plinio*. Unul atât de petrecăreț, iar celălalt de parcă, de la naştere, i s-ar fi turnat pe cap toată tristeţea din lume.”

Văzându-i intrând, *Plinio* şi don Lotario se ridicară în picioare.

— Bună seara, spuse sec gazda.

Rămase nemişcat în faţa lor, fără să spună nimic. Intră apoi mama, încadrată de cei doi fii. La urmă Celedonio, făcând tot felul de gesturi menite să-l liniştească pe *Plinio*.

Salutară toți, nu cu foarte mare căldura, şi rămaseră în picioare. În cele din urmă, tatăl spuse:

— Luați loc.

Fiecare se aşează pe scaunul care-i era cel mai la îndemână, iar don Lotario şi *Plinio* se întoarseră la locurile lor.

— Scuzați-ne pentru această vizită, dar pentru a nu vă alarma prea tare, domnul judecător a preferat să pun eu câteva mici întrebări fiilor dumneavoastră.

— Foarte bine. Începeți... Dar terminați repede, deoarece nu-mi plac treburile astea.

Plinio preferă să nu-i răspundă şi se adresă băieților, care şedeau alături de el, părând destul de neliniştiți.

— Ia să vedem, băieți. Locuiți la Pensiunea Larache?

Cei doi băieți îşi aruncară o privire fugară, iar cel din dreapta făcu un gest către cel din stânga, care ar fi putut fi interpretat drept „răspunde tu”.

— Da, răspunse acesta.

— Perfect. Vă amintiți dacă a trecut vreodată pe acolo unul poreclit *Codoşbarcă*, de fel din oraşul nostru, dar care acuma locuieşte la Barcelona?

Consultarea mută se repetă şi din nou răspunse primul:

— Da. Vine pe-acolo destul de des.

— Când a fost ultima oară? întrebă *Plinio* cu mult interes pe purtătorul de cuvânt al perechii.

— Nu demult.

— Cam când?

— Nu... ştiu.

— Adu-ți aminte! îi porunci tatăl.

— Sebastián, lasă-i în pace, îl rugă soția, care, din momentul în care văzuse poliția în casa ei părea că îmbătrânise cu câțiva ani şi-i venea să plângă.

— Cred că nu-i nicio lună de-atunci...

Geamănul din dreapta dădu afirmativ din cap.

— Şi ce fel de viață ducea la pensiune *Codoşbarcă*?

— Păi, stătea doar câteva zile, răspunse imediat cel din stânga, pentru că-i transportator, sau cam aşa ceva.

— Mânca tot timpul acolo? Vă povestea ceva? Stătea de vorbă cu ceilalți oameni din pensiune?

— Da, domnule. E un om foarte plăcut şi ne făcea să râdem tot timpul.

— Bine. Să vedem dacă mă puteți ajuta ceva mai mult. Acest *Codoşbarcă* – dar vă rog ca deocamdată tot ce vorbim aici să rămână între noi – a scris o scrisoare, în care a mărturisit că el ne-a trimis mortul pe care-l ținem expus în capelă de trei zile.

Don Sebastián şi doña Lucia se priviră plini de uimire. Gemenii la fel.

— Nu mai spune! Ei, al dracului codoş! exclamă Celedonio.

— Te rog, Celedonio, nu fi grosolan, îl puse la punct fratele său cu multă severitate, întrerupându-i pentru o clipă stupoarea.

— Bine, am terminat, bodogăni celălalt.

— Mortul a fost expediat din Madrid, după toate probabilitățile, continuă *Plinio*. Ştiți cumva cine e?

— Şi pentru ce a comis această faptă respingătoare?

interveni tatăl.

— O glumă... Ştiţi şi dumneavoastră cât de mult îi plac glumele... Ştiţi cumva cine e?

Gemenii se priveau cu toată intensitatea, fără ca vreunul dintre ei să se poată hotărî să vorbească.

— Cum să ştie micuţii de ei? se miră indignată mama.

— Doamnă, dacă cineva ştie ceva despre acest lucru, asta nu-i o ruşine, o linişti *Plinio.*

— Nu, domnule. Habar nu avem, răspunseră gemenii aproape într-un glas.

— El n-a povestit nimic acolo?

— Nu, domnule. În schimb sunt sigur, spuse geamănul purtător de cuvânt, că acest domn *Codoşbarcă* a stat acolo cam două sau trei zile. Îmi amintesc că îngrijitoarea striga pe culoar într-o dimineaţă: „Domnule, *Codoşbarcă*, domnule *Codoşbarcă*, sunteţi chemat la telefon!"

— Aşadar, voi nu aţi auzit nimic despre gluma pe care vroia s-o facă trimiţând mortul aici?

Cei doi gemeni clătinară din cap, după care purtătorul de cuvânt adăugă:

— Noi nu eram prieteni cu el. Cel cu care ieşea foarte des este Alejandro Lucas.

— Spuneai c-a venit şi c-a plecat la munte? îl întrebă *Plinio* pe Celedonio.

— Întocmai.

Plinio se ridică în picioare.

— Bine, domnilor. Asta a fost tot. Scuzaţi-ne de deranj.

Plinio şi don Lotario plecară, iar Celedonio şi prietenul său Florentino se prefăcură că sunt obosiţi.

— Ştii ce cred eu? îl întrebă *Plinio* pe don Lotario când ajunseră în stradă.

— Ce?

— Că băieții mai ştiu şi altele.

— Crezi?

— Da. Felul în care-au vrut să ne abată de la *Codoşbarcă*, trimițându-ne la Lucas, este foarte tipic în astfel de cazuri.

Merseră pe jos până în piață, unde se despărțiră, şi fiecare o porni spre casă pentru a lua masa.

— Ne întâlnim deseară la cazino, Manuel?

— Da.

— Şi-mi povesteşti despre fluturi?

Plinio începu să râdă.

— Bine, domnule, am să-ți povestesc despre fluturi.

După ce termină de mâncat, *Plinio* mai rămase câteva clipe în grădină împreună cu soția şi cu fiica sa, ascultându-le micile întâmplări din cursul zilei, precum şi noutăți despre prieteni. Din când în când, Manuel căsca.

— Manuel, dragă, de ce nu te întinzi puțin?

— Mai târziu. Întâi trebuie să dau o raită prin piață.

Simțea sărmanul de el că oboseala îi cuprinsese toți muşchii, dar nu era timp de odihnă. Dar de ce? În fond, *Plinio* nu mai avea nimic concret de făcut, în afară, bineînțeles, de-a se duce la cazino. Simțea însă că-l aşteaptă ceva, foarte important, de care încă nu-şi putea da seama.

Târându-şi picioarele de oboseală, plecă de acasă cam pe la miezul nopții. În uşa cazinoului se întâlni cu don Lotario şi cu alți prieteni. După puțin veni şi *Faraonul*. Printr-o înțelegere tacită, nimeni nu vorbea în noaptea aceea despire *Witiza*. Timpul trecea cu monosilabe şi vagi referințe. *Plinio* îl observa pe *Faraon*, care, sufletul petrecerilor altădată, în seara aceea se mărginea să participe la discuțiile deschise de alții, dar fără să pună

un accent deosebit pe ceva anume.

La rândul său, don Lotario îl observa pe *Plinio* în dorința de a afla ce-l determina să continue a rămâne acolo, copleşit de somn cum era.

Spre unu şi jumătate, câțiva dintre cei de față arătară spre strada Nouă. Pe strada Nouă venea dinspre Socuéllamos un grup de oameni cu un sicriu, coroane, candelabre şi alte obiecte de acest fel.

Bărbații de pe terasa cazinoului îşi întrerupseră conversația şi, în timp ce priveau spre purtătorii acelor obiecte funerare, încercau să ghicească cine-ar putea fi mortul.

Faraonul făcu prima presupunere:

— Cred că e soția lui *Pianolă*.

Unii fură de acord cu această presupunere, dat fiindcă zăriră în cortegiu câțiva nepoți şi rude de-ale lui *Pianolă* sau de-ale soției acestuia.

— Sărmana, n-a mai putut suporta chinul, adăugă cu oarecare amărăciune *Faraonul*.

Apoi, în timp ce se scula de pe scaun:

— Mă duc să văd ce s-a întâmplat.

Şi plecă fără să mai adauge nimic, târându-şi trupul său enorm.

Plinio telefonă de la casino pentru a da ordin unuia dintre polițişti să cerceteze, cu cea mai mare discreție, dacă sicriul era destinat într-adevăr soției lui *Pianolă*.

Mai ceru o cafea şi alături de ceilalți aşteptă ca, aşa cum se obişnuia în astfel de cazuri, să înceapă poveştile despre viața şi întâmplările lui *Pianolă* şi ale familiei sale de-a lungul mai multor generații.

Nu trecuse nicio jumătate de oră „când chelnerul, Manolo Perona, veni să-l anunțe pe *Plinio* că e chemat la telefon. Gardianul confirmă presupunerile asistenței. Soția lui *Pianolă* murise de un atac de inimă pe la

douăsprezece noaptea.

Plinio îi şopti la ureche lui don Lotario:

— Cred c-ar trebui să mergem să dăm o raită pe-acolo.

— Crezi?

— Ştiu la ce te gândeşti, dar datoria noastră este să aruncăm măcar o privire.

Se despărțiră de grup şi se îndreptară spre strada Socuéllamos.

Poarta casei lui *Pianolă* era deschisă. La intrare, în picioare şi sprijinit de zid, stătea capacul coşciugului. Era un du-te-vino de femei din vecini care cărau scaune şi le aşezau în grădină sau în camerele alăturate celei în care se afla moarta. *Plinio* şi veterinarul intrară. În curte se şi aflau câteva persoane. O încăpere ce dădea spre curte servea de cameră mortuară. În jurul sicriului, câteva femei îmbrăcate în doliu se rugau şi suspinau. *Pianolă*, fiul său, *Faraonul* şi câteva rude stăteau într-un colț întunecat al curții. *Plinio* şi don Lotario se apropiară de ei, prezentară condoleanțe lui *Pianolă* – tatăl şi fiul – şi se aşezară la oarecare distanță, pentru a face câteva clipe de priveghi.

Ziariştii de la „El Caso” nu întârziară nici ei să apară. Luară loc alături de polițist şi-i puseră în şoaptă câteva întrebări.

Fotograful îl întrebă pe *Plinio* dacă ar fi potrivit să fotografieze rudele şi defuncta, la care *Plinio* îi răspunse:

— Nu te-aş sfătui s-o faci acum.

Pianolă şi *Faraonul* vorbeau între ei. Din când în când, fiul îşi mai ştergea câte o lacrimă.

Plinio râdea în sinea sa gândindu-se la noua întorsătură pe care-o luase cazul *Witiza*.

Plinio şi don Lotario erau într-o oarecare măsură vinovați de a fi provocat moartea acelei femei.

Prietenii şi vecinii continuau să sosească, în ciuda orei înaintate, prezentau condoleanțe celor doi bărbați, apoi se aşezau pe scaune. Faptul că *Pianolã* şi fiul său fuseseră puşi în libertate provizorie făcea priveghiul şi mai interesant. Ziariştii plecară curând. *Plinio* şi prietenul său se retraseră pe la ora trei. Se despărțiră la colțul străzii San Luis, de unde fiecare se îndreptă spre casa lui.

Plinio era atât de obosit, încât dezbrăcându-se pentru a se culca, uitase presimțirile din prima noapte, discuțiile cu don Lotario şi care era, în realitate, adevărata poziție a pieselor de pe tabla de şah. Se prăbuşi în pat, ca un trunchi de copac bătrân, apucând perna cu desperarea unui naufragiat.

LUNI

Somnul nu era făcut pentru *Plinio* în acele zile de iunie. Şi teoria presimţirilor se dovedi a fi adevărată. Telefonul începu să sune încă de pe la cinci dimineaţa. Cum era şi firesc, el nu-l auzi. Sărmana lui soţie trebui să se ducă în cămaşă de noapte să răspundă.

Trezirea lui *Plinio* din somn nu fu un lucru prea uşor. Trebui să-l zgâlţâie de mai multe ori şi să-i spună că-l căuta Matías, apoi să-i explice cine era Matías şi ce era aparat telefonic, precum şi faptul că trebuia neapărat să pună acel receptor negru la ureche.

Plinio avu buna inspiraţie să se răcorească cu puţină apă înainte de-a pune receptorul la ureche, ceea ce-l mai aduse la realitatea sa de şef al Gărzii municiple din Tomelloso.

— Ce s-a întâmplat, Matías?

— S-a întâmplat. Şi e lată.

— Ce anume?

— Am auzit zgomot de maşini, strigăte şi voci. Intra şi ieşea lume din cimitir...

— Cine erau cei care intrau şi ieşeau?

— Nu ştiu.

— Cum adică nu ştii?

— Nu ştiu, domnule, că nu m-am dus să văd. Am ferecat bine uşile şi ferestrele şi n-am ieşit afară.

— Bine, dar...

— Da, domnule, băieţii mei nu sunt acasă şi mi-e

frică să ies. Eu nu-s polițist, ştiți şi dumneavoastră. Sunt numai gropar.

— Dar datoria ta e să păzeşti cimitirul.

— Da, domnule. Să am grijă de înmormântări şi de firide, dar nu de hoți şi criminali. Pentru asta sunteți dumneavoastră, polițiştii. Aşa că eu n-am ieşit din casă şi nici n-am de gând să ies până nu veniți dumneavoastră. Oricine are dreptul să-i fie frică.

— Acum se mai aud zgomote?

— Nu, domnule. Acum se aud doar în depărtare, şi numai din când în când.

— Şi ce strigă?

— Nu ştiu. Strigă.

— Şi pe unde au intrat în cimitir?

— Habar n-am şi nici nu vreau să am până nu veniți dumneavoastră. V-am mai spus.

Plinio îl sună pe don Lotario. Începu să se îmbrace cu o dispoziție dintre cele mai proaste şi fără cea mai mică curiozitate de a afla ceva în legătură cu strigătele despre care-i vorbise Matías.

— Păi sigur, du-te, bombănea soția lui. Dracu să-l ia de cimitir. Mai bine v-ați muta acolo cu totul.

Plinio se spălă prost. Sorbi o cafea cu ochii aproape închişi şi-şi aprinse prima țigară din ziua aceea cu gestul cel mai indiferent din lume.

Sosi don Lotario, somnoros şi morocănos. Părea că nu asistă la un nou capitol al pasionantului caz *Witiza*, ci la banala naştere a unei iepe.

Plinio urcă în maşină alături de el şi apucară drumul spre cimitir, înțelegându-se, sau încercând să se înțeleagă, prin monosilabe.

— Şi ce zici că s-a întâmplat?

— Strigăte.

— Cine?

— Nu ştiu. Zice că strrigă. Şi că e lume. Şi că-i e frică.
— Ce frică? Ce lume?
— Nu ştiu, don Lotario. Aşa zice. Frică, lume, strigăte.
— Nu înțeleg.
— Nici eu. Asta doar ca să nu te lase să dormi liniştit.
— Presimțirea pe care-o aveai aseară.
— Am şi uitat de ea.
— Dar aseară erai tare îngrijorat.
— Acum mi-a trecut.
— E foarte bine.
— Nu ştiu cui i-o mai folosi asta, dacă practic, totul s-a terminat. Când cei de la Madrid sau Barcelona vor pune mâna pe *Codoşbarcă*, gata cu toată tărăşenia. Ne trimit într-un pliculeț autorizația, îl îngropăm pe *Witiza* acolo unde-or porunci ei şi comedia s-a terminat.
— Te-a apucat din nou pesimismul. Aseară-mi spuneai că telefonul primit de *Faraon* te-a băgat la bănuieli. De ce?
— În momentul acela, da, mă băgase la bănuieli. Eram, fără îndoială, puțin cam obosit şi surescitat. Dar astăzi, cel puțin în acest moment, proaspăt sculat, nu mai văd în asta niciun mister.

Plinio îl rugă pe don Lotario să oprească în fața primăriei şi le porunci celor doi gardieni care făceau de pază să urce. De la primărie până la cimitir merseră în tăcere.

În fața cimitirului nu se afla nimeni. Era cea de-a treia zi când îi prindeau zorile zilei într-un loc atât de macabru. Poarta era încuiată cu cheia.

— Nu, pe aici n-au intrat, i se adresă *Plinio* lui don Lotario.

Cum Matías nu se zărea pe nicăieri, şi nu exista nicio posibilitate de-a deschide poarta, *Plinio* apăsă de câteva ori cu putere pe claxonul „şase sutelui”. Se auzi în sfârşit

un glas:

— Bună dimineața, şefule.

Era Matías, care-i dăduse bună dimineața de după jaluzelele ferestrei care da în curtea cimitirului.

— Vino, hai, vino şi deschide, fricosule.

— Păi, sigur, dumneavoastră ce ştiți...

— Haide odată!

— Vin, vin numaidecât...

Matías deschise cu precauție uşa casei, apoi privi cu multă grijă în jur şi, cu legătura de chei în mână, se îndreptă spre poarta cimitirului.

— M-am săturat să tot fac pe polițaiul... fiecare cu treaba lui... eu sunt gropar, se justifică el, cu ochii în pământ, în timp ce descuia poarta.

Însoțit de oamenii săi şi fără să-i răspundă nimic lui Matías, *Plinio* înaintă spre uşa capelei:

— Te-ai uitat dacă mortul mai e acolo? îl întrebă pe paznicul cimitirului.

— Nu, domnule, nu m-am uitat. N-am ieşit din casă şi nici n-am de gând să ies, orice s-ar întâmpla.

— Haide, deschide.

— Şi, în afară de asta, strigătele şi zgomotele nu veneau din partea aceea.

— Deschide.

Matías răsuci cheia în broască şi dădu de perete uşa capelei. *Plinio* intră plin de nerăbdare. Nefericitul defunct se afla pe masa de marmură. În ciuda faptului că fereastra era deschisă, înăuntru mirosea totuşi destul de puternic, după cum constatase şi Matías cu o seară înainte.

Plino cuprinse cu o privire întreaga încăpere, dar nu observă nimic anormal.

— Încuie la loc.

Ieşiră, în frunte cu şeful, şi se îndreptară spre porțile

laterale ale cimitirului vechi, singurul loc de intrare posibil. Nu întârziară să găsească ceea ce căutau. Lacătul de la prima poartă era sfărâmat şi portiţa de fier întredeschisă. Cel ce fusese acolo în timpul nopţii nu făcuse nimic pentru a-şi ascunde vizita.

Se priveau cu toţii în tăcere, fără ca vreunul din ei să ştie pe ce drum trebuie să apuce.

— Explică-ne pe larg ce s-a întâmplat, îi ceru *Plinio* lui Matías.

— Păi, aşa cum v-am spus şi la telefon. În zori, către ora patru, m-am trezit din cauza zgomotelor şi a strigătelor.

— Striga un singur om?

— Nu, erau mai mulţi. După aia s-au îndepărtat. M-am dus şi m-am uitat pe fereastră, dar, bineînţeles, n-am văzut nimic, pentru că ştiţi şi dumneavoastră unde dă fereastra mea. Am ciulit urechea – strigătele şi zgomotele încă se mai auzeau, dar foarte departe. Apoi am auzit paşi, râsete şi câteva cuvinte. Pe urmă zgomotul unui camion, sau ce-o fi fost, care se punea în mişcare.

— Şi altceva?

— Din când în când strigăte. Ale unui singur om şi de foarte departe.

— Cât au durat strigătele?

— Păi, de când v-am anunţat, până acum.

— Numai că acuma nu se mai aud.

— Ultima oară le-am auzit cu cinci minute înainte de venirea dumneavoastră.

— Şi ce striga?

— Nu ştiu. Nu se desluşea. Cineva striga şi gata.

Plinio ordonă ca cei care alcătuiau grupul – don Lotario, Matías, cei doi gardieni şi el – să meargă fiecare într-o altă parte a cimitirului, să cerceteze cu atenţie şi

să nu facă gălăgie. Dar nu avură timp să treacă la acțiune. Abia apucase să indice direcțiile, că-l auzi pe Matías:

— Pst, psst, psst... Ascultați!

Ciuliră cu toții urechile.

Nu se auzea nimic.

— Parcă ar cere cineva ajutor, spuse Matías.

— Haide să strigăm în cor, răspunse *Plinio*.

— Hoooo, hoooo, hoooo!

După ce strigară de câteva ori, *Plinio*, de parcă ar fi dirijat o orchestră, le porunci cu un gest să tacă.

Fusese o manevră foarte bună, deoarece imediat se auzi un strigăt desluşit, desperat şi răguşit:

— Ajutoor!

— Unde eşti? întrebă Matías cu hotărâre.

— Ajutoor!

Matías înainta cu grijă, parcă pe furiş.

— Unde eşti? repetă el întrebarea.

— Ajutooor!

Datorită acestor cuvinte, putură localiza direcția din care veneau strigătele. Omul care striga, din ce în ce mai puternic, văzând că fusese auzit, continuă:

— Aici! Aici!... Într-un mormânt! se auzi de data aceasta foarte desluşit.

La auzul acestor cuvinte, Matías începu să se orienteze cu mai multă precizie.

La un moment dat strigătele se auziră ca venind de foarte aproape. Matías rămase nemişcat la intersecția a două alei.

De o parte şi de alta se aflau câteva morminte deschise.

— Unde eşti?

— Aici! răspunse vocea.

Matías, asemeni unui câine care-şi caută prada,

începu să examineze toate mormintele deschise din jur. În timp ce stătea cu capul aproape îngropat într-unul din ele, strigătul se auzi din nou. Matías se întoarse spre cel din spatele lui.

— Aici erai?

— Da!...

Matías îl strigă pe *Plinio*, care rămăsese ceva mai în urmă.

— E aici.

Şeful sosi. Matías îi arătă cu degetul. *Plinio* se apropie de mormânt. Îşi micşoră ochii vrând să-l recunoască pe cel ce se afla înăuntru.

— Sunt aici, şefule, strigă cu o voce răguşită cel îngropat de viu.

— Cine eşti?

— Eu, *Codoşbarcă*... Cine altul?

Plinio, şi don Lotario îşi aruncară o privire plină de subînțeles. Scoțându-şi pachetul de „Caldo", veterinarul zâmbi duios către *Plinio*:

— Chiar dacă n-ai să-mi povesteşti despre fluturi, Manuel, eu totuşi am să cred mereu în presimțirile tale.

— Dau fuga după scară, spuse Matías.

Plinio zâmbea fără să-şi poată ascunde o oarecare mândrie.

— Aşteaptă o clipă, *Codoşbarcă*. Te dezgrop imediat, îl asigură *Plinio*.

Codoşbarcă vru să mai spună ceva, dar nu se auzea prea bine.

— Nu te mai căzni să vorbeşti. Vom putea vorbi imediat şi stând ceva mai comod.

Matías şi o fetişcană sosiră cu o scară mare.

Îi dădură drumul în groapă.

— Hai, *Codoşbarcă*, urcă.

— Nu pot. Am mâinile legate, răspunse acesta.

— Du-te, Narciso, i se adresă *Plinio* unuia dintre gardieni, coboară şi taie-i frânghiile.

Narciso coborî, nu mai înainte de-a face o mutră de circumstanță. Jos, în groapă, cei doi abia se zăreau. Scânteie lumina unei brichete. Fără îndoială că sărmanul *Codoşbarcă* vroia să-şi aprindă o țigară. În sfârşit, *Codoşbarcă* apăru, cu țigara în gura, dar aratând într-un hal făr-de hal. Cămaşa toată numai zdrențe, costumul de haine mânjit peste tot cu pământ şi un picior desculț. Avea ochii injectați şi o zgârietură drept pe frunte, cu sânge închegat pe ea.

Codoşbarcă era un bărbat ciolănos, cu ochi foarte ageri, băgați în fundul capului şi gura extrem de mică. Privea foarte fix, dând impresia că trebuie să facă un efort grozav de mare pentru a spune ceea ce dorea.

— Am venit să mă predau, ştiți? bombăni el cu o voce abia perceptibilă.

— Bine, bine, îi răspunse *Plinio*, ai să vorbeşti mai târziu. Acuma, până ce vor deschide la judecătorie, va trebui să te odihneşti puțin.

Codoşbarcă dădu din cap în semn de aprobare.

Se întoarseră spre poarta cimitirului. *Plinio* îi ceru lui Matías să-i dea un pat lui *Codoşbarcă*. Cei doi gardieni rămaseră să-l păzească, până ce *Plinio* avea să se întoarcă să-l ia, pe la ora nouă.

În fața casei lui Matías, *Plinio* îl prinse de braț pe *Codoşbarcă* şi-l trase deoparte:

— Doar un cuvânt: cine te-a băgat acolo?

— Veneam singur să mă predau.

— Eu te întreb cine te-a băgat în groapă.

— *Pianolă*, fiul lui şi *Faraonul*.

— *Faraonul?*

— Da.

— Bine. Du-te. Odihneşte-te cât ai chef. Uite, ia! Şi-i

întinse un tub de „Optalidén”.

— Voi să aveți grijă, se adresă apoi gardienilor, să nu intre şi să nu iasă nimeni din casă. Absolut nimeni.

— Fiți fără grija, şefule.

— Dacă are nevoie de ceva, spuneți-i lui Matías să mă cheme.

— Da, şefule.

Plinio şi don Lotario se urcară în maşină.

— Să mergem mai întâi la primărie şi apoi la coana Rocío, să mâncăm ceva. Până se scoală domnul judecător, mai e... Sărmanul *Codoşbarcă* e în asemenea hal, că nici să vorbească nu mai e în stare.

— Se vede treaba că unii oameni nu iartă nimic.

— Inclusiv *Faraonul*.

— Ah, da?

— *Pianolă*, fiul lui şi *Faraonul* sunt autorii înmormântării lui de viu.

— Ce oameni îngrozitori! Ăştia doi, cu biata femeie moartă în casă, iar *Faraonul* ştiind prea bine la ce se expune.

— Ceea ce este important pentru ei – este amorul lor propriu de nătângi.

Ajunşi la primărie, *Plinio* chemă în birou doi gardieni.

— Tu, i se adresă lui Pérez, cercetezi dacă *Faraonul* e acasă, iar dacă pleacă de acasă, îl urmăreşti oriunde s-ar duce. Dacă observi ceva neobişnuit, mă găseşti aici sau la judecătorie. Oricum, din când în când îmi telefonezi pentru a-mi spune unde te afli. Iar tu, i se adresă de data aceasta lui Felipe Canarias, te duci să faci de pază acasă la *Pianolă* până la ora mesei, când va veni altcineva să te schimbe. Strict interzis ca *Pianolă* sau fiul său să iasă din casă. Cum ajungi, îi înştiințezi de acest lucru pe amândoi. Tu la fel, mă ții la curent cu tot ce se întâmplă. Nu cred că vreunul dintre ei să

încerce să fugă, totuşi e mai bine să fie puşi în gardă.

Plinio termină de dat ordinele şi se întoarse la maşină, însoțit de don Lotario.

— Zici că mergem la simigerie?

— Aşteaptă o clipă, îi răspunse *Plinio* cam nehotărât.

— Ce s-a întâmplat?

— Ştii la ce mă gândesc?

— Dacă-mi spui, am să ştiu.

— La faptul că abia mă mai țin pe picioare de somn. Am avut prea mult de furcă azi.

— Păi bine, Manuel...

— Chiar aşa cum îți spun. Dovadă c-am îmbătrânit. Până nu de mult, dormeam doar câteva ore pe noapte şi totuşi eram proaspăt ca un trandafir.

— Şi în cazul ăsta, ce vrei să faci?

— Să mă întind puțin, până pe la zece, sau până când va veni domnul judecător la judecătorie. Mă duc în birou, mă încui pe dinăuntru şi dorm până-mi telefonezi tu.

— Şi eu ce fac între timp?

— Faci ce vrei. Te duci să vezi cum înfierează vitele, să vezi viile sau le duci fiicelor tale micul dejun acasă, dar oricum, eu mă duc să trag un pui de somn.

— Bine, bine, fă cum vrei.

— Deci, când îl vezi pe domnul judecător trecând prin piață, mă trezeşti.

— De acord. Hai! La culcare!

Plinio coborî din maşină. Cu umerii căzuți şi târându-şi picioarele, intră în clădirea primăriei.

În orele care urmară, don Lotario făcu de toate. Se duse în piață, unde se mai afla încă taraba cu măşti, stătu la taifas cu coana Rocío, apoi dădu o raită pe la grajdul pentru înfierat vite, care fusese lăsat în plata

Domnului de când începuse domnia lui *Witiza*. Cumpără nişte ochelari de soare noi, pentru că pe cei vechi şi-i pierduse cu ocazia ultimelor întâmplări, şi, în aşteptarea judecătorului, se aşează pe terasa barului lui Clemente, să-şi bea ce-a de-a treia cafea pe ziua aceea.

Aşa se făcu că aici îl găsiră ziariştii de la „El Caso", care păreau foarte abătuți şi dezamăgiți din cauza lipsei de informații de care se loveau în cazul *Witiza*.

Don Lotario îi invită să ia o cafea, apoi, cu aerul cel mai solemn din lume, le spuse să fie atenți, deoarece chiar înainte de prânz problema va fi complet elucidată.

— Astă-seară veți putea mânca liniştiți acasă la dumneavoastră, în posesia unor date impresionante.

Băieții se înviorară pe dată şi petrecură câteva momente plăcute în compania veterinarului, până când acesta, văzându-l pe judecător că traversează piața spre judecătorie, plăti ceea ce consumase şi se îndreptă în goană spre primărie, fără să mai asculte ultimele lor cuvinte.

Când don Lotario intră în biroul lui *Plinio*, acesta era deja sculat şi-şi lua micul dejun – o imensă ceaşcă de cafea cu lapte, gogoşi şi pateuri calde.

— Cum te simți, Manuel?

— Nici nu-ți poți imagina ce mare nevoie aveam de aceste clipe de odihnă. S-au adunat... prea mulți struguri pentru un coş atât de mic.

— Mă bucur, Manuel, mă bucur mult că te simți bine. Judecătorul se află la post.

— În acest caz, fă-mi te rog un serviciu. Du-te cu maşina până la cimitir şi adu-i pe cei doi gardieni şi pe *Codoşbarcă*. Îi aştept în biroul domnului judecător.

— Am şi venit, spuse don Lotario în timp ce ieşea.

Când *Codoşbarcă* intră în biroul judecătorului, arăta

ceva mai bine decât de dimineață. Se spălase şi se pieptănase, îşi pusese o cămaşă curată pe care i-o dăduse Matías, după cum se află mai apoi, şi încălțase o sanda în piciorul care-i rămăsese desculț.

Tot nu putea să vorbească prea clar, răguşeala mai persista încă, totuşi vocea i se dresese întrucâtva.

Când intră însoțit de don Lotario, *don Tomaito,* secretarul, şi domnul judecător erau deja la curent cu tot ceea ce se întâmplase de dimineață.

Don Lotario era nehotărât. Nu ştia până la ce punct prezența sa acolo putea fi permisă. Calitatea sa oficioasă, gândea el plin de înțelepciune, avea şi ea o limită. Înțelegându-i zbuciumul, judecătorul i se adresă zâmbind:

— Don Lotario, eşti martorul excepțional al găsirii domnului *Codoşbarcă*, în împrejurările pe care cu toții le cunoaştem. Fii aşadar bun şi ia loc.

— Mulțumesc, domnule judecător. Cu o bucurie care i se putea citi pe față luă loc şi oferi tutun tuturor, gestul său obişnuit şi simplu de a-şi arăta satisfacția.

Codoşbarcă, în picioare în mijlocul biroului judecătorului, îşi mângâia încheieturile mâinilor, care încă-l mai dureau de pe urma frânghiilor cu care fusese legat, şi din ochii-i ca două pioneze negre, bine fixate în găvane, urmărea lungul itinerariu al pungii cu tutun a lui don Lotario, care trecea din mână în mână. Când îi veni rândul lui *don Tomaito,* acesta, zâmbind către judecător, întinse celui arestat punga:

— Cu permisiunea dumneavoastră, *Codoşbarcă* pare să aibă mare nevoie.

Judecătorul trecu faptul cu vederea. *Codoşbarcă* răsucea țigara cu mâini tremurânde, mai curând din cauza puternicei dorințe de a fuma, decât de teama celor din jur.

— Mai târziu îți vom lua un interogatoriu în regulă, i se adresă judecătorul lui *Codoşbarcă*. Acum însă, explică-ne cum te pricepi mai bine povestea asta atât de neplăcută şi de puțin creştinească.

Codoşbarcă trase din țigară cu poftă şi rămase cu ochii pironiți în podea. *Don Tomaito* îi întinse un scaun, cu gestul unui matador care întinde muleta spre taur.

Codoşbarcă se scărpină la ceafă, ca omul care nu ştie cu ce să înceapă, şi se aşează.

— Dă-i drumul.

— Păi, să vedeți, când am fost la târgul de la Sevilla...

— Episodul acesta îl ştiu, aşa că nu-l mai repeta. Treci la subiect, treci la subiect...

Codoşbarcă se scărpină din nou, strânse din buze şi, în cele din urmă, începu, rar:

— Să vedeți... Eu când merg la Madrid pentru afaceri trag la Pensiunea Larache. Acolo, ştiți şi dumneavoastră, vin mereu oameni de la noi din oraş. Şi mie-mi place pensiunea tocmai pentru asta. Acolo mă simt ca la mine acasă. Râd cu studenții şi-i cinstesc cu câte-un păhăruț. Mai găseşti acolo şi câteva fetițe, foarte bine făcute şi înțelegătoare. În fiecare seară, după ce mâncăm, ne adunăm cu toții în sufragerie şi ne veselim... Eu, domnule judecător, toată lumea ştie că nu sunt un om rău, dar îmi place să petrec. E un defect ca oricare altul... Când e petrecere, eu îmi dau drumul... Dar când am văzut în ziare tărăşenia care se întâmplase aici, atunci mi-am zis: „Plec la Tomelloso şi mă predau imediat". Că una-i să faci o glumă şi, alta-i să se întâmple ce s-a întâmplat din cauza lui *Pianolă*. *Pianolă*-i făcut pe acelaşi calapod cu mine. Nici mai bun, nici mai rău. Şi la fel şi *Faraonul*. Parcă ne-am fi născut toți sub aceeaşi stea. Până aici, totul bine, dar... Unde rămăsesem? V-am spus că veneam glonț să mă predau.

Dar ce s-a întâmplat... Mai întâi am vrut să vorbesc cu *Faraonul*, ca să-mi spună cum se întâmplase cu adevărat toată povestea. *Faraonul* nu era acasă. Chiar de-acasă de la el i-am telefonat la cimitir, pentru că se afla acolo împreună cu poliția, şi a venit imediat. A venit, ne-am îmbrățişat, prieteni până la moarte. Şi i-am povestit ceea ce el nu ştia. Şi că am venit să mă predau domnului şef. Dar el, ca să-mi facă un bine, ăsta-i adevărul, de asta sunt sigur, şotia i-a venit în minte mai pe urmă, adică mai bine zis i-a venit în minte lui *Pianolă*, aşa că, pe bună dreptate, mi-a zis: „Aşteaptă până mâine dimineață, omule. Ce nevoie ai să-ți petreci noaptea la închisoare? Începi de mâine, sau mai bine zis n-ai să începi deloc, pentru că fapta nu-i chiar atât de gravă. Du-te la Pensiunea Oriental, mănâncă, culcă-te liniştit, iar mâine – adică azi, cum ar veni – te duci şi te predai. Din partea mea, nicio grijă. Mormânt. M-am gândit că avea dreptate, aşa că am făcut întocmai cum îmi zisese. M-am dus la Pensiunea Oriental, că aici trag de când locuiesc la Barcelona, am mâncat şi m-am culcat. Da, ce să vezi... Când dormeam mai bine, bate cineva la uşă. Era paznicul de noapte al pensiunii, care-mi zice că mă cheamă la telefon *Faraonul*. Era ceva foarte urgent. Şi cum telefonul era jos, trag pe mine ce nimeresc, cobor şi doar apuc să iau receptorul în mână şi zic alo, alo, că se deschide uşa şi intră *Pianolă*, desfigurat, împreună cu băiatul lui, şi mai desfigurat, şi *Faraonul*, foarte liniştit, şi-mi spun: „Totul între noi a fost spus”.. Nu am avut timp nici măcar să le răspund. Toți trei s-au repezit la mine, m-au scos afara în ghionți şi m-au urcat în memorcă, mi-au legat mâinile, mi-au astupat gura şi... valea! Direcția cimitir... Restul îl ştiți şi dumneavoastră... Singurul lucru pe care nu li-l iert este că m-au aruncat în groapă aşa de tare, c-aş fi putut

să-mi rup vreun picior. Chiar aşa. Astea nu-s maniere. De picioare rupte nu vreau să aud. Bineînțeles că cei doi *Pianolă* au o scuză. Erau furioşi din cauza morții femeii, care tot atât de bine ar fi putut muri şi din cauza altei supărări. Dar, ce să mai vorbim, lucrurile sunt aşa cum sunt. Eu eram cel mai la îndemână să-şi verse focul pe mine... Şi iată unde am ajuns.

— Asta-i tot ce ai să ne povesteşti? Pentru asta vroiai să te predai? îl întrebă judecătorul prefăcându-se că nu înțelege.

— Cum?

— Într-o oarecare măsură ştiam şi noi ce ți s-a întâmplat la Tomelloso. Important este să ne spui cine este mortul.

— Aveți dreptate, domnule judecător, spuse *Codoşbarcă* bătându-se cu palma peste frunte. Mă obsedează ultima întâmplare şi am uitat să încep cu începutul... şi e şi firesc să uit, că noaptea prin care-am trecut a fost de groază. O să vedeți şi dumneavoastră.

— Dă-i drumul odată.

— Da, domnule... Aşa cum vă spuneam, la Pensiunea Larache venea de câtva timp un musafir nou, care se culcă în fiecare seară la zece. Acesta este mortul. Nu vorbea cu nimeni. Omul mânca şi se ducea cu Dumnezeu. Viu, l-am văzut doar de trei ori, se înțelege. Ultima oară când am fost pe-acolo era la spital, după cum mi s-a spus. Cum nu eram prieten cu el, nu m-am dus să-l văd. Da uite că, într-o noapte, mai bine zis în zorii zilei, mă întorceam acasă puțin cam cu chef, că băusem câteva pahare pe strada Ballesta şi apoi pe Barbieri cu unii din Barcelona; deci, când mă duceam la culcare, trec prin fața camerei lui Ingri, una din fetele alea care locuiesc la Larache, văd lumina aprinsă, uşa întredeschisa, iar înăuntru recunosc vocile prietenilor

mei. Intru. Înăuntru, împreună cu Ingri, care nu se dusese la lucru, că era bolnavă, petreceau Alejandrito, băiatul lui Lucas... ăsta de-aici care-i student la medicină şi încă doi doctori din Vitoria, care locuiesc şi ei tot la Larache. „Intră, *Codoşbarcă*, c-ai sosit la ţanc." M-am aşezat pe patul lui Ingri, nu de altceva, ci doar pentru că nu mai erau scaune. Şi ei mă pun la curent. Acest sărman domn, defunctul, era pe patul de moarte la spital. La spitalul unde făceau practică cei doi doctori de la Larache. Bietul de el... Ingri şi Rosario, bune la suflet se duseseră să-l viziteze, iar omul, cum am spus, începuse să le istorisească doctorilor şi celor două fete povestea lui: că nu avea pe nimeni şi că ar fi vrut să fie îngropat aici, în oraşul lui natal. Ca şi cum şi-ar fi dat seama că nu mai are nicio şansă, le dădu doctorilor şi fetelor cele patruzeci de mii de pesetas pe care le economisise, bietul de el, ca să-l îmbălsămeze. Nebunia lui era să fie îmbălsămat. Să fie adus aici într-un dric şi să i se găsească o firidă bună. Să i se facă o înmormântare aşa cum scrie la carte, iar cu restul gologanilor... Fiţi atenţi ce bine calculase totul: jumătate din bani să fie daţi bisericii pentru slujbele de pomenire, iar cealaltă jumătate domnilor doctori şi oamenilor de rând din Vitoria şi fetelor, ca să tragă un chef sau să se distreze cum or găsi ei de cuviinţă. Mi-au arătat cele patruzeci de bilete de câte o mie de pesetas pe care doctorul Aldecoa, unul din Vitoria, le ţinea în buzunarul din spate al pantalonilor. Mai departe a fost aşa. Am discutat îndelung despre treaba asta, apoi ne-am dus la culcare fiecare în camera lui. Eu a doua zi plecam la Barcelona şi, cum mă culcasem destul de făcut, nici nu mi-am mai amintit despre ceea ce discutasem. Abia la Barcelona mi-am adus aminte şi i-am povestit şi nevesti-mii. Dar mi-am zis: „Când am să mă reîntorc la

Barcelona, sărmanul bătrân va fi deja îngropat la Tomelloso". Da de unde! După vreo zece zile vin din nou la Larache. Cum era foarte târziu când am ajuns, nu m-am întâlnit cu nimeni. Stăteam în pat şi-mi ziceam: „Mâine o să trebuiască să întreb ce s-a întâmplat". Pe la opt dimineața, când dau să plec, mă întâlnesc cu Ingri, care tocmai se întorcea acasă. Atunci am întrebat-o. „A murit azi-noapte, sărăcuțul de el, iar azi băieții îl îmbălsămează. De câteva zile se tot documentează despre îmbălsămări". „A avut timp să se odihnească, slavă Domnului." „Şi ne-am gândit mult la tine, *Codoşbarcă*, zilele astea", îmi spuse Ingri. „Da? Şi de ce?" „Pentru că spuneai că ai un prieten care lucrează la o întreprindere cu maşini din alea care cară morții." Eu nici măcar nu-mi mai aminteam să le fi spus aşa ceva. V-am explicat că în noaptea aceea eram cam afumat. „Adevărat, am un prieten, dar cred că până acum l-au şi aranjat în vreun fel." „Da, am vorbit cu cineva, dar costă prea scump." Ziceau că, bineînțeles, prietenul lui *Codoş* (mie-mi spuneau *Codoş*) ne-ar lua mai puțin." Vă dați seama şi dumneavoastră. Sunt tineri şi vroiau şi ei să facă economie ca să le ajungă banii pentru petrecere. Şi pentru mai multe slujbe de pomenire, bineînțeles. Ne-am despărțit. Eu m-am dus la treburile mele. Dar se vede treaba că Ingri i-a anunțat imediat la spital despre întoarcerea mea. Şi la ora mesei, nici mai mult nici mai puțin, vin doctorii şi mă iau pe sus şi mă duc în camera lui Ingri şi a lui Rosario. „Trebuie să vorbeşti chiar acum cu prietenul tău, ăla cu carele mortuare, şi să vezi cât ne cere. Cel de la spital e un hoțoman. După-masă o să avem toate actele în regulă, aşa că pe seară l-ar putea duce, o să fie deja gata îmbălsămat." Iau receptorul în mână, îl sun pe prietenul meu Paco Parrasa şi, după ce ne târguim puțin, lăsă la un preț convenabil. Adevărul

era că ceea ce vroiau doctorii era ca, economisind cele cinci mii de pesetas, adică diferența între cât le lua maşina spitalului şi cât le lua amicul meu, eu să aranjez cu banii ăştia chestiunea cu firida, cu înmormântarea, cu preotul şi toate celelalte, iar ei să nu mişte un deget, că adevărul e că tocmai atunci, aveau examene, sărăcuții de ei. Eu, la început am zis că nu, că mi-era prea greu, că nu aveam drum prin Tomelloso şi că mergeam la Valencia. Dar ei insistau şi tot insistau, îmi ziceau că am să rămân cu o mie de duros şi că mă aşteptau apoi la petrecere. Le-am spus încă o dată că nu, dar cum mă bătuseră atâta la cap, până la urmă a trebuit să accept. Mi-am amintit de blestematul ăla de târg din Sevilla, de *Pianolă* de mămica lui *Pianolă*, de *Faraon* şi de mămica *Faraonului,* şi le-am zis că da. M-am înțeles apoi cu Parrasa să-i plătesc ca şi cum ar fi făcut drumul, dar noi să lăsăm mortul lângă Valdemoro, unde are el un garaj. Am dat trei mii de pesetas pe o ladă pe care el o avea deja pregătită mai dinainte. Şi am urcat-o într-unul din camioanele mele (eu merg întotdeauna cu „Pegasul"). Lucrătorilor mei nu le-am spus nimic. Le-am încredințat lada şi o scrisoare pentru *Pianolă* şi le-am spus să se ducă La Tomelloso şi să predea marfa. Zis şi făcut... Atunci m-am gândit: „Peste câteva zile, timp în care lui *Pianolă* o să-i treacă supărarea, am să trec prin Tomelloso la întoarcerea din Valencia, şi am să văd eu cum ies din încurcătură şi, totodată îndeplinesc şi ultima dorință a bietului răposat." De ieşit din încurcătură, nu prea ştiam cum am să ies. Dar de dragul de a face o farsă lui *Pianolă*, nici nu m-am mai gândit la asta. Dar, comedie! S-a iscat o adevărată tevatură: *Pianolă* l-a pasat *Faraonului*, iar acesta poliției... Şi, aşa se termină povestea. Am la pensiune actele mortului, banii, şi totul în ordine pentru

a-i îndeplini ultima dorință…

— *Codoşbarcă*, fii bun, rosti judecătorul, nu ne-ai spus încă lucrul cel mai important.

— Ce anume, domnule judecător?

— Nu fi imbecil! Cine e mortul?

— Adevărat… Păi cine să fie? Unul din Tomelloso. Unul care a trăit aici de mic copil.

— Dar cum îl cheamă?

— Asta nu ştiu.

— Cum nu ştii?

— Nu-mi amintesc. Am totul notat la pensiune, certificatele, totul în regulă, dar nu le-am citit. Gândul meu nu era decât la *Pianolă*.

— Ce ocupație avea domnul acesta din Tomelloso? întrebă *Plinio*.

— Toată viața lui fusese… Încă de copil, la Valladolid.

— Să isprăvim odată: rosti judecătorul, bătând cu palma în masă.

— Don Fernando López de la Huerta, strigă *Plinio* brusc.

— Oricum, *Codoşbarcă*, nu s-ar putea spune despre dumneata că eşti un Descartes, i se adresă *don Tomaito*. Ce nebunie!

Codoşbarcă îi privea pe rând pe fiecare, zâmbind.

— Cred că acum totul este clar.

— Manuel, spuse judecătorul, fii bun, te rog, şi fă rost de actele acelea pe care le deține *Codoşbarcă* şi dă ordinele necesare pentru ca, dacă totul este în ordine, nenorocitul să fie îngropat chiar azi după-amiază.

— Banii se află împreună cu certificatele, spuse *Codoşbarcă*.

— În regulă, domnule judecător.

— Imediat ce se termină cu înmormântarea femeii, mi-i aduceți aici pe *Pianolă* şi pe băiatul lui.

— Dar *Faraonul*?
— Şi pe el.

În sfârşit, în acea zi *Plinio* putu să-şi facă siesta mult dorită. Prima lui siestă liniştită din vara aceea. Din acea toridă vară a Manchei. După ce-i luară o declarație lui *Codoşbarcă*, mâncă împreună cu don Lotario, Bălărie, medicul, secretarul *don Tomaito*, agentul Rovira şi ziariştii de la „El Caso". Agapa avu loc la hanul lui Marcelino şi plăti don Lotario. În timpul desertului se ciocni mult – plătea Dominguin – se fumară havane adevărate oferite de ziarişti şi se ținură toasturi vibrante, mai mult sau mai puțin reuşite – a lui don Saturnino mai puțin – spre lauda lui *Plinio* şi a lui don Lotario. Le părea rău că *Faraonul* lipsea din motive juridice lesne de înțeles, iar fraza finală din discursul secretarului *don Tomaito* rămase ca o amintire de neşters a acelei sărbători: „Manuel, dumneata eşti un adevărat fenomen. Am zis".

Aplaudară, se îmbrățişară şi inimile li se încălziseră, aşa cum se întâmplă de obicei la sfârşitul petrecerilor.

Odată terminată masa, plini de scrum de havană şi de vapori de alcool, se îndreptă fiecare spre casă, în aşteptarea orei la care urma să aibă loc înmormântarea sărmanului *Witiza*.

Plinio închise fereastra camerei sale, se dezbrăcă şi-i spuse soției:

— Femeie, orice s-ar întâmpla, până la ora şase şi jumătate sunt mort. Mă înțelegi, nu?

În timp ce el dormea, femeile îi curățară şi-i călcară uniforma; îi pregătiră lenjerie curată şi apă pentru baie în cada de zinc; îi puseră la îndemână o sticlă cu colonie, îi lustruiră ghetele şi îi puseră la rece un pahar de limonadă, ca să-l bea când se va trezi.

La şase şi jumătate, îl treziră. Don Lotario sosi să-l ia cu maşina. *Plinio* era proaspăt ca un trandafir. Ghetele oglindă, iar părul rar exhala un puternic miros de colonie veche.

Don Lotario era şi el foarte elegant îmbrăcat. Purta un costum cenuşiu de vară, o melancolică pansea la rever şi pantofi albi. La poarta casei, „şase sutele", prospăt spălat, strălucea de-ți lua ochii.

Îi oferiră lui don Lotario un pahar de limonadă, răsuciră ultimele țigări ale cazului *Witiza* şi plecară spre parohie, să-l ia pe preotul care urma să-l îngroape pe sărmanul don Fernando López de la Huerta, cum se numea pe când era în viață, şi *Witiza*, din momentul în care resturile lui pământeşti ambalate ajunseseră la Tomelloso.

De la uşi şi ferestre, vecinii lui *Plinio* îi salutau cu bucurie pe eroii zilei. Pe fereastra maşinii, şeful le făcea semne cu mâna şi le zâmbea discret.

— Manuel, eşti cel mai mare om, bolborosea alături de el don Lotario, din când în când.

Înmormântarea fusese pregătită cu extrem de multă grijă. Când ajunseră la cimitir împreună cu preotul, *Witiza* se afla în capelă, în sicriul său definitiv. Era mult mai multă lume decât se aşteptaseră. Veniseră, printre alții, Celedonio, *Bogatul*, nepoții săi gemeni, Florentino, *Nefericitul*, Calixto sculptorul, Alcañices cel cu măştile, coana Rocío, *don Tomaito*, don Saturnino, Anastasio, gardianul care-i pusese pe drumul cel bun, Enriquito de la han, Braulio, Albaladejo, Rovira, Bălărie, doi polițai şi mulți alții dintre cei care dăduseră târcoale prin cimitir în zilele când fusese expus mortul. Erau atât de mulți, încât atunci când Matías deschise uşile capelei, aceasta se umplu până la refuz.

Arătosul sicriu cumpărat de *Codoşbarcă* era

înconjurat de facle aprinse. Matías fu de părere ca sicriul să rămână închis, deoarece mortul mirosea mai mult decât ar fi trebuit.

Preotul făcu rugăciunile de rigoare, iar la sfârşit ţinu o scurtă predică, foarte bine adusă din condei, despre respectul şi cinstea pe care le datorăm morţilor. Doliul era reprezentat, aşa cum am spus, de *Plinio*, don Lotario, don Saturnino şi de „Secre". Când *requiescant*-ul fu terminat, începură să se privească unul pe altul pentru a vedea cine se însărcinează să care sicriul până la firidă. Bălărie atinse umărul şefului:

— Ce e?

— Cei doi *Pianolă*, *Codoşbarcă* şi *Faraonul* se află aici şi vor să vă vorbească.

— Cum? Nu sunt încă la închisoare?

— Domnul judecător a zis că imediat ce se termină cu înmormântarea femeii să se prezinte la dumneavoastră, şi acum au terminat.

— Bine. Să aştepte.

— Dar vor să care lada.

— Ce ladă?

— Păi, asta, a lui *Witiza*, cum îi ziceţi dumneavoastră.

Plinio rămase pe gânduri. Se aplecă spre *don Tomaito*, Rovira şi domnul preot şi le povesti şi lor despre dorinţa celor patru.

Celor câtorva clipe de nehotărâre le puse capăt don Modesto, vicarul:

— Cred că este o dovadă de pocăinţă, căreia trebuie să-i acordăm toată atenţia noastră.

— Nu-i rău. Înseamnă că s-au înmuiat, fu de părere şi secretarul.

— Bine, du-te şi spune-le să vină, i se porunci lui Bălărie.

Ştirea făcu înconjurul capelei, aşa încât toţi stăteau

cu privirea aținută spre uşă pentru a nu pierde din ochi o vizită atât de neaşteptată.

Primii îşi făcură apariția cei doi *Pianolă*, tatăl şi fiul. În mare doliu, cu ochii înroşiți de plâns. Apoi *Faraonul*, cu ochii în pământ şi guşă din cauză că ținea capul în piept. La urmă *Codoşbarcă*, inexpresiv, cu ochii ca două picături de ceară.

Oamenii se dădură în lături şi cei patru ajunseră în fața catafalcului. Ridicară sicriul cu mare greutate până la înălțimea umerilor. Don Modesto îi urmă cu mâinile încrucişate pe piept şi ochii în pământ. Veneau apoi *Plinio* şi oamenii lui, în chip de cortegiu mortuar. Albaladejo fotografia cortegiul în concurență cu fotograful de la „El Caso". *Plinio* îşi aminti de Anacleto şi de domnişoara María Teresa.

Intrară în cimitirul vechi. Într-un colț zăceau faimoasa ladă şi scândurile capacului. *Plinio* se gândea acum la don Lupercio şi la Luque Calvo. În drumul lui către apus, gata să dispară după vârfurile spinilor din gardul viu, soarele le trimitea ultimele raze direct în ochi. *Faraonului* îi asudase chelia. La o nouă cotitură, peste întreg cortegiul aşternură umbrele alungite ale celor care purtau sicriul, Matías mergea în fruntea tuturor, cărând scara, găleata cu ipsos şi mistria. Ajunseră la galeria nouă şi puseră sicriul jos. Un nou popas pentru a-şi trage sufletul. Cei patru poznaşi ascultau slujba cu mâinile cruce şi privirile abătute.

Don Lotario făcu un semn lui *Plinio* cu cotul.

— Ce?

— Priveşte!

Şi-i arătă în stol de fluturi care făceau roată în jurul capului lui *Codoşbarcă*.

— De data asta au ajuns prea târziu. Domnia lui *Witiza* s-a terminat, îi şopti *Plinio* la ureche.

Benicasim – Madrid, vara lui 1967.

SFÂRŞIT